
Industridepartementet.

Vedlegg til St. prp. nr. 1.
1968—69, Vassdrags- og
elektrisitetsvesenet.

MEDDELTE VASSDRAGSKONSESJONER

(ERVERVS-, REGULERINGS- OG KRAFTLEIETILLATELSER)

TILLATELSER MEDDELT I 1967

Innholdsfortegnelse.

	Side
1. A/S Norske Shell. Konsesjon på kraftleie for drift av oljeraffineri i Risavika i Sola i Rogaland fylke. Kgl. res. 6. januar 1967	5
2. A/S Kvænangen Kraftverk. Ytterligere regulering av Abujåkka m. v. Kgl. res. 6. januar 1967. Jfr. bind 1964 nr. 21	10
3. L/L Tussa Kraft. Fristforlengelse for regulering av Blådalsvatn i Tussavassdraget, konsesjon av 28. juni 1957. Industridepartementets brev 23. januar 1967. Jfr. bind 1957 nr. 23	14
4. Nordenfjelske Treforedling A/S. Konsesjoner på kraftleie henholdsvis fra Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk og fra statskraftverkene for drift av avispapirfabrikk på Fiborgtangen i Skogn i Levanger herred i Nord-Trøndelag fylke. Kgl. res. 27. januar 1967	15
5. A/S Bamble Celluosefabrikk. Konsesjon på kraftleie. Gitt av Industridepartementet 28. januar 1967	20
6. A/S Føllum Fabrikker. Konsesjon på kraftleie til drift av elektrokjeler ved selskapets anlegg på Ringerike. Kgl. res. 3. februar 1967	21
7. Løvenskiold-Våkerø. Konsesjon på ytterligere kraftleie. Gitt av Industridepartementet 16. februar 1967. Jfr. bind 1960 nr. 58	24
8. Norsk Elektrisk & Brown Boveri. Konsesjon på ytterligere kraftleie. Gitt av Industridepartementet 2. mars 1967. Jfr. bind 1960 nr. 37	25
9. A/S Bleikvassli Gruber. Konsesjon på kraftleie. Gitt av Industridepartementet 15. mars 1967 ..	26
10. Christiania Spigerverk. Tillatelse til å forhøye aksjekapitalen. Gitt av Industridepartementet 29. mars 1967	28
11. Elektrokemisk A/S. Midlertidige konsesjoner på kraftleie henholdsvis fra Salten Kraftsamband og fra statskraftverkene til drift av nytt ferrosilisiumverk på Valljordneset i Sørfold. Kgl. res. 7. april 1967	28
12. Elektrokemisk A/S. Tillatelse til å forhøye aksjekapitalen. Gitt av Industridepartementet 27. april 1967	32
13. A/S Askim Gummivarefabrikk. Konsesjon på ytterligere kraftleie. Gitt av Industridepartementet 3. mai 1967. Jfr. bind 1960 nr. 65	32
14. Aust-Agder Kraftverk. Overføringer m. v. i Gjøvdalsvassdraget for utbygging av Jørundland Kraftverk. Kronprinsregentens res. 5. mai 1967	34
15. Samtykke til svensk overføring av Grubbaldsåa til Stora Stensjön. Kgl. res. 12. mai 1967	52
16. Røldal-Suldal Kraft A/S. Tillatelse til overføring av Havreåi m. v. i Røldal-Suldalvassdragene. Kgl. res. av 19. mai 1967. Jfr. bind 1962 nr. 53 og 1964 nr. 28	58
17. A/S Framnæs mek. Værksted. Konsesjon på kraftleie. Gitt av Industridepartementet 25. mai 1967	64
18. A/S Tofte Cellulosefabrik. Konsesjon på kraftleie. Gitt av Industridepartementet 25. mai 1967	65
19. A/S Drammens Glassverk. Konsesjon på kraftleie. Kgl. res. av 2. juni 1967	66
20. Christiania Spigerverk. Tillatelse til å regulere og overføre Vingevatn og Nibbevatn m. v. i Bremanger i Sogn og Fjordane fylke. Kgl. res. 8. juni 1967	69
21. A/S Leinafalli. Tillatelse til regulering av Låghellervatn i Flåmsvassdraget. Kgl. res. 16. juni 1967. Jfr. bind 1932 nr. 2	81
22. Otteraaens Brugseierforening. Tillatelse til ytterligere regulering av Hovatn. Kgl. res. 16. juni 1967. Jfr. bind II nr. 20	94
23. L/L Firdakraft. Tillatelse til å regulere Isavatn og overføre Midtelv og Østre Øksendalselv i Davik herred i Sogn og Fjordane fylke. Kgl. res. 7. juli 1967	104
24. Arendals Vassdrags Brukseierforening. Tillatelse til å regulere Napevatn-Rudsvatn m. v. i forbindelse med bygging av Fjone kraftverk. Kgl. res. 21. juli 1967	112
25. A/S Norsk Aluminium Company. Utbygging og regulering av Dalevassdraget. (Konsesjon av 25. september 1936.) Fristforlengelse. Industridepartementets brev av 1. august 1967. Jfr. bind 1936 nr. 22	117
26. A/S Olivin. Konsesjon på ytterligere kraftleie. Gitt av Industridepartementet 18. august 1967 ..	118

	Side
27. ASEA-Per Kure A/S. Konesjon på ytterligere kraftleie. Gitt av Industridepartementet 22. august 1967	119
28. Luostejok Kraftlag A/L. Tillatelse til utførsel av elektrisk energi til Finland. Kronprinsregentens res. 8. september 1967	120
29. Nordland Portland Cementfabrik A/S. Forhøyelse av aksjekapitalen. Industridepartementets tillatelse 22. september 1967	123
30. Aktieselskabet Hafslund. Forhøyelse av aksjekapitalen. Industridepartementets tillatelse 13. oktober 1967	123
31. Komandittselskapet Bjørum-Sibelco/Quarzwerte A/S & Co. Konesjon på kraftleie. Gitt av Industridepartementet 11. desember 1967	124
32. L/L Sognekraft. Fornyelse av konesjon av 6. august 1965 på ytterligere reguleringer og overføringer i Arnafjordvassdraget. Kgl. res. 15. desember 1967. Jfr. bind 1965 nr. 50	125
33. Helgeland Kraftlag A/L. Tillatelse til erverv av fallrettigheter i Tverråvassdraget i Rana og regulering av Rauvatn m. v. Kgl. res. 21. desember 1967	129

1. A/S Norske Shell.

(Konsesjon på kraftleie fra Maudal Kraftlag til drift av planlagt oljeraffineri i Risavika i Sola i Rogaland fylke.)

Kgl. res. 6. januar 1967.

A/S Norske Shells planer om bygging av et oljeraffineri i Norge har vært forelagt Stortinget, jfr. herom St. meld. nr. 95 for 1964—65 om bygging av et oljeraffineri ved Stavanger, jfr. Innst. S. nr. 266 for 1964—65 og Stortingets vedtak av 9. juni 1965.

Ved kongelig resolusjon av 23. juli 1965 fikk A/S Norske Shell konsesjon på erverv av endel faste eiendommer som selskapet hadde ervervet til tomt for det planlagte oljeraffineri i Sola.

De fastsatte vilkår for denne eiendoms-konsesjon av 23. juli 1965 er sålydende:

«I. A/S Norske Shell har vært et selvstendig norsk aksjeselskap med sete i Norge. Styrets flertall, formannen innbefattet, skal til enhver tid bestå av norske statsborgere bosatt i Norge. De utenlandske styremedlemmer som selskapet er berettiget til å velge skal være fast bosatt i Norge, med mindre Industridepartementet på søknad finner å kunne godkjenne noe annet. Selskapets vedtekter forelegges Industridepartementet til godkjenning.

II. Inntil 100 pst. av aksjene i selskapet kan uten hinder av konsesjonslovgivningen eies av The Shell Petroleum Company Ltd., London. Ved overdragelse av aksjer i A/S Norske Shell foreligger konsesjonsplikt etter vilkårene i §§ 36 og 37 i lov nr. 16 av 14. desember 1917. Overdragelse av aksjer i A/S Norske Shell fra The Shell Petroleum Company Ltd. til andre rettssubjekter som ikke er å anse som norske i relasjon til bestemmelsene i lov nr. 16 av 14. desember 1917 må i alle tilfeller godkjennes av Industridepartementet.

III. Konsesjonen gir selskapet rett til å raffinere og/eller omsette mineralolje og andre produkter samt også å fortsette annen virksomhet i naturlig sammenheng hermed. Ønsker selskapet å drive virksomhet som ikke faller inn under foregående punktum, må det ha Industridepartementets samtykke.

IV. Raffinerings- og salgsvirksomheten skal ledes av A/S Norske Shell etter sunne forretningsmessige prinsipper. Selskapets forbindelse med The Shell Petroleum Company Ltd. og selskaper som dette og andre av Shell-gruppens selskaper har dominerende interesser i, skal være basert på de for A/S Norske Shell gunstigst mulige forretningsvilkår. Kjøp av råolje, innsatsstoffer og blandingskomponenter skal skje til konkur-

ransedyktige priser. Omsetning av selskapets produkter skal skje til gjeldende markedspriser. Innenfor den til enhver tid gjeldende importregulering har selskapet adgang til å kjøpe råolje og halvfabrikata fra leveringssteder selskapet finner best fordelaktig.

V. Selskapet plikter ved sitt raffinering-anlegg og andre anlegg som ligger langs sjøområder å gjøre det som er nødvendig for å hindre oljesøl og annen form for forurensning av sjøen og omliggende områder. I den utstrekning virksomheten måtte medføre skader og vesentlige ulemper for omliggende områder — skal selskapet være forpliktet til å redusere skadevirkningene om dette er mulig med rimelige midler. For skader som påføres andre er selskapet erstatningspliktig i samsvar med den til enhver tid gjeldende norske rett.

VI. Innen ett år etter at de nødvendige tillatelser foreligger må selskapet ha satt i gang anleggsarbeidene som må drives kontinuerlig inntil anlegget er reist. Arbeidene må ikke stoppe uten at det er nødvendig og Industridepartementet godkjenner dette.

VII. Tillatelser selskapet måtte trenge i medhold av bestemmelser som ikke er omhandlet i denne konsesjon eller følger av hovedavtalen mellom de norske myndigheter og A/S Norske Shell m. fl. må selskapet selv innhente fra de rette myndigheter.

VIII. Ervervede arealer i Sola hvor det drives jordbruksmessig virksomhet skal — inntil de anvendes etter forutsetningen — fortsatt drives på jordbruksmessig forsvarlig måte. Dersom dette skjer ved at innmarksarealer blir bortforpaktet, skal bortforpaktning fortrinnsvis skje til de bruk som har avstått grunn til A/S Norske Shell.

IX. Forutsetningene for denne konsesjon går fram av selskapets brev av 9. april 1965 til Industridepartementet og departementets svar av 20. april 1965 til A/S Norske Shell, inntatt i St. meld. nr. 95 for 1964—65. Det er et konsesjonsvilkår at forutsetningene og avtalene som går fram av nevnte brevveksling blir realisert.

X. For overtredelse av vilkårene foran fastsettes en løpende mulkt av kr. 2 000 — totusen kroner — pr. dag. Gjentatte eller fortsatte overtredelser av vilkårene kan medføre at konsesjonen tilbakekalles, jfr. § 26, annet ledd i lov nr. 16 av 14. desember 1917. Lovens §§ 31 og 32 kommer i så fall til anvendelse.»

A/S Norske Shells søknad av 9. april 1965 om konsesjon på kraftleie fra Maudal Kraftlag for drift av det planlagte oljeraffineri i Risavika i Sola har på vanlig måte vært forelagt Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet til uttalelse. Hovedstyrets uttalelse i brev av 20.

august 1965 til departementet om denne konsesjonssøknad er sålydende:

«Med Industridepartementets ekspedisjon av 6. mai 1965 — 1137/65 IDV — har hovedstyret mottatt til uttalelse en søknad av 9. april 1965 fra A/S Norske Shell om konsesjon på leie av inntil 15 000 kW fra Maudal Kraftlag for drift av selskapets planlagte oljeraffineri i Risavika i Sola herred.

Søknaden er sålydende:

«1. Vårt selskap planlegger å oppføre et oljeraffineri ved Risavika, forutsatt at de forhandlinger som for tiden pågår med de norske myndigheter gis et tilfredsstillende resultat.

Raffineriet vil i første rekke forsyne Shell's marked i Norge, mens overskytende produksjon vil bli eksportert.

Byggetiden er beregnet til ca. 2 år, og de totale investeringer, grunnervervelser ikke inkludert, er foreløpig anslått til ca. 220 mill. kroner.

Selve raffineriet vil under normale driftsforhold beskjeftige inntil 100 arbeidere og funksjonærer. I tillegg kommer nødvendig arbeidskraft for vedlikehold, havnetjeneste, transporter m. m.

Vi håper å påbegynne anleggsarbeidene i august måned 1965.

Raffineri-området utgjør tilsammen ca. 1 150 da, og er avsatt på vedlagte kart over Stavanger og omland (Bilag 1).

2. Mellom Maudal Kraftlag, Sandnes, og vårt selskap ble det 3. april 1962 inngått kontrakt vedrørende levering av 4 000 kW pr. år til raffineriet. Fotokopi av kontrakten følger vedlagt (bilag 2).

Senere beregninger viser imidlertid at forbruket av elektrisk kraft vil bli vesentlig større enn opprinnelig antatt. Det pågår derfor for tiden forhandlinger mellom partene om leie av inntil 10 000 kW pr. år, med adgang til å leie ytterligere 5 000 kW dersom det skulle bli behov for dette i forbindelse med eventuelle utvidelser av raffineriet.

Så snart disse forhandlinger er avsluttet, vil gjenpart av den kontrakt som blir opprettet bli sendt det ærede Departement. Også under byggingen av raffineriet vil det være behov for inntil 2 000 kW.

3. I medhold av Lov om Konsesjon for Vassfald m. v. av 1917 § 22, tillater vi oss å søke Industridepartementet om konsesjon for leie av inntil 15 000 kW pr. år.

Overensstemmende med samme lovs § 24 kreves erklæring undertegnet av Styret i A/S Norske Shell om at det ikke foreligger noen avtale som har til hensikt å dekke over det virkelige forhold med hensyn til Selskapets bestyrelse. Slik erklæring vil bli oversendt det ærede Departement med det første.»

Søknaden med bilag har herfra vært forelagt vedkommende distrikt til uttalelse på vanlig måte.

Sola herredstyre har i møte den 1. juli 1965 gjort slik enstemmig vedtak:

«A/S Norske Shells søknad av 9. april 1965 om konsesjon i henhold til lov nr. 16 av 14. desember 1917 § 22 for leie av inntil 15 000 kW elektrisk kraft pr. år fra Maudal kraftlag, anbefales imøtekommet, men dersom det etter vanlig praksis er rimelig med en årlig konsesjonsavgift til Sola kommune i dette tilfelle, foreslås dette satt som vilkår for konsesjonen.»

Fylkesmannen i Rogaland har i påtegning hit av 2. juli 1965 meddelt at han ikke har noe å bemerke utover det Sola kommune har uttalt og anbefaler søknaden.

Industridepartementet, Industriavdelingen har ifølge departementets meddelelse hit av 9. juli 1965 — 1717/65 IDV — anbefalt konsesjon gitt på nærmere angitte vilkår.

Hva saken angår skal bemerkes:

Det planlagte oljeraffineri vil bli eiet og drevet av A/S Norske Shell. Det samlede kapitalbehov er anslått til 285 mill. kroner, hvorav 220 mill. kroner i rene byggeomkostninger. Finansieringen vil bli dekket ved at aksjekapitalen i A/S Norske Shell blir økt med 70 mill. kroner som vil bli skaffet til veie fra The Shell Petroleum Company Limited, som er hovedaksjonær i A/S Norske Shell. Den resterende del av finansieringen vil bli dekket av Royal Dutch/Shell-gruppen ved et utenlandsk lån på 92 mill. kroner med en avdragstid på 15 år og ved en utvidelse av A/S Norske Shells driftskreditt i en størrelsesorden av 41 mill. kroner. A/S Norske Shell vil skaffe til veie 60 mill. kroner ved et innenlandsk partialobligasjonslån som skal kunne opptas i 1967 og i 1968. Et beløp på 22 mill. kroner vil bli dekket av egne fonds etter at raffineriet er kommet i drift.

Raffineriet er antatt å ville være i drift i løpet av 1968 og vil da sysselsette inntil 100 mann.

Raffineriet vil ved 1. utbyggingstrinn få en kapasitet som svarer til et årlig forbruk av råolje på 2 mill. tonn. Det vil bli planlagt med sikte på produksjon av motorbensin, jetfuel, gassolje, dieselolje og brenselolje av råolje.

Jfr. for øvrig St. meld. nr. 95 for 1964—65 og Innst. S. nr. 266 for 1964—65 om bygging av et oljeraffineri ved Stavanger.

I henhold til inngått kontrakt mellom partene av 3./10. april 1962 har Maudal Kraftlag forpliktet seg til med 2 års varsel å stille inntil 4 000 kW primakraft til disposisjon for A/S Norsk Shell for drift av det planlagte raffineri med inntil 6 000 timer pr. driftsår.

Senere beregninger har imidlertid vist at kraftforbruket vil bli betydelig større enn opprinnelig antatt. Det pågår derfor for tiden forhandlinger mellom partene om leie av inn-

til 9 500 kW med rett for Shell til å øke kraftuttaket til maksimum 12 000 kW. Jfr. Maudal Kraftlags utkast til kraftleiekontrakt datert 21. juni 1965.

Prisen er oppgitt til kr. 70 pr. kW/år med et tillegg av 2 øre pr. kW forutsatt Kraftlagets styres samtykke. Jfr. Shells brev av 16. juli 1965 til Maudal Kraftlag.

Av vedlagte korrespondanse mellom partene og A/S Norske Shells brev hit av 22. juli 1965 vil fremgå at de endelige kontraktsbetingelser ikke er fastlagt. Ifølge underhåndssopplysninger fra direktør Strand ved Maudal Kraftlag vil saken bli påskyndet og ventes avgjort så snart ferietiden er over.

Hovedstyret vil etter dette rå til at A/S Norske Shell gis tillatelse til å leie inntil 15 000 kW fra Maudal Kraftlag for drift av det planlagte oljeraffineri i Risavika i Sola herred som søkt om.

Tillatelsen anbefales meddelt for den tid kraftleieforholdet mellom partene måtte stå ved makt, dog ikke lenger enn til 1. januar 2000. Jfr. § 11 i det nevnte kontraktsutkast av 21. juni 1965.

Hovedstyret går ut fra at det blir å fastsette vilkår om at selskapets styre skal ha sett sete her i riket og for et flertalls vedkommende bestå av norske statsborgere.

Hovedstyret går videre ut fra at det blir å innta vilkår om en årlig avgift til staten av kr. 1,50 pr. kW av den kraft som gjennomsnittlig nyttes.

Avgiften som i tilfelle forfaller til betaling pr. 31. desember hvert år, forutsettes å bli å oppkreve fra det tidspunkt kraftuttaket i anleggstiden måtte overstige 1 000 kW maksimal effekt.

For øvrig anbefales tillatelsen meddelt på vanlige betingelser, således uten vilkår om norske tjenestemenn og arbeidere. Vilkår om kraftavståelse (10 pst.) til kommuner anbefales dessuten sløyfet, da bedriften skal kraftforsynes fra Maudal Kraftlag, som er en interkommunal sammenslutning med bl. a. Sola kommune som eier.

Hvorvidt sosiale vilkår, derunder vilkår om sikringsfond og forsorgsfond blir å stille, har en som det vil ses, ikke gått inn på, tatt i betraktning den nære tilknytning de stedlige forhold vel har til Stavanger og Sandnes som nærmeste byer.

For øvrig vises til vedlagte fullstendige forslag og til den ved kongelig resolusjon av 5. mars 1965 gitte konsesjon til A/S Norske Esso på leie av inntil 6 400 kW primakraft fra Vestfold Kraftselskap.

Vilkår av industripolitisk karakter er ikke medtatt i forslaget, idet slike forutsettes nærmere vurdert av departementet.

En går ut fra at selskapet blir bedt innsende kopi av kraftleiekontrakten så snart denne er inngått.

Behandlet i hovedstyremøte den 20. august 1965.»

Departementet skal bemerke:

Som det fremgår skal det planlagte oljeraffineri i Risavika i Sola kommune eies og drives av A/S Norske Shell.

Ved anlegget skal drives raffineringsevne på basis av importert råolje, og produksjonskapasiteten i 1. byggetrinn er planlagt å svare til et årlig forbruk av råolje på 2 mill. tonn. Ved full drift — forutsetningsvis i 1968 — vil anlegget beskjefte omlag 100 mann.

Raffineriet er beregnet å koste i alt 285 mill. kroner, og finansieringsplanen forutsetter blant annet at aksjekapitalen i A/S Norske Shell utvides med 70 mill. kroner, skaffet til veie av selskapets engelske hovedaksjonær The Shell Petroleum Company Ltd., London. Dette selskap tilhører Royal/Dutch Shell-gruppen.

Med selskapets brev av 4. april 1966 mottok man kopi av kraftleiekontrakt med Maudal Kraftlag og av tilleggskontrakt, begge datert 18. mars 1966.

Kraftleiekontrakten erstatter den tidligere inngåtte kontrakt av 1962 mellom partene og er bindende for begge parter til 1. januar år 2000. Etter 15 år fra dens ikrafttreden kan den sies opp av Shell med 3 års varsel.

Etter kontraktens § 1 plikter Maudal Kraftlag fra 1. juli 1967 å stille til disposisjon for Shell 8 500 kW elektrisk kraft (primakraft) til Shells prosjekterte oljeraffineri i Risavika. Videre har Shell etter kontraktens § 2 anledning til å øke sitt kraftuttak opp til maksimum 12 000 kW, men skal for enhver økning gi ett års varsel på forhånd. Endelig er Maudal Kraftlag etter kontraktens § 5 forpliktet til å gjøre sitt beste for å skaffe nødvendig tilleggskraft utover de 12 000 kW som kontrakten hjemler adgang til, dersom Norske Shell i kontraktstiden får behov for mer kraft.

Kontrakten inneholder videre regler om brukstiden og om den kraftpris som Shell skal betale.

Ved den fremlagte tilleggskontrakt av 18. mars 1966 påtar Maudal Kraftlag seg for forsyning av Shells prosjekterte oljeraffineri med elektrisk kraft å bekoste og bygge et 50 kW overføringsanlegg fra Skeiene transformatorstasjon til Risavika, og Shell har fortrinnsrett til å få overført over anlegget inntil 15 000 kW til sitt raffineringanlegg i Risavika så lenge dette anlegg trenger elek-

trisk kraft. Kontrakten inneholder videre regler om den overføringsavgift som Shell skal betale. Den nevnte overføringsavgift er, for tiden inntil anleggskapitalen — som er oppgitt til ca. 3,5 mill. kroner — er forrentet og amortisert, fastsatt til 0,55 øre pr. overført kWh, og slik at Shell inntil denne tid er forpliktet til å betale for minimum 50 mill. kWh selv om uttaket ikke har nådd denne størrelse.

A/S Norske Shell har fremlagt foreskrevne erklæring vedrørende selskapets bestyrelse i samsvar med lov nr. 16 av 14. desember 1917 § 24, annet ledd.

Etter det foreliggende vil departementet rå til at A/S Norske Shell gis den søkte konsesjon på leie av inntil 15 000 kW fra Maudal Kraftlag til drift av sitt planlagte oljeraffineri i Risavika i Sola for den tid kraftleieavtalene står ved makt, dog ikke utover 1. januar år 2000, jfr. punkt 1 i utkastet nedenfor til vilkår.

Departementet vil videre med hovedstyret foreslå fastsatt konsesjonsvilkår om årlig avgift til staten — kr. 1,50 pr. kW — av den kraft som gjennomsnittlig nyttes, jfr. punkt 6 i utkastet nedenfor. Angående tidspunktet for betaling av avgiften bemerkes at selskapet i brev av 15. november 1965 har meddelt at kraft i anleggsperioden ikke blir levert fra Maudal Kraftlag, men fra Håland elektrisitetsverk, som normalt forsyner Solaområdet. Etter dette skulle det da ikke bli spørsmål om etterbetaling av konsesjonsavgift.

Vilkår om årlig avgift til kommuner, slik Sola kommune har bedt om å få fastsatt «dersom det etter vanlig praksis er rimelig», finner departementet derimot ikke grunn til å foreslå.

Departementet vil videre anbefale fastsatt konsesjonsvilkår i samsvar med det som er vanlig ved tilsvarende kraftleiekonsesjoner, blant annet om norsk trygd, om fortrinnsvis bruk av norske varer, om legehjelp og sykehus, om husrom, tomter m. v. samt om beskyttelse av naturforekomster m. v.

Vilkår om kraftavståelse til kommuner antas det derimot ikke å være grunn til å oppstille, jfr. bestemmelsen i lov nr. 16 av 14. desember 1917 § 23, punkt 5, annet ledd.

Sakens behandling har trukket noe ut fordi selskapet har ønsket på forhånd å klarlegge visse spørsmål vedrørende vilkåret om fortrinnsrett for norske varer. Med brev av 20. oktober og 7. november d. å. har selskapet meddelt nærmere opplysninger angående disse forhold. Departementet vil meddele selskapet sitt standpunkt så snart konsesjonen er meddelt.

Departementets utkast til vilkår for kraftleiekonsesjonen er sålydende:

«1. *Leietid.*

Tillatelsen gjelder for den tid kraftleieforholdet mellom partene står ved makt, dog ikke ut over 1. januar år 2000.

2. *Overdragelse av energi.*

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke av departementet eller for noen del avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.

Handler selskapet mot denne bestemmelse, skal det for hver gang svare en konvensjonalbot på opp til kr. 1 — en krone — pr. kW pr. døgn etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

3. *Soksmål etter lov om rettsbove mellom grannar av 16. juni 1961.*

Bruker selskapet energien til bedrift som ved røyk, giftige gasser eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det finner grunn til å gripe inn av almene hensyn, anerkjennes som rett saksøker når det gjelder overtredelser av ovennevnte lov.

4. *Norsk arbeid og materiell.*

Til byggingen og driften av det til utnyttelse av kraften nødvendige elektriske materiell, elektriske maskiner og utstyr, skal norsk vare fortrinnsvis brukes såfremt den er likeså god som den utenlandske, kan skaffes tidsnok (en forutsetter da at det blir tinget i tide) og prisen på den ikke ligger mer enn 10 pst. over prisen på den utenlandske vare inklusive toll. Forutsetningen er dog at toll og prisforskjell til sammen ikke skal overstige 25 pst. av prisen på den utenlandske vare (eksklusive toll). Når det gjelder valg mellom innenlandske tilbud, skal det tilbud velges som representerer mest norsk arbeid og den største innenlandske produksjon av råvarer og halvfabrikata, selv om dette tilbud er dyrere, når det bare ikke ligger over den prisgrense som gjelder i forhold til utenlandsk vare.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevet. Søknad om dispensasjon må på forhånd sendes til departementet med de opplysninger som er nødvendige.

Ved overtredelse av bestemmelsene om bruk av norske varer kan vedkommende departement for hver gang ilegge konsesjonæren en bot til statskassen på inntil 15 — femten — prosent av den verdi som varen har.

Departementet går ut fra at konsesjonæren

på alle måter søker å lette innkjøp av innenlandsk materiell, f. eks. ved å dele opp ordrene når det er høve til det og ved lempninger med omsyn til leveringstid og andre vilkår.

Når det gjelder innkjøp for over kr. 5 000 av en vare som også blir laget her i landet, må anbudsinnbydelse sendes ut dersom det skal innhentes tilbud fra utlandet. I anbuds-vilkårene skal det kreves at det i tilbud om norske varer må opplyses om det er brukt utenlandske råvarer eller halvfabrikata til fremstilling av varene og eventuelt i hvor stor monn dette er gjort. Alle tilbud skal åpnes samtidig og det må settes opp protokoll over forretningen. Bli det tinget for over kr. 5 000 av en vare som er laget i utlandet, skal det straks sendes melding til vedkommende departement om det med alle de opplysninger som en må ha for å kunne avgjøre om konsesjonsvilkårene er fulgt. Når departementet finner grunn til det, kan det kreve opplyst på forhånd om konsesjonæren akter å kjøpe varer fra utlandet.

5. Trygd.

Trygd skal fortrinnsvis tas i norske selskaper, hvis disse byr likeså gode vilkår som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse når særlige hensyn foreligger.

6. Avgift.

Av den kraft som gjennomsnittlig nyttes, erlegges til staten en årlig avgift av kr. 1,50 pr. kW, beregnet etter formelen $\frac{\text{kWh}}{8760} = \text{kW}$.

Avgiften forfaller til betaling ved hvert års utgang. Erlegges den ikke til forfallstid, sva-res deretter 6 pst. årlig rente.

De nærmere bestemmelser om avgiftens beregning og erleggelse fastsettes av vedkommende departement.

7. Legehjelp og sykehus.

Konsesjonæren er forpliktet til, når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer, å skaffe de ved fabrikkanlegget beskjeftigede arbeidere den til enhver tid nødvendige legehjelp og å holde et for øyemedet tjenlig sykehus med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

8. Husrom, tomter m. v.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe de ved fabrikkanlegget samt ved driften beskjeftigede arbeidere og funksjonærer sundt og tilstrekkelig husrom og tomter til bygging av egne hjem

med vegger, vann, kloakk og elektrisk lysanlegg samt grunn til forsamlingslokale med leseværelse m. v., til lokale for kooperativ eller annen handelsvirksomhet og lignende — alt etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende departements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeidere fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet.

Bestemmelsen i annet ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom konsesjonær og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsigelsesreglene i nevnte paragraf.

I tilfelle av salg av hus eller tomter skal konsesjonæren sørge for å innta i hjemmelsbrevet bestemmelse om at der fremtidig ikke skal kunne beregnes større husleie enn at den dekker forrentning av kapitalen, utgifter til vedlikehold, skatter, avgifter og tilsyn samt passende amortisasjon.

Tilsvarende regler skal gjelde hvis bygsel eller tomteleie benyttes istedenfor salg. I tilfelle av tvist om leiens størrelse fastsettes denne av husleienemnda hvis sådan finnes, men ellers av fylkesmannen.

Konsesjonæren plikter å bekoste utarbeidet utkast til reguleringsplan for den bymessige bebyggelse på stedet som er eller påregnes å bli en følge av konsesjonærens virksomhet og innsende denne til vedkommende departement gjennom de stedlige myndigheter. Ved regulerings fastsettelse kan departementet forlange avstått av konsesjonærens eiendom uten vederlag grunn til offentlige vegger og gater — både i og utenfor det regulerte strøk — samt grunn til oppførelse av bygninger til skole, kirke, post, telegraf, tollbod, rettslokale og fengsel.

Konsesjonæren skal etter nærmere bestemmelse av Kongen avstå til vedkommende kommune etter innkjøpspris med tillegg av renter og øvrige utgifter, konsesjonæren tilhørende ubebygde grunn som han ikke har eller antas å få bruk for til sin bedrift og som ansees skikket til bebyggelse eller andre kommunale formål utenfor dem som er betinget i foregående ledd. Såfremt det ikke oppnås enighet om overdragelsessummen, skal den fastsettes ved skjønn på grunnlag av foranstående bestemmelse.

Kommunen kan ikke uten tillatelse av Kongen selge noen del av den således ervervede grunn.

9. Veger, bruer og kaier.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning som fylkesvegstyret bestemmer, å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger, bruer og kaier, hvor disse utgifter blir særlig økt ved anleggsarbeidet og ved transporten til og fra de bedrifter som tilhører konsesjonæren og som forsynes med kraft som leies i henhold til nærværende konsesjon.

Veger, bruer og kaier som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten, for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anlegget og de bedrifter som erholder kraft fra dette.

10. Beskyttelse av naturforekomster m. v.

Det påhviler konsesjonæren i den utstrekning hvori dette kan skje uten urimelige ulemper og utgifter — å unngå ødeleggelser av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser samt i det hele naturforekomster og områder, når dette ansees ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart.

Såfremt sådan ødeleggelse som følge av arbeidens fremme i henhold til foranstående, ikke kan unngås, skal Naturvernrådet i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Konsesjonæren skal i god tid på forhånd undersøke om faste fortidsminner som er fredet i medhold av lov av 29. juni 1951 nr. 3 eller andre kulturhistoriske lokaliteter blir berørt, og i tilfelle straks gi melding herom til vedkommende museum.

Viser det seg først mens arbeidet er i gang at det kan virke inn på fortidsminne som ikke har vært kjent, skal melding som nevnt i foregående ledd, sendes med en gang og arbeidet stanses.

Om nærværende bestemmelse gis vedkommende ingeniører eller arbeidsledere fornøden meddelelse.

11. Kontroll.

Selskapet plikter å rette seg etter de bestemmelser som vedkommende departement måtte treffe til kontroll med at konsesjonsvilkårene blir holdt.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

12. Overtredelse av konsesjonsvilkårene.

For overtredelse av vilkårene fastsettes en løpende mulkt på kr. 2 000 — kroner to tusen — pr. dag. Gjentatte eller fortsatte overtredelser av vilkårene samt overskridelse av

den maksimale effekt konsesjonen gjelder kan medføre at konsesjonen tilbakekalles, jfr. § 26, 2. ledd, i lov nr. 16 av 14. desember 1917. Lovens §§ 31 og 32 kommer i så fall til anvendelse.»

Departementet vil videre anbefale fastsatt som en forutsetning for konsesjonen at de vilkår og forutsetninger som er tatt inn i punkt I—VII og i punkt IX i den ved kongelig resolusjon av 23. juli 1965 gitte eiendoms-konsesjon for A/S Norske Shell skal gjelde tilsvarende for kraftleiekonsesjonen så langt de passer.

Kraftuttaket forutsettes videre undergitt de til enhver tid gjeldende rasjoneringsregler.

Departementet har ikke tatt noe standpunkt til spørsmålet om A/S Norske Shell vil trenge røykskadekonsesjon, jfr. lov av 16. juni 1961 om rettshøve mellom grannar og forskrifter fastsatt i medhold av loven.

Industridepartementet

tilrår:

I medhold av kap. IV i lov nr. 16 av 14. desember 1917 tillates A/S Norske Shell å leie inntil 15 000 kW fra Maudal Kraftlag til drift av sitt planlagte oljerrefineri i Risavika i Sola.

Tillatelsen gis på vilkår og under forutsetninger som foreslått i Industridepartementets tilråding av 6. januar 1967.

2. A/S Kvæningen Kraftverk.

(Tillatelse til ytterligere regulering av Abbujákka m. v.)

Kgl. res. 6. januar 1967.

Med Stortingets samtykke fikk A/S Kvæningen Kraftverk ved kongelig resolusjon av 15. mai 1964 tillatelse til erverv og regulering av Abbujákka m. v., jfr. St. prp. nr. 46 for 1963—64, Innst. S. nr. 102 for s. å. og «Meddelte vassdragskonsesjoner» for 1964 side 104. I søknaden som lå til grunn for tillatelsen gjorde selskapet oppmerksom på at det ved nærmere bearbeidelse av planene vil kunne bli nødvendig å endre reguleringshøydene og at det da ville bli sendt tilleggsøknad om dette. Slik tilleggsøknad ble sendt med brev av 28. november 1964 fra A/S Kvæningen Kraftverk.

I anledning av søknaden har Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet i brev av 3. februar 1966 gitt følgende uttalelse til departementet:

«Fra A/S Kvæningen Kraftverk har Hovedstyret mottatt følgende brev av 28. november 1964:

«Vi viser til vår søknad av 16. oktober 1961 — og de medsendte bilag — om regulerings-, ervervskonsesjon og ekspropriasjonstillatelse i forbindelse med utbyggingen av Kvænangen kraftverk. I søknaden gjorde vi oppmerksom på at dersom det ved nærmere bearbeidelse av planene ble nødvendig å gjennomføre reguleringene med andre reguleringshøyder enn angitt i søknaden, samt andre reguleringshøyder i samsvar med utført nivellement, ville det bli sendt tilleggsøknad om det.

Forprosjektet for Kvænangen kraftverk, som var grunnlaget for den ovenfor nevnte søknad, var basert på et noe mangelfullt kartmateriale og på utilstrekkelige undersøkelser i marken.

Det endelige prosjekt er utarbeidet på grunnlag av et detaljert kartmateriale og etter nærmere undersøkelser i marken.

Det har vist seg nødvendig — og også ønskelig — å forandre både magasinvolument, reguleringsgrenser og fallhøyder. Vi viser for øvrig til vedlagte bilag, datert 27. november 1964 «Utbygging av Kvænangsvassdragene», og til oversiktstegning 275 A-001, utarbeidet av ingeniør A. B. Berdal og revidert 21. juni 1962.»

Fra det nevnte bilag hitsettes:

«Hovedtrekkene i den fullstendige utbygging etter det endelige prosjektet er:

Sarvesjavri ledes over til Mållesvassdraget og Stuora Mållesjavri. Dette vannet senkes, og vannet føres i en 3,4 km lang tunnel til Abbujavri.

Abbujavri senkes 18 m, og magasinet blir 71 mill. m³. Vannet føres i tunnel, som også blir driftstunnel for det nedenfor liggende Lassajavri kraftverk. Brutto fallhøyde er 144 m, og det er planlagt 1 aggregat på 7,2 MVA med midlere årsytelse 26 mill. kWh.

Lassajavri heves 4 m og senkes 20 m. Derved blir magasinet 61 mill. m³. Senknings-tunnelen, som blir driftstunnel for det nedenfor liggende Småvatna kraftverk, blir 0,4 km lang. Brutto fallhøyde er 233 m. Det er planlagt 1 aggregat på 16 MVA med midlere årsytelse 51 mill. kWh.

For å øke nedslagsfeltet for hovedkraftverket, kalt Kvænangsbøtn, skal det sprenges en 3,4 km lang tunnel for overføring av Njemenjaikajákka til Småvatna. Soikajavri i dette vassdraget er forutsatt senket 3 m og hevet 10 m. Derved regner en med å få et magasin på 55 mill. m³. Dessuten overføres den delen av nedslagsfeltet langs Abbujákka og Almajákka som ligger nedenfor Abbujavri med en 0,6 km lang tunnel til Småvatna.

For å få et tilstrekkelig stort inntaksmagasin for hovedkraftverket demmes Småvatna (det nederste) opp 21 m, og det oppnåes et magasin på 23 mill. m³.

Fra Småvatna sprenges en 1,3 km lang driftstunnel fram til fjellskråningen ned mot Kvænangsbøtn. Herfra legges en 800 m lang rørledning, hvorav 100 m i tunnelen og resten i dagen. Den fortsetter ca. 50 m som pansret trykksjakt til kraftstasjonen, innsprengt i fjell. Brutto fallhøyde er 315 m. Kraftstasjonen bygges med 2 aggregater, hver på 27,5 MVA, med tilsammen en midlere årsytelse på 197 mill. kWh.

Den samlede ytelse i vassdragene blir derved 274 mill. kWh, og det samlede magasin

210 mill. m³. Det samlede nedbørfelt er 321,2 km². Den totale kostnad er beregnet til 77,4 mill. kroner.»

Vedrørende skader og ulemper for almene interesser har søkeren vist til de opplysninger som ble gitt i forbindelse med den opprinnelige søknaden.

Om skader på eiendom uttales:

«De vann med tilstøtende områder som blir berørt av regulerings tiltakene, tilhører staten. Det er bare ved Småvatna at skogvokste områder settes under vann, i alt 0,65 km². Skader og ulemper er uvesentlig fordi skogen neppe er drivverdig. Soikajavri og Lassajavri, som skal demmes opp 10 — henholdsvis 4 m, vil redusere beiteområdet for reinen med 2,0 — henholdsvis 0,5 km².»

Søknaden har vært kunngjort på vanlig måte, bl. a. i Norsk lysingsblad for 21. og 24. desember 1964 (nr. 298 og 301), og har vært forelagt distriktet.

Landbruksdepartementet har i brev av 18. februar 1965 uttalt:

«Saken har vært forelagt Landbruksdepartementets fiskerisakkyndige. I en påtegning hertil av 21. desember f.å. uttaler fiskerikonsulenten for Nord-Norge bl. a. følgende:

«Etter det jeg kan se, er reguleringene så pass omfattende fra før at om vassdraga blir regulert noe mer, vil dette ikke medføre vesentlige endringer av den tidligere gitte uttalelse, og de konklusjoner som er gitt i mitt brev, vil også gjelde de nye reguleringer.»

I et notat til departementet av 11. januar d.å. har fiskeriinspektøren sluttet seg til det som er anført av fiskerikonsulenten idet han bl. a. bemerker følgende:

«Etter det som konsulenten har uttalt, vil den ytterligere regulering ikke føre til annen skade enn den som er forutsagt for den opprinnelige regulering, men graden (eller omfanget) av skadene vil selvfølgelig bli større. De bestemmelser som er inntatt vedrørende fisket i den opprinnelige reguleringsstillatelse — post 17 i tillatelse gitt ved kongelig resolusjon 15. mai 1964 — må antas å dekke det nødvendige også for den ytterligere regulering.»

Departementet slutter seg til det anførte og har ikke noe ytterligere å tilføye.

Når det gjelder forholdet til reindriftens interesser viser man til påtegning herfra av 22. desember f.å. til fylkesmannen i Troms og hans svar av 16. januar d.å. med uttalelse av 5. s.m. fra Kvænangen Kraftverk. Etter de gitte opplysninger skulle det ikke være nødvendig å foreslå nye tiltak utover de som allerede er nevnt i post 23 i konsesjonsvilkårene av 15. mai 1964. Man forutsetter nemlig at mulige skader eller ulemper i tilfelle kan tas opp ved skjønn etter bestemmelsene i post 23.»

I den nevnte uttalelse av 5. januar 1965 fra Kvænangen Kraftverk heter det bl. a.:

«Av hensyn til reindriften kan en påpeke at forandringene i forhold til gitt tillatelse må medføre:

Stoura Mållesjavri og Sarvesjavri ingen forandring.

Abbujaavri heller ingen forandring, og det er dessuten ikke fisk i vannet.

Lassajavri ingen forandring.

Det er ikke fisk i vannet. Neddemte beiteområder er som etter gitt tillatelse.

Ved Småvatna øker neddemningsområdet fra ca. 0,3 km² til 0,65 km². Mer enn halvparten av det neddemte området er ur og svært brattlendt, og sannsynligvis lite brukt som beiteområde. Ved det øvre vannet er neddemningsområdet jevnere. Det er ikke fisk i Småvatna.

Soikkajavri. Neddemningsområdet avtar fra 2,3 km² til 2,0 km², altså litt gunstigere enn det som det er gitt tillatelse for. Senkningen er også mindre enn det er gitt tillatelse til.

I dette vannet er det fisk, og innvirkningen fra reguleringen antas ikke å bli ugunstigere ved den omsøkte endring i forhold til den gitte tillatelse.»

Kvænangen formannskap har 19. februar 1965 anbefalt søknaden, idet det henviser til de forutsetninger som ble lagt

til grunn ved kommunestyrets vedtak i anledning den opprinnelige søknaden.

Kvænangen jordstyre og Kvænangen skogråd har ikke noe å innvende, jfr. påtegninger av henholdsvis 14. januar og 17. februar 1965.

Fylkesmannen i Troms, som 5. mars 1965 har oversendt innkomne distriktsuttalelser, har anført at han ikke har noe særskilt å bemerke.

Da det således ikke foreligger noen innvendinger mot søknaden, har man ansett det unødvendig å innhente søkerens bemerkninger til uttalelsene, jfr. reguleringslovens § 6, pkt. 3.

Hovedstyret vil bemerke:

Ved kongelig resolusjon 15. mai 1964 fikk A/S Kvænangen Kraftverk tillatelse til bl. a. regulering av Abbujåkka m. v. i Troms, jfr. St. prp. nr. 46 for 1963—64. Tillatelsen ble gitt på grunnlag av søknad av 16. oktober 1961, der selskapet gjorde oppmerksom på at det ved nærmere bearbeidelse av planene kunne bli nødvendig å endre reguleringshøyden noe. Etter de kartleggings- og oppmålingsarbeider som senere er gjennomført, er det nå lagt fram en revidert og noe utvidet magasinplan, jfr. nedenstående tabell.

	Revidert plan			Vedtatt plan			
	Nat. vst.	Reg.grenser		Reg.høyde	Magasin	Reg.høyde	Magasin
		Øvre	Nedre	m	mill. m ³	m	mill. m ³
Abbujaavri	692,0		674,0	18,0	71	15,0	70
Las'sajavri	544,0	548,0	524,0	24,0	61	19,0	45
Småvatna	294,0	315,0		21,0	23	8,0	6
Soikkajavri	519,0	529,0	516,0	13,0	55	14,5	48
				Sum	210		169

Med de allerede vedtatte overføringer kan Kvænangsbott kraftverks nedslagsfelt i reguleringsmessig henseende deles i tre grupper:

1. Soikkajavri, der magasinet utgjør 95 pst. — tidligere antatt 83 pst. — av normalt årstilløp. Uoverensstemmelsen ved at magasinvolumet er øket fra 48 til 55 mill. m³, til tross for at reguleringshøyden er redusert 1,5 m, skyldes utilstrekkelig kartmateriale forrige gang.
2. Abbujaavri — Las'sajavri m/overføringer, der magasinene sett under ett er 122 pst. av normalt årstilløp mot før 107 pst. Las'sajavris magasin utgjør nå hele 360 pst. av eget partielt tilløp.
3. Småvatna og uregulerte felter nedenfor de øvrige magasinene, hvor magasinprosenten er øket fra 6 til 23. Nyere nivellement har vist at naturlig vasstand i Småvatna er ca. 8 m lavere enn tidligere

antatt, og den økte oppdemmingen vil derfor ikke gi en tilsvarende øking i fallhøyden sammenlignet med den vedtatte plan.

Hovedstyret antar at den reviderte plan vil gi en regulert vassføring på 7,59 m³/sek. i Kvænangsbott kraftverk i et bestemmende år. Dette tilsvarer en øking på 0,74 m³/sek. i forhold til den vedtatte plan. Bruttofallhøyden kan settes til 308 m, og kraftøkingen blir derved ca. 3 000 nat.-hk. For Las'sajavri kraftverk medfører ikke tilleggsreguleringen noen øket regulert vassføring, og for Småvatna kraftverk blir økingen relativt ubetydelig, — 0,04 m³/sek. eller ca. 100 nat.-hk.

Skader og ulemper.

Ved Småvatna vil et område på 350 dekar bli neddemmet i tillegg til tidligere 300 dekar. Området er delvis skogkledd, men skogen er neppe drivverdige.

For alle reguleringene sett under ett må tilleggsskadene likevel sies å bli meget små, idet den reduserte demmehøyden ved Soikkajav'ri fører med seg at det neddemmete arealet (reinbeite) ved dette vatnet vil avta med 300 dekar.

Reguleringsendringene antas ikke å ha nevneverdig innflytelse på forholdene for fisket.

I det nye kostnadsoverslaget er totalutgiftene ved alle reguleringene og overføringene oppført med ca. 20,0 mill. kroner, mot ca. 12,3 mill. kroner i den vedtatte plan. Den vesentligste del av økingen skriver seg imidlertid fra endret grunnlagsmateriale for prosjekteringen og fra generell prisstigning. Underhånden er opplyst at selve planendringene vil medføre ca. 2,5 mill. kroner i økte kostnader ved dammene ved Småvatna, mens det innspares ca. 0,5 mill. kroner ved Soikkajav'ri.

Etter dette antar Hovedstyret at betingelsene i reguleringslovens § 8 må anses oppfylt, og man vil tilrå at tilleggs- og endrings-søknaden imøtekommes.

Hverken fra distriktets side eller fra sakyndig hold vedrørende fiske og reindrift er det framkommet opplysninger eller krav som nødvendiggjør at reguleringstillatelsen tilknyttet nye vilkår i tillegg til dem som ble

fastsatt ved kongelig resolusjon 15. mai 1964. På den annen side ble vilkårene den gang slått sammen med vilkårene for erverv av privateide fall i vassdraget, og enkelte poster vil derfor strengt tatt være overflødige i den foreliggende sak. Etter Hovedstyrets syn ligger imidlertid forholdene slik an at det her nærmere er tale om en planendring enn om en tilleggsregulering, og man finner det naturlig at de tidligere vedtatte vilkårene også skal gjelde nå.

Man vedlegger forslag til nytt pkt. 1 i manøvreringsreglementet, der reguleringsgrensene er endret i samsvar med søknaden. Overensstemmende med skrivemåten på kartblad Kvænangsbotn har man foreslått at det samiske navnet Čárrujavrit benyttes på Småvatna. En feil vedrørende nedbørfeltets størrelse under avsnitt II d er rettet.

Hovedstyret vil som egen sak avgi uttalelse om A/S Kvænangen Kraftverks disposisjoner vedrørende de fallrettighetene som eies av staten ved Direktoratet for Statens skoger.

Reguleringssakens dokumenter følger vedlagt.

Behandlet i møte 31. januar 1966.»

Hovedstyrets forslag til endring av post 1 i manøvreringsreglementet for regulering av Abbujákka m. v. lyder:

1.

I. Reguleringer:

	Nat. sommer- vst.	Reg.grenser		Reg.høyde m
		Øvre	Nedre	
Abbujav'ri	692,0		674,0	18,0
Las'sajav'ri	544,0	548,0	524,0	24,0
Čárrujavrit (Småvatna), nedre	294,0	315,0		21,0
Čárrujavrit (Småvatna), øvre	302,0	315,0		13,0
Soikkajav'ri	519,0	529,0	516,0	13,0

Høydene for Čárrutjavrit (Småvatna) refererer seg til TP VIII i Fjellangers oppmåling og luftkartleggings nivellement, som har høyden 294,703 m o. h.

For Abbujav'ri og Las'sajav'ri refererer høydene seg til samme firmas magasinkarter, mens grunnlaget for høydene ved Soikkajav'ri er NGO's kartblad Nabar.

Reguleringsgrensene skal betegnes med faste og tydelige vasstandsmerker som det offentlige godkjenner.

II. Overføringer:

a. Sarvesjav'ri.

Avløpet fra Sarvesjav'ri — et nedbørfelt oppgitt til 17,4 km² — overføres til Stuora Mållesjav'ris nedbørfelt. Ved overføringen

senkes Sarvesjav'ri permanent 5 m til kote 892.

b. Stuora Mållesjav'ri.

Avløpet fra Stuora Mållesjav'ri — et nedbørfelt oppgitt til 43,8 km² — og det tilførte vatn fra Sarvesjav'ri overføres til Abbujav'ris nedbørfelt. Ved overføringen senkes Stuora Mållesjav'ri permanent 5 m til kote 781.

c. Abbujav'ri.

Avløpet fra Abbujav'ri — et nedbørfelt oppgitt til 46,0 km² — overføres sammen med avløpet fra de under a og b nevnte nedbørfelt, til Las'sajav'ri.

d. Njemenjaikujákka.

Avløpet fra Njemenjaikujákka med Soikka-

jav'ri — et nedbørfelt oppgitt til 161,0 km² — overføres til Čárrujavrit.

e. Abbujákka.

Avløpet fra 24,3 km² av Abbujákkas nedbørfelt nedenfor Abbujav'ri overføres til Čárrujavrit.»

I brev av 25. november 1966 har Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen gitt følgende tilleggsuttalelse til brevet av 3. februar 1966:

«I første avsnitt s. 5 i brevet er vassførings- og kraftøkninger angitt i forhold til hva det var regnet med ved den tidligere reguleringsplanen, jfr. s. 8 i St. prp. nr. 46 for 1963—64. Ettersom magasinoppgavene forrige gang viste seg å være feilaktige, vil de nevnte økningene ikke gi et korrekt uttrykk for fordelene ved den omsøkte ytterligere regulering. Man har derfor foretatt en ny beregning av de regulerte vassføringene som er gjengitt i proposisjonen på grunnlag av reviderte magasin-størrelser, nemlig i Abbujav'ri 59 mill. m³, Las'sajav'ri 48 mill. m³, Småvatna 6 mill. m³ og Soikkajav'ri 61 mill. m³. Etter dette ville regulert vassføring ved den tidligere planen ha blitt 6,94 m³/sek. ved Kvænangsbotn kraftverk, 3,26 m³/sek. ved Småvatna kraftverk og 2,49 m³/sek. ved Las'sajav'ri kraftverk. De tilsvarende tall etter tilleggsreguleringen er 7,59 m³/sek., 3,37 m³/sek. og 2,60 m³/sek., og økningene følger 0,65 m³/sek. for Kvænangsbotn og 0,11 m³/sek. for begge de to andre. Kraftøkningen i de tre utbyggingene blir henholdsvis ca. 2 700 nat.-hk, ca. 300 nat.-hk og ca. 200 nat.-hk. Samlet vil altså økningen ved den omsøkte ytterligere regulering bli ca. 3 200 nat.-hk eller praktisk talt det samme som angitt i Hovedstyrets tidligere brev. De nye beregningene foranlediger derfor ingen ytterligere bemerkninger fra Hovedstyrets side.»

Departementet skal bemerke:

Etter den reviderte plan som nå foreligger, vil vannene Abbujav'ri, Las'sajav'ri og Småvatna få en øket reguleringshøyde i forhold til den tidligere vedtatte plan, mens reguleringshøyden for Soikkajav'ri blir redusert. Dette vil etter hovedstyrets beregninger gi en kraftøking i Kvænangsbotn Kraftverk på ca. 2 700 nat.-hk, i Småvatna Kraftverk på ca. 300 nat.-hk og i Las'sajav'ri Kraftverk på ca. 200 nat.-hk. Samlet vil økingen ved den omsøkte ytterligere regulering bli ca. 3 200 nat.-hk. Etter det man underhånden har fått opplyst fra Vassdragsvesenet vil kraftøkningen ved det samlede prosjekt, når man legger til grunn de reviderte magasin-størrelser, bli på ca. 45 700 nat.-hk.

Den ytterligere regulering vil for Småvatnas vedkommende føre til at et område på 350 dekar blir neddemmet i tillegg til tidligere 300 dekar. Etter det hovedstyret antar må tilleggs-skadene for alle reguleringer sett under ett sies å bli meget små. Ved Soikkajav'ri vil den reduserte regulering føre til at det neddemte arealet vil avta med 300 dekar. På forholdene for fisket antas reguleringsendringene ikke å ha nevneverdig innflytelse.

Når det gjelder omkostningene ved den nye plan viser en til hva hovedstyret uttaler.

I samsvar med hovedstyret antar departementet at vilkårene for å gi konsesjon er oppfylt og vil anbefale at søknaden om planendring og tilleggsregulering imøtekommes. Departementet er enig med hovedstyret i at vilkårene for den tidligere gitte konsesjon også skal gjelde for den ytterligere regulering. I disse vilkår er blant annet bestemt en konsesjonsavgift til kommuner på kr. 1,50 pr. nat.-hk og til staten på kr. 0,10 pr. nat.-hk. For øvrig er fastsatt vanlige konsesjonsvilkår.

Departementet er enig i hovedstyrets forslag til ny post 1 i manøvreringsreglementet.

Det forutsettes at departementet som vanlig kan samtykke i mindre planendringer, herunder endringer i manøvreringsreglementet som følger av planendringen.

Industridepartementet

tilrår:

1. I medhold av lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917 tillates A/S Kvænangen Kraftverk å foreta ytterligere regulering av Abbujákka m.v. og å foreta endring av den plan som ble lagt til grunn for kongelig resolusjon av 15. mai 1964 — alt i det vesentlige i samsvar med kraftverkets søknad av 28. november 1964 og på de vilkår som er fastsatt i tillatelse av 15. mai 1964 for A/S Kvænangen Kraftverk til erverv og regulering av Abbujákka m.v.
2. Det fastsettes ny post 1 i manøvreringsreglementet for regulering av Abbujákka m.v. i samsvar med utkast inntatt i Industridepartementets tilråding av 6. januar 1967 som gjeldende inntil videre.

3. L/L Tussa Kraft.

(Fristforlenging for regulering av Blådalsvatn i Tussavassdraget, konsesjon

28. juni 1957.)

Gitt av Industridepartementet 23. januar 1967.

Søknad av 6. juli 1966.

I medhold av lov nr. 17 av 14. desember

1917 § 12 nr. 1, annet punktum og bemyndigelse gitt ved kongelig resolusjon 1946 forlenges den fastsatte frist for fullføring av regulering av Blådalsvatn til 28. juni 1969.

4. Nordenfjelske Treforedling A/S.

(Konsesjoner på kraftleie for drift av avis-papirfabrikk på Fiborgtangen i Skogn i Levanger herred i Nord-Trøndelag fylke.)

Kgl. res. 27. januar 1967.

I anledning av en søknad av 22. april 1966 fra Nordenfjelske Treforedling A/S om konsesjoner på kraftleie fra henholdsvis Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk og fra statskraftverkene til drift av selskapets treforedlingsbedrift på Fiborgtangen i Skogn i Levanger herred i Nord-Trøndelag fylke har Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen i brev av 7. november 1966 gitt følgende uttalelse til departementet:

«Nordenfjelske Treforedling A/S har den 22. april 1966 søkt om konsesjon på leie av elektrisk kraft fra Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk og Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen.

Søknaden lyder:

«Med henvisning til konsesjonsloven av 14. desember 1917, kapitel IV § 22 samt lovtillegget av 10. april 1959 post II § 22 søker vi hermed om konsesjon på kraftleie av Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk og Statskraftverkene til de betingelser som fremgår av de vedlagte kraftleiekontrakter.

Det kontraherte primakraft- og spillkraftkvantum forutsettes anvendt ved våre fabrikanlegg i Skogn med årskapasitet 200 000 tonn avis-papir. For øvrig henvises til St. prp. nr. 56 for 1961—62 og St. meld. nr. 26 for 1963—64.»

Av de nevnte kraftleiekontrakter som er vedlagt søknaden fremgår det at leiekvantumet omfatter inntil 42 MW primakraft fra Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk og inntil 30 000 kW spillkraft til selskapets elektrokjel fra Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen.

Leveringen av primakraften fra Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk forutsettes i henhold til kontraktens § 1, pkt. 1 å ta til fra 1. oktober 1965 med inntil 20 MW. Fra 1. januar 1967 økes kraftleveransen til 26 MW og videre til 42 MW fra 1. juli 1968.

Videre er det i samme paragraf pkt. 2 inn tatt bestemmelse om at kjøperen fra 1. januar 1970 har adgang til, med 1 års varsel, å øke det kontraktsmessig kvantum med inntil 15 pst., hvis selgeren kan stille kraft til disposisjon. Det vil således være nødvendig å gi

konsesjon for inntil et kraftkvantum på 42 MW + 15 pst. eller 48,3 MW.

Spillkraftleveringen til selskapets elektrokjele fra NVE skal etter kontraktens § 1, pkt. 1 gjelde fra 1. oktober 1966.

Levanger kommunestyre behandlet saken i møte den 1. juli 1966 og vedtok å tilrå at konsesjonssøknaden innvilges.

Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk har i påtegning av 28. juli 1966 ikke hatt noe å bemerke.

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag har i påtegning av 1. august 1966 uttalt at han henholder seg til uttalelsen fra Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk.

En gjenpart av søknaden med bilag ble videre med brev herfra av 6. mai 1966 sendt til Industridepartementet idet vi gikk ut fra at denne måtte forelegges departementets Industriavdeling til uttalelse. Det er imidlertid ikke mottatt noen melding her om Industriavdelingen har avgitt uttalelse i saken.

Av vedtakene som er vedlagt søknaden fremgår det av § 2 at selskapets formål er å reise og drive treforedlingsindustri og hva som dermed står i forbindelse. Selskapet kan ved aksjeinnskudd eller på annen måte delta i andre foretagender.

Av de samme vedtekters § 4 fremgår at selskapets aksjekapital er kr. 49 000 000 fordelt på 98 000 aksjer, hver pålydende kr. 500 og lydende på aksjeeierens navn.

I en erklæring som er vedlagt søknaden har selskapets styre opplyst at selskapet pr. 1. januar 1966 hadde i alt 4 621 aksjonærer som utgjøres av norske skogeierorganisasjoner, landbruksorganisasjoner, banker, forsikringsselskaper, industribedrifter, Nord-Trøndelag fylkes garanti- og tiltaksfond, Direktoratet for statens skoger og forskjellige primærkommuner samt personlige aksjeeiere.

Selskapets kraftleiekontrakt med Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk gjelder i 30 år regnet fra 1. januar 1965. Hvis kjøperen ikke finner anvendelse for en energimengde tilsvarende minstebetalingen som etter § 1 pkt. 1 er $\frac{3}{4}$ av 300 GWh pr. driftsår kan han dog si opp kontrakten med 5 års varsel, regnet fra utløpet av det driftsår hvori oppsigelsen finner sted. Den kan dog tidligst bringes til opphør 10 år etter leveringens begynnelse, 1. oktober 1965.

I selskapets kontrakt med NVE er det i § 12 forutsetningen at selskapet skal oppta et lån av NVE og Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk som skal anvendes til innkjøp og installasjon av en 30 MW elektrokjele og en 40 MVA transformator (T3).

Kontrakten gjelder inntil dette lånebeløp er tilbakebetalt, dog minst 10 år fra idrift-

settelsen, og deretter med 1 års gjensidig oppsigelse, regnet fra utløpet av det år hvori oppsigelsen finner sted.

Da det her gjelder kraftleie fra 2 forskjellige leverandører, antar en at det vil være praktisk at det også blir gitt 2 konsesjoner til Nordenfjelske Treforedling A/S, nemlig en for kraftleie fra Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk og en for kraftleie fra NVE.

Hovedstyret har for sin del ikke noe å innvende mot leieforholdene og vil rå til at Nordenfjelske Treforedling A/S får konsesjon på leie av inntil 48 300 kW primakraft fra Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk og inntil 30 000 kW spillkraft fra NVE i overensstemmelse med de vedlagte kontrakter.

Tillatelsene foreslås meddelt så lenge kraftleiekontraktene mellom partene står ved lag, dog ikke lenger enn til 1. januar 1977.

For tillatelsen for leie av primakraft fra Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk foreslås oppstilt vilkår om en årlig avgift til staten av kr. 1,50 pr. kW av den kraft som gjennomsnittlig benyttes beregnet etter formelen

$$\frac{\text{kWh}}{8760}$$

Avgiften som i tilfelle forfaller til betaling ved hvert års utgang foreslås oppkrevet fra og med 1965.

For tillatelsen for leie av spillkraft fra NVE foreslås avgiften til staten sløyfet idet kraften skal nyttes i selskapets elektrodekjeler til fremstilling av damp.

For øvrig foreslås tillatelsene meddelt på vanlige vilkår, herunder vilkår om helt norsk styre, men nå uten vilkår om norske tjenestemenn og arbeidere.

Videre går en ut fra at vilkåret om kraftavståelse (10 pst.) til kommuner blir å sløyfe når det gjelder kraftleien fra Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk da bedriften er beliggende i Levanger som også får sin strømforsyning fra fylkesverket.

Når det gjelder kraftleien fra NVE går en også ut fra at vilkåret om kraftavståelse (10 pst.) til kommuner blir å sløyfe da det her dreier seg om spillkraftlevering.

Det vises for øvrig til vedlagte forslag til konsesjonsvilkår for begge konsesjoner.

Behandlet i hovedstyremøte den 1. november 1966.

Dokumentene vedlegges.»

Departementet skal bemerke:

Nordenfjelske Treforedling A/S er et norsk aksjeselskap som ble konstituert den 1. mars 1962.

I forbindelse med søknaden om kraftleiekonsesjoner er fremlagt foreskrevet erklæring fra selskapets styre i samsvar med ervervslovens § 24.

Selskapet har bygd en avispapirfabrikk på Fiborgtangen i Skogn i Levanger herred i Nord-Trøndelag fylke. Foreløbig er en maskin i drift.

Man viser for øvrig til St. prp. nr. 56 for 1961—62, Innst. S. nr. 140 for 1961—62 og Stortingets vedtak av 11. mai 1962 samt St. meld. nr. 26 for 1963—64, Innst. S. nr. 109 for 1963—64 og Stortingets vedtak av 17. mars 1964.

Kraftleiekontrakten med Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk gjelder leie av inntil 48 300 kW primakraft.

Kraftleiekontrakten av 20. januar 1966 mellom selskapet og statskraftverkene gjelder levering av inntil 30 000 kW spillkraft til drift av en elektrokjel. Kraften kan leveres i den utstrekning det passer Vassdragsvesenet. Spillkraftkontrakten er av Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen inngått i henhold til beordring fra Industridepartementet i brev av 18. januar 1966.

I kontrakten er bl. a. forutsatt at Nordenfjelske Treforedling A/S anskaffer såvel en 30 MW elektrokjel som en 40 MW transformator. I denne forbindelse er i kontraktens § 12 — med tilslutning av Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk dels fastsatt at Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk skal yte selskapet et kontantlån på kr. 300 000 ved idriftsettelsen av kjelen, dels at statskraftverkene skal gi selskapet henstand med betaling for kraften inntil verdien av den leverte energi når opp i kr. 900 000. Fra dette tidspunkt skal selskapet gjøre opp for energien gjennom et tillegg til den ordinære spillkraftpris inntil verdien av disse tillegg når opp i det beløp som skyldes i kraftleie. Beregning av tillegget opphører og mulig gjenstående skyldig kraftleie anses bortfalt etter 25 år fra idriftsettelsen av elektrokjelen.

Departementet vil omtale saken i budsjettproposisjonen for 1968 under kap. 2454, Statskraftverkene.

Etter det foreliggende vil departementet i tilslutning til hovedstyret rå til at Nordenfjelske Treforedling A/S for drift av avispapirfabrikken på Fiborgtangen i Levanger gis de søkte konsesjoner henholdsvis på leie av inntil 48 300 kW primakraft fra Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk og av inntil 30 000 kW spillkraft fra statskraftverkene til drift av en elektrokjel med tidsbegrensning for begge konsesjoner til 1. januar 1977, og at det for øvrig for de to konsesjoner blir oppstilt vilkår stort sett som foreslått av hovedstyret, jfr. utkastene nedenfor.

Når det gjelder virkesspørsmålet for treforedlingsbedriften på Fiborgtangen viser en

til at det i St. meld. nr. 26 for 1963—64 under «Sammendrag» bl. a. er uttalt:

«Hvis det på frivillig basis kan treffes en avtale mellom skogeierorganisasjonene og industrien nordenfjells som imøtekommer rimelige krav fra de eksisterende bedrifter, vil det etter departementets oppfatning være det mest tilfredsstillende for alle parter. Ordningen måtte bl. a. innebære at Nordenfjelske Treforedling A/S ikke skulle være prioritert med hensyn til tømmertildelingen. Dersom det ikke er mulig å få en ordning etter disse prinsipper, vil Industridepartementet foreslå at Nordenfjelske Treforedling A/S blir forpliktet til ikke å bruke mer enn 300 000 m³ norsk bartrevirke pr. år inntil virkessituasjonen gir grunnlag for et større kvantum. Dette må ta tas med i konsesjons- og garantivilkårene.»

Departementet har brakt på det rene at avtale som nevnt mellom skogeierorganisasjonene og industrien nordenfjells med omsyn til tømmertildelingen ikke er inngått.

Departementet vil etter det foreliggende anbefale at det i de foreslåtte konsesjoner på kraftleie henholdsvis fra statskraftverkene og fra Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk under pkt. 4 i disse blir tatt inn følgende konsesjonsvilkår for så vidt virkesspørsmålet angår:

«Selskapet kan inntil videre maksimalt bruke 300 000 m³ norsk bartrevirke pr. år, men for øvrig fritt dekke sitt behov med lauvtrevirke eller ved import. Etter søknad kan departementet på grunnlag av innhentede opplysninger tillate brukt et større kvantum norsk bartrevirke, dersom virkessituasjonen måtte tillate det.

Dersom det på basis av forhandlinger mellom skogeierorganisasjonene og industrien nordenfjells etableres en ordning for fordeling av virke som imøtekommer rimelige krav, bortfaller ovenstående bestemmelse om virkesbegrensning for selskapet for det tidsrom ordningen gjelder. Det samme gjelder hvis departementet finner at virkessituasjonen har endret seg vesentlig.»

Den nevnte formulering av dette konsesjonsvilkår er godtatt av selskapet.

Hvis konsesjonene blir gitt, vil departementet i medhold av de fastsatte konsesjonsvilkår om kontroll treffe følgende bestemmelse:

«Til kontroll med at vilkårenes pkt. 4 om begrensning i tillatt forbruk av norsk bartrevirke blir overholdt skal Nordenfjelske Treforedling A/S etter hvert års utgang uten oppfordring sende inn oppgaver over den totale produksjon av tremasse i året samt oppgaver over erverv av norsk bartrevirke og av utenlandsk bartrevirke. Disse oppgaver skal være bekreftet av statsautorisert revisor.»

Departementet har forutsatt at det tilligger departementet å vurdere hvorvidt en ordning for fordeling av virke som nevnt i annet ledd

i vilkårenes pkt. 4 imøtekommer rimelige krav, slik at bestemmelsen i første ledd om virkesbegrensning for selskapet bortfaller for det tidsrom ordningen gjelder.

For konsesjonen på leie av inntil 48 300 kW primakraft fra Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk vil departementet foreslå oppstilt følgende vilkår:

«1. Konsesjonstid.

Konsesjonen gjelder så lenge kraftleieforholdet mellom partene står ved makt, dog ikke lenger enn inntil 1. januar 1977.

2. Styre.

Selskapets styre skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid bare bestå av norske statsborgere.

3. Overdragelse av energi.

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke av Industridepartementet eller for noen del avgis til utlandet uten samtykke av Kongen.

Handler selskapet mot denne bestemmelse, skal det for hver gang svare en konvensjonalbot på opp til kr. 1 — en krone — pr. kW pr. døgn etter nærmere bestemmelse av departementet.

4. Begrensning i tillatt forbruk av norsk bartrevirke pr. år m. v.

Selskapet kan inntil videre maksimalt bruke 300 000 m³ norsk bartrevirke pr. år, men for øvrig fritt dekke sitt behov med lauvtrevirke eller ved import. Etter søknad kan departementet på grunnlag av innhentede opplysninger tillate brukt et større kvantum norsk bartrevirke, dersom virkessituasjonen måtte tillate det.

Dersom det på basis av forhandlinger mellom skogeierorganisasjonene og industrien nordenfjells etableres en ordning for fordeling av virke som imøtekommer rimelige krav, bortfaller ovenstående bestemmelse om virkesbegrensning for selskapet for det tidsrom ordningen gjelder. Det samme gjelder hvis departementet finner at virkessituasjonen for øvrig har endret seg vesentlig.

5. Søksmål etter loven om rettshøve mellom grannar av 16. juni 1961.

Bruker selskapet energien til bedrift som ved røyk, giftige gassarter eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal Industridepartementet, såfremt det finner grunn til å gripe inn av almene hensyn, anerkjennes som rett saksøker når det gjelder overtredelser av loven om rettshøve mellom grannar.

6. Norsk arbeid og materiell.

For så vidt angår anskaffelse av det til kraftens utnyttelse nødvendige elektriske materiell, maskiner m. v. skal norsk vare fortrinnsvis brukes såfremt den er likeså god som den utenlandske, kan skaffes tidsnok (en forutsetter da at den blir tinget i tide) og prisen på den ikke ligger mer enn 10 pst. over prisen på den utenlandske vare inklusive toll. Forutsetningen er dog at toll og prisforskjell til sammen ikke skal overstige 25 pst. av prisen på den utenlandske vare (eksklusive toll). Når det gjelder valg mellom innenlandske tilbud, skal det tilbud velges som representerer mest norsk arbeid og den største innenlandske produksjon av råvarer og halvfabrikata, selv om dette tilbud er dyrere, når det bare ikke ligger over den prisgrense som gjelder i forhold til utenlandsk vare.

Industridepartementet kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer. Søknad om dispensasjon må på forhånd sendes til departementet med de opplysninger som er nødvendige. Hva angår leveranser fra EFTA-land, vil dispensasjonsadgangen bli praktisert i samsvar med de forpliktelser som foreligger i forhold til disse land under forutsetning av full gjensidighet.

Ved overtredelse av bestemmelsene om bruk av norske varer kan Industridepartementet for hver gang ilegge konsesjonæren en bot til statskassen på inntil 15 — femten — prosent av den verdi som varen har.

Departementet går ut fra at konsesjonæren på alle måter søker å lette innkjøp av innenlandsk materiell, f. eks. ved å dele opp ordrene når det er høve til det og ved lempninger med omsyn til leveringstid og andre vilkår.

Når det gjelder innkjøp for over kr. 5 000 av en vare som også blir laget her i landet, må anbudsinnbydelse sendes ut dersom det skal innhentes tilbud fra utlandet. I anbudsvilkårene skal det kreves at det i tilbud om norske varer må opplyses om det er brukt utenlandske råvarer eller halvfabrikata til fremstilling av varene og eventuelt i hvor stor monn dette er gjort. Alle tilbud skal åpnes samtidig og det må settes opp protokoll over forretningen. Blir det tinget for over kr. 5 000 av en vare som er laget i utlandet, skal det straks sendes melding til Industridepartementet om det med alle de opplysninger som en må ha for å kunne avgjøre om konsesjonsvilkårene er fulgt. Når departementet finner grunn til det, kan det kreve opplyst på forhånd om konsesjonæren akter å kjøpe varer fra utlandet.

7. Trygd.

Trygd skal fortrinnsvis tas i norske selska-

per, hvis disse byr likeså gode vilkår som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse.

8. Avgift.

Av den primakraft som gjennomsnittlig nyttes, erlegges til staten en årlig avgift av kr. 1,50 pr. kW, beregnet etter formelen $\frac{kWh}{8760} = kW$.

Avgiften forfaller til betaling ved hvert års utgang. Erlegges den ikke til forfallstid, svares deretter 6 pst. årlig rente. Avgiften blir i tilfelle å etterbetale fra og med det år da leveringen tok til.

De nærmere bestemmelser om avgiftens beregning og erleggelse fastsettes av vedkommende departement.

9. Kontroll.

Selskapet plikter å rette seg etter de bestemmelser som Industridepartementet måtte treffe til kontroll med at konsesjonsvilkårene blir holdt.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelse av Industridepartementet.

10. Overtredelse av konsesjonsvilkårene.

Gjentatte eller fortsatte overtredelser av de vilkår som er fastsatt i postene 2, 4 og 9 eller overskridelse av den maksimale effekt konsesjonen lyder på kan medføre at konsesjonen bortfaller, jfr. § 26, 2. ledd i lov nr. 16 av 14. desember 1917.»

For konsesjonen på leie av inntil 30 000 kW spillkraft fra **S t a t s k r a f t v e r k e n e** foreslåes oppstilt følgende vilkår:

«1. Konsesjonstid.

Konsesjonen gjelder så lenge kraftleieforholdet mellom partene står ved makt, og ikke lenger enn inntil 1. januar 1977.

2. Styre.

Selskapets styre skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid bare bestå av norske statsborgere.

3. Overdragelse av energi.

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke av Industridepartementet eller for noen del avgis til utlandet uten samtykke av Kongen.

Handler selskapet mot denne bestemmelse, skal det for hver gang svare en konvensjonalbot på opp til kr. 1 — en krone — pr. kW pr. døgn etter nærmere bestemmelse av departementet.

4. Begrensning i tillatt forbruk av norsk bartrevirke pr. år m. v.

Selskapet kan inntil videre maksimalt bruke 300 000 fm³ norsk bartrevirke pr. år, men for øvrig fritt dekke sitt behov med lauvtrevirke eller ved import. Etter søknad kan departementet på grunnlag av innhentede opplysninger tillate brukt et større kvantum norsk bartrevirke, dersom virkessituasjonen måtte tillate det.

Dersom det på basis av forhandlinger mellom skogeierorganisasjonene og industrien nordenfjells etableres en ordning for fordeling av virke som imøtekommer rimelige krav, bortfaller ovenstående bestemmelse om virkesbegrensning for selskapet for det tidsrom ordningen gjelder. Det samme gjelder hvis departementet finner at virkessituasjonen for øvrig har endret seg vesentlig.

5. Søksmål etter loven om rettshøve mellom grannar av 16. juni 1961.

Bruker selskapet energien til bedrift som ved røyk, giftige gassarter eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal Industridepartementet, såfremt det finner grunn til å gripe inn av almene hensyn, anerkjennes som rett saksøker når det gjelder overtredelser av loven om rettshøve mellom grannar.

6. Norsk arbeid og materiell.

For så vidt angår anskaffelse av det til kraftens utnyttelse nødvendige elektriske materiell, maskiner m. v. skal norsk vare fortrinnsvis brukes såfremt den er likeså god som den utenlandske, kan skaffes tidnok (en forutsetter da at den blir tinget i tide) og prisen på den ikke ligger mer enn 10 pst. over prisen på den utenlandske vare inklusive toll. Forutsetningen er dog at toll og prisforskjell til sammen ikke skal overstige 25 pst. av prisen på den utenlandske vare (eksklusive toll). Når det gjelder valg mellom innenlandske tilbud, skal det tilbud velges som representerer mest norsk arbeid og den største innenlandske produksjon av råvarer og halvfabrikata, selv om dette tilbud er dyrere, når det bare ikke ligger over den prisgrense som gjelder i forhold til utenlandsk vare.

Industridepartementet kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer. Søknad om dispensasjon må på forhånd sendes til departementet med de opplysninger som er nødvendige. Hva angår leveranser fra EFTA-land, vil dispensasjonsadgangen bli praktisert i samsvar med de forpliktelser som foreligger i forhold til disse land under forutsetning av full gjensidighet.

Ved overtredelse av bestemmelsene om bruk

av norske varer kan Industridepartementet for hver gang ilegge konsesjonæren en bot til statskassen på inntil 15 — femten — prosent av den verdi som varen har.

Departementet går ut fra at konsesjonæren på alle måter søker å lette innkjøp av innenlandsk materiell, f. eks. ved å dele opp ordrene når det er høve til det og ved lempninger med omsyn til leveringstid og andre vilkår.

Når det gjelder innkjøp for over kr. 5 000 av en vare som også blir laget her i landet, må anbudsinnbydelse sendes ut dersom det skal innhentes tilbud fra utlandet. I anbudsvilkårene skal det kreves at det i tilbud om norske varer må opplyses om det er brukt utenlandske råvarer eller halvfabrikata til fremstilling av varene og eventuelt i hvor stor monn dette er gjort. Alle tilbud skal åpnes samtidig og det må settes opp protokoll over forretningen. Blir det tinget for over kr. 5 000 av en vare som er laget i utlandet, skal det straks sendes melding til Industridepartementet om det med alle de opplysninger som en må ha for å kunne avgjøre om konsesjonsvilkårene er fulgt. Når departementet finner grunn til det, kan det kreve opplyst på forhånd om konsesjonæren akter å kjøpe varer fra utlandet.

7. Trygd.

Trygd skal fortrinnsvis tas i norske selskaper, hvis disse byr likeså gode vilkår som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse.

8. Kontroll.

Selskapet plikter å rette seg etter de bestemmelser som Industridepartementet måtte treffe til kontroll med at konsesjonsvilkårene blir holdt.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelse av Industridepartementet.

9. Overtredelse av konsesjonsvilkårene.

Gjentatte eller fortsatte overtredelser av de vilkår som er fastsatt i postene 2, 4 og 8 eller overskridelse av den maksimale effekt konsesjonen lyder på kan medføre at konsesjonen bortfaller, jfr. § 26, 2. ledd i lov nr. 16 av 14. desember 1917.»

Kraftuttakene i henhold til de to kraftleiekonsesjoner forutsettes å være undergitt de til enhver tid gjeldende rasjoneringsregler.

Departementet har ikke tatt noe standpunkt til spørsmålet om hvorvidt Nordenfjelske Trefoedling A/S vil trenge røykskadekonsesjon, jfr. lov av 16. juni 1961 om rettshøve mellom

grannar og forskrifter fastsatt i medhold av loven.

Industridepartementet

tilrår:

I medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 Kap. IV gis Nordenfjelske Treforedling A/S for drift av avispapirfabrikk på Fiborgtangen i Skogn i Levanger herred i Nord-Trøndelag fylke:

1. Konsesjon på leie av inntil 48 300 kW primakraft fra Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk på vilkår og under forutsetninger som foreslått i Industridepartementets tilråding av 27. januar 1967.
2. Konsesjon på leie av inntil 30 000 kW spillkraft fra statskraftverkene til drift av en elektrokjel på vilkår og under forutsetninger som foreslått i Industridepartementets nevnte tilråding.

5. A/S Bamble Cellulosefabrikk.

(Konsesjon på kraftleie.)

Gitt av Industridepartementet 28. januar 1967.

I medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 kap. IV og bemyndigelse gitt ved kongelig resolusjon av 15. mai 1959 tillates A/S Bamble Cellulosefabrikk å leie i alt inntil 1 800 kW fra Skiensfjordens kommunale kraftselskap til drift av selskapets anlegg i Bamble herred, jfr. søknad av 6. august 1966 til Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen og dermed fremlagt kraftleiekontrakt av 23. juni — 6. juli 1966 med Skiensfjordens kommunale kraftselskap.

Tillatelsen gis på følgende vilkår:

1. Konsesjonstid.

Konsesjonen gjelder så lenge kraftleieforholdet mellom partene står ved makt, dog ikke lenger enn inntil 1. november 1976.

2. Styre.

Selskapet skal ha sitt sete her i riket og dets styre skal til enhver tid bare bestå av norske statsborgere.

3. Overdragelse av energi.

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke av Industridepartementet eller for noen del avgis til utlandet uten samtykke av Kongen.

Handler selskapet mot denne bestemmelse, skal det for hver gang svare en konvensjonalbot på opp til kr. 1 — en krone — pr. kW pr. døgn etter nærmere bestemmelse av departementet.

4. Søksmål etter loven om rettsløse mellom grannar av 16. juni 1961.

Bruker selskapet energien til bedrift som ved røyk, giftige gassarter eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal Industridepartementet, såfremt det finner grunn til å gripe inn av almene hensyn, anerkjennes som rett saksøker når det gjelder overtredelser av loven om rettsløse mellom grannar.

5. Norsk arbeid og materiell.

For så vidt angår anskaffelse av det til kraftens utnyttelse nødvendige elektriske materiell, maskiner m. v. skal norsk vare fortrinnsvis brukes såfremt den er likeså god som den utenlandske, kan skaffes tidnok (en forutsetter da at den blir tinget i tide) og prisen på den ikke ligger mer enn 10 pst. over prisen på den utenlandske vare inklusive toll. Forutsetningen er dog at toll og prisforskjell til sammen ikke skal overstige 25 pst. av prisen på den utenlandske vare (eksklusive toll). Når det gjelder valg mellom innenlandske tilbud, skal det tilbud velges som representerer mest norsk arbeid og den største innenlandske produksjon av råvarer og halvfabrikata, selv om dette tilbud er dyrere, når det bare ikke ligger over den prisgrense som gjelder i forhold til utenlandsk vare.

Industridepartementet kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevet. Søknaden om dispensasjon må på forhånd sendes til departementet med de opplysninger som er nødvendige.

Ved overtredelse av bestemmelsene om bruk av norske varer kan Industridepartementet for hver gang ilegge konsesjonæren en bot til statskassen på inntil 15 — femten — prosent av den verdi som varen har.

Departementet går ut fra at konsesjonæren på alle måter søker å lette innkjøp av innenlandsk materiell, f. eks. ved å dele opp ordrene når det er høve til det og ved lempninger med omsyn til leveringstid og andre vilkår.

Når det gjelder innkjøp for over kr. 5 000 av en vare som også blir laget her i landet, må anbudsinnbydelse sendes ut dersom det skal innhentes tilbud fra utlandet. I anbuds-vilkårene skal det kreves at det i tilbud om norske varer må opplyses om det er brukt utenlandske råvarer eller halvfabrikata til fremstilling av varene og eventuelt i hvor stor monn dette er gjort. Alle tilbud skal åpnes samtidig og det må settes opp protokoll over forretningen. Blir det tinget for over kr. 5 000 av en vare som er laget i utlandet, skal det straks sendes melding til Industridepartementet om det med

alle de opplysninger som en må ha for å kunne avgjøre om konsesjonsvilkårene er fulgt. Når departementet finner grunn til det, kan det kreve opplyst på forhånd om konsesjonæren akter å kjøpe varer fra utlandet.

6. Trygd.

Trygd skal fortrinnsvis tas i norske selskaper, hvis disse byr likeså gode vilkår som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse når særlige hensyn foreligger.

7. Avgift.

Av den kraft som gjennomsnittlig nyttes utenom den kraft som brukes til dampfremstilling, erlegges til staten en årlig avgift av kr. 1,50 pr. kW, beregnet etter formelen $\frac{kWh}{8760} = kW$.

Avgiften forfaller til betaling ved hvert års utgang. Erlegges den ikke til forfallstid, svares deretter 6 pst. årlig rente. Avgiften blir å etterbetale fra det tidspunkt kraftleveringen tok til.

De nærmere bestemmelser om avgiftens beregning og erleggelse fastsettes av vedkommende departement.

8. Kontroll.

Selskapet plikter å rette seg etter de bestemmelser som Industridepartementet måtte treffe til kontroll med at konsesjonsvilkårene blir holdt.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelse av Industridepartementet.

9. Overtredelse av konsesjonsvilkårene.

Gjentatte eller fortsatte overtredelser av de vilkår som er fastsatt i postene 2 og 8 eller overskridelse av den maksimale effekt konsesjonen lyder på kan medføre at konsesjonen bortfaller, jfr. § 26, 2. ledd i lov nr. 16 av 14. desember 1917.

Kraftuttaket er forutsatt å være undergitt de til enhver tid gjeldende rasjoneringsregler.

Ved meddelelsen av konsesjonen er det ikke tatt noe standpunkt til spørsmålet om hvorvidt selskapet plikter å søke røykskadekonsesjon, jfr. lov om rettshøve mellom grannar av 16. juni 1961, § 19, flg. og vedlagte forskrifter fastsatt i medhold av loven.

Den årlige avgift til staten som er fastsatt i vilkårenes pkt. 7, bes innbetalt til hovedkassereren i Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen.

Selskapet plikter å innsende til Industri-

departementet, Vassdragsavdelingen, innen 1. april hvert år oppgave pr. 31. desember året før vedrørende:

1. Størrelsen av selskapets aksjekapital, antall aksjer og disses pålydende beløp.
2. Fullstendig fortegnelse over aksjonærer og parthavere med angivelse av disses nasjonalitet og det antall aksjer hver eier. Opplysninger om hvem som sitter i styret og om de enkelte styremedlemmers nasjonalitet og bosted.
3. Opplysning om noen aksje eller part vites pantsatt til eller på annen måte stillet til sikkerhet til andre rettssubjekter enn de som er nevnt i Arbeidsdepartementets rundskriv av 15. februar 1932, side 2 (under punkt 2 b).
4. Opplysning om noen aksjonær på den måte som er nevnt i Arbeidsdepartementets rundskriv av 1. februar 1946, alene eller sammen med andre eier eller disponerer mer enn 35 hundredeler av aksjekapitalen. En legger ved avtrykk av rundskrivene av 15. februar 1932 og 1. februar 1946.

Departementet forbeholder seg for øvrig å treffe enhver bestemmelse som måtte anses påkrevd i anledning av konsesjonsvilkårene og kontrollen med deres overholdelse.

6. A/S Follum Fabrikker.

(Konsesjon på kraftleie til drift av elektrokjeler med selskapets anlegg på Ringerike.)

Kgl. res. 3. februar 1967.

A/S Follum Fabrikker fikk ved kongelig resolusjon av 14. oktober 1960 konsesjon på leie av inntil 35 000 kW spillkraft til dampfremstilling fra Statens Kraftverker resp. Samkjøringen i den utstrekning spillkraft måtte bli å levere, dog ikke lenger enn til 1. januar 1966, jfr. herom «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1960 s. 117 flg. Konsesjonen er således utløpt.

I anledning av en søknad av 18. januar 1966 fra A/S Follum Fabrikker om konsesjon på fornyet leie av spillkraft til dampfremstilling fra Statens kraftverker resp. Samkjøringen har Hovedstyret for Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen i brev av 4. november 1966 gitt følgende uttalelse til departementet:

«I brev hit av 18. januar 1966 har A/S Follum Fabrikker søkt om fornyelse av konsesjon av 14. oktober 1960 på leie av spillkraft til dampfremstilling fra Statens kraftverker resp. Samkjøringen til drift av selskapets elektrokjeler ved anlegget i Ringerike. Søknaden er sålydende:

«Under henvisning til Deres brev av 7. januar 1966 og konsesjon gitt ved kongelig resolusjon 14. oktober 1960 tillater vi oss herved å søke om fornyelse av konsesjon på leie av inntil 35 000 kW spillkraft til dampfremstilling fra Statens Kraftverker respektive Samkjøringen.

Skriftlig kontrakt foreligger ikke.

Erklæring fra vårt Styre overensstemmende med ervervslovens § 24 vil bli ettersendt.»

Søknaden har herfra vært forelagt departementets Industriavdeling og vedkommende distrikt til uttalelse på vanlig måte.

Departementets Industriavdeling har i brev hit av 29. januar 1966 meddelt, at den overfor departementets Vassdragsavdeling har uttalt at avdelingen intet har å bemerke til at søknaden blir innvilget.

Ringerike bystyre har i møte den 29. april 1966 etter innstilling fra rådmannen og formannskapet enstemmig vedtatt å anbefale at A/S Follum blir gitt tillatelse til å leie inntil 35 000 kW spillkraft til dampfremstilling fra Statens kraftverker resp. Samkjøringen i den utstrekning spillkraft måtte bli å levere, dog ikke lenger enn til 1. januar 1976.

Elektrisitetskonsulenten for Buskerud fylke har i påtegning av 6. juni 1966 til fylkesmannen meddelt at han ikke har noen annen merknad til søknaden, enn at konsesjonen bør gjelde i fem år frem til 1. januar 1971.

Fylkesmannen i Buskerud har i påtegning hit av 18. juni 1966 vist til uttalelsen fra elektrisitetskonsulenten i Buskerud og til Ringerike kommunestyres vedtak den 29. april 1966. Han anbefaler at den søkte konsesjon i tilfelle bør gjøres gjeldende for en ny femårsperiode frem til 1. januar 1971. Han bemerker «at A/S Follum i sin søknad ikke har anført noe tidsrom som konsesjonen søkes for».

Statskraftverkene har også vært forelagt søknaden og har i ekspedisjon av 30. mars 1966 til Elektrisitetsdirektoratet uttalt:

«Det er riktig at kontrakt ikke er avsluttet for denne leveranse. Det er dog vår hensikt å søke slik kontrakt avsluttet og spørsmålet er tatt opp. Rammen om leveringen er vel i realiteten i dag 40 MW, og det vil muligens være praktisk at konsesjonen gis for et slikt kvantum, selv om bedriftens ansøking gjelder 35 000 kW.»

I brev hit av 10. august 1966 har A/S Follum Fabrikker imidlertid endret det søkte kvantum fra 35 000 kW til 54 000 kW, hvilket skal svare til elektrokjelenes samlede ytelse. Brevet er sålydende:

«Vi henviser til vår søknad av 18. januar i år om fornyelse av konsesjon på leie av spillkraft fra Statens kraftverker og Samkjøringen og til Deres brev av 4. august i år om samme sak.

Vi beklager at vi ved vår første søknad om fornyelse har vært uoppmerksomme på kraftkvantumets størrelse. Det er riktig som De bemerker i Deres brev av 4. d. m. at kapasiteten på våre nuværende elektrokjeler tilsammen utgjør 54 MW og at kraftuttaket for tiden er ca. 45 MW.

Under henvisning hertil tillater vi oss å søke om fornyelse av konsesjon på leie av spillkraft til dampfremstilling fra Statens kraftverker, respektive Samkjøringen, og således at kraftuttaket maksimalt begrenses til elektrokjelenes ytelse på tilsammen 54 MW. Erklæring fra vårt Styre er tidligere inn-

sendt. Statskraftverkene har i det høve meddelt Elektrisitetsdirektoratet, at en der «ikke har noe imot at Follum meddeles konsesjon for uttak av inntil 54 000 kW spillkraft».

Statskraftverkene har overfor Elektrisitetsdirektoratet ellers opplyst, at skriftlig kontrakt om levering av vedkommende spillkraft til nå ikke er opprettet, men regner med at slik kontrakt vil komme i stand i noenlunde nær fremtid.

Hovedstyret har etter omstendighetene funnet å kunne sløyfe å forelegge for vedkommende distrikt til uttalelse på ny forhøyelsen av det søkte konsesjonskvantum til 54 000 kW spillkraft, istedenfor 35 000 kW som opprinnelig søkt om.

Hva saken for øvrig angår bemerkes:

Ved kongelig resolusjon av 14. oktober 1960 ble A/S Follum Fabrikker meddelt konsesjon på leie av inntil 35 000 kW spillkraft til dampfremstilling fra Statens kraftverker resp. Samkjøringen i den utstrekning spillkraft måtte bli å levere, dog ikke lenger enn til 1. januar 1966.

Tillatelsen, som således nå er utløpt, var meddelt med vilkår om at selskapets styre til enhver tid skulle bestå av bare norske statsborgere.

Vilkår om 10 pst. kraftavståelse til kommuner var etter omstendighetene sløyfet.

For øvrig var tillatelsen meddelt på vanlige betingelser og således uten vilkår om avgift til staten og kommuner, idet det dreide seg om spillkraft til dampfremstilling i bedriftens elektrokjeler.

Hovedstyret vil rå til at A/S Follum Fabrikker gis ny konsesjon på leie av inntil 54 000 kW spillkraft til dampfremstilling i selskapets elektrokjeler ved dets anlegg i Ringerike i den utstrekning slik kraft måtte bli å levere fra Statens kraftverker resp. Samkjøringen.

Tillatelsen anbefales meddelt for den tid spill-

kraft måtte bli å stille til disposisjon for selskapet til nevnte formål, dog ikke lenger enn til 1. januar 1971, svarende til en femårsperiode som anbefalt av elektrisitetskonsulenten og fylkesmannen i Buskerud.

En vil ellers anbefale at konsesjonen blir meddelt på de samme betingelser som fastsatt i den nå utløpte konsesjon av 14. oktober 1960 til A/S Follum Fabrikker.

Sakens dokumenter, herunder erklæring av 4. februar 1966 fra selskapets styre overensstemmende med ervervslovens § 24, vedlegges.

Behandlet i hovedstyremøte den 2. november 1966.»

Departementet skal bemerke:

A/S Follum Fabrikker har fremlagt foreskrevet erklæring fra styret i samsvar med ervervslovens § 24.

Etter det foreliggende vil departementet i tilslutning til hovedstyret rå til at A/S Follum Fabrikker gis den søkte konsesjon på leie av inntil 54 000 kW spillkraft fra statens kraftverker resp. Samkjøringen til drift av elektrokjeler ved selskapets anlegg på Ringerike så lenge dette kraftleieforhold måtte bestå, dog ikke lenger enn inntil 1. januar 1971, og for øvrig på stort sett vanlige vilkår ved slik kraftleie.

Departementets utkast til konsesjonsvilkår er sålydende:

1. Leietid.

Tillatelsen gjelder så lenge kraftleieforholdet mellom partene om levering av inntil 54 000 kW spillkraft til drift av elektrokjeler ved fabrikanlegget på Ringerike måtte bestå, dog ikke lenger enn inntil 1. januar 1971.

2. Styre.

Selskapet skal ha sitt sete her i riket og dets styre skal til enhver tid bare bestå av norske statsborgere.

3. Overdragelse av energi.

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke av Industridepartementet.

Handler selskapet mot denne bestemmelse, skal det for hver gang svare en konvensjonalbot på opp til kr. 1 — en krone — pr. kW pr. døgn etter nærmere bestemmelse av departementet.

4. Søksmål etter loven om rettshøve mellom grannar av 16. juni 1961.

Bruker selskapet energien til bedrift som ved røyk, giftige gasser eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal Industridepartementet, såfremt det finner grunn til å gripe inn av almene hensyn, anerkennes

som rett saksøker når det gjelder overtredelser av loven om rettshøve mellom grannar.

5. Norsk arbeid og materiell.

For så vidt angår anskaffelse av det til kraftens utnyttelse nødvendige elektriske materiell, maskiner m. v. skal norsk vare fortrinnsvis brukes såfremt den er likeså god som den utenlandske, kan skaffes tidsnok (en forutsetter da at den blir tinget i tide) og prisen på den ikke ligger mer enn 10 pst. over prisen på den utenlandske vare inklusive toll. Forutsetningen er dog at toll og prisforskjell til sammen ikke skal overstige 25 pst. av prisen på den utenlandske vare (eksklusive toll). Når det gjelder valg mellom innenlandske tilbud, skal det tilbud velges som representerer mest norsk arbeid og den største innenlandske produksjon av råvarer og halvfabrikata, selv om dette tilbud er dyrere, når det bare ikke ligger over den prisgrense som gjelder i forhold til utenlandsk vare.

Industridepartementet kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer. Søknaden om dispensasjon må på forhånd sendes til departementet med de opplysninger som er nødvendige. Hva angår leveranser fra EFTA-land, vil dispensasjonsadgangen bli praktisert i samsvar med de forpliktelser som foreligger i forhold til disse land under forutsetning av full gjensidighet.

Ved overtredelse av bestemmelsene om bruk av norske varer kan Industridepartementet for hver gang ilegge konsesjonæren en bot til statskassen på inntil 15 — femten — prosent av den verdi som varen har.

Departementet går ut fra at konsesjonæren på alle måter søker å lette innkjøp av innenlandsk materiell, f. eks. ved å dele opp ordrene når det er høve til det og ved lempninger med omsyn til leveringstid og andre vilkår.

Når det gjelder innkjøp for over kr. 5 000 av en vare som også blir laget her i landet, må anbudsinnbydelse sendes ut dersom det skal innhentes tilbud fra utlandet. I anbuds-vilkårene skal det kreves at det i tilbud om norske varer må opplyses om det er brukt utenlandske råvarer eller halvfabrikata til fremstilling av varene og eventuelt i hvor stor monn dette er gjort. Alle tilbud skal åpnes samtidig og det må settes opp protokoll over forretningen. Blir det tinget for over kr. 5 000 av en vare som er laget i utlandet, skal det straks sendes melding til Industridepartementet om det med alle de opplysninger som en må ha for å kunne avgjøre om konsesjonsvilkårene er fulgt. Når departementet finner grunn til det, kan det

kreve opplyst på forhånd om konsesjonæren akter å kjøpe varer fra utlandet.

6. Trygd.

Trygd skal fortrinnsvis tas i norske selskaper, hvis disse byr likeså gode vilkår som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse.

7. Kontroll.

Selskapet plikter å rette seg etter de bestemmelser som Industridepartementet måtte treffe til kontroll med at konsesjonsvilkårene blir holdt.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelse av Industridepartementet.

8. Overtredelse av konsesjonsvilkårene.

Gjentatte eller forsatte overtredelser av de vilkår som er fastsatt i post 2 og 7 samt overskridelse av den maksimale effekt konsesjonen gjelder kan medføre at konsesjonen bortfaller, jfr. § 26, 2. ledd i lov nr. 16 av 14. desember 1917.

Kraftuttaket forutsettes å være undergitt de til enhver tid gjeldende rasjoneringsregler.

Departementet har ikke tatt noe standpunkt til hvorvidt A/S Follum Fabrikker vil trenge røykskadekonsesjon, jfr. lov av 16. juni 1961 om rettshøve mellom grannar og forskrifter fastsatt i medhold av loven.

Industridepartementet

tilrår:

I medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 kap. IV tillates A/S Follum Fabrikker å leie inntil 54 000 kW spillkraft fra statskraftverkene resp. Samkjøringen til drift av elektrokjeler ved selskapets anlegg på Ringerike.

Tillatelsen gis på vilkår og under forutsetninger som foreslått i Industridepartementets tilråding av 3. februar 1967.

7. Løvenskiold-Vækerø.

(Konsesjon på ytterligere kraftleie.)

Gitt av Industridepartementet 16. februar 1967.

I medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 kap. IV og bemyndigelse gitt ved kongelig resolusjon av 15. mai 1959 gis Løvenskiold-Vækerø konsesjon på leie av ytterligere inntil 3 500 kW primakraft fra Hurum Elektrisitetsverk, jfr. søknad av 9. mars 1966 til Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen.

Konsesjonen gis på følgende vilkår:

1. Leietid.

Tillatelsen gjelder så lenge kraftleieforholdet måtte bestå, dog ikke lenger enn til 1. januar 1970.

2. Overdragelse av energi.

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke av Industridepartementet eller for noen del avgis til utlandet uten samtykke av Kongen.

Handler selskapet mot denne bestemmelse, skal det for hver gang svare en konvensjonalbot på opp til kr. 1 — en krone — pr. kW pr. døgn etter nærmere bestemmelse av departementet.

3. Søksmål etter loven om rettshøve mellom grannar av 16. juni 1961.

Bruker selskapet energien til bedrift som ved røyk, giftige gassarter eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal Industridepartementet, såfremt det finner grunn til å gripe inn av almene hensyn, anerkjennes som rett saksøker når det gjelder overtredelser av loven om rettshøve mellom grannar.

4. Norsk arbeid og materiell.

For så vidt angår anskaffelse av det til kraftens utnyttelse nødvendige elektriske materiell, maskiner m. v. skal norsk vare fortrinnsvis brukes såfremt den er likeså god som den utenlandske, kan skaffes tidsnok (en forutsetter da at den blir tinget i tide) og prisen på den ikke ligger mer enn 10 pst. over prisen på den utenlandske vare inklusive toll. Forutsetningen er dog at toll og prisforskjell tilsammen ikke skal overstige 25 pst. av prisen på den utenlandske vare (eksklusive toll). Når det gjelder valg mellom innenlandske tilbud, skal det tilbud velges som representerer mest norsk arbeid og den største innenlandske produksjon av råvarer og halvfabrikata, selv om dette tilbud er dyrere, når det bare ikke ligger over den prisgrense som gjelder i forhold til utenlandsk vare.

Industridepartementet kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer. Søknaden om dispensasjon må på forhånd sendes til departementet med de opplysninger som er nødvendige. Hva angår leveranse fra EFTA-land, vil dispensasjonsadgangen bli praktisert i samsvar med de forpliktelser som foreligger i forhold til disse land under forutsetning av full gjensidighet.

Ved overtredelse av bestemmelsene om bruk av norske varer kan Industridepartementet for hver gang ilegge konsesjonæren en bot til statskassen på inntil 15 — femten — prosent av den verdi som varen har.

Departementet går ut fra at konsesjonæren på alle måter søker å lette innkjøp av innenlandsk materiell, f. eks. ved å dele opp ordrene når det er høve til det og ved lempninger med omsyn til leveringstid og andre vilkår.

Når det gjelder innkjøp for over kr. 5 000 av en vare som også blir laget her i landet, må anbudsinnbydelse sendes ut dersom det skal innhentes tilbud fra utlandet. I anbuds-vilkårene skal det kreves at det i tilbud om norske varer må opplyses om det er brukt utenlandske råvarer eller halvfabrikata til fremstilling av varene og eventuelt i hvor stor monn dette er gjort. Alle tilbud skal åpnes samtidig og det må settes opp protokoll over forretningen. Blir det tinget for over kr. 5 000 av en vare som er laget i utlandet, skal det straks sendes melding til Industridepartementet om det med alle de opplysninger som en må ha for å kunne avgjøre om konsesjonsvilkårene er fulgt. Når departementet finner grunn til det, kan det kreve opplyst på forhånd om konsesjonæren akter å kjøpe varer fra utlandet.

5. Trygd.

Trygd skal fortrinnsvis tas i norske selskaper, hvis disse byr likeså gode vilkår som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse.

6. Avgift.

Av den kraft som gjennomsnittlig nyttes erlegges fra og med året 1967 til staten en årlig avgift av kr. 1,50 pr. kW, beregnet etter formelen: $\frac{\text{kWh}}{8760}$.

Avgiften forfaller til betaling ved hvert års utgang. Erlegges den ikke til forfallstid, svares deretter 6 pst. årlig rente.

De nærmere bestemmelser om avgiftens beregning og erleggelse fastsettes av vedkommende departement.

7. Kontroll.

Selskapet plikter å rette seg etter de bestemmelser som Industridepartementet måtte treffe til kontroll med at konsesjonsvilkårene blir holdt.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelse av Industridepartementet.

8. Overtredelse av konsesjonsvilkårene.

Gjentatte eller fortsatte overtredelser av de vilkår som er fastsatt i post 7 eller overskridelse av den maksimale effekt konsesjonen lyder på kan medføre at konsesjonen

bortfaller, jfr. § 26, 2. ledd i lov nr. 16 av 14. desember 1917.»

Kraftuttaket forutsettes å være undergitt de til enhver tid gjeldende rasjoneringsregler.

8. A/S Norsk Elektrisk & Brown Boveri.

(Konsesjon på ytterligere kraftleie.)

Gitt av Industridepartementet 2. mars 1967.

I medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 kap. IV og bemyndigelse gitt ved kongelig resolusjon av 15. mai 1959 tillates A/S Norsk Elektrisk & Brown Boveri å leie ytterligere inntil 2 000 kW fra Oslo Lysverker, jfr. søknad av 29. september 1966 til Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen.

Tillatelsen gis på følgende vilkår:

1. Leietid.

Konsesjonen gjelder så lenge kraftleieforholdet mellom partene om leie av ytterligere inntil 2 000 kW måtte bestå, dog ikke lenger enn inntil 1. januar 1970.

2. Styre.

Selskapet skal ha sitt sete her i riket og dets styre skal til enhver tid bare bestå av norske statsborgere.

3. Overdragelse av energi.

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke av Industridepartementet eller for noen del avgis til utlandet uten samtykke av Kongen.

Handler selskapet mot denne bestemmelse, skal det for hver gang svare en konvensjonalbot på opp til kr. 1 — en krone — pr. kW pr. døgn etter nærmere bestemmelse av departementet.

4. Søksmål etter loven om rettshøve mellom grannar av 16. juni 1961.

Bruker selskapet energien til bedrift som ved røyk, giftige gasser eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal Industridepartementet, såfremt det finner grunn til å gripe inn av almene hensyn, anerkjennes som rett saksøker når det gjelder overtredelser av loven om rettshøve mellom grannar.

5. Norsk arbeid og materiell.

For så vidt angår anskaffelse av det til kraftens utnyttelse nødvendige elektriske materiell, maskiner m. v. skal norsk vare fortrinnsvis brukes såfremt den er likeså god som den utenlandske, kan skaffes tidnok (en forutsetter da at den blir tinget i tide) og prisen

på den ikke ligger mer enn 10 pst. over prisen på den utenlandske vare inklusive toll. Forutsetningen er dog at toll og prisforskjell til sammen ikke skal overstige 25 pst. av prisen på den utenlandske vare (eksklusive toll). Når det gjelder valg mellom innenlandske tilbud, skal det tilbud velges som representerer mest norsk arbeid og den største innenlandske produksjon av råvarer og halvfabrikata, selv om dette tilbud er dyrere, når det bare ikke ligger over den prisgrense som gjelder i forhold til utenlandsk vare.

Industridepartementet kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer. Søknad om dispensasjon må på forhånd sendes til departementet med de opplysninger som er nødvendige. Hva angår leveranser fra EFTA-land, vil dispensasjonsadgangen bli praktisert i samsvar med de forpliktelser som foreligger i forhold til disse land under forutsetning av full gjensidighet.

Ved overtredelse av bestemmelsene om bruk av norske varer kan Industridepartementet for hver gang ilegge konsesjonæren en bot til statskassen på inntil 15 — femten — prosent av den verdi som varen har.

Departementet går ut fra at konsesjonæren på alle måter søker å lette innkjøp av innenlandsk materiell, f. eks. ved å dele opp ordrene når det er høve til det og ved lempninger med omsyn til leveringstid og andre vilkår.

Når det gjelder innkjøp for over kr. 5 000 av en vare som også blir laget her i landet, må anbudsinnbydelse sendes ut dersom det skal innhentes tilbud fra utlandet. I anbudsvilkårene skal det kreves at det i tilbud om norske varer må opplyses om det er brukt utenlandske råvarer eller halvfabrikata til fremstilling av varene og eventuelt i hvor stor monn dette er gjort. Alle tilbud skal åpnes samtidig og det må settes opp protokoll over forretningen. Blir det tinget for over kr. 5 000 av en vare som er laget i utlandet, skal det straks sendes melding til Industridepartementet om det med alle de opplysninger som en må ha for å kunne avgjøre om konsesjonsvilkårene er fulgt. Når departementet finner grunn til det, kan det kreve opplyst på forhånd om konsesjonæren akter å kjøpe varer fra utlandet.

6. Trygd.

Trygd skal fortrinnsvis tas i norske selskaper, hvis disse byr likeså gode vilkår som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse.

7. Avgift.

Av den kraft som gjennomsnittlig nyttes,

erlegges til staten en årlig avgift av kr. 1,50 pr. kW, beregnet etter formelen

$$\frac{kWh}{8760} = kW.$$

Avgiften forfaller til betaling pr. 30. juni hvert år. Erlegges den ikke til forfallstid, svares deretter 6 pst. årlig rente. Avgiften blir å betale fra det tidspunkt da den økte kraftlevering tok til.

De nærmere bestemmelser om avgiftens beregning og erleggelse fastsettes av vedkommende departement.

8. Kontroll.

Selskapet plikter å rette seg etter de bestemmelser som Industridepartementet måtte treffe til kontroll med at konsesjonsvilkårene blir holdt.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelse av Industridepartementet.

9. Overtredelse av konsesjonsvilkårene.

Gjentatte eller fortsatte overtredelser av de vilkår som er fastsatt i postene 2 og 8 eller overskridelse av den maksimale effekt konsesjonen lyder på kan medføre at konsesjonen bortfaller, jfr. § 26, 2. ledd i lov nr. 16 av 14. desember 1917.»

Uttaket av kraften er forutsatt undergitt de til enhver tid gjeldende rasjoneringsregler.

9. A/S Bleikvassli Gruber.

(Konsesjon på kraftleie.)

Gitt av Industridepartementet 15. mars 1967.

I medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 Kap. IV og bemyndigelse gitt ved kongelig resolusjon av 15. mai 1959 gis A/S Bleikvassli Gruber konsesjon på leie av inntil 1 700 kW fra Helgeland Kraftlag A/L til drift av grubeanlegg i Hemnes herred, jfr. søknad av 15. november 1966 til Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen.

Konsesjonen gis på følgende vilkår:

1. Leietid.

Tillatelsen gjelder så lenge kraftleieforholdet måtte bestå, dog ikke lenger enn til 7. september 1978.

2. Selskapets styre.

Selskapet skal ha sitt sete her i riket og dets styre skal til enhver tid bare bestå av norske statsborgere.

3. Overdragelse av energi.

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke av Industridepartementet eller for noen del avgis til utlandet uten samtykke av Kongen.

Handler selskapet mot denne bestemmelse, skal det for hver gang svare en konvensjonalbot på opp til kr. 1 — en krone — pr. kW pr. døgn etter nærmere bestemmelse av departementet.

4. Søksmål etter loven om rettshøve mellom grannar av 16. juni 1961.

Bruker selskapet energien til bedrift som ved røyk, giftige gasser eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal Industridepartementet, såfremt det finner grunn til å gripe inn av almene hensyn, anerkjennes som rett saksøker når det gjelder overtredelser av loven om rettshøve mellom grannar.

5. Norsk arbeid og materiell.

For så vidt angår anskaffelse av det til kraftens utnyttelse nødvendige elektriske materiell, maskiner m. v. skal norsk vare fortrinnsvis brukes såfremt den er likeså god som den utenlandske, kan skaffes tidsnok (en forutsetter da at den blir tinget i tide) og prisen på den ikke ligger mer enn 10 pst. over prisen på den utenlandske vare inklusive toll. Forutsetningen er dog at toll og prisforskjell til sammen ikke skal overstige 25 pst. av prisen på den utenlandske vare (eksklusive toll). Når det gjelder valg mellom innenlandske tilbud, skal det tilbud velges som representerer mest norsk arbeid og den største innenlandske produksjon av råvarer og halvfabrikata, selv om dette tilbud er dyrere, når det bare ikke ligger over den prisgrense som gjelder i forhold til utenlandsk vare.

Industridepartementet kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer. Søknaden om dispensasjon må på forhånd sendes til departementet med de opplysninger som er nødvendige. Hva angår leveranser fra EFTA-land, vil dispensasjonsadgangen bli praktisert i samsvar med de forpliktelser som foreligger i forhold til disse land under forutsetning av full gjensidighet.

Ved overtredelse av bestemmelsene om bruk av norske varer kan Industridepartementet for hver gang ilegge konsesjonæren en bot til statskassen på inntil 15 — femten — prosent av den verdi som varen har.

Departementet går ut fra at konsesjonæren på alle måter søker å lette innkjøp av innenlandsk materiell, f. eks. ved å dele opp ordrene når det er høve til det og ved lempninger med omsyn til leveringstid og andre vilkår.

Når det gjelder innkjøp for over kr. 5 000 av en vare som også blir laget her i landet, må anbudsinnbydelse sendes ut dersom det skal innhentes tilbud fra utlandet. I anbuds-vilkårene skal det kreves at det i tilbud om norske varer må opplyses om det er brukt utenlandske råvarer eller halvfabrikata til fremstillingen av varene og eventuelt i hvor stor monn dette er gjort. Alle tilbud skal åpnes samtidig og det må settes opp protokoll over forretningen. Blir det tinget for over kr. 5 000 av en vare som er laget i utlandet, skal det straks sendes melding til Industridepartementet om det med alle de opplysninger som en må ha for å kunne avgjøre om konsesjonsvilkårene er fulgt. Når departementet finner grunn til det, kan det kreve opplyst på forhånd om konsesjonæren akter å kjøpe varer fra utlandet.

6. Trygd.

Trygd skal fortrinnsvis tas i norske selskaper, hvis disse byr likeså gode vilkår som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse.

7. Avgift.

Av den kraft som gjennomsnittlig nyttes erlegges til staten en årlig avgift av kr. 1,50 pr. kW, beregnet etter formelen:

$$\frac{\text{kWh}}{8760}$$

Avgiften forfaller til betaling ved hvert års utgang. Erlegges den ikke til forfalltid, svares deretter 6 pst. årlig rente. Avgiften blir å etterbetale fra og med året 1964.

De nærmere bestemmelser om avgiftens beregning og erleggelse fastsettes av vedkommende departement.

8. Kontroll.

Selskapet plikter å rette seg etter de bestemmelser som Industridepartementet måtte treffe til kontroll med at konsesjonsvilkårene blir holdt.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelse av Industridepartementet.

9. Overtredelse av konsesjonsvilkårene.

Gjentatte eller fortsatte overtredelser av de vilkår som er fastsatt i post 2 og 8 eller overskridelse av den maksimale effekt konsesjonen lyder på kan medføre at konsesjonen bortfaller, jfr. § 26, 2. ledd i lov nr. 16 av 14. desember 1917.»

Kraftuttaket forutsettes å være undergitt de til enhver tid gjeldende rasjoneringsregler.

10. Christiania Spigerverk.

(Tillatelse til forhøyelse av aksjekapitalen.)

Gitt av Industridepartementet 29. mars 1967.

I medhold av § 36 i ervervsloven av 14. desember 1917 og bemyndigelse gitt ved kongelig resolusjon av 19. desember 1958 tillates Christiania Spigerverk å forhøye aksjekapitalen med kr. 7 000 000 fordelt på 100 000 aksjer à kr. 70 fra kr. 30 100 000 til kr. 37 100 000.

Adgang til å tegne nye aksjer i selskapet vil være underkastet de bestemmelser som følger av konsesjonslovgivningen og bestemmelser fastsatt i medhold av denne.

11. Elektrokemisk A/S.

(Midlertidige konsesjoner på kraftleie henholdsvis fra Salten Kraftsamband og fra statskraftverkene til drift av nytt ferrosiliciumverk på Valljordneset i Sørfold herred.)

Kgl. res. 7. april 1967.

I anledning av en søknad av 9. september 1966 fra Elektrokemisk A/S om konsesjon på kraftleie henholdsvis fra Salten Kraftsamband og fra statskraftverkene for drift av selskapets nye ferrosiliciumverk på Valljordneset i Sørfold herred har Hovedstyret for Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen i brev av 7. desember 1966 gitt følgende uttalelse til departementet:

«I brev hit av 9. september 1966 har Elektrokemisk A/S søkt om midlertidig konsesjon på leie av kraft fra Salten Kraftsamband for tidsrommet 1. mars—1. juni 1967 og fra Statskraftverkene for tidsrommet 1. juni 1967—31. desember 1970 til selskapets nye ferrosiliciumverk på Valljordneset i Sørfold herred. Søknaden er sålydende:

«Neste vår vil vårt nye ferrosiliciumverk på Valjord i Sørfold etter planen være klart til idriftsettelse.

1. Kraftleveransen til verket skal gjennomføres ved at Salten Kraftsamband for tidsrommet 1. mars—1. juni 1967 stiller til disposisjon tilfeldig kraft fra distriktet, begrenset oppad til 40—50 Gwh pr. driftsår. Det kan også bli aktuelt med kraftleveranse etter 1. juni 1967 under forutsetning av at Salten Kraftsamband da har tilfeldig kraft til disposisjon, og vi på vår side har behov for denne.
2. I henhold til kontraktsutkast godkjent av Stortinget ved beslutning av 17. juni i år. St. prp. nr. 81 for 1965—66 og Innst. S. nr. 248 for 1965—66 vil vi fra 1. juni 1967 midlertidig leie elektrisk energi stillet til disposisjon fra Norsk Hydro for Statskraftverkene.

Til Deres orientering vedlegges kopi av kontraktsutkastet, som i disse dager un-

dertegnes av kontraktspartene, Statskraftverkene, Salten Kraftsamband, Norsk Hydro og Elektrokemisk A/S.

Ifølge kontraktsutkastet skal kraften leveres og overføres fra Sundsfjord Kraftverk i Gildeskål til ferrosiliciumverket på Valjord. Kraftleveransen skal utgjøre inntil 150 Gwh pr. driftsår og forutsettes opptatt så snart kontraktspartenes tekniske anlegg muliggjør dette, dog er partene ikke forpliktet av avtalen før 1. juni 1967. Leveransen forutsettes å opphøre ved idriftsettelsen av Siso Kraftverk som nå er under bygging. Dette verk skal overta kraftleveransen til smelteverket og være i drift senest 1. januar 1971.

Vi tillater oss herved å søke om tillatelse til midlertidig å leie elektrisk energi som ovenfor nevnt fra Salten Kraftsamband og fra Statskraftverkene.»

Søknaden med bilag har herfra vært forelagt vedkommende distrikt til uttalelse på vanlig måte.

Sørfold herredstyre har i møte den 20. september 1966 vedtatt å anbefale at konsesjon blir gitt.

Fylkesmannen i Nordland har i brev hit av 13. oktober 1966 likeledes anbefalt at søknaden blir innvilget.

Hva saken angår skal bemerkes:

Elkems planer om industrireising i Salten-distriktet går etter det opplyste i første omgang ut på å bygge et ferrosiliciumverk på Valljordneset i Sørfold herred foreløpig med en 32 MW smelteovn — som muliggjør et årsforbruk på 240—250 GWh/år — men med sikte på senere å kunne utvide bedriften til 4 ovner. Bedriften vil i første utbyggings-trinn gi sysselsetting for 80—100 mann. Ved senere utvidelse vil antallet i tilfelle økes.

Den 9. juni 1965 samtykket Stortinget i at det opprettes kontrakt med Elkem om midlertidig levering av kraft fra Statskraftverkene til det planlagte ferrosiliciumverk og i at staten bygger en sambandslinje Rana—Salten for fremføring av kraften. Kraftleiekontrakten var foreslått tidsbegrenset til 30. juni 1975, idet forutsetningen var at selskapet senest innen den tid skulle bygge ut sine egne kraftkilder i Sørfold. Jfr. St. prp. nr. 97 for 1964—65 og Innst. S. nr. 258 for s. å.

Forholdene er imidlertid senere endret, idet for det første NVE's videre undersøkelser gjør det ønskelig å utsette byggingen av den kapitalkrevende sambandslinjen. For selskapet er det blitt ønskelig å fremskynde utbyggingen av Siso kraftverk.

Etter forhandlinger med Elkem, Norsk Hydro og Salten kraftsamband har NVE med brev til departementet av 23. februar 1966 fremlagt utkast til avtaler om levering og overføring av kraft til ferrosiliciumverket fra Sundsfjord kraftverk i Gildeskål for tids-

rommet 1. juni 1967 til 31. desember 1970, basert på kraftutveksling mellom Statskraftverkene og Norsk Hydro som er medeier i Sundsfjord kraftverk. Forutsetningen er videre at Elkem fremskynder sin utbygging av Siso kraftverk, slik at dette kan overta kraftleveringen fra 1. januar 1971.

I henhold hertil er nå inngått to avtaler — datert 2. august 1966 — overensstemmende med de fremlagte utkast. Den ene mellom Elkem, Statskraftverkene, Norsk Hydro og Salten kraftsamband, hvoretter Norsk Hydro for tidsrommet 1. juni 1967—31. desember 1970 skal stille til disposisjon for Statskraftverkene ved Sundsfjord kraftverk inntil 20 MW (momentanverdi) eller 150 GWh pr. driftsår. Statskraftverkene skal i det samme tidsrom for hver avregningsperiode stille til disposisjon for Norsk Hydro ved Mår kraftverk den samme effekt og energimengde som Statskraftverkene i vedkommende periode tar ut for Elkem ved Sundsfjord kraftverk, dog minst 112,5 GWh pr. driftsår. For samme tidsrom skal Salten kraftsamband overføre for Statskraftverkene vedkommende effekt- og energimengde på 132 kV-linjen fra Sundsfjord kraftverk til Valljordneset. For kraftleveringen — som skal måles i Sundsfjord kraftverk, i Mår kraftverk samt i understasjonen på Valljordneset, overalt ved 132 kV — skal Elkem betale til Statskraftverkene 2,17 øre/kWh levert ved 132 kV på Valljordneset, dog minst et beløp på kr. 2 430 000 pr. hele driftsår. For kraftoverføringen skal Statskraftverkene betale til Salten kraftsamband 0,28 øre/kWh (kontraktens § 4). Leveransen forutsettes begynne så snart partenes tekniske anlegg muliggjør dette, dog er de ikke forpliktet etter kontrakten før 1. juni 1967. Leveransen forutsettes å opphøre ved idriftsettelsen av Siso kraftverk (kontraktens § 5). For øvrig skal bestemmelsene i utkast til kraftleiekontrakt mellom Statskraftverkene og Elkem, inntatt i St. prp. nr. 97 for 1964—65 gjelde så langt de kan få anvendelse uten å komme i strid med bestemmelsene i nevnte avtale av 2. august 1966 mellom de fire kontraktsparter.

Den annen kontrakt har Statskraftverkene og Elkem som parter og omhandler det kvantum Statskraftverkene garanterer å kjøpe fra Siso kraftverk når dette blir satt i drift. Ifølge kontrakten forplikter Statskraftverkene seg til for en periode av 10 år etter idriftsettelsen av kraftverket å avta 25 MW/150 GWh primakraft pr. år, samt 8,3 MW/50 GWh tilfeldig ledig kraft pr. år (kontraktens § 1). Kontrakten er fra Elkems side oppsigelig med 5 års varsel etter idriftsettelsen, mens den for Statskraftverkernes side er uoppsigelig så lenge

ikke Elkem benytter seg av sin rett. Også Statskraftverkene kan dog si opp kontrakten hvis Elkem i kontraktperioden fortsetter kraftutbyggingen i distriktet utover trinn I av Siso kraftverk (kontraktens § 11). Prisen er for primakraftens vedkommende normal statskraftpris levert en gang opptransformert med fradrag for 5 pst. avanse. For tilfeldig kraft gjelder den halve sats (kontraktens § 4). Jfr. for øvrig St. prp. nr. 81 for 1965—66 og Innst. S. nr. 247 for s. å.

En viser for øvrig til vedlagte kontraktskopier.

For så vidt angår søknaden om levering av inntil 50 GWh fra Salten kraftsamband for tidsrommet 1. mars—1. juni 1967, er saken forelagt kraftsambandet v/ driftsbestyreren, som underhånden har uttalt hit, at det ikke foreligger noen skriftlig kontrakt om leveringen, men søknaden kan sies å ha skjedd i forståelse med kraftsambandet og dette har ikke noe å bemerke til at konsesjon gis som søkt om.

Elkem er tidligere meddelt følgende kraftleiekonsesjoner:

Ved departementets brev av 2. november 1953 — jnr. 2871/53 IDV — fikk selskapet overdratt til seg på uforandrede vilkår den konsesjon som ble meddelt A/S Skorovas Gruber 19. november 1942, stadfestet ved kongelig resolusjon 11. april 1947 på leie av inntil 2 000 kW fra Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk. Tillatelsen som er tidsbegrenset til 1. januar 1983, inneholder betingelser om bl. a. styre og kapital og avgift til staten av kr. 1 pr. kW av den kraft som gjennomsnittlig nyttes. Avgift er betalt til og med for året 1965. For 1965 var den kr. 1 609,58.

Ved kongelig resolusjon av 6. november 1953 ble følgende konsesjoner meddelt A/S Fiskaa Verk overdratt til Elkem på uforandrede vilkår:

1. Tillatelse av 31. oktober 1935, forlenget 8. februar 1952, til leie av inntil 8 300 kW spillkraft fra Kristiansands Elektrisitetsverk og Vest-Agder Elektrisitetsverk.
2. Tillatelse av 8. februar 1952 til leie av inntil 8 700 kW primakraft og etter at denne tillatelse er utløpt inntil 19 500 kW primakraft fra Vest-Agder Elektrisitetsverk.

Konsesjonen på leie av de 8 300 kW spillkraft fra Kristiansands Elektrisitetsverk var gjeldende til 31. oktober 1954 og er således nå utløpt, mens konsesjonen på leie av de 19 500 kW primakraft fra Vest-Agder Elektrisitetsverk gjelder er tidsbegrenset til 1. oktober 1978. Konsesjonen er meddelt med vilkår om en årlig avgift til staten og kommuner av kr. 0,75 pr. kW til hver, av den kraft som

gjennomsnittlig nyttes. Avgift er betalt til og med for året 1965. For 1965 var den kr. 14 625 til staten og kr. 14 625 til kommuner. Avgiften til kommuner er i henhold til departementets brev av 31. juli 1957 til fylkesmannen i Vest-Agder i helhet tildelt Oddernes kommune.

Videre er Elkem ved kongelig resolusjon av 21. juni 1963 gitt konsesjon for drift av Fiskå Verk på:

1. Leie av inntil 6 000 kW primakraft fra Aust-Agder kraftverk.
2. Leie av inntil 10 500 kW primakraft med samtidig begrensning av kraftuttaket til 87 mill. kWh fra Vest-Agder Elektrisitetsverk.
3. Leie av inntil 20 000 kW spillkraft fra Vest-Agder Elektrisitetsverk og Kristiansands Elektrisitetsverk.

Tillatelsene som er tidsbegrenset til henholdsvis 15. oktober 1963, 30. juni 1964 og 1. januar 1972, er meddelt på vanlige betingelser, herunder med vilkår om helt norsk styre og om en årlig avgift til staten av kr. 1,50 pr. kW. Avgiften er betalt til og med for året 1965. For 1965 var den kr. 35 819,57.

Hovedstyret går etter dette ut fra at Elektrokemisk A/S blir å meddele midlertidig konsesjon på leie av inntil 50 GWh pr. driftsår fra Salten kraftsamband for tidsrommet 1. mars—1. juni 1967 med adgang til leie utover dette tidsrom hvis dette skulle bli nødvendig, dog ikke lenger enn til 1. januar 1971 og inntil 20 MW (momentanverdi)/150 GWh pr. driftsår fra Statskraftverkene for tidsrommet 1. juni 1967—31. desember 1970 til drift av selskapets nye ferrosilisiumverk i Sørfold herred, som søkt om.

En vil foreslå at det fastsettes vilkår om en årlig avgift til staten på kr. 1,50 pr. kW av den kraft som gjennomsnittlig nyttes, beregnet etter formelen: $\frac{kWh}{8760}$. Avgiften som

en går ut fra vil forfalle til betaling pr. 30. juni hvert år, blir i tilfelle å oppkreve fra det tidspunkt kraftleveringen fra Salten kraftsamband resp. Statskraftverkene tar til.

For øvrig anbefales tillatelsen meddelt på vanlige betingelser, herunder med vilkår om helt norsk styre, men uten vilkår om norske tjenestemenn og arbeidere. Vilkår om kraftavståelse (10 pst.) til kommuner forutsettes sløyfet, idet det her dreier seg om kraft levert ved Statskraftverkene og Salten kraftsamband som er et interkommunalt andelslag med bl. a. Sørfold kommune som andelshaver. I siste tilfelle dreier det seg dessuten om tilfeldig kraft.

Det vises ellers til vedlagte fullstendige forslag til konsesjonsvilkår.

Sakens dokumenter, herunder erklæring fra

selskapets styre overensstemmende med ervervslovens § 24, vedlegges.

Behandlet i hovedstyremøte den 1. desember 1966.»

Departementet har 26. januar 1967 bedt hovedstyret om visse ytterligere opplysninger, og har mottatt følgende svarbrev, datert 1. februar 1967:

«Departementets brev av 26. januar 1967 — 3279 IDV.

De spørsmål som der er reist er forelagt Elektrokemisk A/S som i brev hit av 30. januar 1967 har bemerket følgende:

«Som svar på Deres forespørsel skal vi få opplyse at vi — under forutsetning av at vi får til disposisjon den kraft vi nu gjerne vil ha — regner med å kjøre belastningen opp til ca. 20 MW i løpet av april i år.

I tilknytning til pkt. 1 inntatt i vår ansøking av 9. september i fjor vil vi her gjerne få bekrefte at ordene «pr. driftsår» inntatt i avsnittets 4. linje for klarhets skyld bør utgå. Det er for tidsrommet 1. mars—1. juni 1967 Salten Kraftsamband stiller til disposisjon tilfeldig kraft fra distriktet, begrenset oppad til 40—50 Gwh.»

Angående levering av tilfeldig kraft fra Salten Kraftsamband etter 1. juni 1967 har selskapet opplyst hit under hånden, at det kan bli aktuelt med levering av inntil 4—5 MW i tillegg til de inntil 20 MW fra Statens kraftverker.

NVE vil etter dette foreslå, at den maksimale effekt for leveringen av de inntil 50 GWh fra Salten Kraftsamband for tiden 1. mars—1. juni 1967 settes til 20 MW som bedt om.

For levering fra Salten Kraftsamband i tiden 1. juni 1967—1. januar 1971 foreslås den maksimale effekt satt 5 MW.

Sakens dokumenter vedlegges.»

Departementet skal bemerke:

Det foreligger erklæring fra styret i Elektrokemisk A/S i samsvar med lov nr. 16 av 14. desember 1917 § 24, annet ledd.

De inngåtte avtaler vedrørende kraftleien fra statskraftverkene omfatter levering og overføring til Elektrokemisk A/S' nye verk på Valljordneset i Sørfold av inntil 20 MW (150 GWh pr. driftsår) i tidsrommet 1. juni 1967—31. desember 1970. Man viser for øvrig til St. prp. nr. 81 for 1965—66 om endret plan for kraftlevering fra statskraftverkene til Elektrokemisk A/S's ferrosilisiumverk i Salten m. v., jfr. Innst. S. nr. 248 for 1965—66 og Stortingets vedtak av 17. juni 1966. Det er forutsatt at Elektrokemisk A/S skal påskynde utbyggingen av sitt eget kraftverk Siso kraftverk, slik at dette kan overta kraftleveringen til ferrosilisiumverket i Sørfold fra 1. januar 1971. Avtalene er i samsvar med

nevnte stortingsvedtak. En viser i denne forbindelse til at Elektrokemisk A/S ved kongelig resolusjon av 15. juli 1966 har fått konsesjon på erverv og regulering av Fagerbakkvassdraget og overføring av Laksåga m. v. samt tillatelse etter vassdragslovens § 104 til utbygging av Siso kraftverk.

Departementet er kjent med at ferrosilisiumverket på Valljordneset på grunn av kraftmangel ikke kom i drift 1. mars 1967 med en smelteovn som planlagt, men er rede til å starte så snart kraft kan skaffes. Departementet går ut fra at verket skal startes opp før 1. juni 1967 ved hjelp av kraft fra Salten Kraftsamband, og at Elektrokemisk A/S fremdeles trenger den søkte konsesjon på kraftleie fra Salten Kraftsamband bl. a. for drift av verket i tidsrommet 1. mars—1. juni 1967.

Etter det foreliggende vil departementet med hovedstyret rå til at Elektrokemisk A/S for drift av ferrosilisiumverket i Sørfold gis de søkte konsesjoner henholdsvis på å leie fra Salten Kraftsamband inntil 20 MW (50 GWh) i tidsrommet 1. mars—1. juni 1967 og inntil 5 MW i tidsrommet 1. juni—31. desember 1970 og på å leie fra statskraftverkene inntil 20 MW (150 GWh pr. driftsår) i tidsrommet 1. juni 1967—31. desember 1970, og at det for de to konsesjoner oppstilles stort sett vanlige vilkår.

Departementet har utarbeidet følgende utkast til felles vilkår for konsesjonene på kraftleie henholdsvis fra statskraftverkene og fra Salten Kraftsamband, der det blant annet er tatt med vilkår om årlig avgift — kr. 1,50 pr. kW — til staten for de respektive kraftleveringer, jfr. pkt. 6:

1. *Styre.*

Selskapet skal ha sitt sete her i riket og dets styre skal til enhver tid utelukkende bestå av norske statsborgere.

Selskapets aksjer eller parter skal lyde på navn. De kan ikke med rettsvirkning tegnes, erverves eller eies av eller pantsettes til andre enn staten, norske kommuner, norske statsborgere, Norges Bank eller med vedkommende departements godkjennelse andre norske banker eller selskaper. Industridepartementet kan dispensere fra denne bestemmelse for mindre aksjeposters vedkommende, dog ikke utover to tiendedeler av aksjekapitalen.

Selskapets vedtekter så vel som senere forandringer i disse blir å forelegge vedkommende departement til godkjennelse.

2. *Overdragelse av energi.*

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke av Industridepartementet eller

for noen del avgis til utlandet uten samtykke av Kongen.

Handler selskapet mot denne bestemmelse, skal det for hver gang svare en konvensjonalbot på opp til kr. 1 — en krone — pr. kW pr. døgn etter nærmere bestemmelse av departementet.

3. *Søksmål etter loven om rettshøve mellom grannar av 16. juni 1961.*

Bruker selskapet energien til bedrift som ved røyk, giftige gassarter eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal Industridepartementet, såfremt det finner grunn til å gripe inn av almene hensyn, anerkjennes som rett saksøker når det gjelder overtredelser av loven om rettshøve mellom grannar.

4. *Norsk arbeid og materiell.*

For så vidt angår anskaffelse av det til kraftens utnyttelse nødvendige elektriske materiell, maskiner m. v. skal norsk vare fortrinnsvis brukes såfremt den er likeså god som den utenlandske, kan skaffes tidsnok (en forutsetter da at den blir tinget i tide) og prisen på den ikke ligger mer enn 10 pst. over prisen på den utenlandske vare inklusive toll. Forutsetningen er dog at toll og prisforskjell til sammen ikke skal overstige 25 pst. av prisen på den utenlandske vare (eksklusive toll). Når det gjelder valg mellom innenlandske tilbud, skal det tilbud velges som representerer mest norsk arbeid og den største innenlandske produksjon av råvarer og halvfabrikata, selv om dette tilbud er dyrere, når det bare ikke ligger over den prisgrense som gjelder i forhold til utenlandsk vare.

Industridepartementet kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer. Søknaden om dispensasjon må på forhånd sendes til departementet med de opplysninger som er nødvendige. Hva angår leveranser fra EFTA-land, vil dispensasjonsadgangen bli praktisert i samsvar med de forpliktelser som foreligger i forhold til disse land under forutsetning av full gjensidighet.

Ved overtredelse av bestemmelsene om bruk av norske varer kan Industridepartementet for hver gang ilegge konsesjonæren en bot til statskassen på inntil 15 — femten — prosent av den verdi som varen har.

Departementet går ut fra at konsesjonæren på alle måter søker å lette innkjøp av innenlandsk materiell, f. eks. ved å dele opp ordrene når det er høve til det og ved lempninger med omsyn til leveringstid og andre vilkår.

Når det gjelder innkjøp for over kr. 5 000 av en vare som også blir laget her i landet, må anbudsinnbydelse sendes ut dersom det skal innhentes tilbud fra utlandet. I anbuds-

vilkårene skal det kreves at det i tilbud om norske varer må opplyses om det er brukt utenlandske råvarer eller halvfabrikata til fremstillingen av varene og eventuelt i hvor stor monn dette er gjort. Alle tilbud skal åpnes samtidig og det må settes opp protokoll over forretningen. Blir det tinget for over kr. 5 000 av en vare som er laget i utlandet, skal det straks sendes melding til Industridepartementet om det med alle de opplysninger som en må ha for å kunne avgjøre om konsesjonsvilkårene er fulgt. Når departementet finner grunn til det, kan det kreve opplyst på forhånd om konsesjonæren akter å kjøpe varer fra utlandet.

5. Trygd.

Trygd skal fortrinnsvis tas i norske selskaper, hvis disse byr likeså gode vilkår som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse.

6. Avgift.

For kraftleie fra Salten Kraftsamband er legges til staten en årlig avgift av kr. 1,50 pr. kW av den kraft som gjennomsnittlig nyttes, beregnet etter formelen: $\frac{\text{kWh}}{8\ 760} = \text{kW}$.

For kraftleien fra statskraftverkene er legges til staten en årlig avgift av kr. 1,50 pr. kW av den kraft som gjennomsnittlig nyttes, beregnet etter formelen:

$$\frac{\text{kWh}}{8\ 760} = \text{kW}.$$

Avgiftene blir å betale fra det tidspunkt de respektive kraftuttak tar til.

Avgiftene forfaller til betaling pr. 30. juni hvert år.

De nærmere bestemmelser om avgiftenes beregning og erleggelse fastsettes av vedkommende departement.

7. Kontroll.

Selskapet plikter å rette seg etter de bestemmelser som Industridepartementet måtte treffe til kontroll med at konsesjonsvilkårene blir holdt.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelse av Industridepartementet.

8. Overtredelse av konsesjonsvilkårene.

Gjentatte eller fortsatte overtredelser av de vilkår som er fastsatt i postene 1 og 7 eller overskridelse av den maksimale effekt konsesjonen gjelder for kraftuttak henholdsvis fra Salten Kraftsamband og fra statskraftverkene, kan medføre bortfall av konsesjonen for dette kraftuttaks vedkommende, jfr. § 26, annet ledd i lov nr. 16 av 14. desember 1917.

De respektive kraftuttak forutsettes undergitt de til enhver tid gjeldende rasjoneringsregler.

Departementet har ikke tatt noe standpunkt til hvorvidt Elektrokemisk A/S vil trenge røykskadekonsesjon, jfr. lov av 16. juni 1961 om rettshøve mellom grannar og forskrifter fastsatt i medhold av loven.

Industridepartementet

tilrår:

I medhold av lov nr. 16 og 14. desember 1917 kap. IV tillates Elektrokemisk A/S for drift av sitt nye ferrosilisiumverk på Valljordneset i Sørfold herred:

1. å leie fra Salten Kraftsamband inntil 20 MW (50 GWh) i tidsrommet 1. mars—1. juni 1967 og inntil 5 MW i tidsrommet 1. juni 1967—31. desember 1970.
2. å leie fra statskraftverkene inntil 20 MW (150 GWh pr. driftsår) i tidsrommet 1. juni 1967—31. desember 1970.

Tillatelsen gis på vilkår og under forutsetning som foreslått i Industridepartementets tilråding av 7. april 1967.

12. Elektrokemisk A/S.

(Forhøyelse av aksjekapitalen.)

Gitt av Industridepartementet 27. april 1967.

I medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 § 36, annet ledd og bemyndigelse gitt ved kongelig resolusjon av 19. desember 1958 tillater Industridepartementet at Elektrokemisk A/S forhøyer sin aksjekapital fra nåværende pålydende kr. 42 900 000 med kr. 10 725 000 ved utstedelse av nye aksjer i samsvar med selskapets søknad av 4. april 1967.

13. A/S Askim Gummivarefabrik.

(Konsesjon på ytterligere kraftleie.)

Gitt av Industridepartementet 3. mai 1967.

I medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 kap. IV og bemyndigelse gitt ved kongelig resolusjon av 15. mai 1959 gis A/S Askim Gummivarefabrik konsesjon på leie av ytterligere inntil 2 000 kW fra Askim Elektrisitetsverk for drift av selskapets anlegg i Askim, jfr. søknad av 12. oktober 1966 til Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen og selskapets brev av 17. april 1967 til departementet.

Konsesjonen gis på følgende vilkår:

«1. Leietid.

Konsesjonen gjelder så lenge kraftleiefor-

holdet måtte bestå, dog ikke lenger enn til 1. januar 1970.

2. *Styre.*

Selskapet skal ha sitt sete her i riket og dets styre skal til enhver tid bare bestå av norske statsborgere.

3. *Overdragelse av energi.*

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke av Industridepartementet eller for noen del avgis til utlandet uten samtykke av Kongen.

Handler selskapet mot denne bestemmelse, skal det for hver gang svare en konvensjonalbot på opp til kr. 1 — en krone — pr. kW pr. døgn etter nærmere bestemmelse av departementet.

4. *Søksmål etter loven om rettshøve mellom grannar av 16. juni 1961.*

Bruker selskapet energien til bedrift som ved røyk, giftige gasser eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal Industridepartementet, såfremt det finner grunn til å gripe inn av almene hensyn, anerkjennes som rett saksøker når det gjelder overtredelser av loven om rettshøve mellom grannar.

5. *Norsk arbeid og materiell.*

For så vidt angår anskaffelse av det til kraftens utnyttelse nødvendige elektriske materiell, maskiner m. v. skal norsk vare fortrinnsvis brukes såfremt den er likeså god som den utenlandske, kan skaffes tidnok (en forutsetter da at den blir tinget i tide) og prisen på den ikke ligger mer enn 10 pst. over prisen på den utenlandske vare inklusive toll. Forutsetningen er dog at toll og prisforskjell til sammen ikke skal overstige 25 pst. av prisen på den utenlandske vare (eksklusive toll). Når det gjelder valg mellom innenlandske tilbud, skal det tilbud velges som representerer mest norsk arbeid og den største innenlandske produksjon av råvarer og halvfabrikata, selv om dette tilbud er dyrere, når det bare ikke ligger over den prisgrense som gjelder i forhold til utenlandsk vare.

Industridepartementet kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer. Søknaden om dispensasjon må på forhånd sendes til departementet med de opplysninger som er nødvendige. Hva angår leveranser fra EFTA-land, vil dispensasjonsadgangen bli praktisert i samsvar med de forpliktelser som foreligger i forhold til disse land under forutsetning av full gjensidighet.

Ved overtredelse av bestemmelsene om bruk av norske varer kan Industridepartemen-

tet for hver gang ilegge konsesjonæren en bot til statskassen på inntil 15 — femten — prosent av den verdi som varen har.

Departementet går ut fra at konsesjonæren på alle måter søker å lette innkjøp av innenlandsk materiell, f. eks. ved å dele opp ordrene når det er høve til det og ved lempninger med omsyn til leveringstid og andre vilkår.

Når det gjelder innkjøp for over kr. 5 000 av en vare som også blir laget her i landet, må anbudsinnbydelse sendes ut dersom det skal innhentes tilbud fra utlandet. I anbuds-vilkårene skal det kreves at det i tilbud om norske varer må opplyses om det er brukt utenlandske råvarer eller halvfabrikata til fremstilling av varene og eventuelt i hvor stort monn dette er gjort. Alle tilbud skal åpnes samtidig og det må settes opp protokoll over forretningen. Blir det tinget for over kr. 5 000 av en vare som er laget i utlandet, skal det straks sendes melding til Industridepartementet om det med alle de opplysninger som en må ha for å kunne avgjøre om konsesjonsvilkårene er fulgt. Når departementet finner grunn til det, kan det kreve opplyst på forhånd om konsesjonæren akter å kjøpe varer fra utlandet.

6. *Trygd.*

Trygd skal fortrinnsvis tas i norske selskaper, hvis disse byr likeså gode vilkår som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse.

7. *Avgift.*

Av den kraft som gjennomsnittlig nyttes erlegges til staten en årlig avgift av kr. 1,50 pr. kW, beregnet etter formelen:

$$\frac{\text{kWh}}{8\ 760}$$

Avgiften blir å betale fra det tidspunkt da kraftuttaket oversteg 4 000 kW.

Avgiften forfaller til betaling ved hvert års utgang. Erlegges den ikke til forfallstid, svares deretter 6 pst. årlig rente.

De nærmere bestemmelser om avgiftens beregning og erleggelse fastsettes av vedkommende departement.

8. *Kontroll.*

Selskapet plikter å rette seg etter de bestemmelser som Industridepartementet måtte treffe til kontroll med at konsesjonsvilkårene blir holdt.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelse av Industridepartementet.

9. *Overtredelse av konsesjonsvilkårene.*

Gjentatte eller fortsatte overtredelser av de vilkår som er fastsatt i post 2 og 8 eller

overskridelse av den maksimale effekt konsesjonen lyder på kan medføre at konsesjonen bortfaller, jfr. § 26, 2. ledd i lov nr. 16 av 14. desember 1917.

Kraftuttaket forutsettes å være undergitt de til enhver tid gjeldende rasjoneringsregler.

14. Aust-Agder Kraftverk.

(Tillatelse til overføringer m. v. i Gjøvdalsvassdraget for utbygging av Jørundland Kraftverk.)

Kronprinsregentens res. av 5. mai 1967.

Aust-Agder Kraftverk har i brev av 15. mars 1966 søkt om tillatelse til overføring m. v. i Gjøvdalsvassdraget og utbygging av Jørundland kraftanlegg.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har 16. februar 1967 avgitt slik uttalelse:

«Fra Aust-Agder Kraftverk er innkommet 2 søknader m/bilag datert 15. mars 1966 vedrørende overføringer m. v. i Gjøvdalsvassdraget og utbygging av Jørundland kraftanlegg. Søknaden etter reguleringsloven lyder slik:

«I forbindelse med at Aust-Agder Kraftverk akter å bygge ut fallet i Gjøv mellom Nesvann og Jørundland i Gjøvdal, vil det være naturlig å ta inn Rukkåna og tre mindre bekker i driftstunnelen. Det vises til avsnitt A pkt. 2 om nedslagsfelter i bilag til søknaden. Det gjelder feltene II, III, IV og V med tilsammen 63,5 km² og en antatt årsavstrømning på 69 mill. m³.

Nesvann er i dag regulert av Arendals Vassdrags Brugseierforening, som ved kgl. res. av 30. mars 1962 fikk tillatelse til å regulere vannet 9,25 m, hvorav 5,5 m er senkning. Under henvisning til bilagets avsnitt A punktene 3 og 4 om hydrologiske forhold, samt magasiner og reguleringer, kan det fra Nesvann med det nåværende regulerte felt etter våre beregninger holdes en regulert vannføring på 7,15 m³/sek. Ved å få de ovenfor nevnte tilleggsfelt regulert i Nesvann vil man kunne bringe påregnet regulert vannføring opp i 8,7 m³/sek. Det vil si en økning på 1,55 m³/sek. for vårt anlegg i Gjøv. For utbygde anlegg nedenfor Nelaugvann blir der også økning i vannføringen. Hva denne skal ansettes til, har man ikke hatt materiale til å vurdere.

Økningen i naturhestekrefter for Jørundland kraftanlegg blir med 278 m bruttofall ca. 5 740 nat.-hk.

De anførte beregninger omfatter også at et mindre felt VI på 0,9 km² ved Sundstøhei blir lagt til Nesvannsfeltet.

Det gjøres spesielt oppmerksom på at hverken Rukkåna eller de nevnte 3 bekker har separat utbyggningsverdi.

Under avsnitt K i vår redegjørelse er manøvreringsreglementet for Nesvann gjen-gitt. Som der er nevnt, vil det bli nødvendig med en endring i dette reglement, slik at det

ved tappingen kan tas hensyn til behovet i Jørundland Kraftverk.

I den forbindelse gjør vi oppmerksom på at spørsmålet om utbygging av de øvrige fallstrekninger i Gjøv nedenfor Nesvann er behandlet i Arendal Vassdrags Brugseierfor- enings søknad av 29. oktober 1959 om regu- lering av Nesvann.

I søknaden som er inntatt i St. prp. nr. 45 for 1961—62 uttales det:

«En regulering av Nesvann vil være til nytte for kraftverkene Bøylefoss Evenstad, Rygene, samt dessuten også for Flatenfoss hvis maskininstallasjonen i dette anlegg engang skulle bli økt. Imidlertid er det samlet fall på 180 m i elven fra Nesvann og ned til det sted hvor denne opptar Rukkåna, som det også synes fordelaktig å utbygge. I en slik utbygging vil det også være naturlig å medta ca. 43 km² av Rukkå- nas nedslagsfelt.

Omkostningene ved en slik utbygging vil, etter et omtrentlig overslag som vi har stilt opp, dreie seg om 18 mill. kroner. Kraftproduksjonen vil i middel bli omlag 90 mill. kWh årlig og kraftprisen levert opptransformert til 60 kV ved stasjons- vegg, blir da ca. 1,7 øre pr. kWh. Dette er en ganske rimelig pris, det må derfor være riktig at reguleringen av Nesvann plan- legges med sikte på at vannet også skal kunne tjene som reguleringsmagasin for de øvre deler av Rukkånas nedslagsfelt.»

Hovedstyret uttaler i denne forbindelse:

«Blir det i søknaden nevnte fall på 180 m nedenfor Nesvatn utbygd kan kraftøkningen her ansettes til 15 840 nat.-hk. Kraft- økningen i fallene nedenfor Nelaug blir i så fall redusert til i alt 9 350 nat.-hk, idet magasinet da vil bli tappet med hensyn på det øvre fall.

Hovedstyret tar som vanlig forbehold om å kunne revidere økningsberegningene se- nere.»

Det i sitatene nevnte fall på 180 m økes til 278 m brutto ved at stasjonen legges ved Jørundland.

I vår utredning om skader og ulemper i bilagets avsnitt I er tømmerfløtningen i Gjøv- vassdraget behandlet. Vi finner at den beste løsning må være å erstatte Gjøv som flø- tningselv med biltransport, som forutsetter et bedre vegnett, spesielt på vestsiden av elven. Vi anser oss forpliktet til å medvirke til en ordning og forutsetter at dette spørsmål kan ordnes ved overenskomst med Fellesfløtnings- foreningen, eller ved skjønn.

Under henvisning til ovenstående søkes om følgende tillatelser:

1. Tillatelse til å ta hele vannføringen, også fløtningsvannen i Gjøv ut av sitt naturlige leie fra den nåværende tappetunnel ved utløpet av Nesvann, og føre det gjennom driftstunnelen for Jørundland kraftanlegg frem til Jørundland hvor det igjen slippes ut i Gjøv, jfr. lov om vassdragsregule- ringen av 14. desember 1917 § 1.

2. Tillatelse til etter de i punkt 1 nevnte lov-

bestemmelser, samt §§ 8 og 16 å føre Rukkåna og tre mindre bekker inn i driftstunnelen for Jørundland kraftanlegg. Herunder tillatelse til å gjøre de inngrep og forbygninger på annenmanns eiendom, samt kreve avstått grunn og rettigheter som er nødvendig for innføringene.

3. Tillatelse til for elvestrekningen nedenfor Jørundland å stevne eiere og rettighetshavere til ekspropriasjonsskjønn etter lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917 § 16, jfr. bemyndigelse gitt ved kgl. res. av 28. juni 1946, på den måte som er foreskrevet for almenningssaker i lov av 9. juli 1851 § 1.

For øvrig søkes om:

4. Under henvisning til konsesjonsvilkårenes bestemmelse i pkt. 16, samt det midlertidige manøvreringsreglement for regulering av Nesvann, fastsatt ved kgl. res. av 30. mars 1962, pkt. 6 om Kongens adgang til å endre manøvreringsreglementet, at reglementet av hensyn til den almene strømforsyning i Aust-Agder fylke må bli endret i den utstrekning at Jørundland kraftanlegg er sikret driftsvann og at intet vann utenom større flomtopper må tillates tappet forbi Jørundland kraftanlegg. Videre at nødvendige endringer i manøvreringsreglementet som følge av omsøkte tillatelse i pkt. 1 blir foretatt.

Det gjeldende manøvreringsreglement for Nesvatn er i sin helhet gjengitt i avsnitt K sidene 21 og 22 i bilaget til søknaden. Aust-Agder Kraftverk tillater seg å foreslå at der gjøres følgende endringer:

P k t. 2 gis denne ordlyd:

Etter at Jørundland kraftanlegg er kommet i drift, tappes det fra Nesvatn etter dette anleggs behov. I den utstrekning det er mulig, tas hensyn til de nedenfor liggende rettighetshavere.

Det skal ved manøvreringen has for øye at vassdragets flomvassføring ikke forøkes. Heller ikke må lavvassføringene nedenfor Jørundland forminskes til skade for andres rettigheter.

P k t. 3 gis denne ordlyd:

Forholdet til den alminnelige fløtning i Gjøv nedenfor Jørundland ordnes etter bestemmelser fastsatt ved overenskomst eller skjønn.

Ovenfor Jørundland ordnes fløtningen ved biltransport.

I reglementets punkter 1, 4, 5 og 6 foreslås ingen endringer.»

Søknaden om tillatelse til å bygge ut Jørundland kraftanlegg i Gjøvdal lyder slik:

«Aust-Agder Kraftverk akter å oppføre en kraftstasjon på Jørundland i Gjøvdal med en installasjon av et aggregat på ca. 60 000 HK/50 MVA og en midlere årsproduksjon på 198 mill. kWh. Kraftverket skal utnytte fallet i Gjøv mellom Nesvann og Jørundland ved at vannet blir tatt direkte fra Nesvann og ført i tunnel frem til kraftstasjonen, som blir lagt i fjell.

I forbindelse med utbyggingen vil det også være naturlig å ta inn Rukkåna og tre mindre

bekker i driftstunnelen. Konf. egen søknad om dette av 15. mars 1966.

Angående mer detaljert beskrivelse, samt opplysninger om det planlagte anlegg vises til bilag til denne søknad avsnitt A samt underbilagene.

Man vil imidlertid spesielt fremheve at det her dreier seg om å bygge ut et anlegg med relativt stort fall i et allerede regulert vassdrag. Konf. kgl. res. av 30. mars 1962 om tillatelse for Arendals Vassdrags Brukseierforening til å regulere Nesvann.

Under avsnitt J. i den vedlagte redegjørelse er fordelene ved utbyggingen nærmere påvist. Vi tillater oss å vise til denne redegjørelse og vil understreke at utbyggingen vil øke Aust-Agder Kraftverks maskinkapasitet med ca. 42 MW og produksjonen i et midlere år med omkring 200 GWh, hvorav ca. 70 pst. vinterkraft. Behovet for utbyggingen er det redegjort for i bilaget under avsnitt B. Vi viser til denne, men vil her spesielt nevne at vårt kraftunderskudd etter prognosen øker så sterkt at dette anlegg burde komme inn på drift ikke senere enn høsten 1969, hvilket vil si at utbyggingen i så fall må påbegynnes snarest mulig i inneværende år.

Av fallrettighetene i det fall som aktes bygget ut, eier Aust-Agder Kraftverk ca. 69 pst. Det resterende fall eies av firmaet Rygene — Smith & Thommesen A/S, Arendal. Det vises til bilagets avsnitt D.

Om behovet for grunn og rettigheter til anlegget for å kunne bygge ut, samt om motparter vises til avsnittene E og L i den vedlagte redegjørelse.

I forbindelse med utbyggingen søker vi om følgende tillatelser:

1. Tillatelse etter lov om vassdragene av 15. mars 1940 § 148 å erverve de manglende fallrettigheter i Gjøv (mellom Nesvann og Gjevden under navnet Espeliåna) mellom Nesvann og Jørundland.
2. Tillatelse til etter samme lovs §§ 62, 104, 105 og 108,4 å erverve de grunnarealer og rettigheter som er nødvendige for bygging og drift av kraftstasjonen med dertil hørende anlegg, herunder grunn til vegger, bruer, brakker, tippmasser samt stedsevarig råderett over tippmassene, grus- og steintak, kraftledninger for anleggsdrift, telefonlinjer m. v.»

Fra de felles bilag til søknadene hitsettes om behovet for utbygging:

«Det er forutsetningen at kraften i sin helhet skal gå til industri og alminnelig forsyning i eget område.

Vi vedlegger oppgave over krafttilgang fra våre idriftværende stasjoner Høgefoss, Dynjanfoss, Berlifoss, Langerak, Hoslemo, vår andel av Brokke I, samt bestående kontrakter med NVE, VAE, KEV og Boen — Bilag nr. 5. I tillegg er Tjønnefoss kraftstasjon under bygging og ventes i drift sommeren 1966. Ut over dette har Aust-Agder Kraftverk ikke nye kraftanlegg under bygging. For øvrig har Aust-Agder Kraftverk utbyggingmuligheter i Tovdal, fellesutbygging av Finndøla i Fyresdal, samt videre utbygging av Brokke. Ingen av nevnte kraftverk kan ved utbygging være på drift før tidligst i 1970.

Prognose for elektrisitetsbehovet for vårt kraftverk vedlegges, se bilag nr. 3 og 4.

Som det fremgår herav hadde vi for året 1965 et underskudd av primakraft på 17 GWh. Underskuddet øker for hvert år fremover og vil i 1969 være 153 GWh.

I prognosen har vi regnet med en årlig økning i det alminnelige forbruk og vanlig industri på 7 pst. Kraftkrevende industri (Norton Norge A/S) har bebudet en økning på 24 GWh fra sommeren 1967.

Det er imidlertid ikke tatt med noen økning i leveringen til treforedlingsindustrien. Dette er vanskelig å vurdere, men det er rimelig å regne med at det innen den industrigren vil bli behov for mer kraft og underskuddet vil da være større enn ovenfor angitt.»

Regulering og utbygging er angitt å ville koste 48 mill. kroner. Det er regnet med en midlere årsproduksjon på ca. 200 GWh og utbyggingsprisen blir følgelig ca. 24 øre pr. kWh.

«Skader og ulemper.

Da utbyggingsplanen forutsetter å ta hele vannføringen, som tilføres Espeliåna og Gjøv fra utløpet av Nesvatn, ut av sitt leie på strekningen Nesvatn—Jørundland, må Espeliåna anses som tørrlagt hele året. Enkelte flomtopper vil måtte slippes i elven, men dette blir da uregelmessig og upåregnet vann. Det tilsig som etter hvert vil begynne å gjøre seg gjeldende, vil i alle fall som lavvassføring bli for lite å regne, før man kommer nedenfor Gjevden. Også Rukkåna på strekningen Høgestøyl—Smeland må bli å betrakte som tørr. Det samme gjelder de 3 bekker fra vest, som på strekningen tas inn i driftstunelen.

I Gjøv nedenfor Gjevden og ned til Jørundland vil elven få et mindre tilsig fra gjenværende nedslagsfelt, som etter hvert tiltar. Ved utløpet av Gjevden utgjør feltet ca. 14 km² og ved avløpskanalens innføring i elven ved Jørundland utgjør det ca. 55 km². I Gjøv tilsvarer den alminnelige lavvassføring en avstrømning fra feltet på ca. 2,8 l/sek. pr. km². Ut fra dette vil man da kunne anta at alm. minstevassføring vil bli ca. 0,039 m³/sek. ved avløpskanalens utløp i Gjøv ved Jørundland.

Det er således å anta at i alle fall Gjøv på strekningen Gjevden—Jørundland vil få nødvendig tilsig til befordring av spille vann, kloakk m. v.

I dag er det vel spesielt brukene på Smeland dette kan ha noen betydning for.

Hva fisket angår, så vil alt elvefiske i Espeliåna, Gjøv og Rukkåna gå tapt. Dette har vel imidlertid hatt uvesentlig økonomisk betydning som næringsinteresse og kan vel i realiteten bare foregå som sportsfiske. I Gjevden antas at en fiskebestand med beskjedne midler kan opprettholdes ved utsetting av yngel eller settefisk.

Det er i dag i Gjevdefossen i drift en liten kraftstasjon på 15 kVA, som utnytter endel av dette konsentrerte fall. Anlegget eies av Rygene-Smith & Thommesen A/S. Dette må antas å bli så skadelidende at det må tas ut av drift.

I forbindelse med reguleringen av Nesvatn i medhold til kgl. res. av 30. mars 1962 er avholdt ekspropriasjons under- og overskjønn. Av utskrift av rettsbok for Vest-Telemark herredsrett kan man se at endel tiltakskrav har vært reist av grunneiere i Gjøvdal for eiendommene nedover langs elven.

Begrunnet spesielt i fare for fremtidig usikker is ble det fremmet 9 krav om bruer over Gjøv. Underskjønnet påla regulanten å bekoste 2 av bruene, mens de øvrige krav ble utsatt i påvente av innvunnet erfaring.

Dette pålegg ble imidlertid omgjort av overskjønnet og samtlige tiltakskrav om bruer ble bestemt utsatt bl. a. for å vinne erfaring for hvordan isforholdene ville bli. Som ny begrunnelse ble fremhevet at enhver brubygging over Gjøv bør ses i sammenheng med en samlet veiplan for skogsbilveier. Den omsøkte utbygging vil etter vårt skjønn ikke influere på isforholdet ovenfor Jørundland, idet man neppe vil få vannføringer her under frostperioder. Ethvert bruspørsmål ovenfor Jørundland må derfor først og fremst koples sammen med transportspørsmålet for tømmer. Nedenfor Jørundland må man imidlertid forvente at elven etter utbygging vil bli liggende uten is et godt stykke nedover, idet bunnvann fra Nesvatn nå vil bli tilført elven ved Jørundland med noen få plussgrader hele vinteren. Man forutsetter imidlertid at et skjønn støttet av uttalelser fra sakkyndige, må avgjøre hvordan ferdselsvansker over elven nedenfor Jørundland best kan avhjelpes.

I forbindelse med Nesvatnsreguleringen har det også vært fremmet krav om gjerde langs elven på Smelands eiendommer til vern mot at bufe krysser elven.

Etter vår mening har Gjøv i lavvassperioder aldri vært noe stengsel i så måte og man antar at utbyggingen med mer eller mindre total tørrlegging av elven ikke vil forverre dette forhold. I Gjøv foregår der i dag fellesfløtning. Etter den orientering man har her om forholdene, skal nevnes følgende:

De tømmerkvanta som tilføres Nesvatn fra skogene der omkring og som naturlig har vært befordret ved fløting i Gjøv, utgjør i gjennomsnitt ca. 900 m³ pr. år. Som en følge av reguleringen er all fløting fra Nesvatn, samt på strekningen Nesvatn—Gjevden (Espeliåna) erstattet med biltransport og utslag ved Smeland. Fellesfløtningsforeningen har funnet det formålstjenlig selv å bekoste transporten på strekningen Gjevden—Smeland på grunn av Gjevdefossen. Således foregår der i dag ikke fløting før fra under Gjevdefossen. I Rukkåna fløtes der når der er tømmer i dette område. Til fløting i Gjøv trengs der etter hva man har bragt i erfaring vannføringer som kan variere fra 40 og opp til 70 m³/sek.

Totalt ut fra Gjøvdal må man antagelig regne at der i gjennomsnitt går 6 000—7 000 m³ tømmer pr. år. De siste årene har ikke så store kvanta vært fløtet, idet endel fraktes med bil.

Ved Aust-Agder Kraftverk har man i dag ikke noen oversikt over eller formening om det lar seg gjøre å sette elvestrekningen Jørundland—Åmli i en slik stand at det vil gå an å fløte på vannføringer som kan kjøres gjennom kraftstasjonen (ca. 18,5 m³/sek.). Det antas i alle fall å måtte bli en kostbar løs-

ning. En bedre løsning og mer i pakt med tiden mener man her det må være å nedlegge Gjøv som fløtningselv og gå totalt over til biltransport. Dette vil betinge et bedre veinett og spesielt på vestsiden av elven må endel vei bygges langs med vassdraget for å få fatt på tømmeret.

Man er kjent med at der i dag foreligger en generalplan for skogsbilveier på vestsiden i Gjøvdal. Denne plan er utarbeidet av Aust-Agder Skogselskap. I planen er da også de tidligere nevnte brokrav vurdert og antallet broer er såvidt vites nå noe redusert.

AAK vil ved en utbygging anse seg forpliktet til å medvirke til at tømmertransporten i og ut fra Gjøvdal ikke skal bli skadelidende. Man har tatt kontakt med Nidarå Fellesfløtningsforening og det antas at man uten særlige vanskeligheter skal kunne enes om formen for den fremtidige tømmertransport. Spørsmålet om høvelige leveringssteder for grunneierne og omfanget av nødvendig veibygging (som skyldes kraftutbyggingen) kan nok bli noe mer komplisert. Man forutsetter at dette må løses ved skjønn.

I forbindelse med utbyggingen av anlegget vil man måtte få fire større steintipper. To av disse vil bli beliggende i Rukkedalen og ikke bli synlige fra hoveddalen. En vil måtte legges i Bråkonjuvet. Denne vil ikke bli synlig fra noe bebygget område, men kan muligens bli synlig fra et parti på hovedveien i Gjøvdal. Den fjerde tipp blir i stasjonsområdet ved Jørundland. Her påregner man imidlertid å gjøre alt som med rimelighet kan gjøres for å få et pent stasjonsområde.

Man er av den formening at anlegget kan bygges uten å sette særlig merkbare spor i naturen.»

Vedrørende det någjeldende manøvreringsreglement har Aust-Agder Kraftverk bemerket:

«Etter reglementet kan vannslippingen til enhver tid skje etter Brukseierforeningens bestemmelse.

Det tør vel imidlertid uten videre være klart at det vil være helt uforsvarlig å bygge og drive et kraftanlegg av dimensjoner som det ved Jørundland planlagte, uten at manøvreringsreglementet for Nesvatn har bestemmelse om tappingen for dette anleggs behov. I dag praktiseres reglementet med tapping etter Boylefoss kraftstasjons behov. For stasjoner i Gjøv ville dette medføre i første rekke store vanntap, dernest også lengere perioder uten driftsvann.

Det vil være nødvendig at manøvreringsreglementet, som ovenfor er sitert, blir endret på enkelte punkter.

AAK har tatt dette spørsmål opp i Brukseierforeningen uten at partene er kommet fram til noe felles forslag.

AAK har til hensikt å benytte Nesvatn til størst mulig vinterproduksjon og man har som nevnt under kapittel A, pkt. 12 og i det oppsatte produksjonsprogram, bilag 16, tatt sikte på en vintervannføring på i gjennomsnitt 13 m³/sek.»

Aust-Agder Kraftverk kommer også inn på spørsmålet om eventuell ytterligere regulering

av Nesvatn. Tilleggsfeltene som tas med ved utbyggingen har et antatt årsavløp på ca. 69 mill. m³. Da Nesvatn etter utbyggingen således får et større felt å regulere, vil man om våren kunne oppnå omtrent samme fyllingshastighet i Nesvatn om dette ble nedtappet ytterligere 2—2,5 m. Spørsmålet om konsesjon på en slik regulering vil søkeren imidlertid eventuelt ta opp som egen sak senere.

Utenom fallrettigheter søker Aust-Agder Kraftverk også om tillatelse til å ekspropriere følgende grunn og rettigheter:

- «b. Nødvendig grunn og rettigheter til anleggsvei i Rukkedalen. Samlet veilengde ca. 6 300 m.
- c. Nødvendig grunn i Rukkedalen for:
  1. «Påhugg» for tverrslag I.
  2. «Påhugg» for tverrslag II.
  3. Damanlegg og inntak av Rukkåna.
  4. Inntak av bekk ved tverrslag II.
- d. Grunn som settes under vann (ca. 25 da neddemmes) ved innføringen av Rukkåna.
- e. Nødvendig grunn eller rett til å legge steinfyllinger ved tverrslagene I og II. Anslagsvis vil disse dekke ca. 15 da grunn på hvert sted.
- f. Midlertidig disposisjonsrett i Rukkedalen i anleggstiden over grunn til brakker, verksteder, pressehus, lagre m. v.
- g. Rett til å anlegge en ny utføring i Espeliåna av tappetunnel for Nesvatn. Eventuelt erstattet av direkte innføring av driftstunnelen i Nesvatn med eget inntak for anlegget (konf. kap. A. post 5).
- h. Nødvendig grunn til anlegg av 22 kV og 230 V linjer for anleggsdrift samt for fremføring av telefon.»

Søknaden om utbygging av Jørundland kraftanlegg har vært utlagt på lensmannskontoret i Åmli og kunngjort i Norsk lysingsblad 19. april 1966 (nr. 89) samt i flere lokalaviser.

De øvrige rettighetshavere i Gjøv og Espeliåna, Rygene-Smith & Thommesen A/S og Thorvald Hægestøyl er tilskrevet direkte.

Søknaden om overføringer m. v. i Gjøvdalsvassdraget er kunngjort i Norsk lysingsblad 19. april og 10. mai 1966 (nr. 89 og nr. 107) samt i flere lokalaviser og har vært forelagt distriktet og Landbruksdepartementet.

Det er innkommet følgende uttalelser:

Åmli kommunestyre, vedtak 16. mai 1966:

«Åmli kommunestyre vil samrøystes tilrå at Aust-Agder Kraftverk får konsesjon til utbygging av Gjøvdalsvassdraget etter dei utarbeidde planar.

Kommuna ser imidlertid dette som eit ynskje i forbindelse med utbyggingen:

1. At grunneigarane ikkje får nokon økonomisk skade av reguleringa.
2. At Gjøvdalsvegen blir utbedra for tungtransport.

3. At den planlagte bru over Nidelven vert bygd, i staden for å bygge om Gjøvdalsbrua.

Aust-Agder Kraftverk må i samråd med vegvesenet og kommuna syte for at dette arbeid vert utført så snart råd er.

4. Dersom konsesjon vert gjeven før det pågåande skjønn er fremja, må det gjerast fortgang med dei 2 bruer som er omtala i skjønnet, 1 ved Hunemo og 1 i Asklandsområdet.
5. Tømmerfløtningen i Gjøv må ikkje bli lagt ned med det fyrste.
6. Det er eit ynskje at flest mogeleg av bygdas folk får arbeid ved anlegget.
7. Reguleringa vil truleg føre med seg ulemper nedanfor Åmfoss og ein meiner det bør settast av eit fond til slike formål.»

Åmli og Gjøvdal Skogeigarlag, vedtak i styremøte 7. mai 1966:

«Med den kjennskap som vi har til denne saka på det nåværande tidspunkt, har vi ikkje noko å merka til dei påtenkte reguleringar. Dette er under dei bestemte forutsetningar at grunneigarane blir holdt skadeslause i form av tiltak og erstatningar. Når Gjøv blir nedlagt som fløtningsvassdrag vil vi merke at den nåværande bilskogsvegplanen blir mangelfull, og at vegnettet må utbyggast i samsvar med den nye reguleringsplanen for Gjøv.»

Gjøvdal grunneigarlag, vedtak 14. mai 1966:

«Ein har ikkje noko mot utbygging av vassdraget under føresetnad av at dei berørte vert haldne skadeslause i form av tiltak og erstatningar og at det vert avsett vatn, slik at Gjøv ikkje vert nedlagt som fløtningselv nedanfor kraftverket.»

Åmli fiskeremnd, brev av 14. mai 1966 til kommunestyret:

«Fiskeremnda meiner at ved tørrlegging av nevnte elvar vert alt fiske øydelagt, samt gyteforholda i Gjevden.

Ein meiner òg at reguleringa skader fiske nedanfor Jørundland.»

Aust-Agder fylkeslandbruksstyre behandlet saken i møte 11. juni 1966 og fattet dette vedtak:

«Fylkeslandbruksstyret har ikke noe å innvende mot planen.»

Fylkesmannen i Aust-Agder oversender de innkomne uttalelser i brev av 7. september 1966. Han viser til uttalelsene og har intet spesielt å bemerke.

Fyresdal kommunestyre fattet i møte 10. juni 1966 følgende vedtak:

«Kommunen si uttale blir i samsvar med oppsett frå advokat J. Hals av 23. mai 1966.»

Oppsettet fra advokat John Hals lyder:

«På vegne av Fyresdal kommune skal jeg få komme med endel merknader til Aust-Agder Kraftverks søknad om utbygging av Fall fra Nesvatten til Jørundland i Jørundland Kraftverk.

Først vil jeg da peke på et par viktige forutsetninger, som ble lagt til grunn for den regulering av Nesvatn som ble gjennomført i Arendals Vassdrags Brukseierforeningens regi. Det var her forutsatt at ca. 30 mill. m³ skulle forbeholdes til fløtning i Nesvatten og i Gjøvdal. Som et ledd i gjennomføring av denne forutsetning og til delvis kompensasjon for vanskeliggjort utslag av tømmer, ble det videre gitt garanti for en vannstand på minst kote 497 i tia 1. juni til 24. juni hvert år.

Ved de endringer i manøvreringsreglementet som nå er foreslått må en anta at ingen av disse forutsetninger kan opprettholdes når Jørundland Kraftverk settes i drift. Det er her grunn til å nevne at A. A. K. regner med 2—2½ m ytterligere senkning av Nesvatten. Jeg går ut fra at dette sikter til en nedtapping utover det man forutsatte da man tok inn den nevnte garanti for vannstand på forsommeren. Man kan med andre ord risikere — og vil vel også i regelen gjøre det — at vannet tappes helt ned hvert år. I denne sammenheng kan en peke på at J. K. regner med 70 pst. vinterkraft, og videre på prognosen for kraftbehovet i årene fremover. All den stund det ikke foreligger magasincurver med søknaden kan en ikke si noe sikkert.

Hvis da forutsetningene ikke opprettholdes, vil det bety en ganske vesentlig mereulempe. Den går i første rekke ut over grunneierne. Men i annen omgang vil kommunen bli skadelidende ved at skattegrunnlaget svekkes. Skogenes verdi reduseres og deres netto avkastning vil gå sterkt ned. Fortsetter inflasjonen vil virkningen øke fra år til annet i løpet av de 20 år en må vente på regulering av erstatningene.

Virkningen blir forskjellig for vestsiden av vannet i forhold til østsiden. På vestsiden er det ikke tale om å få veg i noen utstrekning, mens dette er tilfelle for østsidens vedkommende. Kommunen ser det slik at det neppe kan være mulig å eliminere skadevirkningene fullt ut. Men de kan i noen grad dempes ved at det blir bygget veg på østsiden. En vil da unngå de mest følelige ulemper for bl. a. utslag av tømmer. Av den grunn reiser kommunen krav om at det i konsesjonsvilkårene blir pålagt A. A. K. som tiltak, prinsipielt å bygge vegen, subsidiært å yte vesentlig tilskot til byggingen.

Vegen var opprinnelig utstukket ned til en meter over tidligere normal vannstand. Som følge av reguleringen måtte den stikkes påny etter en høyere liggende trasé. Kalkylen for den nye trasé — utført i 1964 — viser en sluttsum på ca. kr. 1 925 000, en økning på ca. kr. 700 000. Til omstikkingen ydet A. A. K. et forskudd på kr. 6 000, og kommunen kr. 10 000. Det er en mulighet for fri grunn, hvilket kalkylene forutsetter.

For så vidt angår vannets vestside foreligger det ingen vegplaner, og derfor heller ingen mulighet for å eliminere skadevirkningene ved vegbygging. Her vil de foreslåtte endringer i manøvreringsreglementet gi fullt utslag til vesentlig skade for adkomsten og særlig for skoginteresser.

Ved St. prp. nr. 45 for 1961—62 er det i vilkårenes punkt 11 annet avsnitt bl. a. pålagt konsesjonæren — Arendals Vassdrags Bruks-eierforening å yte tilskudd til bygging av veg langs Nesvatn beregnet på grunnlag av de merutgifter som reguleringen måtte påføre Fyresdal Kommune. Noen ordning av denne saken er det ennå ikke oppnådd. Ei heller har de avholdte skjønn løst spørsmålet, tross påstand fra kommunens side. Etter kommunens syn bør foran nevnte konsesjonsvilkår nå forsterkes og formuleres mer eksakt.

Uansett hvilket resultat man kommer frem til vedkommende denne vegen mener kommunen at skadevirkningene er så vidt store at det bør pålegges konsesjonæren å opprette jordbruksfond.

I denne sammenheng er det all mulig grunn til å peke på at Fyresdal kommune synes å falle mellom to stoler ved enhver utbygging i området. Det var tilfelle da Skafså II ble bygget og stasjonen lagt i Kviteseid. Det var tilfelle ved bygging av Dynjanfoss kraftstasjon. Det blir tilfelle ved Fjone Kraftverk og altså nå også ved Jørundland Kraftverk. Helt eller delvis er reguleringene for disse verk foretatt i Fyresdal, men hittil er samtlige kraftstasjoner lagt utenfor bygden. Alene dette forhold bør tilsi at kommunens krav imøtekommes i størst mulig utstrekning. Det er Fyresdal som får de alt overveiende ulemper, mens andre kommuner får alle skattmessige fordeler av kraftstasjonene og deres betjening.

De krav kommunen fremsetter vil ikke fordyre anlegget i den grad at det rykker ut i klassen for kostbare anlegg. En økning i kalkulerte byggekostnader fra 48 mill. til 50 mill. vil gi en økning i utbyggingskostnadene fra 24,3 øre pr. kWh til 25,2 øre. Økning til 49 mill. gir utbyggingskostnad ca. 24,7 øre pr. kWh. Denne relativt beskjedne økning bør understreke og begrunne berettigelsen av kommunens krav.

A. A. K. anfører i sin søknad, bilag side 6, — at en selv med ytterligere tapping av Nesvatn med 2—2½ meter vil kunne regne med «omtrent» samme fyllingshastighet. Ordene er øyensynlig valgt med omhu. Det volum disse 2—2½ meter i bunnen av magasinet er vel de raskeste å fylle, men de skal dog gjenfylles før fylling av resten av magasinet kan begynne. Den samme fyllingsgrad kan derfor vanskelig oppnåes til samme tid med en slik fullstendig uttapping av magasinet. Jo mere vatnet tappes desto senere inntreer fylling til kote 497 og videre opp til h. r. v. Og da tidspunktet for gjenfylling er avgjørende må denne omstendighet tillgges stor vekt. Sikre holdepunkter for virkningen av slik sterkere uttapping kan en vel ikke få før det legges fram magasinkurver.

Når det gjelder konsesjonsavgiften mener kommunen at kr. 3,50, som ble fastsatt ved St. prp. nr. 45 for 1961—62, er for liten. Den bør økes, og så vidt mulig til kr. 5.

Kommunen tar forbehold om å kunne ta ut billig konsesjonskraft når det passer. Slik kraft må leveres så billig som mulig, eventuelt etter departementets bestemmelse. Bl. a. må det ikke regnes med høyere rente enn den A. A. K. selv må betale og ikke i noe tilfelle over 6 pst. En viser i denne sammenheng til lovens § 12 punkt 15 niende ledd. Kommunen må forbeholdes rett til å overdra konsesjons-

kraften til Vest-Telemark Kraftlag, som den er medlem av.

For øvrig antar en at grunneierne selv vil peke på de interesser som ellers berøres av utbyggingen.»

Fylkesmannen i Telemark oversender uttalelsen fra Fyresdal kommune i en påtegning av 28. oktober 1966. Fylkesmannen har for sin del ikke noe spesielt å bemerk.

Høyesterettsadvokat Per Faye-Lund, brev av 25. august 1966:

«Søknadene med bilag har vært forelagt for de parter jeg representerer som er følgende:

Olav J. Homdrom,
Eivind N. Jørundland,
Eivind J. Jørundland.

De har alle tre skog i området der kraftstasjonen og stenfyllingen vil ligge. Kraftstasjonen vil således bli liggende på Eivind J. Jørundlands eiendom.

Nærmere bestemt kan jeg nevne at de tre gårder som mine parter eier, tilsammen har ca. 1 500 mål skog på vestsiden av elven mot kraftstasjonen. Herav har Eivind J. Jørundland ca. 500 mål, Eivind N. Jørundland ca. 300 mål og Olav J. Homdrom ca. 700 mål.

Avvirkningen fra denne skogen har til nå vært overtatt av Nidarå Fellesfløtingsforening, Arendal. De foreliggende planer går da, slik jeg forstår det, ut på at fløting i elven for fremtiden ikke lenger vil kunne la seg gjøre. Aust-Agder Kraftverk vil for å bøte på dette bygge bro over elven, samt et par veier til anleggene, som forutsettes også å kunne nyttes for skogsdriften.

Under disse omstendigheter, bør det i tilfelle konsesjon gis, pålegges kraftverket å legge bro og legge veier til bruk for skogsdriften på vestsiden av elven på en slik måte at skog-eierne kan få tatt ut sin skog uhindret av reguleringene. For å kunne få veier som kan benyttes tilfredsstillende for skogsdriften, bør det videre stilles som et vilkår for konsesjon at veien her blir stukket ut av en forstmann, slik at man kan sikre seg at det blir tatt de tilbørlige forstmessige hensyn ved utstikking av veiene. Det fornuftigste ville da være at man får en person fra Nidarå Tømmersalgslag til å forestå utstikningen. Tømmersalgslaget har en egen mann som foretar slik utstikning, hvorved grunneierne kan være sikret at de får et veianlegg som de kan være tjent med.

Når det gjelder de her nevnte veier, forutsetter jeg at veiene ikke alene blir stukket ut av hensyn til kraftanleggets interesser, men også av hensyn til skogen. — Videre bør kraftverket pålegges å holde veien vedlike, eventuelt ordne med nødvendig brøyting om vinteren.

For øvrig har de eiendommer som mine parter eier, et sameie som er kalt Vestheia. Sameiet ligger oppå fjellet i nedslagsområdet for kraftstasjonen, og dekkes grovt sett i det store og hele av det på de utarbeidede karter inntegnede nedslagsområder som har fått betegnelsen V. Sameiet er på ca. 12 000 mål, som er delvis skogbevokst og delvis består av heiterreng.

Også dette området vil da bli berørt av de foreliggende planer.

Mine parter har ellers behov for tilstrekkelig elektrisk kraft til sine gårdsbruk. Tatt i betraktning at de blir sterkt berørt av de foreliggende planer, har de bedt meg fremsette krav om at de tre gårder hver for seg får levert 4 kW gratis, som blir overført til mine parter over måleren på elektrisitetsverket, men uten utgift for mine parter. Hvis de selv må lage egne overføringsledninger, vil en slik rett bli av svært liten verdi for dem. Tatt i betraktning at det er Aust-Agder Kraftverk som leverer strøm til gårdene ordinært, skulle det være en kurant affære å ordne overføringen som foran nevnt.

Jeg vil også ha nevnt at det i dag forekommer ikke så sjelden at gårdbrukere under forhandlinger med kraftverk som skal sette i verk reguleringstiltak, får avtalt gratis leveranse av strøm til gårdene, uten at det blir tatt i betraktning som en erstatnings reduserende faktor under det etterfølgende skjønn. Når det forholder seg slik, bør det uttrykkelig i konsesjonsbetingelsene tas med at den gratis strøm som de enkelte bruk mottar, ikke skal ha noen innflytelse på erstatningsutmålingene.

Jeg tar ellers forbehold om å komme nærmere tilbake til de enkelte erstatningsposter når jeg har fått foretatt en nærmere befarings av området sammen med mine parter.»

Noen av grunneierne ved Nesvatn har i brev av 2. mai 1966 anført:

«Vil utbyggingen av ovennevnte kraftanlegg få endringer på manøvreringsreglementet for vannstanden i selve Nesvatn?

I rettsbok for Vest-Telemark herredsrett. Overskjønn av 14. desember 1963 for regulering av Nesvatn står på side 5:

«Som en ytterligere forutsetning for skjønnet garanterer Arendals Vassdrags Brukseierforening at vannstanden i Nesvatn hver år pr. 1. juni skal være brakt opp i kote 497 eller høyere og skal holdes på denne høyde så lenge tømmerleveringen rundt Nesvatn finner sted inntil 24. juni.»

Dersom denne bestemmelse blir å endre ved utbyggingen av ovennevnte kraftanlegg må vi forbeholde oss rett til å komme med våre innvendinger.»

Arendals Vassdrags Brukseierforening, brev av 8. juli 1966:

«Arendals Vassdrags Brukseierforening vil anbefale at konsesjon blir gitt på regulering og utbygging av Jørundland Kraftverk.

Brukseierforeningen har for tiden fem medlemmer, hvorav Aust-Agder Kraftverk er det ene. Et annet medlem, Vestfold Kraftselskap har ingen interesser i Gjøv-vassdraget eller i hovedelven nedenfor. De øvrige medlemmer, nemlig A/S Arendals Fossekompagni, Arendal kommunale Elektrisitetsverk og Rygene-Smith & Thommesen A/S, har alle kraftstasjoner beliggende i hovedelven nedenfor Gjøvs utløp i denne. Det er også disse tre medlemmer som i dag har hele interessen i den gjennomførte regulering av Nesvann.

De tre nevnte medlemmer ønsker å uttale følgende:

«Da vi i sin tid søkte om konsesjon på å regulere Nesvann, var dette for å øke den regulerte vannføring nedenfor Nelaug og for å skaffe avlastning for Nelaug-magasinet som var meget for lite i forhold til sitt partialfelt.

Den omsøkte forandring av manøvreringsreglementet vil imidlertid medføre en forholdsvist stor nedgang i den kraftøkning som Nesvannsreguleringen har gitt i anleggene nedenfor Nelaug.

I sine bemerkninger til konsesjonssøknaden for Nesvann, St. prp. nr. 45 for 1961—62 side 7, angir Hovedstyret at det regner med at denne regulering vil øke regulert vannføring nedenfor Nelaug med 9,0 m³/sek. og at dette vil gi en kraftøkning på 13 140 nat.-hk.

Blir fallet nedenfor Nesvann utbygget, slik at magasinet tappes med hensyn på det øvre fall, angir Hovedstyret at kraftøkningen nedenfor Nelaug, reduseres til 9 350 nat.-hk, dvs. en nedgang på ca. 29 pst.

Vassdragsdirektoratet har senere revidert økningsberegningen, og funnet at Nesvannsreguleringen gir en vannføringsøkning på 12,2 m³/sek. i fallene nedenfor Nelaug (meddelt foreningen i brev av 4. desember 1965 vedr. konsesjonsavgiften).

Gjennomføres en tilsvarende beregning med samme beregningsmønster som benyttes av Vassdragsdirektoratet av vassføringsøkningen nedenfor Nelaug dersom Nesvann tappes med hensyn på det prosjekterte Jørundland kraftanlegg, gir denne ca. 8 m³/sek., dvs. en nedgang på 4,0—4,5 m³/sek. (33—37 pst.). Det er herunder tatt hensyn til de i søknadens pkt. 2 nevnte bekkeinnføringer som vil virke til gunst også for anleggene nedenfor Nelaug, idet Nelaugs partialfelt blir tilsvarende redusert.

De kraftstasjoner som i dag utnytter Nesvannsreguleringen er følgende:

Flatenfoss, eier A/S Arendals Fossekompagni, fallhøyde	10,5 m
Bøylefoss, eier A/S Arendals Fossekompagni, fallhøyde	62,0 »
Evenstad, eier Arendal komm Elektrisitetsverk, fallhøyde	17,0 »
Rygene, eier Rygene-Smith & Thommesen A/S, fallhøyde	21,0 »
	<hr/>
	110,5 m

En nedgang i regulert vannføring som nevnt ovenfor vil således medføre en nedgang i kraftøkningen i anleggene nedenfor Nelaug på 5 900—6 600 nat.-hk. Dessuten vil her komme i tillegg det tap som vil oppstå i to av de forannevnte anlegg som innen kort tid vil bli ombygget og utvidet, nemlig

Flatenfoss: øking i fallhøyde	5,7 m
Rygene: økning i fallhøyde	ca. 15,0 »
	<hr/>
	20,7 m

hvilket tilsvarer 1 000—1 100 nat.-hk. Manøvreringsreglementet for regulering av Nesvann, som ikke kan ansees som midlertidig, sier at vannslippingen, med visse forbehold, kan skje etter Brukseierforenin-

gens bestemmelse. Det er her ikke tatt med bestemmelse om at det skal tappes etter det øverstliggende kraftverks behov. Der- som reglementet skal forandres slik som angitt i søknaden, dvs. at det skal tappes etter Jørundland kraftanleggs behov, vil dette medføre nedgang i kraftproduksjonen i anleggene nedenfor Nelaug av størrelses- orden som angitt ovenfor. Vi mener oss i så fall berettiget til å få kompensasjon for denne produksjonsnedgangen og vil frem- sette krav om dette.

Denne kompensasjon kan enten gis i form av kraft, i form av direkte pengeerstatning, eller hvis mulig helst ved at det opprettes et felles manøvreringsreglement for Nes- vann, Fyresvann, Nisservann og Nelaug, slik at den angitte reduksjon i regulert vannføring nedenfor Nelaug kan bli opp- veiet, — eller ved en kombinasjon av disse former.

De tre medlemmer nedenfor Nelaug-dam- men vil også få lov til å peke på at maga- sinet i Nelaug er et nødvendig ledd i reguleringen av Arendals-vassdraget, idet Nelaug tjener som et utjevningmagasin for de mer eller mindre uregelmessige slip- ninger fra de tre hovedtilløp i vassdraget.

Det første reglement i vassdraget forut- satte alternative slippinger fra Nisser og Fyres på 90 m³/sek., og Nelaug var da nød- vendig for å skaffe et regulert avløp til de nedenfor liggende bruk. Da så Høgefoss ble utbygget, fortsatte fløtningsslippingen fra Fyres, og Nelaug var da enn mer påkrevet som utjevningmagasin. Etter at Dynjan ble utbygget fortsatte til dels fløt- ningsslippingene i dette vassdrag, og da slippingene forbi Dynjan og Høgefoss vari- erte meget etter som kraftbehovet tilsa, var Nelaug fremdeles en nødvendig del av re- guleringsinnretningene.

Såfremt Aust-Agder Kraftverks andra- gende blir imøtekommet om utbygging av Jørundland kraftverk, og reguleringsregle- mentet endret derhen at slippingen fra Nes- vann skal foretas etter det øverstliggende kraftverks behov, vil Nelaug fremdeles være absolutt påkrevet som utjevningmagasin. Vi forutser at med 2 kraftverk i Nisserelv, 2 kraftverk i Fyreselv og ett i Gjøvdal vil slippingene fra de forskjellige magasiner lett kunne bli meget variable, og uten Nelaug vil da de tre nedenforliggende kraftverk ikke få den jevne vannføring som de har krav på.

Når vi har fremhevet dette er det fordi Aust-Agder kraftverk nu har nektet å be- tale sin del av utbedringsomkostninger av Nelaug-dammen, og vi mener derfor at det har sin store betydning for oss at myndig- hetene slår fast at Nelaug har vært en nødvendig del av reguleringen, og at det for fremtiden fortsatt vil være det, og at Aust-Agder Kraftverk derfor må ta sin del av utgiftene ved dette magasin.»

Brukseierforeningens styremedlem, direktør Vibstad, Aust-Agder Kraftverk, vil bemerke:

«Jeg finner at fordelene ved den foran- dring av manøvreringsreglementet det er søkt om utvilsomt er større enn ulempene for de nedenforliggende kraftverk.

Det bestrides ikke at kraftverkene neden-

for Nelaugvann kan få visse ulemper og problemer som de i dag ikke har, når kraft- verket i Gjøv kommer i drift. Men man kan også stille problemet omvendt og gjøre refleksjoner over hvilke ulemper et kraft- verk i Gjøv vil bli stillet overfor om Nes- vann skal manøvreres helt etter behovet nedenfor Nelaug. Jeg finner det derfor ikke riktig å gå nærmere inn på arten og omfanget av ulempene som de enkelte bruk må avfinne seg med å tåle, idet jeg går ut fra at det ved en fastsettelse av det nye manøvreringsreglement for Nesvann fra myndighetenes side blir fastsatt hvilke hen- syn som skal ha prioritet.

I praksis tror jeg problemene med å sam- ordne interessene blant foreningens med- lemmer angående bruken av Nesvann ikke er så store som de teoretisk synes.

Jeg er enig i de øvrige 3 medlemmers for- slag om et felles manøvreringsreglement for hele Arendalsvassdraget, hvor det tas sikte på optimal utnyttelse av vassdraget.

For øvrig vil jeg ha uttalt at jeg anser de øvrige 3 medlemmers uttalelse om plikt for AAK å delta i utbedringsomkostninger ved Nelaugdammen å være denne sak helt uved- kommende.»»

Nidarå Fellesfløtningsfor- ening, brev av 6. juli 1966:

«Vi har mottatt herr fylkesmannens brev av 13. mai 1966. Etter at saken har vært drøftet i vår direksjon, tillater vi oss i anled- ning av konsesjonssøknaden fra Aust-Agder Kraftverk, datert mars 1966, å avgi sådan uttalelse:

Fløtningen i Gjøv-vassdraget er meget gam- mel, og fellesfløtning antas å ha pågått her i ca. 250 år.

Fellesfløtningen omfattes i dag av streknin- gen fra Birtevang ovenfor Nesvann og ned til hovedelva ved Åmli. Sideelven Onevassbekken er med i fellesfløtningen, og det foregår for- holdsvis betydelig privatfløtning i Rukkåna og til dels også i Grytåna. Til Tovslidåna (mellom Birtevang og Nesvann) og til One- vassbekken har det ikke vært levert tømmer de siste par årene, og sannsynligvis vil kvan- tumet til disse i fremtiden bli lite eller bort- falle helt.

Totalt har det gjennom Gjøvdal de siste 10 år vært fløtet de kvanta som er oppført i nedenstående tabell.

År	Kvantum m ³
1956	8,487
1957	9,574
1958	7,571
1959	6,860
1960	6,575
1961	7,797
1962	5,695
1963	4,218
1964	3,395
1965	4,218
Middel	<u>6,440</u>

Tømmerkvantumet i Gjøv er således forholdsvis stort, og elva hører med blant de 2—3 største bielvene til vårt vassdrag.

I 1962 ble Nesvann regulert av Arendals Vassdrags Brukseierforening. Fløtning ut av Nesvann ble dermed umuliggjort, og A. V. B. bekoster i dag opplasting og bilkjøring av alt tømmer fra Nesvann til Gjevden. Vår forening har funnet det hensiktsmessig å bekoste dette tømmeret bilkjørt videre til en utslagsplass ovenfor Smeland. Dette gjøres for å unngå fløtning i Gjevdefossen, noe som enkelte år kunne være både vanskelig, tidkrevende og kostbart.

I og med at Gjevdefossen er gått ut kan en karakterisere Gjøv som en relativt god fløtningselv. Vannforholdene er bra, da man har stort magasin i Nesvann og reguleringsdam i Gjevden.

Elven har imidlertid lange stilleflytende partier med endel bukter og vikar og strykparter med endel bakevjer. Dette gjør at sluttrensken krever endel tid og forholdsvis mye arbeid.

Vår forening vil ikke motsette seg at det blir gitt konsesjon på den omsøkte regulering og utbygging, da vi finner at denne vil ha stor betydning for fylket og distriktet. Forutsetningen er at de interesser som foreningen representerer blir holdt skadesløs, og vi går ut fra at det blir ytet full erstatning for alle økonomiske tap som utbyggingen vil medføre og som ikke kompenseres gjennom de tiltak som måtte bli iverksatt.

Den øvre del av Gjøv, strekningen fra Gjevdefossen til Jørundland, er vi inneforstått med vil utgå som fløtningselv ved en utbygging. Fløtningen må her bli å erstatte med veitransport, og merutgiftene med dette må dekkes av Aust-Agder Kraftverk. Spørsmålet om nødvendig antall leveringssteder og omfanget av veibygging vil vi ikke berøre her. Tømmer fra denne strekning og ovenforliggende områder forutsettes å bli transportert frem til det leveringssted ved vassdrag som foreningen fastsetter. Dersom fløtning nedenfor Jørundland blir opprettholdt, kan anordnes en tidsmessig utslagsplass ved Arli.

Når det gjelder tømmertransporten mellom Jørundland og hovedvassdraget, mener vi det er påkrevet å overveie meget nøye hvilket alternativ som her skal velges.

Vi vil i den anledning få peke på at den generalplan for skogsbilveier på vestsiden av Gjøvdal, utarbeidet av Aust-Agder Skogsselskap, som det er vist til i søknaden, ikke omfatter strekningen nedenfor Hunemo. Planen er utarbeidet under andre forutsetninger enn de man eventuelt vil få ved nedlegging av fløtningen, og vi finner den ikke særlig aktuell, da den derfor etter vår mening heller ikke er dekkende for området ovenfor Hunemo. En utbygging av veinettet for å skaffe full dekning for de nåværende leveringsplasser ved vassdraget, vil etter vår mening måtte få et betydelig omfang og bli forholdsvis kostbar.

Vår forening er interessert i at mest mulig tømmer kommer til fløtning i hovedvassdraget. Under forutsetning av at Aust-Agder Kraftverk finner å ville bygge ut veinettet som nevnt, mener vi kraftverket må ta seg

av transporten av tømmeret og levere dette i hovedvassdraget.

Vi har imidlertid vurdert mulighetene for å opprettholde fløtningen fra Jørundland til hovedvassdraget og funnet at dette meget vel lar seg gjennomføre med en vannføring på 19—20 m³/sek. Det vil kreve utbedringsarbeid i vassdraget, vesentlig i form av betongskjermer og stein- og fjellsprenning. Omkostningene hermed har vi skjønsmessig og uforbindtlig funnet vil bli kr. 600 000—700 000. Fløtningen på denne strekningen tar i dag vanligvis 5—7 dager. Det er mulig at denne tiden ved en omlegging vil bli litt forlenget, da strømhastigheten på de stilleflytende partier blir mindre. Fløtningsomkostningene vil i så fall bli litt dyrere.

Skogeierne vil, ved en opprettholdelse av fløtningen, praktisk talt kunne benytte alle sine nåværende leveringsplasser. Et par leveringsplasser må muligens utgå, men kan forholdsvis lett erstattes av andre. Utlaget vil på enkelte steder bli vanskeliggjort p.g.a. lavere vannstand, og dette må i så fall tas opp overfor leverandørene. Det kreves også større påpasselighet med at tømmer ikke kastes på under flom eller ved fare for flom.

Ved eventuell opprettholdelse av fløtningen, vil det være påkrevet å få fastsatt nærmere bestemmelser om vedlikeholdet av forbygnings- og utdypningsarbeidene og om tidspunktet for fløtningen. Tidspunktet må fastsettes både ut fra fløtningstekniske hensyn og ut fra hensynet til tømmerkvaliteten.

Foreløpig ser vår forening det som den beste løsning for alle parter at fløtningen fra Jørundland til hovedelva opprettholdes og at vassdraget utbedres slik at fløtningen kan foregå med den vannføringen som kan kjøres gjennom kraftstasjonen med tilskudd av avløpet fra det felt som ikke omfattes av kraftanlegget.

Vi går ut fra at selv om den omsøkte konsesjon blir gitt vil fløtningsforeningen fortsatt ha rett til en vannføring på minimum 45 m³/sek. i hovedelva på strekningen Åmot—Nelaug, slik det nåværende reglement for manøvreringen av dammene i vassdraget fastsetter.»

Naturvernrådet og Statens Friluftsråd behandlet saken i møter henholdsvis 12. oktober og 30. november 1966. Det framkom ingen bemerkninger.

Den norske Turistforening brev av 16. september 1966:

«Vedrørende Aust-Agder kraftverks søknad om overføringer m.v. i Gjøvdalsvassdraget meddeler Arendal og Oppland Turistforening at den vil finne det meget ønskelig at det blir bibeholdt tilstrekkelig vann i elven fra Nesvatn via Gjevden og ned av hensyn til Sundstøl turisthytte.

Den Norske Turistforening slutter seg til dette.»

Aust-Agder Kraftverk som har fått seg forelagt uttalelsene, bemerker i brev av 17. november 1966:

«Ad uttalelse fra grunneiere ved Nesvatn 2/5 - 66.

Uttalelsen har spørsmåls form og grunneierne synes engstelige for vannstanden i Nesvatn pr. 1. juni, som da skal være bragt opp på kote 497,0 eller høyere for tømmerlevering.

Arendals Vassdrags Brukseierforening satte opp som skjønnsforutsetning for overskjønnet i 1963 vedrørende Nesvatnsreguleringen den forutsetning som grunneierne siterer.

Aust-Agder Kraftverk har på nåværende tidspunkt intet ønske om at denne forutsetning skal endres. Kraftverket er interessert i og vil positivt medvirke til at tappingen av Nesvatn fremtidig skal skje slik at ikke unormale forhold skal inntreffe i og omkring magasinet, og selvsagt skal skjønnsforutsetningene bli respektert helt ut også av oss om vår reguleringsøknad blir imøtekommet.

Da det er vannstanden i Nesvatn pr. 1. juni som er foranledning til grunneierens uttalelse, vil vi spesielt få peke på at søknaden også går ut på å legge et større felt som nedbørsfelt til Nesvatn uten at magasinvolument økes. Dette indikerer muligheter for både sikrere og raskere fylling om våren frem til nevnte dato.

Ad uttalelse fra høyesterettsadvokat Per Faye-Lund.

De tre grunneiere på Jørundland som høyesterettsadvokaten representerer har alle på frivillig grunnlag frasolgt sine fallrettigheter i Gjøv ovenfor kraftstasjonen. Etter hva vi har kjennskap til ligger prisene på toppnivå. Det vedlegges her til orientering fotostatkopi av et av skjøtene. De øvrige er likelydende hva forbehold og rettigheter angår. Vi går ut i fra at det må forholdes fra begge sider som skjøtene tilsier.

Hva angår tømmerleveringer etter at anlegget er bygd ut, så står de 3 grunneiere ikke i noen særstilling i negativ retning. Planene tilsier gode veier i kraftstasjonsområdet, men vi vil dog klart ha uttalt at vi ønsker å stikke og legge veiene først og fremst ut fra utbygningmessige og senere driftsmessige hensyn.

Spørsmålet om disse grunneieres levering av tømmer til vassdrag eller vei må finne sin løsning sammen med problemene som oppstår i Gjøvdal for øvrig på dette område. Det er i bilaget til søknaden (side 20 første avsnitt) klart uttalt at AAK anser seg forpliktet til å medvirke til at tømmertransporten i og ut fra Gjøvdal ikke skal bli skadelidende. Om vanskelighetene kan løses i minnelighet eller må bringes inn for skjønn, vil imidlertid også i sterk grad avhenge av grunneierens og fløtningsforeningens innstilling til disse.

Høyesterettsadvokaten fremsetter krav om 4 kW gratiskraft til hvert av de 3 bruk. Vi ser kravet som helt uberettiget og spesielt på bakgrunn av de allerede inngåtte avtaler.

Vi vil også gjerne ha bemerket at det her dreier seg om bruk som har sin kraftforsyning ordnet og hvor vi er kraftleverandør.

Av høyesterettsadvokatens uttalelse kan det se ut som om de nevnte bruk i dag ikke kan få kraft nok. Dette er ikke tilfelle.

Ad Fylkesmannen i Aust-Agder m/bilag.

Åmli kommune har i vedtak 23/5-66 enstemmig tilrådd konsesjon. I tilknytning til vedtaket har kommunen fremsatt i alt 7

ønsker. De seks av disse inngår vel stort sett automatisk i våre planer. Det er imidlertid et av punktene vi ønsker å kommentere nærmere. Åmfoss ligger i hoveddelen ved Åmli. Vannføringen her er i første rekke bestemt av tappingene fra Nisservann og Fyresvann. Det er da for disse vannføringer hovedelven er gjort istand for fløtning.

Da Nesvann ble regulert har selvsagt tilskuddsvannet fra Gjøv fått en noe annen karakter, idet der tappes med henblikk på jevnest mulig driftsvann nedenfor Nelaugvann.

De reguleringer som vår utbyggingsplan forutsetter er av meget underordnet betydning i hovedelven. Beregningsmessig øker den regulerte vannføring med ca. 1,5 m³/sek. Regulert vannføring ved Åmfoss i dag ligger på mellom 60 og 70 m³/sek., og det er vel uten videre klart at forholdene stort sett må betraktes som værende de samme.

Åmli fiskeremnd uttaler seg om mulig ødeleggelse av fisket i Gjøv og Gjevden. Stort sett må vi si oss enig med fiskeremnda, men vi tillater oss å sette et spørsmålstegn for Gjevden samt elven nedenfor Jørundland.

Til uttalelse fra grunneigarlaget i Gjøvdal vil vi anføre at det forutsettes at alle grunneiere skal holdes skadesløse ved tiltak og erstatninger i den utstrekning vassdrags-skjønn vil finne dette nødvendig.

Åmli og Gjøvdal Skogeigarlag er inne på de samme forhold. Anførselen om bilskogsvegplanen tas til underretning.

Aust-Agder Landbruksselskap har intet hatt å bemerke til planen.

Arendals Vassdrags Brukseierforening anbefaler i skrivelse av 8. juli d.å. at konsesjon blir gitt for regulering og utbygging.

I samme skrivelse er som sitat tatt inn en uttalelse fra 3 av foreningens medlemmer. Vi skal til denne få komme med følgende bemerkninger:

Da AVB i sin tid søkte om tillatelse til å regulere Nesvann var det av ingeniør A. B. Berdal for AVB utarbeidet foreløpige planer for et svært gunstig utbygningssprosjekt i Gjøv. Dette gjaldt et fall på 180 m.

Søknaden og begrunnelsen for denne er lagt frem i St. prp. nr. 45 for 1961—62. Etter vår oppfatning bør det være helt på det rene at den ønskede regulering og magasinets størrelse også var begrunnet ut fra forestående utbygninger i Gjøv.

Det gjør seg åpenbart gjeldende et forskjellig syn hos de 3 øvrige medlemmer i AVB og oss, når det angår retten til å bestemme over regulert vann og hvilke hensyn som må tas til de forskjellige fall og anlegg ved tappingen. Denne meningsforskjell er også bakgrunnen for at vi i vår søknad ber om myndighetenes bistand til å sikre driftsvann for en kraftstasjon ved Jørundland. Vi mener dette kan skje innen rammen av de fastsatte konsesjonsvilkår og vassdragslovgivningen uten at de utbygde fall nederst i hovedelven blir skadelidende i den forstand at de er erstatningsberettiget. I denne forbindelse vil vi peke på de andre og større muligheter disse kraftverk har til å holde sin planlagte produksjon ved å øke eller minske vannføringen fra andre magasiner i vassdraget. Vi tenker da i første rekke på Fyresvann og Nisservann,

hvor vel AVB i realiteten står svært fritt så lenge man ikke sjenerer den alminnelige fløtning i vassdraget. For våre anlegg Dynjanfoss og Berlifoss i Fyreselv samt Tjønnefoss og Høgefoss i Nisserelv vil manøvreringer av Fyresvann og Nisservann, som måtte være ønskelige for driften av kraftverkene nedenfor Nelaug, ikke i dag være så følbare. Da regulert vannføring ut fra de to sistnevnte magasiner ligger langt høyere enn tilsvarende for Nesvann, vil det ikke være så store variasjoner som skal til for å kompensere en endret slipning fra Nesvann.

I praksis tror vi alle interesser fortsatt skal kunne tilgodeses selv om magasinet i Nesvatn båndlegges noe mer enn i dag.

Nidarå Fellesfløtningsforening uttaler seg i skrivelse av 6. juli d. å.

Vi vil gjerne ha gjort det klart at når vi har foreslått at også fløtningen nedenfor Jørundland må bli avløst med biltransport, så er det fordi vi mener at både Gjøvdal og den alminnelige fløtning er best tjent med dette. Det er mulig at det for oss vil bli rimeligere utgift å bekoste elvestrekningen satt i stand for fløtning på vannføringer som kan kjøres gjennom kraftstasjonen. Vi tror imidlertid at den alminnelige fløtning i Gjøv så relativt snart vil opphøre av seg selv, at man får liten glede av nedlagt kapital for elveutbedring.

For oss er ikke dette spørsmål om å holde fast på vårt standpunkt. Vi er også helt utinnforstått med syn fløtningsforeningen har. Det riktige her går vi ut fra må være å få utredet den økonomiske konsekvens for begge alternativer og da ta standpunkt til disse.

Under enhver omstendighet går vi ut fra at vassdragskjønn må avholdes.

Ad Fylkesmannen i Telemark m/bilag.

Fyresdal kommune viser til oppsett av advokat J. Hals av 23. mai 1966. Meget av det advokat Hals nevner i sitt oppsett er de samme forhold som er tatt opp av grunneiere ved Nesvann. Vi viser derfor til våre bemerkninger foran om dette.

Vi går for øvrig ut i fra at de inngrep av reguleringsmessig art som vår utbygging av fallet Nesvann—Jørundland vil føre med seg er å betrakte som meget små. Det dreier seg om innføring av Rukkåna og noen mindre bekker i driftstunnelen. Vi kan ikke se at der er grunnlag for å trekke frem veispørsmål og skadevirkninger rundt Nesvatn.

Det synes som om man har heftet seg ved vår antydning om ytterligere senkning av Nesvann med 2—2½ m. Vi har ikke søkt om dette men vil likevel påstå at vår uttalelse er rett med hensyn til fyllingshastighet p. g. a. det større nedslagsfelt.

Konsesjonsavgift for innvunnet vann ved de innføringsinngrep vi gjør mener vi bør settes som for Nesvannsreguleringen. Den har direkte tilknytning til denne og det synes ureelt å operere med forskjellige avgifter.»

Fiskerikonsulenten for det Østenfjelske har 4. januar 1967 avgitt følgende uttalelse:

«Aure er eneste fiskeart. Bestanden har tidligere vært bra stor i Nesvatn og kvaliteten god. I Espeliåni har aurefisket vært bra, slik

det oftest pleier være i elveløp nedenfor store fiskevatn. Angående Gjevden tør jeg ikke uttale noe bestemt. Vatnet (ca. 600 da?) mister sitt gamle tilløp, vasstanden vil synke endel, men om dette vil få betydning for vatnets verdi som fiskevatn er vanskelig å si, bortsett fra at reproduksjonsforholdene vil bli dårligere. Bestanden kan imidlertid holdes vedlike gjennom utsetting av yngel/settefisk.

Det er ellers mulig at det vil vise seg nødvendig å bygge en terskel over Gjevdens avløpsos.

Ellers kan fisket avskrives som tapt såvel i Rukkeåni som i Gjøv ned til Jørundland Kraftanlegg selv om en mindre bestand av småfisk sannsynligvis vil kunne leve i elvens sterkt reduserte nedre del.

Nedenfor Jørundland er det reknet med en vinterdriftsvassføring på 13 m³/sek. mellom 1. oktober—31. april.

Sommervassføringen mellom 1. mai—30. september angis å bli 6 m³/sek. Etter dette program vil Gjøv få en betydelig redusert, men jevn vassføring i sommertiden, og under forutsetning av at avslag av driftsvann ved revisjon og reparasjon ikke skjer for raskt og ikke minker under normal minste gjennomsnittsvassføring sommer som vinter, vil en fiskebestand kunne eksistere nedenfor Jørundland Kraftanlegg.

Forslag til konsesjonsbetingelser.

Dersom vedkommende departement finner det nødvendig av hensyn til fiskebestanden og fisket, skal konsesjonæren være forpliktet til å foreta samt bære omkostningene med følgende tiltak etter nærmere bestemmelse fra vedkommende myndighet.

1. Sette ut yngel og/eller settefisk av aure.
2. Bekoste oppsetting og vedlikehold av fiske-sperrer.
3. Bekoste fiskeribiologiske undersøkelser.
4. Bygge terskler ved utløpet av vatn, tjønn og store høler som får lavere vasstand på grunn av de foretatte inngrep.»

Hovedstyret vil bemerke:

Arendals Vassdrags Brukseierforening fikk ved kongelig resolusjon 30. mars 1962 tillatelse til å regulere Nesvatn 9,5 m, hvorav 5,5 m er senking.

I Arendalsvassdraget har det fra gammelt av bestått flere reguleringsanlegg som også industrielle bedrifter har hatt adgang til å benytte. Således var dette et vilkår ved kongelig resolusjon 9. desember 1893 angående tillatelse til Arendalsvassdragets Fellesfløtningsforening til regulering av Nisservatn og utvidet regulering av Fyresvatn og ved kongelig resolusjon 20. juli 1905 omfattende ytterligere regulering av Nelaug.

Arendals Vassdrags Brukseierforening fikk senere, med Stortingets samtykke, ved kongelig resolusjon 10. september 1912 tillatelse til å foreta delvis utvidelser, delvis nye reguleringer, jfr. St. prp. nr. 119 for 1912. Bruks-

eierforeningen fikk deretter ved kongelig resolusjon 19. juli 1930 tillatelse til ytterligere regulering av Fyresvatn ved 2 m senking, jfr. St. prp. nr. 41 for 1930.

Disse konsesjoner gir tillatelse til følgende reguleringer: Vråvatn 1,48 m, Nisservatn 3,0 m, Fyresvatn 4,50 m og Nelaug 3,0 m.

Endelig fikk Brukseierforeningen ved kongelig resolusjon 7. april 1961 tillatelse til 21 m regulering av Hovvatn, Fistøylvatn og Rauvatn i Finndalsvassdraget.

A/S Skafså Kraftverk fikk ved kongelig resolusjon 22. juni 1951 og 6. februar 1953 tillatelse til følgende reguleringer i Åmdalselva: Urvatn 13,2 m, Bordsjø 13 m og Hyllebuhylen 4 m.

I Nidelv nedenfor samløpet med Gjøv er det i dag i drift 4 kraftstasjoner, alle nedenfor Nelaug. Disse nytter tilsammen ca. 110 m fall og eies av A/S Arendals Fossekompagni (Flatenfoss og Bøylefoss), Arendals Kommunale Elektrisitetsverk (Evenstad) og Rygene-Smith & Thommesen A/S (Rygene).

Fallene fra Nesvatn nedover i Espeliåna og Gjøv ned til samløpet med Nidelv er ennå ikke utbygget. Det er disse fall som Aust-Agder Kraftverk nå akter å bygge ut ved å nytte et fall på ca. 278 m i Jørundland kraftanlegg. Det opplyses at Aust-Agder Kraftverk disponerer ca. 69 pst. av de fallrettigheter i Gjøv m/Espeliåna som er nødvendige for utbyggingen. Kraftstasjonen vil bli lagt i Austafjell ved Jørundland og får en installasjon av ett aggregat på ca. 60 000 HK/50 MVA.

Inntaket vil bli lagt til Nesvatn. Driftstunnelen, som er tenkt sprengt med tverrsnitt 14 m², vil antagelig bli knyttet til den nåværende tappetunnel fra Nesvatn og man vil således utnytte inntaket og tappeluken for denne. Driftstunnelen blir ca. 10,6 km lang fra inntak til topp sjakt. Undervegs tas det inn i tunnelen en del sideelver med samlet nedbørfelt på ca. 62,6 km², slik at kraftstasjonen får tilløp fra et totalt felt på ca. 282,6 km². Dette oppgis å kunne gi en midlere årsproduksjon på ca. 200 GWh, hvorav ca. 70 pst. er vinterkraft. Avløpstunnelen muner ut i Gjøv ved kote 222 ca. 1 260 m nedenfor kraftstasjonen.

Innføringen av sideelvene i driftstunnelen gir en vassføringsøkning på 1,62 m³/sek. i Jørundland tilsvarende en kraftøkning på ca. 6 000 n a t. - h k. For kraftverkene nedenfor Nelaug vil innføringen ikke få noen innvirkning. Det tas forbehold om å korrigere disse beregninger før avgiftsgrunnlaget fastsettes endelig.

Regulering og utbygging er angitt å ville koste 48 mill. kroner. Utbyggingsprisen blir således ca. 24 øre pr. kWh.

Skader og ulemper på grunn av overføringene.

Nesvatn blir ikke direkte berørt og det vil ikke oppstå skader ved vatnet.

Det er ikke innkommet noen innvendinger mot bekkeinnføringene, og man antar at skadene som voldes vil være små i forhold til de fordelene som oppnås. Hovedstyret antar derfor at vilkårene for å gi tillatelse er til stede og vil anbefale at søknaden om innføring av Rukkåna og 3 mindre bekker i driftstunnelen for Jørundland kraftverk blir imøtekommet.

Det er også søkt om tillatelse etter reguleringslovens § 19 til å rå over alt vatnet i Espeliåna og Gjøv på strekningen Nesvatn—Jørundland til reguleringsformål.

Søkeren opplyser at det i Gjevdefossen er i drift en kraftstasjon på 15 kVA som antas å bli så skadelidende at den må nedlegges. Eierne, Rygene-Smith & Thommesen A/S, er tilskrevet direkte, men ingen innvendinger er innkommet.

Det er videre opplyst at det årlig fløtes ut fra Gjøvdal ca. 6 000 m³ tømmer. De tømmerkvanta som tilføres Nesvatn utgjør i gjennomsnitt ca. 900 m³ pr. år. Som følge av reguleringer i Nesvatn foregår nå tømmertransporten fra Nesvatn med bil til utslag ved Smeland, ca. 7 km nedenfor utløpet.

Nidarå Fellesfløtningsforening vil ikke motsette seg at det blir gitt konsesjon på overføring og utbygging, forutsatt at foreningens interesser blir holdt skadesløse.

Fra privat skogeierhold er det satt fram krav om forskjellige tiltak som vegbygging o.l. Aust-Agder Kraftverk på sin side anser seg forpliktet til å medvirke til at tømmertransporten i og ut fra Gjøvdal ikke skal bli skadelidende. Søkeren henviser ellers spørsmålet til skjønnet.

Hovedstyret anbefaler at det gis tillatelse til å rå over alt vatnet i Espeliåna og Gjøv fra Nesvatn (kote 501,9) til Jørundland (kote 222) til reguleringsformål.

Utkast til vilkår for overføringstillatelsen og for tillatelsen etter § 19 vedlegges. Etter som tiltakene bare gir øket vassføring i Jørundland kraftverk, finner Hovedstyret det riktig å foreslå tillatelsene meddelt Aust-Agder Kraftverk.

Om vilkårene bemerkes:

Konsesjonstid, post 1.

Konsesjonen foreslås gitt på ubegrenset tid, men med rett til alminnelig revisjon av vilkårene etter 50 år, jfr. reguleringslovens § 10, pkt. 2.

Årlige avgifter, post 2.

For Brukseierforeningens reguleringskonsesjon av 30. mars 1962 (regulering av Nes-

vatn) er avgiften til kommuner fastsatt til kr. 3,50 pr. nat.-hk. Fyresdal kommune mener at dette er for lite og foreslår avgiften hevet til kr. 5.

Hovedstyret finner det imidlertid rimelig å foreslå samme avgiftssats også for overføringen.

Avgiften til staten foreslås også uendret med kr. 0,50 pr. nat.-hk.

Veger og bruer m. v., post 10.

Dette vilkåret har fått den vanlige form med tillegg om at valg av vegtraceer skal skje i samråd med de stedlige myndigheter.

I tilfelle konsesjonæren skulle få tillatelse til å rå over alt vatnet i Gjøv og Espeliåna, har Hovedstyret tilrådd å pålegge konsesjonæren å erstatte tømmerfløtingen med biltransport forbi den tørrlagte delen av vassdraget, herunder plikt til å anlegge veger m. v.

Fisket, post 12.

Denne post er i samsvar med fiskerikonsulentens forslag, bortsett fra pkt. 4 som man tar opp under egen post om terskelbygging.

Grunndammer, post 15.

Hovedstyret har tilrådd vilkår om at det skal bygges grunndammer (terskler) dersom departementet finner det nødvendig av hensyn til fiske, utseende m. v.

De øvrige poster er gitt den vanlige form og trenger formentlig ingen nærmere kommentarer.

Ekspropriasjon for utbygging.

Når det gjelder manglende fallrettigheter er det i søknaden søkt om ekspropriasjon etter vassdragsloven § 148. Ifølge foreliggende oppgaver, jfr. bilagets avsnitt D, når søkeren over ca. 69 pst. av fallrettighetene i den delen av hovedelva (Espeliåna og Gjøv) som skal nyttes i Jørundland kraftverk, nemlig strekningen mellom kotene 501,9 og 222,0. Det resterende fall her eies av firmaet Rygene-Smith & Thommesen A/S.

Planen må sies å innebære en teknisk og økonomisk heldig utnyttelse av kraftkildene i elvestrekningen. Da planen videre omfatter så meget av vassdraget som det kan ansees høvelig å ta med i utbyggingen, antar Hovedstyret at vilkårene er til stede for å gi Aust-Agder Kraftverk rett til å ekspropriere de manglende fallrettigheter og vil tilrå at slik rett gis i medhold av vassdragslovens § 148.

Ekspropriasjonstillatelsen foreslås gitt på de vilkår som er oppstilt i vedlagte utkast.

Videre er det søkt om tillatelse til å ekspropriere de grunnarealer og rettigheter som

ansees nødvendige for utbyggingen. Grunnen som ønskes ekspropriert består vesentlig av skog og fjellterreng.

Da alt dette gjelder grunn og rettigheter som trengs for en rasjonell gjennomføring av utbyggingen, vil Hovedstyret tilrå at søknaden imøtekommes i medhold av § 62 i vassdragsloven. Man finner ikke grunn til å foreslå vilkår i denne forbindelse.

Det er også søkt om tillatelse etter vassdragslovens §§ 104 og 105. Hovedstyret antar at tillatelse etter disse bestemmelser er overflødig, dersom de ovenfor behandlede søknader om tillatelser etter reguleringsloven imøtekommes.

Endring av manøvreringsreglement.

Nesvatn med et magasin på 132 mill. m³ tappes nå med hensyn på kraftverkene nedenfor Nelaug og gir en regulert vassføring på 18,2 m³/sek. hvorav 12,2 m³/sek. ansees for øking. Dette gir en kraftøkning på ca. 17 800 nat.-hk i de fire kraftstasjoner nedenfor Nelaug.

Aust-Agder Kraftverk søker om at reglementet må endres slik at tappingen kan skje med hensyn på Jørundland kraftverk.

Dersom tappingen blir gjennomført på denne måten, vil regulert vassføring ved Jørundland — sammen med avløpet fra de felt som er ført inn i driftstunnelen — bli 9,00 m³/sek., hvorav 8,21 m³/sek. ansees for øking. Dette gir en kraftøkning på ca. 30 400 nat.-hk i Jørundland kraftverk. Økingen i regulert vassføring for kraftverkene nedenfor Nelaug blir da redusert til 8,00 m³/sek. eller til ca. 11 650 nat.-hk.

I någjeldende manøvreringsreglement for regulering av Nesvatn heter det i pkt. 2 at vannslippingen kan skje etter Brukseierforeningens bestemmelse. Det er ikke tatt inn i bestemmelsene noe forbehold om at tappingen skal skje med hensyn på det øvre fall når dette blir bygget ut.

Til dette skal bemerkes:

I Brukseierforeningens søknad av 29. oktober 1959 er det i beskrivelsen av tappetunnelen anført:

«Denne tunnel aktes anlagt på sydsiden av Espeliåna og således at den kan benyttes i forbindelse med regulering av Rukkåna — som har et nedbørfelt på 43 km² — og eventuelt benyttes for et kraftverk som tenkes anlagt til utnyttelse av det 180 meter høye fall i elven fra Nesvann og ned til Smelandsbrua i elven Gjøv, jfr. vedlagte kart.»

Man viser også til ytterligere sitat fra den tidligere søknaden og fra Hovedstyrets uttalelse dengang, tatt inn i den foreliggende søknaden og gjengitt s. 2 foran.

Industridepartementet skrev om samme sak, jfr. St. prp. nr. 45 for 1961—62:

«Det framgår av søknaden at konsesjonæren tar sikte på framtidig utbygging av 180 m fall i Gjøv. — — —»

Det er her tydelig at Brukseierforeningen allerede før Nesvatn ble regulert har tenkt på en framtidig utbygging i Gjøv og det var ikke urimelig å anta at utbyggingen ville bli foretatt av Brukseierforeningen. Man fant det derfor overflødig i manøvreringsreglementet å presisere at magasinet skulle tappes med hensyn på de øvre fall når disse ble bygget ut.

Hovedstyret vil understreke at når et øvre fall av noen størrelse bygges ut i et allerede delvis utbygget vassdrag, er det ganske selvstendig at de ovenforliggende magasiner må tappes med hensyn på det øvre fall. Brukerne nedenfor Nelaug har hittil vært i den heldige situasjon at de har kunnet tappe magasinet etter sitt behov. Når nå den nye situasjon oppstår, bortfaller disse fordeler.

Hovedstyret vil anbefale at manøvreringsreglementet for regulering av Nesvatn blir endret slik at tappingen av magasinet blir gjennomført med hensyn på Jørundland Kraftverk.

Utkast til endret manøvreringsreglement vedlegges.

Hovedstyret anbefaler videre at det gis tillatelse til allemannssteivning som foreskrevet i lov om almenningssaker av 9. juli 1851. Man forutsetter imidlertid at alle kjente rettighetshavere steivnes på vanlig måte.

Sakens dokumenter vedlegges.

Behandlet i Hovedstyremøte den 8. februar 1967 ledet av Generaldirektøren.»

Hovedstyrets forslag til vilkår for tillatelse for Aust-Agder Kraftverk til å ekspropriere de manglende fallrettigheter i Gjøv og Espeliåna i forbindelse med utbygging av Jørundland kraftverk er sålydende:

«1.

Utbyggingen av vassfallet må være fullført og kraftverket satt i drift innen 7 år fra tillatelsens dato.

I fristen medregnes ikke den tid som det på grunn av overordentlige tildragelser (vis major), streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

2.

Det påhviler anleggenes eier i den utstrekning hvori dette kan skje uten urimelige ulemper og utgifter — å unngå ødeleggelse av plante- og dyrearter, geologiske og mineral-

ogiske dannelser samt i det hele naturforekomster og områder, når dette anses ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart.

Såfremt sådan ødeleggelse som følge av arbeidenes fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås, skal Naturvernrådet i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Anleggenes eier skal i god tid på forhånd undersøke om faste fortidsminner som er fredet i medhold av lov av 29. juni 1951 nr. 3 eller andre kulturhistoriske lokaliteter blir berørt og i tilfelle straks gi melding herom til vedkommende museum.

Viser det seg først mens arbeidet er i gang, at det kan virke inn på fortidsminne som ikke har vært kjent, skal melding som nevnt i foregående ledd sendes med en gang og arbeidet stanses.

Anleggenes eier plikter ved planleggingen og utførelsen av anleggene i den utstrekning det kan skje uten urimelige ulemper og utgifter å dra omsorg for at hoved- såvel som hjelpeanlegg virker minst mulig skjemmende i terrenget. Plassering av stein og jordmasser skjer i samråd med vedkommende kommuner. Anleggenes eier plikter å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder som trengs for gjennomføring av pålegg som blir gitt i samband med bestemmelser i denne post. Han plikter å foreta forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg er satt i drift. Overholdelsen av bestemmelsene i dette ledd undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggenes eier.

Om nærværende bestemmelser gis vedkommende arbeidsledere fornøden meddelelse.»

Hovedstyrets forslag til manøvreringsreglement for regulering av Nesvatn er sålydende:

«1.

Reguleringsgrensene er:

Øvre reguleringsgrense kote	504,00
Nedre reguleringsgrense kote	494,75
Reguleringshøyde	<u>9,25 m</u>

Herav er ca. 5,5 m senking.

Høydene refererer seg til Vassdragsvesenets fastmerke nr. 23 hvis høyde er angitt til kote 503,116.

Ved største flom kan vasstanden stige til kote 505,0.

Reguleringsgrensene skal betegnes med faste og tydelige vasstandsmerker som Ho-

vedstyret for Vassdrags- og elektrisitetsvesenet godkjenner.

2.

Det skal ved manøvreringen has for øye at vassdragets flomvassføring ikke forøkes. Heller ikke må lavvassføringene nedenfor Jørundland forminskes til skade for andres rettigheter.

For øvrig kan vasslippingen skje etter Jørundland kraftverks behov. Det skal dog, i den utstrekning det er mulig, tas hensyn til de nedenfor liggende rettighetshavere.

3.

Til den alminnelige fløtning i vassdraget nedenfor Jørundland avgis det nødvendige vatn dersom ikke framføring av tømmer ordnes på annen måte overensstemmende med overenskomst eller skjønn.

4.

Det skal påses at flomløp og tappeløp ikke hindres av is eller lignende samt at reguleringsanlegget til enhver tid er i god stand. Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vasstander samt observeres og noteres om det forlanges, regnmengder, temperatur, m. v. Av protokollen sendes hver måned avskrift til Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet.

5.

Til å forestå manøvreringen antas en norsk statsborger som godtas av vedkommende departement. Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet kan bestemme hvor damvokteren skal bo og at han skal ha telefon i sin bolig.

6.

Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for almene interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendig.

Forandringer i dette reglement kan bare foretas av Kongen etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.»

Hovedstyrets utkast til konsesjonsbetingelser er sålydende:

«1.

Konsesjonen gis på ubegrenset tid. Konsesjonsvilkårene kan tas opp til alminnelig revisjon etter 50 år. Hvis vilkårene blir revidert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg kon-

sesjonen innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår, jfr. vassdragsreguleringslovens § 10 post 2, siste ledd.

Konsesjonen kan ikke overdras uten Kongens samtykke.

De utførte overføringsanlegg eller andeler deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall i samme vassdrag nedenfor anleggene.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

For den økning av vasskraften som ved overføringen tilflyter eiere av vassfall eller bruk i vassdraget skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 0,50 pr. nat.-hk.

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 3,50 pr. nat.-hk.

Etter 20 år kan fastsettelsen av avgiften tas opp til ny prøvelse.

Økingen av vasskraften beregnes på grunnlag av den øking av vassføringen som overføringen antas å ville medføre utover den vassføring, som har kunnet påregnes år om annet med den tidligere bestående regulering. Hva der i hvert enkelt tilfelle skal anses som den ved overføringen innvunne øking av vasskraften avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntreter etter hvert som den ved overføringene innvunne vasskraft tas i bruk. Avgiften har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. rente.

3.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgifter etter post 2 og kontroll med vannforbruket, samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 16, skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende departement.

4.

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av 2 år, etterat konsesjonen er gitt og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år.

I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major) streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For hver dag noen av disse frister uten tilatelse meddelt av departementet oversittes, erlegger konsesjonæren en løpende mulkt til statskassen av kr. 100.

5.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anleggene fortrinnsvis anvende norske varer for så vidt disse kan fås like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at det er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pst. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er det adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisdifferens — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll). I tilfelle tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

6.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper, hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse.

7.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

8.

Konsesjonæren er forpliktet til, når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer, i anleggstiden å skaffe arbeiderne og funksjonærene ved anlegget og disses familier den nødvendige legehjelp ved fastboende lege, og å holde, eller helt eller delvis dekke utgiftene til, en for øyemedet tjenlig sykestue med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

Hvis noen av arbeiderne eller funksjonærene omkommer ved arbeidsulykke i anleggstiden, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement pålegges å sikre eventuelle etterlatte en øyeblikkelig erstatning.

9.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sundt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende departements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet.

Bestemmelsene i annet ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom konsesjonæren og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsiingsreglene i nevnte paragraf.

10.

Konsesjonæren er forpliktet til å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger og bruer hvis disse utgifter blir særlig forøket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede, samt erstatningens størrelse, ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Eventuell erstatning innbetales til Vegdirektoratet.

Veger og bruer som konsesjonæren anlegger skal stilles til fri benyttelse for almenheten for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anlegget. Ved utstikking av veger skal de stedlige myndigheter tas med på råd.

Vegproblem som ikke løses i minnelighet kan bringes inn for skjønn.

11.

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende overføringsanleggene, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anleggene skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Deres

utførelse så vel som deres senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggenes eier.

12.

Dersom vedkommende departement finner det nødvendig av hensyn til fiskebestanden og fisket, skal konsesjonæren være forpliktet til å foreta samt bære omkostningene med følgende tiltak etter nærmere bestemmelse fra vedkommende myndighet.

1. Sette ut yngel og/eller settefisk av aure.
2. Bekoste oppsetting og vedlikehold av fiske-sperrer.
3. Bekoste fiskeribiologiske undersøkelser.

13.

Overføringsanleggenes eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser, som i det offentliges interesse finnes påkrevd, og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene skal tilstilles Norges geografiske oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

14.

Eieren skal uten vederlag for de utførte anlegg finne seg i enhver ytterligere regulering i vedkommende vassdrag som ikke forringer den tillatte regulerings effekt.

15.

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement å utføre og vedlikeholde grunndammer (terskler) i de elvestrekninger som berøres, særlig av hensyn til fiske, utseende og ferdsel samt foreta opprensning i elfefaret og mindre strandjusteringer.

Arbeidene skal påbegynnes straks detaljene er fastlagt og gjennomføres så snart som mulig deretter. Utførelsen undergis offentlig tilsyn. De med planlegging og tilsyn forbundne utgifter utredes av konsesjonæren.

16.

De vassfalls- og brukseiere som benytter seg av det ved overføringen innvunne driftsvann er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner som departementet bestemmer, etter hvert som utbygging skjer, inntil 10 pst. av den for hvert vassfall innvunne øking av kraften (beregnet som angitt i post 2). Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Pålegget om avgivelse av kraft kan etter

begjæring av en interessert tas opp til ny avgjørelse etter 30 år.

Kraften kan kreves avgitt med en brukstid ned til 5 000 brukstimer årlig. Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningene eller fra ledningsnett, hva enten ledningene tilhører overføringsanleggenes eier eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften, enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften skal leveres til vanlig pris i vedkommende forsynings- eller samkjøringsområde. Dersom det ikke er mulig å påvise noen slik pris, skal kraften leveres til selvkostende. Hvis den pris som således skal legges til grunn blir uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vassfallene kan gi er tatt i bruk, skal kraften leveres til rimelig pris.

Uenighet om prisen avgjøres av vedkommende departement.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig som uttak varsles kan forlanges oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og dennes fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av departementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt. Eventuell avgivelse av overskytende kraftmengder i henhold til endret pålegg etter 2. ledd kan bare kreves etter hvert som kraft blir ledig.

17.

Det påhviler anleggenes eier i den utstrekning hvori dette kan skje uten urimelige ulemper og utgifter — å unngå ødeleggelser av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser samt i det hele naturforekomster og områder, når dette anses ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart.

Såfremt sådan ødeleggelse som følge av arbeidenes fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås, skal Naturvernrådet i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Anleggenes eier skal i god tid på forhånd undersøke om faste fortidsminner som er fredet i medhold av lov av 29. juni 1951 nr. 3 eller andre kulturhistoriske lokaliteter blir berørt og i tilfelle straks gi melding herom til vedkommende museum.

Viser det seg først mens arbeidet er i gang, at det kan virke inn på fortidsminne som ikke har vært kjent, skal melding som nevnt i foregående ledd sendes med en gang og arbeidet stanses.

Anleggenes eier plikter ved planleggingen og utførelsen av anleggene i den utstrekning det kan skje uten urimelige ulemper og utgifter å dra omsorg for at hoved- såvel som hjelpeanlegg virker minst mulig skjemmende i terrenget.

Plassering av stein og jordmasser skjer i samråd med vedkommende kommuner. Anleggenes eier plikter å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder som trengs for gjennomføring av pålegg som blir gitt i samband med bestemmelser i denne post. Han plikter å foreta forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg er satt i drift. Overholdelsen av bestemmelsene i dette ledd undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggenes eier.

Om nærværende bestemmelser gis vedkommende arbeidsledere fornøden meddelelse.

18.

Anleggenes eier underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende departement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av anleggenes eier etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

19.

Reguleringskonsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anleggene er beliggende. Vedkommende departement kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke overføringene kan medføre forpliktelser.»

Departementet skal bemerke:

I. Reguleringssaken.

Kraftøkningen ved de planlagte overføringer vil bli ca. 6 000 nat.-hk. Kraftstasjonen får med tidligere regulering tilløp fra et samlet felt på ca. 282,6 km², som bygges ut i et fall på 278 m brutto. Dette vil kunne gi en midlere årsproduksjon på ca. 200 GWh, hvorav ca. 70 pst. er vinterkraft. Kraftstasjonen får en installasjon av ett aggregat på ca. 60 000

HK/50 MVA. De totale anleggsomkostninger er anslått til ca. 48 mill. kroner. Utbyggingsprisen blir således ca. 24 øre pr. kWh.

Departementet finner i likhet med Hovedstyret at de påregnelige skader og ulemper ved reguleringen vil bli uvesentlige i forhold til nytten ved tiltaket.

Betingelsene etter vassdragsreguleringslovens § 8 for innføring av Rukkåna og 3 mindre bekker i driftstunnelen for Jørundland kraftverk antas å foreligge i dette tilfelle.

Hovedstyret har foreslått at det gis tillatelse til å rå over alt vannet i Espeliåna og Gjøv på strekningen fra Nesvatn til Jørundland til reguleringsformål, i henhold til vassdragsreguleringslovens § 19, pkt. 2.

Reguleringer av denne elvestrekning foregår imidlertid i Nesvatn hvor Arendals Vassdrags Brugseierforening er regulant, mens det som Aust-Agder Kraftverk akter å foreta er en utbygging hvorved vannet tas ut av vassdraget på denne strekningen. Av denne grunn antar departementet at vassdragsreguleringslovens § 19 ikke bør komme til anvendelse, men vil rå til at det gis tillatelse etter vassdragslovens §§ 104 og 105.

Departementet rår til at tillatelsen blir gitt på de vilkår som er foreslått av Hovedstyret med følgende to endringer:

I vilkåret om norsk arbeid og materiell foreslås 3. ledd gitt følgende ordlyd:

Industridepartementet kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer. Søknaden om dispensasjon må på forhånd sendes til departementet med de opplysninger som er nødvendige. Hva angår leveranser fra EFTA-land, vil dispensasjonsadgangen bli praktisert i samsvar med de forpliktelser som foreligger i forhold til disse land under forutsetning av full gjensidighet. Vilkåret vedrørende tiltak av hensyn til tømmerfløtningen, post 10, settes som vilkår for tillatelsen etter vassdragslovens §§ 104 og 105.

I vilkårenes post 1 er forutsatt at konsesjonen gis på ubegrenset tid, men med alminnelig revisjon etter 50 år.

Konsesjonsavgift foreslås fastsatt til kr. 0,50 og kr. 3,50 pr. nat.-hk til henholdsvis stat og kommune, jfr. post 2. For øvrig foreslås vanlige konsesjonsvilkår. Man forutsetter at mindre planendringer kan godkjennes av departementet.

II. Ekspropriasjon for utbygging.

Som det fremgår av søknaden, rår søkeren over 69 pst. av fallrettighetene i den del av hovedelven som skal nyttes i Jørundland kraftverk.

De foreliggende utbyggingsplaner vil innebære en rasjonell utnyttelse av elvestrekningen, forutsatt at de manglende fallrettigheter erverves.

Departementet vil tilrå at Aust-Agder Kraftverk får tillatelse til å ekspropriere fallrettighetene, jfr. vassdragslovens § 148, på de vilkår som er inntatt i Hovedstyrets forslag.

Departementet vil likeledes foreslå at søkeren i medhold av vassdragslovens § 62 får tillatelse til å ekspropriere de grunnarealer og rettigheter som ansees nødvendige for utbyggingen. Departementet har lagt til grunn at fordelene i betydelig grad overstiger utgiftene og den skade som blir voldt.

III. Spørsmål om endring av manøvreringsreglementet.

Aust-Agder Kraftverk har søkt om at manøvreringsreglementet for regulering av Nesvatn blir endret slik at tappingen skal skje med hensyn på dette kraftverk, istedenfor som tidligere med hensyn på de nedenforliggende kraftverk. De øvrige medlemmer av brukseierforeningen har hevdet at denne endring, som anføres å medføre ulemper for disse, ikke kan gjennomføres uten erstatning.

Konsesjon på regulering av Nesvatn er meddelt brukseierforeningen, som også foretar manøvreringen, og departementet antar at spørsmålet om endring av reglementet må behandles som egen sak i forbindelse med reguleringsaken. Som det fremgår har Hovedstyret anbefalt endringen. Departementet skal bemerke at det er vanlig å manøvrere med henblikk på det øverste kraftverk i et vassdrag. Hvorvidt en slik endring kan foretas uten erstatning finner departementet ikke å kunne ta standpunkt til nå. Man går ut fra at spørsmålet vil kunne avgjøres internt innen brukseierforeningen, eventuelt ved voldgift i henhold til vedtektene.

Hvis regulerings- og utbyggingstillatelsen blir meddelt, går departementet ut fra at det er bemyndiget til å foreta den foreslåtte endring av reglementet, men forutsetter da at partene er enig i at det ikke blir tale om å kreve erstatning av staten.

Industridepartementet

tilrår:

1. I medhold av lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917 tillates Aust-Agder Kraftverk å innføre Rukkåna og 3 mindre bekker i driftstunnelen for det planlagte Jørundland kraftverk, i det vesentlige i samsvar med de fremlagte planer og for øvrig på de vilkår som er tatt

inn i Industridepartementets tilråding av 5. mai 1967.

2. I medhold av lov om vassdragene av 15. mars 1940 § 148 tillates Aust-Agder Kraftverk å kreve avstått manglende fallrettigheter i Gjøv og Espeliåna, samt i medhold av samme lovs §§ 62, 104 og 105 å foreta utbygging av Gjøvdalsvassdraget, i det vesentlige i samsvar med de fremlagte planer og for øvrig på de vilkår som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 5. mai 1967.

15. Stensjöns Kraftaktiebolag.

(Samtykke til svensk overføring av Grubbaldalsåa til Stora Stensjön.)

Kgl. res. av 12. mai 1967.

I samsvar med vassdragskonvensjonen av 11. mai 1929 mellom Norge og Sverige har Industridepartementet gjennom Utenriksdepartementet mottatt melding om at Stensjöns Kraftaktiebolag har innsendt søknad til Mellanbygdens vattendomstol bl. a. om overføring av Grubbaldalsåa (Indalsälven) til Stora Stensjön i Sverige. Grubbaldalsåa kommer på en kortere strekning, ca. 1 km, inn i Norge.

Saken har vært forelagt for Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet, som i brev av 19. november 1965 har gitt følgende uttalelse:

«Med departementets påtegning 3. august 1965 mottok Hovedstyret til underretning brev av 27. juli 1965 fra Utenriksdepartementet. Dette brev var bilagt søknad til Mellanbygdens Vattendomstol om tillatelse til å utføre forskjellige tiltak innen Härkans nedbørfelt, hvorav et enkelt vil få innvirkning også på forhold innen Lierne kommune i Nord-Trøndelag.

Ovennevnte søknad er fra Stensjöns Kraftaktiebolag og er datert april 1965. Norske interesser berøres ved at avløpet fra den svenske sjøen Sarvesgaisenjaure (nedbørfelt 60 km²) øverst i Grubbaldalsån føres over til Stora Stensjön i Stensjöån. Ca. 3 km nedenfor Sarvesgaisenjaure gjør Grubbaldalsån et par slynger inn på norsk område, der den ifølge rektangelkartblad Sørli kalles Grubbaldalsån. Elvestrekningene innen Norge er i alt ca. 1 km.

Fra søknadens avsnitt om innvirkningene i Norge hitsettes:

«Den planerade överledningen av vatten från Sarvesgaisenjaure till Stora Stensjön medför, att Grubbaldalsåns fåra vid utflödet ur Sarvesgaisenjaure blir torrlagd. Emellertid mottager ån tillflöden även från annat håll och ån kommer icke inom Norge att vara helt torrlagd.

Beträffande frågan om fiske i Grubbaldalsån

hänvisas till vad ovan sagts under rubrikken Fiske (14).

Det har i annat sammenhang antyts, att Grubbdalsån skulle utgöra ett naturligt hinder för svenska renarna och hindra dem att gå in i Norge. Det bör i detta avseende framhållas, att under den tid ån är isbelagd utgör den icke något hinder för renarna. Under övrig tid bör renarna ha möjlighet att ströva in i Norge på de långa sträckor där riksgrensen icke går i närheten av Grubbdalsån. Markerna mellan riksgrensen och Grubbdalsån på svensk sida utgör nämligen renbetesmark. Någon väsentlig förändring i detta avseende torde sålunda knappast uppkomma.

Vi hemställa, att denna ansökan måtte behandlas i enlighet med norsk-svenska vattenrättskonventionen och att sålunda yttrande i frågan om Grubbdalsån måtte i enlighet med konventionens bestämmelser inhämtas från de norska myndigheterna.»

Den nevnte utredningen om fiske omfatter hele reguleringsområdet. Nedenfor gjengis de utdrag som gjelder Grubbdalsån, hvormed forstås hele den ca. 30 km lange elvestrekningen mellom Sarvesgaisenjaure og Rörvattnet.

Før regulering:

«I Grubbdalsån .... forekommer endast laxøring.»

«Laxøringen leker under oktober måned ....»

«De stationære bestandene i Grubbdalsån .... førretter sin lek på ulike plasser å respektive lokaler.»

«Årsavkastningen i nämnda sjøar och vattendrag beräknas på grundval av inhämtad fiskestatistik samt erfarenheter från andra liknande vattendrag uppgå till högst följande fångstmängder i kilo:

.....
Grubbdalsån 350 kg. øring.»

Etter regulering:

«Øringfisket i Grubbdalsån å strækkan Sarvesgaisenjaure till Arvassåns infløde .... bedømes även bli svært skadat. Viss påverkan kommer jämväl att ske på øringfisket i Grubbdalsån nedstrøms Arvassåns infløde, ehuru dessa skadar bedømes kunna elimineres genom åtgärder. I Vågen .... kommer viss påverkan att ske liksom i Grubbdalsåns nedre delar.»

«Åtgärder til fiskets skydd.

Som kompensasjon for skadeverkingarna på fisket foreslås att ett antal s. k. strømkoncentratorer oppføres i Grubbdalsån, från Arvassåns infløde och nedstrøms. Härvid skapas högproduktive næringsbottnar och reproduktionsområden for såväl det lokale laxøringensbestandet som for den från Rörvattnet oppvandrande øringen. Samtidig skapas gode fiskepøoler for ett eksklusivt sportsfiske. Den nærmere utformningen och placeringen av strømkoncentratorerna i ån kan nu ej presiseres. Dette foreslås ske under kommande sommar i samråd med Fiskeriintendenten i nedre norra distriktet. Vidare foreslås att Vågen samt Kingsjøavan invallas, varvid ska-

pas fiskevatten, som ej kommer att påvirkes av vattenstandsforandringer i Rörvattnet.»

I søknadsbilag «Vattenkraft» er angitt hvilke vassmengder og fallhøyder søkeren regner med å utnytte. Som øvre grense for selve utbyggingen er angitt HRV i Lilla Stensjøen i Stensjøån, kote 642,20. Om Grubbdalsån, der Hovedstyret vil innskyte at den norske elvestrekningen ifølge rektangelkartet ligger over ca. kote 650, heter det:

«Vid overledning av Grubbdalsån kommer i Stensjøfallets kraftverk även att utnyttjas vattenkraften i Grubbdalsån mellan +642,20 m och +431,57 m.

Vid overledning påvirkes även vattenkraften i Grubbdalsån mellan sjøen Sarvesgaisenjaure och ovan nämnda höjd +642,20 m. Denna vattenkraft bortledes från Grubbdalsån men utnyttjas icke i kraftverket.»

Videre heter det bl. a.:

«Vattenkraft som icke utnyttjas i Stensjøfallets eller Kvarnfallets kraftverk men påvirkes av foretagen torde sakna sjølvstændigt värde. Någon ersætning for denna vattenkraft bør sålunda icke utgå.»

Departementet har i sin nevnte påtegning 3. august 1965 antydnet at det først senere ville bli nødvendig å ta stilling til den foreliggende søknaden. Da det imidlertid av dokumentene synes å framgå at saken hastet, valgte Hovedstyret likevel å behandle saken på vanlig måte. Den del av søknaden som vedrørte norske interesser ble derfor kunnegjort i Norsk lysingsblad for 27. og 30. august 1965 (nr. 197 og 199) og i lokalavisene. Utdrag av de omfattende søknadsdokumentene ble forelagt distriktet, fiskeri- og reindriftsakkyndige, samt Direktoratet for Statens skoger som eneste berørte grunn- og falleier.

Lierne kommunestyre vedtok i møte 24. september 1965 enstemmig formannskapets innstilling, hvorfra hitsettes:

«Saken har vært forelagt Lierne fjellstyre som i brev av 3. september 1965 har avgitt sin uttalelse.

Fjellstyret betrakter fisket i den norske delen av Grubbdalsån som totalskadet på grunn av redusert vassføring, dersom overføringen gjennomføres. Sportsfiske utøves på denne strekning, og fisket blir betegnet som meget godt. Videre uttaler fjellstyret at overføringen kan få skadelig innvirkning på fisket i Arvatnet, Arvassåen og Stor-Kingen som følge av at gyteplassene i Grubbdalsån blir ødelagt på grunn av for liten vassføring. Avkastningen av fisket i Arvatnet, Arvassåen og Stor-Kingen antas å være meget høy. Fjellstyret uttaler dertil at overføringen ikke vil ha noen innvirkning på jakt og fangst samt beite av bufe.

Formannskapet har drøftet saken og har kommet til at det fra kommunens side ikke

er grunnlag for å motsette seg overføringen forutsatt at all skade og ulempe blir erstattet fullt ut.

Grubbdalsån har fra gammel tid vært nytet til tømmerfløtning, og formannskapet går ut fra at Direktoratet for statens skoger gis anledning til å uttale seg om denne side av saken. Videre går formannskapet ut fra at saken blir forelagt lappfogden i Nord-Trøndelag i tilfelle av at overføringen skulle ha noen betydning for reindriftsnæringen i fylket. Under henvisning til foranstående og til sakens dokumenter, vil formannskapet rå kommunestyret til å avgi følgende

Uttalelse:

Lierne kommunestyre vil ikke ha noe vesentlig å innvende mot at avløpet fra Sarvesgaisenjaure i Grubbdalsån overføres til Stora Stensjön. Dette under forutsetning av at Stensjöns Kraftaktiebolag blir tilpliktet å yte full erstatning for skader og ulemper som overføringen måtte påføre norske interesser.»

Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk har 22. oktober 1965 uttalt:

«Den regulering og overføring saken gjelder sees ikke å berøre norsk vassdrag på annen måte enn innvirkning på nevnte elvestrekning i Grubbdalsån og eventuelt tilliggende bielver — hvorav nevnes Arvasåen som har avløp fra Arvatn.

Planen sees ikke å berøre andre tilliggende vassdrag på norsk side, idet det må antas å være den beste utnyttelse totalt slik som den forelagte planen forutsetter.

Ved eventuell utbygging av det fall som tilsvarende Grubbåens fallhøyde i Norge går en ut fra at Vassdragsvesenets hovedstyre vurderer forholdet.

Som det fremgår av innstilling fra Lierne formannskap ligger Grubbåen i dette område i statsalmenning.

En ser ikke grunnlag for å motsette seg overføringen forutsatt at skade og ulemper blir erstattet i overensstemmelse med gjeldende konvensjon.»

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag har i brev av 29. oktober 1965 sluttet seg til ovenstående uttalelser.

Landbruksdepartementet, brev av 26. oktober 1965:

«En har forelagt saken for fiskeriinspektøren som igjen har innhentet uttalelse fra konsulenten for ferskvannsfisket i Trøndelag. Av vedlagte fotostatkopi av fiskerikonsulentens uttalelse fremgår at ørretfisket i norsk del av Grubbdalsåen må påregnes totalskadet ved regulering og at også gyteplasser kan bli ødelagt.

For så vidt angår reindriften har lappfogden i Nord-Trøndelag avgitt uttalelse som vedlagte fotostatkopi av påtegningsskriv 16. ds. viser. Det er fremholdt at elvens tørrlegging vil føre til ny trekk og skadevoldelse av svensk rein inn i Norge og av norsk rein inn i Sverige. Det vil derfor være nødvendig å erstatte hindringen — som elven representerer i ikke islagt tid — med gjerde eller stengsel.

Departementet slutter seg til de uttalelser fiskeriinspektøren og lappfogden har avgitt.»

Konsulenten for ferskvannsfisket i Trøndelag's nevnte uttalelse er datert 11. september 1965 og lyder:

«Ved bygging av reguleringsdam ved Grubbdalsåens utløp i Sarvesgaisenjaure vil vannføringen i Grubbdalsåen på strekningen fra Sarvesgaisenjaure og ned til Arvasåens utløp i Grubbdalsåen bli sterkt redusert. Den norske delen av Grubbdalsåen ligger om lag 3 km nedenfor Sarvesgaisenjaure, og i Vestre Finnli statsalmenning. Feltet nedenfor den planlagte demningen vil gi lite avløp og den del av Grubbdalsåen som ligger på norsk side vil på det nærmeste bli tørrlagt og ørretfisket totalskadet.

Foruten den aktuelle strekning av Grubbdalsåen som ligger på norsk side, kan en ikke se bort fra at den planlagte regulering også kan medføre andre skader for norske fiskeinteresser. Dette gjelder bl. a. Arvatnet som ved Arvasåen har avløp til Grubbdalsåen. En vesentlig del av Arvasåen som er 2,5—3 km lang er lite egnet for gyting, og kjentfolk hevder at en del av fisken i Arvatnet nå gyter i Grubbdalsåen. Hvis vannføringen blir mindre kan tørrlegging og frost føre til at slike gyteplasser blir ødelagt.

Som tiltak for å opprettholde en ørretbestand i Grubbdalsåen nedenfor samløpet med Arvasåen, er det fra svensk side antydnet at det vil bli bygget terskler. Slike terskler bør i tilfelle bygges slik at de ikke ødelegger reproduksjonsmulighetene for auren i Arvatn.

Store Kingsjø er et grensevann og har gjennom L. Kingsjø avløp til Grubbdalsåen lenger ned i vassdraget. Slik forholdene ligger an kan en ikke utelukke at fisk fra Store Kingsjø går ned i Grubbdalsåen under gyting, og ved sterkt redusert vannføring kan en her få de samme skadevirkninger som anført for Arsjøen.»

Lappfogden i Nord-Trøndelag's uttalelse er av 16. oktober 1965. Han framholder bl. a.:

«Etter at jeg fikk saken til uttalelse, har jeg konferert med formannen for reindriftsutøverne i Luru reinbeitedistrikt. Han hevder bestemt at Grubbdalsåen fra utløpet av Sarvesgaisenjaure fra våren og til langt ut i juli er så stor at den danner et naturlig stengsel for reinen. Det har nemlig vist seg at simlene ikke forserer elven av hensyn til kalvene som på den tiden er små. Også andre rein går ikke frivillig ut i en slik elv på nevnte årstid.

Det er selvsagt ikke bare svensk rein det gjelder, men også norsk rein fra å trekke over på svensk side.

Fra mai og utover til St. Hans (i kalvingstiden) skal simlene ha mest mulig ro og blir ikke holdt under streng bevoktning. De sprer seg gjerne over et større område.

På svensk side er så vidt en vet det angjeldende område nærmest vår- og sommerbeite-land, og det er innlysende at et slikt naturlig stengsel, som Grubbdalsåen, har stor betydning.

På strekningen Sarvesgaisenjaure til et

godt stykke øst for riksrøys nr. 181 A, går Grubbdalsåa i nærheten av riksgrensen, og det er ikke noe nevneverdig beiteland mellom åen og grensen. Lenger østover til Grubbdalsåas sammenløp med elven fra Arvatnet er avstanden fra Grubbdalsåen og grensen fra ca. 1 til 1½ km, altså ikke noe nevneverdig beiteområde. Kommer reinen først dit, er det intet som stopper den fra å trekke over grensen. På sistnevnte strekning skal for øvrig Grubbdalen på de fleste steder være temmelig dyp, slik at overgangen her er mindre, sett i samband med den vannføring åen har i dag.

Grubbdalsåen har aldri dannet noen naturlig hindring om vinteren. På denne årstid er det også lettere å holde reinen samlet. Den svenske reinen skal så vidt en vet da normalt være lenger nede i Sverige.

De norske reindriftsutøvere hevder bestemt at når Grubbdalsåa blir så å si tørrlagt, og en naturlig hindring for reinens overskridelse av riksgrensen blir borte, må hindringen bli å erstatte med gjerde. Til å begynne med kan det muligens greie seg med et stengsel fra utløpet av Sarvesgaisenjaure og til 2—3 km øst for riksrøys nr. 181 A. Skulle det så senere vise seg at reinen trekker rundt og forserer dalen lenger øst, må stengslet forlenges, og de tar forbehold om det.

Etter mitt kjennskap til forholdene, må jeg erklære meg enig i det som er fremholdt av reineierne. Skal reguleringen gjennomføres som planlagt, må det forlanges at den naturlige hindring (åen) blir erstattet med stengsel.»

Direktoratet for Statens skoger, brev av 3. november 1965:

«Stensjöns Kraftaktiebolags regulering vil blant annet medføre at fløtning av tømmer fra Statens skoger ved Arvatnet og Langvatnet vil bli hindret. Likeså vil regulering av Rørvatnet medføre at fløtning fra Kingen vil bli hindret.

For øvrig antar en at den planlagte regulering vil påføre statseiendommer under dette direktorat skader og ulemper av forskjellig art.

Dette direktorat har for sin del ingen innvending mot reguleringen under forutsetning av at skader og ulemper m. v. blir erstattet på vanlig måte ved skjønn.

Som kjent har det svenske kraftselskapet gitt uttalelse om erstatningsspørsmålet for fallretter.

Dette direktorat går ut fra at Vassdragsvesenet vil være behjelpelig med å bringe på det rene om det for statens eiendommer er fallretter i bildet, og om det er grunnlag for eventuelt erstatningskrav i den sammenheng.

En går for øvrig ut fra at en får underretning når spørsmålet om erstatning skal opp for skjønn.

En ber om at innkalling til dette blir sendt hit og til Grong skogforvaltning, adresse Namsos.»

Hovedstyret vil bemerke:

Den foreliggende søknaden gjelder overføring av øvre del av et svensk vassdrag. Grubbdalsån, som ca. 3 km nedenfor overføringsstedet gjør et par slynger av i alt ca. 1 km lengde inn på norsk område. Fallhøyden

innen Norge er ikke kjent, men det er på det rene at den kraftmengde det her kunne bli tale om, er relativt ubetydelig. Selv med full regulering, som i tilfelle måtte skje utelukkende i den svenske delen av vassdraget, vil kraftinnvinningen i de norske fallene neppe kunne tenkes å overstige 500 nat.-hk. Fallene er derfor i og for seg trolig av underordnet verdi, og man slutter seg fullt ut til uttalelsen fra Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk om at den omsøkte svenske overføring må være den beste utnyttelse av Grubbdalsån i kraftproduksjonsøyemed.

På grunnlag av de data som er angitt i søknaden, antar Hovedstyret at det i den øvre av de fallstrekninger som er planlagt utbygget, Stensjön—Rørvatnet, vil innvinnings ca. 25 000—30 000 nat.-hk. Herav skriver ca. 7 000—8 000 nat.-hk seg fra Grubbdalsoverføringen. Overføringen får muligens også en viss innvirkning på produksjonen i det nedre fallet, Rørvatnet—Lockringen, uten at man finner grunn til å gå nærmere inn på dette forhold.

Skader og ulemper.

Det må regnes med at ørretfisket blir totalskadet på den elvestrekningen som tilhører Norge. Norske fiskeinteresser kan også tenkes å bli skadelidende ved at gyteforholdene for fisk fra Arvatnet og Store Kingsjøen som muligens i noen utstrekning gyter i Grubbdalsån, blir forverret eller helt ødelagt.

Etter overføringen vil Grubbdalsån ikke lenger danne stengsel for svensk rein om sommeren, og det vil derfor måtte regnes med økt trekk inn på norske reinbeiteområder. For norsk reindriftsnæring kan dette føre til betydelige skader.

Videre vil fløting fra Statens skoger ved Arvatnet, Langvatnet og Kingsjøen bli vanskeliggjort.

Etter dette synes det klart at en gjennomføring av reguleringsplanene vil medføre skader og ulemper av betydning for forholdene på norsk side av grensen, og at norsk samtykke derfor vil være nødvendig før svensk tillatelse kan meddeles, jfr. art. 12,1 i den svensk-norske vassdragskonvensjonen av 1929. Skadene og ulempene antas likevel å være små sammenlignet med de fordeler som tiltaket vil medføre, jfr. konvensjonens artikkel 13 og reguleringslovens § 8, og man vil derfor anbefale at norsk samtykke blir gitt.

Etter nevnte artikkel 13 kan det i forbindelse med samtykket bare stilles vilkår «som angår foretagendets planleggelse eller forebyggelse eller minskning av skade og ulempe for almene interesser».

Slik forholdene ligger an, finner ikke Hovedstyret grunn til å foreslå noen spesielle vilkår fra norsk side. Man forutsetter dog — som fiskerikonsulenten — at de tiltak som måtte bli gjennomført fra svensk hold av hensyn til fisket, f. eks. terskelbygging, blir utført på en slik måte at de ikke ødelegger reproduksjonsmulighetene for ørret fra Arvatnet.

Øvrige bemerkninger.

Direktoratet for Statens skoger har som eneste norske fløtingsberettigede ikke hatt noe å innvende mot overføringen, men går ut fra at skader og ulemper blir erstattet etter skjønn. Det synes derfor ikke å være grunnlag for å kreve avgitt fløtingsvatn eller andre tiltak av hensyn til fløting, så meget mer som det ifølge søknaden ikke har foregått fløting i Grubbdalsån siden 1939.

For så vidt angår reindriftsinteressene og kravet om reingjerde, som er framsatt bl. a. av Landbruksdepartementet, vil man bemerke:

De skader det her er tale om, skyldes ikke forhold som har direkte tilknytning til bestemmelsene i vassdragskonvensjonen. Skadene ville nemlig ha blitt praktisk talt de samme selv om Grubbdalsån ikke hadde gjort den vesle slyngen inn på norsk område, og under den ene forutsetning ville konvensjonen og norsk vassdragslovgivning ikke ha kommet inn i bildet i det hele tatt.

Overføringen av Grubbdalsån vil således etter Hovedstyrets syn ikke i og for seg medføre skader for norsk reindrift, men vil kunne åpne muligheter for ulovlig grenseovergang av svensk rein. Det synes klart at de svenske reineiere må være erstatningspliktige for de skader som derved oppstår, og det er mulig at eierne på sin side i en viss utstrekning kan søke regress hos kraftselskapet. Under alle omstendigheter antar imidlertid Hovedstyret at det her dreier seg om forhold som ikke kan løses ved konsesjonspålegg, men som enten må tas opp ved skjønnet eller som hører direkte under domstolene.

Som det vil framgå av de foran siterte utsnitt av søknadsdokumentene, regner de svenske søkerne med å erstatte bare den del av fallrettighetene i Grubbdalsån som tilsvarende fallhøyde som direkte utnyttes i kraftverket i Stensjöån. Øvrige fall i det overførte vassdraget, blant dem fallene på norsk side, har ifølge søknaden ingen selvstendig verdi. Denne betraktningssmåte stemmer ikke med vanlig norsk skjønns- og rettspraksis, og Hovedstyret vil ta dette spørsmål opp til nærmere vurdering i en egen ekspedisjon til Direktoratet for Statens skoger.

Sakens dokumenter følger vedlagt.

Behandlet i møte 18. november 1965.»

Saken ble deretter forelagt Landbruksdepartementet fra hvem man mottok følgende uttalelse datert 15. mars 1966:

«En viser til Industridepartementets brev av 20. desember 1965, j.nr. 3134/65 IDV.

Saken har vært forelagt lappfogeden i Nord-Trøndelag til uttalelse for så vidt gjelder den innvirkning nevnte overføring får for reindriften, og konsulenten for ferskvannsfisket i Trøndelag angående fisket.

På grunnlag av nevnte uttalelser har Landbruksdepartementet funnet det nødvendig at følgende vilkår blir fastsatt:

1. Reindriften.

Det må bygges et gjerde fra Bjørkvatnet til Kingen. Det vil si at gjerdet må gå fra riksrøys 179 A til riksrøys 184. En får da to store vatn i endepunktene som reinen sannsynligvis ikke så lett kommer til å forsere eller gå rundt. Det er ønskelig at det ved gjerdets endepunkter blir satt opp en ledearm, slik at reinen blir tvunget til å trekke innover på svensk side.

Gjerdet må ha en høyde på 180 cm og ellers være av samme beskaffenhet som det norske grensegjerde. I dette gjerdet ble det brukt 7 horisontale tråder og 2—3 vertikale tråder mellom stolpene. Stolpeavstanden må ikke være over 3 meter. Til de horisontale tråder må benyttes galvanisert bølgetråd nr. 8, og til de vertikale tråder må benyttes galvanisert glatt tråd nr. 12.

Lappfogedens begrunnelse for gjerdekravet er bl. a. «... hvis den tidligere naturlige hindring blir borte, vil reinen fra svensk side kunne trekke uhindret inn på norsk område om våren og vil da bli gående der utover hele sommeren. Resultatet vil bli at Lurudistriktets beste vinterbeiter vil bli nedtrampet og ødelagt i uoverskuelig framtid. Reinlaven tåler nemlig i den tørre årstid ikke noe tråkk, idet den da vil bli totalt ødelagt. Gjenvæksten av slik lav vil ta årtier, og en kan tenke seg hvilke skader og ulemper det vil medføre for reindriften i Lurudistriktet, hvor man nå har en meget god og velordnet reindrift.»

Departementet vil i denne forbindelse bemerke at det er en viktig prinsipp sak fra norsk side i forbindelse med de pågående forhandlinger om den norsk-svenske reinbeitekonvensjon å hindre den utbredte ulovlige svenske reinbeiting.

2. Fisket.

Ved bygging av terskler på svensk side i Grubbdalsåa må det tas hensyn til at fisk fra Arvatnet og Kingsjøen gyter i Grubbdalsåa, slik at tersklene ikke virker som fell for gytefisk og yngel ved at de blir hindret i å komme tilbake til det vassdrag de hører hjemme i. Det bør derfor ikke bygges terskler for nær samløpet mellom Arvassåa og Grubbdalsåa. Den minste avstand fra samløpet til terskel bør ikke være mindre enn 1 km. Hvis det blir bygget terskel ovenfor samløpet kan minsteavstanden settes til 500 meter. Ved samløpet mellom elva L. Kingen og Grubbdalsåa må det oppstrøms ikke bygges terskel nærmere samløpet enn 1 km.»

Departementet sendte deretter følgende brev av 19. mars 1966 til søkeren:

«Departementet viser til telefonsamtale og oversender vedlagt til underretning kopi av Landbruksdepartementets uttalelse av 15. mars 1966.

Den foreliggende reguleringsplan medfører skader og ulemper av betydning for forholdene på norsk side av grensen, og det blir derfor nødvendig med norsk samtykke før svensk tillatelse kan meddeles, jfr. artikkel 12 post 1 i den svensk-norske vassdragskonvensjon av 1929. Departementet mener å kunne anbefale overfor Kongen at norsk samtykke blir gitt på følgende vilkår:

1.

Stensjöns Aktiebolag må bygge, eventuelt dekke omkostningene for, et reingjerde langs riksgrensen fra Bjørkvatnet (Riksrøis 179 A) til Kingen (Riksrøis 184). Ved gjerdets endepunkter skal oppsettes en ledearm slik at reinen blir tvunget til å trekke innover på svensk side av grensen.

Gjerdet skal være 1,80 m høyt, og stolpeavstanden skal ikke være over 3 m.

Det skal nyttes 7 horisontale galvaniserte bølgetråder nr. 8, og 2—3 vertikale galvaniserte glatte tråder nr. 12 mellom stolpene.

2.

Av hensyn til gyteforholdene for fisk fra Arvatnet og Ingsjøen må det ikke bygges terskler i Grubbdalsåa nærmere enn 500 m ovenfor og 1 000 m nedenfor Arvassåas utløp, og ikke nærmere enn 1 000 m ovenfor utløpet av elva Lille Kingen.

Før departementet tar endelig standpunkt tør man imøteses Deres eventuelle bemerkninger.

Gjenpart av dette brev er sendt Landbruksdepartementet og Utenriksdepartementet til orientering.»

Fiskevilkåret ble godtatt av søkeren, men om reingjerdespørsmålet har det vært ført videre korrespondanse.

I samråd med Landbruksdepartementet underrettet departementet søkeren i brev av 25. april 1967 om at pkt. 1 i de foreslåtte vilkår ville kunne endres slik:

«1. og 2. avsnitt: uforandret.

3. avsnitt erstattes med følgende: Gjerdet settes opp med netting som festes forsvarlig til en overtråd 1,80 m over bakken og til en undertråd 0,25 m over bakken. Til overtråd og undertråd brukes galvanisert bølgetråd av 4 mm tykkelse. Nettingen skal være galvanisert med maskestørrelse ikke over 300×300 mm og trådtykkelse 3,25 mm.»

Departementet har senere fra søkeren mottatt en nærmere beskrivelse av et reingjerde som han er villig til å sette opp og vedlikeholde og som han opplyser er det reingjerde som normalt brukes i Sverige. Det opplyses at det eneste som skiller dette gjerde

fra det som er krevet av departementet er høyden over marken, som i tilfelle vil bli 1,75 m istedenfor 1,80 m.

Landbruksdepartementet har underhånden opplyst at det, etter å ha konferert med lappfogden i Nord-Trøndelag, vil kunne godta dette forslag.

Industridepartementet antar at den overføring det er søkt om kommer inn under vassdragskonvensjonen av 11. mai 1929 og at den medfører slike skadevirkninger at det trengs norsk samtykke i henhold til konvensjonens art. 12. Ifølge § 14 i lov av 12. juni 1931 i henhold til vassdragskonvensjonen, jfr. konvensjonens art. 20, skal spørsmålet om samtykke til et foretagende som iverksettes i Sverige avgjøres av Kongen.

Departementet vil anbefale at samtykke til den svenske overføring blir meddelt på følgende vilkår:

1.

Stensjöns Aktiebolag skal bygge og vedlikeholde et reingjerde langs riksgrensen fra Bjørkvatnet (Riksrøis 179 A) til Kingen (Riksrøis 184). Ved gjerdets endepunkter skal oppsettes en ledearm slik at reinen blir tvunget til å trekke innover på svensk side av grensen.

Gjerdet skal være 1,75 m høyt, og stolpeavstanden skal ikke være over 3 m.

Gjerdet settes opp med netting som festes forsvarlig til en overtråd 1,75 m over bakken og til en undertråd 0,25 m over bakken. Til overtråd og undertråd brukes galvanisert bølgetråd av 4 mm tykkelse. Nettingen skal være galvanisert med maskestørrelse ikke over 300×300 mm og trådtykkelse 3,25 mm.

2.

Av hensyn til gyteforholdene for fisk fra Arvatnet og Ingsjøen må det ikke bygges terskler i Grubbdalsåa nærmere enn 500 m ovenfor og 1 000 m nedenfor Arvassåas utløp, og ikke nærmere enn 1 000 m ovenfor utløpet av elva Lille Kingen.

Det forutsettes at mulige skader som voldes i Norge erstattes i henhold til konvensjonens art. 6.

Industridepartementet

tilrår:

I medhold av § 14 i lov av 12. juni 1931 i henhold til konvensjonen mellom Norge og Sverige om visse spørsmål vedrørende vass-

dragsretten av 11. mai 1929 meddeles samtykke til at Stensjöns Kraftaktiebolag får svensk tillatelse til å overføre Grubbaldsåa til Store Stensjön — i det vesentlige i samsvarende med søknad til Mellanbygdens vattendomsstol av april 1965 og på de vilkår som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 12. mai 1967.

16. Røldal-Suldal Kraft A/S.

(Tillatelse til å foreta overføring av Havreåi m. v. i Røldal-Suldalvassdragene.)

Kgl. res. 19. mai 1967.

Ved kongelig resolusjon av 21. desember 1962 ble Røldal-Suldal Kraft A/S meddelt konsesjon til erverv og regulering i Røldal-Suldalvassdragene m. v.

Ved kongelig resolusjon av 10. juli 1964 ble selskapet gitt tillatelse til å foreta planendring i forbindelse med utbyggingen av Røldal II og Suldal III samt å foreta ytterligere regulering og overføring av Stølsåna.

I brev av 29. desember 1964 søkte selskapet om tillatelse til å foreta en planendring i forbindelse med flytting av den planlagte kraftstasjon i Kvanndal samt å overføre Havreåi til Suldal II.

Ved departementets brev av 2. mai 1966 ble ovennevnte planendring godkjent i henhold til bemyndigelse. Den andre del av søknaden er blitt utsatt, idet selskapet opplyste at overføringen av Havreåi ikke ville bli tatt i bruk før i slutten av 1967.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har avgitt følgende uttalelse 20. april 1966:

«Deres ekspedisjon av 2. februar 1965, ID jnr. 7/65 IDV. JLP/SB.

Med departementets ovennevnte ekspedisjon mottok man søknad datert 29. desember 1964, fra Røldal-Suldal Kraft A/S:

«Ved kongelig resolusjon av 21. desember 1962 ble Røldal-Suldal Kraft A/S meddelt konsesjon til erverv og regulering av Røldal-Suldalvassdraget m. v. Ved kongelig resolusjon av 10. juli 1964 ble vårt selskap videre meddelt konsesjon i forbindelse med planendring og tilleggsregulering i v e s t r e vassdrag.

Vi tillater oss herved å orientere om en planendring samt søke konsesjon for tilleggsregulering i ø s t r e vassdrag. I vår konsesjonssøknad av 28. mars 1961 er dette vassdrag forutsatt utbygget i to stasjoner. Den ene stasjon var tenkt lagt i Kvanndalen for å utnytte fallhøyden mellom Sandvann og kote

625. Vannet var deretter tenkt ført videre sammen med vannføringen i Kvanndalselven i tunnel som underveis opptar Tverråno og Kvennabekken til stasjonen Suldal II ved Nesflaten.

Under prosjekteringen har det vist seg at de topografiske forhold ikke er gode for en direkte utbygging mellom Sandvann og Kvanndalen. Fjelloverdekningen er delvis lav, og terrenget ned mot Kvanndalen er slakt, slik at trykksjakten blir uforholdsmessig lang og kostbar.

For å bøte på disse forhold er kraftstasjonen nå besluttet flyttet til Havrevassjuvet med avløpstunnel over til Kvanndal, som vist på vedlagte kart IF. 46046 A (Bilag 1). De topografiske forhold er her vesentlig bedre. Et annet moment for flyttingen er at man får bedre kommunikasjonsforhold, og dermed bedre driftsforhold for Kvanndalsstasjonen. For å komme til kraftstasjonen slik den opprinnelig var lagt, måtte adkomstveien legges over et meget vanskelig fjellparti. Dette fjellparti er meget bratt og ulendt, og vinterstid vil dette hindre adkomsten. I den nye løsning får veien en mer beskyttet trasé, og forbindelsen til kraftstasjonen kan derfor lettere holdes åpen om vinteren.

Omkostningene ved den nye utførelse blir praktisk talt de samme som for den tidligere planløsning.

Det er i den nye planløsning forutsatt å ta inn to bekker i hovedtunnelen mellom Sandvann og fordelingsbassenget. Disse bekker har nedslagsfelt på henholdsvis 0,5 og 1 km². Kraftøkningen fra disse felter vil gjøre seg gjeldende både for Kvanndalsstasjonen og Suldal II, se vedlagte beregning av kraftøkningen (Bilag 2).

Havreåi er forutsatt sperret med en dam ved ca. kote 630, og vannføringen føres ned i tunnelen og over mot det prosjekterte inntaksbasseng i Kvanndalen. Den derved forøkte vannføring vil gi en kraftøkning i Suldal II, som vist i beregningen av kraftøkningen.

Som det fremgår er den samlede kraftøkning beregnet til 2 340 nat.-hk utover det som er forutsatt i den opprinnelige konsesjonssøknad. Den tilsvarende økning i den årlige middelproduksjon har vi beregnet til 15 mill. kWh i bestemmende år.

Etter vår oppfatning vil ikke planendringen medføre noen skadevirkninger av betydning utover dem som fulgte av de opprinnelige planer. På grunn av at Kvanndalsstasjonen er flyttet, faller de forutsatte kraftstasjonsarbeider i Kvanndalen bort, og man får her bare arbeidene i forbindelse med inntaket av Kvanndalselven og tunnelen til Suldal II. På den annen side blir det nødvendig å legge beslag på ca. 50 da i Havrevassjuvet for kraftstasjonstomt med tverrslag, tipper og til rigging med brakker. I tillegg kommer grunn for tilknytting til den prosjekterte vei til Sandvann. Rettighetene til overføring av Havreåi er ikke tidligere ervervet. Den utnyttede fallhøyde fra kote 630 til Havreåis samløp med Kvanndalselven på kote 226, er 404 fallmeter, og følgende grunneiere blir berørt:

Hanna Roalkvam,
Erik Jordebekkk,
Erik Ronnane,
Nils Hagen.

Dels som følge av planendringen, og dels på grunn av endrede beregninger, vil maskininstallasjonen i Kvanndalen bli øket fra 30 MW til 35 MW. I hvilken utstrekning installasjonen i Suldal II vil bli endret, har vi enda ikke full oversikt over. Dette vil blant annet bero på visse ytterligere tilleggsarbeider i Bleskestadelen og Kvanndalselven som for tiden er under utredning, og som eventuelt vil kunne kreve ny tilleggskonsesjon. Vi vil komme tilbake til denne sak senere.

De tidligere oppgitte fall- og reguleringshøyder er forutsatt beholdt uforandret. Vår søknad om tilleggskonsesjon innskrenkes derfor til å gjelde tillatelse til i henhold til lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917 å overføre Havreåi til Suldal II.

Vi tar sikte på å påbegynne de arbeider som berøres av planendringen i løpet av forsommeren 1965.»

Søknaden har vært kunngjort i Norsk lysingsblad og lokalpressen og dokumentene forelagt distriktet på vanlig måte.

Suldal formannskap har kontaktet de berørte grunneiere og kommunestyret har så gjort følgende vedtak i møte den 30. oktober 1965:

«Suldal kommunestyre har ikkje noko å merka til at Røldal-Suldal Kraft A/S sin konsesjonssøknad av 29. desember 1964 om overføring av Havreåi til Suldal II blir imøtekomen. Dersom det blir auka problem for tømmerfløytinga, går ein ut frå at desse vil bli løyste på same måten som for vassdraget elles.»

Rogaland fylkeslandbruksstyre har ifølge møteprotokollen for 13. mars 1965 blant annet uttalt:

«Så vidt fylkeslandbruksstyret kan sjå, vil planendringa ikkje føre til nemnande jordbruksmessig skade. Det knyter seg så store interesser til realiseringa av det aktuelle utbyggingstiltaket at jordbruksomsyna må vika til fordel for samfunnsinteresser av større vekt.

Etter dette har fylkeslandbruksstyret ikkje merknader til at søkjaren får konsesjon.»

Følgende vedtak ble fattet enstemmig:

«Rogaland fylkeslandbruksstyre har ikkje noko å merka til at Røldal-Suldal Kraft A/S får konsesjon for tilleggsregulering i austre vassdrag.»

Fylkesmannen og elektrisitetskonsulenten i Rogaland har med påtegninger av henholdsvis 30. og 19. november 1965 anbefalt konsesjon gitt.

Hovedstyrets bemerkninger:

Med den i søknaden beskrevne planendring oppnås vesentlig gunstigere forhold ved den planlagte Kvanndal kraftstasjon. Dette gjelder særlig mulighetene for anlegg av trykksjakt

og for adkomstveg til stasjonen. Planendringen bevirker ingen nevneverdig forandring i anleggskostnader, idet total tunnallengde nå blir noe større. Beregnet kraftproduksjon blir heller ikke endret ved selve omleggingen. Fordelene vil vise seg dels ved større driftsmessig sikkerhet, dels ved billigere overføring av vatn fra andre felt til driftstunnelene. Dette gjelder Havreåi og to bekker som det nå søkes overføringstillatelse for, og dessuten Bleskestadelva der søkeren underhånden har opplyst å eie fallrettene. Fra sistnevnte vassdrag tenkes overført et felt på ca. 40 km², og det regnes i den forbindelse med installasjon av et aggregat nr. 2 i kraftstasjonen Suldal II.

Skadevirkningene vil neppe bli større enn ved det opprinnelige alternativ, og det er heller ikke kommet protester.

Som forholdene ligger an vil Hovedstyret tilrå at samtykke gis. Det antas at det er tilstrekkelig med departementets samtykke til planendringen.

I forbindelse med planendringen søker Røldal-Suldal Kraft A/S om tillatelse etter reguleringsloven til å ta avløpet fra Havreåi ved ca. kote 630 inn i driftstunnelen for stasjonen Suldal II. Overført felt blir ca. 6,5 km². Dessuten er to bekker med felt tilsammen 1,5 km² forutsatt tatt inn i tilloppstunnelen for Kvanndalstasjonen.

Vatnet fra de overførte vassdrag, som ikke regnes separat utbyggbare, vil gi en øking i regulert vassføring på henholdsvis ca. 0,05 m³/sek. og ca. 0,37 m³/sek. i Kvanndal og Suldal kraftstasjoner i bestemmende år. Med fallhøydene 316,4 m og 557,0 m blir den tilsvarende kraftøking ca. 210 nat.-hk og ca. 2 750 nat.-hk, tilsammen ca. 2 960 nat.-hk. For et medianår er kraftøkingen beregnet til ca. 340 nat.-hk og ca. 4 620 nat.-hk, tilsammen ca. 4 960 nat.-hk. Tallene oppgis med forbehold om senere revisjon på grunn av usikkert hydrologisk materiale.

Underhånden er overføringskostnadene rent anslagsvis oppgitt til ca. kr. 500 000. Kraftøkningen vil således bli meget rimelig.

Det er fra distriktets side ikke pekt på særlige skader eller ulemper som følge av overføringene. Kommunen har imidlertid gått ut fra at eventuelle økte problemer for fløtingen blir løst på samme måte som for vassdraget ellers. Disse spørsmål blir om nødvendig avgjort ved skjønnet.

Tross purring har man ikke mottatt uttalelse fra de fiskerisakkyndige. Det foreslås derfor at det i vilkårene for tillatelsen forbeholdes adgang til eventuelle pålegg om tiltak for opphjør av fisket.

Hovedstyret vil tilrå at søknaden imøtekommes.

Tillatelsen foreslås gitt på samme vilkår som tillatelsen av 10. juli 1964, bortsett fra følgende endringer:

Post 1, første setning forandres til: «Konsesjonen gjelder for 50 år fra konsesjonens datum.»

Post 13 forandres til:

«I den utstrekning vedkommende departement bestemmer plikter konsesjonæren å bekoste fiskeribiologiske undersøkelser samt å treffe tiltak til opphjør av fisket i de områder som berøres av overføringene.»

Postene 14, 15, 17, 18 og 21 utgår.

For øvrig vil Hovedstyret gjøre følgende bemerkninger til vilkårene:

Konsesjonstid, post 1.

Hovedkonsesjonen, gitt ved kongelig resolusjon av 21. desember 1962, og tillatelsen til ytterligere regulering og overføring, gitt ved kongelig resolusjon av 10. juli 1964, gjelder begge for 60 år fra 21. desember 1962. Det ville derfor være ønskelig med samme konsesjonstid også i dette tilfelle. Da loven imidlertid ikke gir adgang hertil uten stortingsbehandling, foreslår Hovedstyret at tillatelsen gis for 50 år, for ikke å forsinke saken.

Innløsningsretten, post 2,

er foreslått gjort gjeldende i det 35. år regnet fra 21. desember 1962, som ved de foregående konsesjoner.

Årlige avgifter, post 3.

Ved begge ovennevnte konsesjoner ble avgiftene satt til kr. 1 pr. nat.-hk til staten og kr. 4,50 til kommuner. Hovedstyret mener de samme satser kan passe også her.

Midlertidig forsamlingslokale m. v., post 11.

Man har tatt med plikt for konsesjonæren til å sørge for midlertidig forsamlingslokale m. v., og foreslår at det beløp på kr. 100 000 til almindennende virksomhet og geistlig betjening som var fastsatt ved konsesjonen av 1962, også skal omfatte denne tillatelsen.

Fisket, post 13.

I henhold til denne post skal vedkommende departement kunne pålegge konsesjonæren å bekoste fiskeribiologiske undersøkelser samt å treffe tiltak for opphjør av fisket i de områder som berøres av overføringene.

Sikkerhetsstillelse, post 18.

Ved konsesjonen i 1962 ble det betinget en sikkerhetsstillelse av kr. 100 000. Det foreslås at beløpet også skal omfatte de nye overføringene.

I tilfelle departementet skulle finne å burde legge saken fram for Stortinget av hensyn til konsesjonstidens lengde, ville det være ønskelig at samtykke til den egentlige planendringen ble gitt uavhengig av stortingsbehandlingen, slik at første del av søknaden likevel kunne få en snarlig avgjørelse.

Sakens dokumenter følger.

Behandlet i henhold til instruksens § 10, og vil bli forelagt Hovedstyret i førstkommande møte.»

Departementet bemerker:

Den aktuelle sak gjelder den del av søknaden som vedrører tillatelse etter vassdragsreguleringsloven. Det søkes om tillatelse til å ta avløpet fra Havreåi inn i driftstunnelen for stasjonen Suldal II samt å ta inn to mindre bekker i tilløpstunnelen for Kvanndal kraftstasjon.

Kraftøkningen i Kvanndal og Suldal kraftstasjon blir henholdsvis ca. 210 nat.-hk og ca. 2 750 nat.-hk, tilsammen ca. 2 960 nat.-hk i bestemmende år. Overføringene vil ikke medføre særlige skader eller ulemper. Departementet finner i likhet med hovedstyret at vilkåret for å gi konsesjon til de planlagte overføringene er til stede og vil rå til at tillatelse blir gitt. Departementet er enig i hovedstyrets forslag til konsesjonsvilkår og vil foreslå at det blir fastsatt vilkår overensstemmende med følgende utkast:

«1.

Konsesjonen gjelder for 50 år fra konsesjonens datum.

Konsesjonen kan ikke overdras.

De utførte anlegg eller andel deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall i samme vassdrag nedenfor anlegget.

Ved konsesjonstidens utløp har staten rett til å kreve avstått uten godtgjørelse overføringsanleggene med tilliggende grunn og rettigheter og med de bygninger og andre innretninger som er oppført av hensyn til overføringene. Hvilke bygninger og innretninger staten kan forlange avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn.

Anleggene skal ved konsesjonstidens utløp være i fullt driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle, avgjøres i tilfelle tvist ved skjønn på konsesjonærens bekostning og denne plikter på sin bekostning å utføre hva skjønnet i så henseende måtte bestemme.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

I det 35. år regnet fra 21. desember 1962 skal staten kunne innløse anleggene i den utstrekning de etter post 1 kan kreves avstått ved konsesjonstidens utløp. Benytter staten seg ikke herav, skal den i det 10. og 20. år deretter ha samme adgang. Bestemmelse om innløsning må være meldt konsesjonæren 5 år i forvegen. Innløsningssummen skal bestemmes således, at grunnstykker, rettigheter samt vassbygningsarbeider og hus betales med hva de beviselig har kostet konsesjonæren, med fradrag for amortisasjon i forhold til den forløpne del av konsesjonstiden. For annet tilbehør beregnes den tekniske verdi etter skjønn på statens bekostning.

Såfremt anleggene innløses, plikter staten å overta de av konsesjonæren med offentlig tillatelse inngåtte kontrakter om bortleie av kraft for et tidsrom som ikke må strekke seg ut over 5 år etter innløsningen. Staten har rett til for sådan bortleie av kraft å kreve en godtgjørelse som svarer til den gjennomsnittlig betalte pris på elektrisk kraft her i riket for lignende formål. I mangel av minnelig overenskomst herom fastsettes prisen ved et av Kongen oppnevnt skjønn, hvis avgjørelse ikke kan påankes.

Anleggene skal ved innløsningen være i fullt driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle, avgjøres i tilfelle tvist ved skjønn på statens bekostning.

Konsesjonæren plikter på sin bekostning å utføre hva skjønnet i så henseende måtte bestemme.

3.

For den økning av vasskraften som ved overføringene tilflyter eiere av vassfall eller bruk i vassdraget, skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til statens konsesjonsavgiftsfond kr. 1 pr. nat.-hk.

Til konsesjonsavgiftsfond i de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 4,50 pr. nat.-hk.

Etter 20 år kan fastsettelsen av avgiftene tas opp til ny prøvelse.

Økningen av vasskraften beregnes på grunnlag av den økning av vassføringen som overføringene antas å ville medføre utover den vassføring som har kunnet påregnes år om annet med den tidligere konsederte regulering og overføring. Ved beregningen av denne økning forutsettes det at magasinene utnyttes på en sãnn måte at vassføringen i lågvassperioden blir så jevn som mulig. Hva der i hvert enkelt tilfelle skal ansees som den ved overføringene innvunne øking av vass-

kraften, avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter, inntreter etter hvert som den ved overføringene innvunne vasskraft er tatt i bruk.

Avgifter har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. rente.

4.

Nærmere bestemmelse om betaling av avgifter etter post 3 og kontroll med vassforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 17, skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle satsettes av vedkommende departement.

5.

Arbeidet må påbegynnes innen 2 år og fullføres innen ytterligere 5 år fra konsesjonens datum. Under særlige omstendigheter kan fristen forlenges av Kongen.

I fristen medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major) streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For hver dag fristen uten tillatelse meddelt av Kongen måtte oversittes, erlegger konsesjonshaveren en løpende mulkt til statskassen av kr. 2.

6.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anleggene fortrinnsvis anvende norske varer, for så vidt disse kan fås like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at det er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 — ti — pst. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte forskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke dermed overstiges. Toll og pristillegg til sammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske varepris (eksklusive toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Industridepartementet kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer. Søknad om dispensasjon må på forhånd sendes departementet med de opplysninger som er nødvendige. Hva angår leveranser fra EFTA-land, vil dispensasjonsadgangen bli praktisert i samsvar med de forpliktelser som foreligger

i forhold til disse land under forutsetning av full gjensidighet.

For overtredelse av bestemmelsen i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

7.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse.

8.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anleggene.

9.

Konsesjonæren er forpliktet til, når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer, i anleggstiden å skaffe arbeiderne og funksjonærene og disses familier den nødvendige legehjelp ved fastboende lege, og holde eller helt eller delvis dekke utgiftene til et for øyemedet tjenlig sykehus eller sykestue med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr. Det kan også pålegges konsesjonæren etter vedkommende departements nærmere bestemmelse, helt eller delvis å bære utgiftene til vedkommende kommunes (eller kommuners) alminnelige forebyggende helsetjeneste og alminnelige sosiale tiltak.

Hvis noen av arbeiderne eller funksjonærene omkommer ved arbeidsulykke i anleggstiden, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement pålegges å sikre eventuelle etterlatte en øyeblikkelig erstatning.

10.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sunt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende departements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist, avgjøres med bindende virkning av departementet. Bestemmelsen i annet ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom konsesjonær og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juli 1939 gjelder i kommunen

og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsiingsregler i nevnte paragraf.

11.

Konsesjonæren er forpliktet til ved arbeidets påbegynnelse å sørge for midlertidig forsamlingslokale til bruk for arbeiderne og den øvrige til anlegget knyttede befolkning eller, hvis departementet måtte anse det mer hensiktsmessig, og ikke vesentlig dyrere, å delta i oppføring, utbedring eller nedbetaling av permanent forsamlingslokale, f. eks. samfunnshus.

Det i konsesjonen av 21. desember 1962 fastsatte beløp på kr. 100 000 for almindenende virksomhet og geistlig betjening skal også omfatte denne konsesjon.

12.

Konsesjonæren er forpliktet til å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger, bruer og kaier, hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede samt erstatningens størrelse ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Veger, bruer og kaier, som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten, for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anleggene.

13.

I den utstrekning vedkommende departement bestemmer plikter konsesjonæren å bære koste fiskeribiologiske undersøkelser samt å treffe tiltak til opphjelp av fisket i de områder som berøres av overføringene.

14.

Konsesjonæren plikter å forelegge departementet detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende overføringsanleggene. Planene skal approberes av departementet. Anlegget skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Dets utførelse så vel som dets senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av konsesjonæren.

15.

Konsesjonæren skal uten vederlag finne seg i enhver ytterligere regulering i vedkommende vassdrag som ikke forringer den tillatte regulerings effekt.

16.

Konsesjonæren skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrolo-

giske iakttagelser, som i det offentlige interesse finnes påkrevd, og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. Reguleringsgrensene betegnes ved faste og tydelige vasstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anlegget, skal tilstilles Norges geografiske oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

17.

Konsesjonæren er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner som departementet bestemmer, etter hvert som utbygging skjer, inntil 10 pst. av den for hvert vassfall innvunne øking av kraften (beregnet som angitt i post 3). Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Pålegget om avgivelse av kraft kan etter begjæring av en interessert tas opp til avgjørelse etter 30 år.

Kraften kan kreves avgitt med en brukstid ned til 5 000 brukstimer årlig.

Kraften avgis i den form departementet bestemmer. Kreves den avgitt i annen form enn den produseres, plikter konsesjonæren på departementets forlangende å bygge sitt anlegg således at kraftens omforming og avgivelse ikke unødig fordyres for mottageren. Sådant forlangende må framsettes innen 6 måneder etter konsesjonens datum.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonene eller fra fjernledningene eller fra ledningsnett, hva enten ledningene tilhører reguleringsanleggets eier eller andre. Forårsaker kraftens uttakelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften, enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften skal leveres til vanlig pris i vedkommende forsynings- eller samkjøringsområde. Dersom det ikke er mulig å påvise noen slik pris, skal kraften leveres til selvkostende. Hvis den pris som således skal legges til grunn blir uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vassfallene kan gi er tatt i bruk, skal kraften leveres til rimelig pris.

Unighet om prisen avgjøres av vedkommende departement.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig kan forlanges oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og dennes fordeling over året. Tvist

om fordelingen avgjøres av departementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgift.

Eventuell avgivelse av overskytende kraftmengder i henhold til annet ledd, kan bare kreves etter hvert som kraft blir ledig.

18.

Den i konsesjonen av 21. desember 1962 betingede sikkerhet på kr. 100 000 skal også gjelde for oppfyllelsen av de forpliktelser som ved anlegget eller dets drift pådras like overfor andre og for overholdelsen av de i denne fastsatte betingelser og den skal opprettholdes til enhver tid.

19.

Det påhviler konsesjonæren i den utstrekning hvori dette kan skje uten urimelige ulemper og utgifter — å unngå ødeleggelser av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser samt i det hele naturforekomster og områder, når dette ansees ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart.

Såfremt sådan ødeleggelse som følge av arbeidenes fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås, skal Naturvernrådet i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Konsesjonæren skal i god tid på forhånd undersøke om faste fortidsminner som er fredet i medhold av lov av 29. juni 1951 nr. 3 eller andre kulturhistoriske lokaliteter blir berørt, og i tilfelle straks gi melding herom til vedkommende museum.

Viser det seg først mens arbeidet er i gang at det kan virke inn på fortidsminne som ikke har vært kjent, skal melding som nevnt i foregående ledd sendes med en gang og arbeidet stanses.

Konsesjonæren plikter ved planleggingen og utførelsen av anlegget i den utstrekning det kan skje uten urimelige ulemper og utgifter, å dra omsorg for at hoved- så vel som hjelpeanlegg virker minst mulig skjemmende i terrenget. Plassering av stein og/eller jordmasser skjer i samråd med vedkommende kommuner. Anleggenes eier plikter å skaffe seg varig rådighet over tipper og andre områder som trengs for gjennomføring av pålegg i forbindelse med denne post. Konsesjonæren har plikt til forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest innen 2 år etter at vedkommende anlegg er satt i drift. Overholdelsen av bestemmelsene i dette ledd undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av konsesjonæren.

Om nærværende bestemmelser gis vedkommende ingeniører eller arbeidsledere fornøden meddelelse.

20.

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende departement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

21.

Alle heftelser som hviler på anleggene faller bort når og i den utstrekning det i henhold til konsesjonen går over til staten.

22.

Konsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anlegget er beliggende. Vedkommende departement kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringen kan medføre forpliktelser.»

Konsesjonstiden er foreslått satt til 50 år, jfr. hovedstyrets ovenstående uttalelser.

De årlige avgifter er foreslått satt til kr. 4,50 til kommuner og til kr. 1 til staten i samsvar med de vilkår som ble fastsatt ved de to tidligere konsesjoner. Vilkårene er også for øvrig så langt det passer de samme som for de tidligere tillatelser, og en viser til hva hovedstyret har uttalt.

Industridepartementet

tilrår:

I medhold av lov nr. 17 av 14. desember 1917 om vassdragsreguleringer tillates Røldal-Suldal Kraft A/S å foreta overføring av Havreåi m. v. i Røldal-Suldalvassdragene overensstemmende med de fremlagte planer og på de vilkår som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 19. mai 1967.

17. A/S Framnæs mek. Værksted.

(Konsesjon på kraftleie.)

Gitt av Industridepartementet 25. mai 1967.

I medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 kap. IV og bemyndigelse gitt ved kongelig resolusjon av 15. mai 1959 gis A/S Framnæs mek. Værksted konsesjon på leie av inntil 2 000 kW primakraft fra Vestfold Kraftselskap til drift av selskapets anlegg i Sandar,

jfr. søknad av 4. juni 1966 til Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen og dermed fremlagt kraftleiekontrakt mellom partene.

Konsesjonen gis på følgende vilkår:

«1. Leietid.

Konsesjonen gjelder så lenge kraftleieforholdet måtte bestå, dog ikke lenger enn til 1. januar 1976.

2. Styre.

Selskapet skal ha sitt sete her i riket og dets styre skal til enhver tid bare bestå av norske statsborgere.

3. Overdragelse av energi.

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke av Industridepartementet eller for noen del avgis til utlandet uten samtykke av Kongen.

Handler selskapet mot denne bestemmelse, skal det for hver gang svare en konvensjonalbot på opp til kr. 1 — en krone — pr. kW pr. døgn etter nærmere bestemmelse av departementet.

4. Søksmål etter loven om rettshøve mellom grannar av 16. juni 1961.

Bruker selskapet energien til bedrift som ved røyk, giftige gassarter eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal Industridepartementet, såfremt det finner grunn til å gripe inn av almene hensyn, anerkjennes som rett saksøker når det gjelder overtredelser av loven om rettshøve mellom grannar.

5. Norsk arbeid og materiell.

For så vidt angår anskaffelse av det til kraftens utnyttelse nødvendige elektriske materiell, maskiner m. v. skal norsk vare fortrinnsvis brukes såfremt den er likeså god som den utenlandske, kan skaffes tidsnok (en forutsetter da at den blir tinget i tide) og prisen på den ikke ligger mer enn 10 pst. over prisen på den utenlandske vare inklusive toll. Forutsetningen er dog at toll og prisforskjell til sammen ikke skal overstige 25 pst. av prisen på den utenlandske vare (eksklusive toll). Når det gjelder valg mellom innenlandske tilbud, skal det tilbud velges som representerer mest norsk arbeid og den største innenlandske produksjon av råvarer og halvfabrikata, selv om dette tilbud er dyrere, når det bare ikke ligger over den prisgrense som gjelder i forhold til utenlandsk vare.

Industridepartementet kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer. Søknaden om dispensasjon må på forhånd sendes til

departementet med de opplysninger som er nødvendige. Hva angår leveranser fra EFTA-land, vil dispensasjonsadgangen bli praktisert i samsvar med de forpliktelser som foreligger i forhold til disse land under forutsetning av full gjensidighet.

Ved overtredelse av bestemmelsene om bruk av norske varer kan Industridepartementet for hver gang ilegge konsesjonæren en bot til statskassen på inntil 15 — femten — prosent av den verdi som varen har.

Departementet går ut fra at konsesjonæren på alle måter søker å lette innkjøp av innenlandsk materiell, f. eks. ved å dele opp ordrene når det er høve til det og ved lempninger med omsyn til leveringstid og andre vilkår.

Når det gjelder innkjøp for over kr. 5 000 av en vare som også blir laget her i landet, må anbudsinnbydelse sendes ut dersom det skal innhentes tilbud fra utlandet. I anbuds-vilkårene skal det kreves at det i tilbud om norske varer må opplyses om det er brukt utenlandske råvarer eller halvfabrikata til fremstillingen av varene og eventuelt i hvor stor monn dette er gjort. Alle tilbud skal åpnes samtidig og det må settes opp protokoll over forretningen. Bli det tinget for over kr. 5 000 av en vare som er laget i utlandet, skal det straks sendes melding til Industridepartementet om det med alle de opplysninger som en må ha for å kunne avgjøre om konsesjonsvilkårene er fulgt. Når departementet finner grunn til det, kan det kreve opplyst på forhånd om konsesjonæren akter å kjøpe varer fra utlandet.

6. Trygd.

Trygd skal fortrinnsvis tas i norske selskaper, hvis disse byr likeså gode vilkår som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse.

7. Avgift.

Av den kraft som gjennomsnittlig nyttes erlegges til staten en årlig avgift av kr. 1,50 pr. kWh, beregnet etter formelen:

$$\frac{\text{kWh}}{8\ 760}$$

Avgiften blir å etterbetale fra 1. juli 1966.

Avgiften forfaller til betaling ved hvert års utgang. Erlegges den ikke til forfallstid, svares deretter 6 pst. årlig rente.

De nærmere bestemmelser om avgiftens beregning og erleggelse fastsettes av vedkommende departement.

8. Kontroll.

Selskapet plikter å rette seg etter de bestemmelser som Industridepartementet måtte

treffe til kontroll med at konsesjonsvilkårene blir holdt.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelse av Industridepartementet.

9. Overtredelse av konsesjonsvilkårene.

Gjentatte eller fortsatte overtredelser av de vilkår som er fastsatt i post 2 og 8 eller overskridelse av den maksimale effekt konsesjonen lyder på kan medføre at konsesjonen bortfaller, jfr. § 26, 2. ledd i lov nr. 16 av 14. desember 1917.

Kraftuttaket forutsettes å være undergitt de til enhver tid gjeldende rasjoneringsregler.»

18. A/S Tofte Cellulosefabrik.

(Konsesjon på ytterligere kraftleie.)

Gitt av Industridepartementet 25. mai 1967.

I medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 kap. IV og bemyndigelse gitt ved kongelig resolusjon av 15. mai 1959 tillates A/S Tofte Cellulosefabrik å leie ytterligere i alt inntil 3 500 kW primakraft fra Hurum Elektrisitetsverk, jfr. søknad av 14. oktober 1966 og selskapets brev av 21. oktober 1966 til Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen.

Tillatelsen gis på følgende vilkår:

«1. Leietid.

Tillatelsen gjelder så lenge kraftleieforholdet måtte bestå, dog ikke lenger enn til 1. juli 1970.

2. Styre.

Selskapet skal ha sitt sete her i riket og dets styre skal til enhver tid for et flertalls vedkommende bestå av norske statsborgere.

3. Overdragelse av energi.

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke av Industridepartementet eller for noen del avgis til utlandet uten samtykke av Kongen.

Handler selskapet mot denne bestemmelse, skal det for hver gang svare en konvensjonalbot på opp til kr. 1 — en krone — pr. kW pr. døgn etter nærmere bestemmelse av departementet.

4. Søksmål etter loven om rettshøve mellom grannar av 16. juni 1961.

Bruker selskapet energien til bedrift som ved røyk, giftige gasser eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal Industridepartementet, såfremt det finner grunn til å gripe inn av almene hensyn, aner-

kjennes som rett saksøker når det gjelder overtredelser av loven om rettshøve mellom grannar.

5. Norsk arbeid og materiell.

For så vidt angår anskaffelse av det til kraftens utnyttelse nødvendige elektriske materiell, maskiner m. v. skal norsk vare fortrinnsvis brukes såfremt den er likeså god som den utenlandske, kan skaffes tidsnok (en forutsetter da at den blir tinget i tide) og prisen på den ikke ligger mer enn 10 pst. over prisen på den utenlandske vare inklusive toll. Forutsetningen er dog at toll og prisforskjell til sammen ikke skal overstige 25 pst. av prisen på den utenlandske vare (eksklusive toll). Når det gjelder valg mellom innenlandske tilbud, skal det tilbud velges som representerer mest norsk arbeid og den største innenlandske produksjon av råvarer og halvfabrikata, selv om dette tilbud er dyrere, når det bare ikke ligger over den prisgrense som gjelder i forhold til utenlandsk vare.

Industridepartementet kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer. Søknaden om dispensasjon må på forhånd sendes til departementet med de opplysninger som er nødvendige. Hva angår leveranser fra EFTA-land, vil dispensasjonsadgangen bli praktisert i samsvar med de forpliktelser som foreligger i forhold til disse land under forutsetning av full gjensidighet.

Ved overtredelse av bestemmelsene om bruk av norske varer kan Industridepartementet for hver gang ilegge konsesjonæren en bot til statskassen på inntil 15 — femten — prosent av den verdi som varen har.

Departementet går ut fra at konsesjonæren på alle måter søker å lette innkjøp av innenlandsk materiell, f. eks. ved å dele opp ordrene når det er høve til det og ved lempninger med omsyn til leveringstid og andre vilkår.

Når det gjelder innkjøp for over kr. 5 000 av en vare som også blir laget her i landet, må anbudsinnbydelse sendes ut dersom det skal innhentes tilbud fra utlandet. I anbuds-vilkårene skal det kreves at det i tilbud om norske varer må opplyses om det er brukt utenlandske råvarer eller halvfabrikata til fremstillingen av varene og eventuelt i hvor stor monn dette er gjort. Alle tilbud skal åpnes samtidig og det må settes opp protokoll over forretningen. Blir det tinget for over kr. 5 000 av en vare som er laget i utlandet, skal det straks sendes melding til Industridepartementet om det med alle de opplysninger som en må ha for å kunne avgjøre om konsesjonsvilkårene er fulgt. Når departementet finner grunn til det, kan det

kreve opplyst på forhånd om konsesjonæren akter å kjøpe varer fra utlandet.

6. Trygd.

Trygd skal fortrinnsvis tas i norske selskaper, hvis disse byr likeså gode vilkår som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse.

7. Avgift.

Av den kraft som gjennomsnittlig nyttes erlegges til staten en årlig avgift av kr. 1,50 pr. kW, beregnet etter formelen:

$$\frac{\text{kWh}}{8\,760}$$

Avgiften blir å betale fra det tidspunkt da uttaket av primakraft oversteg 3 500 kW.

Avgiften forfaller til betaling pr. 30. juni hvert år. Erlegges den ikke til forfalltid, svares deretter 6 pst. årlig rente.

De nærmere bestemmelser om avgiftens beregning og erleggelse fastsettes av vedkommende departement.

8. Kontroll.

Selskapet plikter å rette seg etter de bestemmelser som Industridepartementet måtte treffe til kontroll med at konsesjonsvilkårene blir holdt.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelse av Industridepartementet.

9. Overtredelse av konsesjonsvilkårene.

Gjentatte eller fortsatte overtredelser av de vilkår som er fastsatt i post 2 og 8 eller overskridelse av den maksimale effekt konsesjonen lyder på kan medføre at konsesjonen bortfaller, jfr. § 26, 2. ledd i lov nr. 16 av 14. desember 1917.

Kraftuttaket forutsettes å være undergitt de til enhver tid gjeldende rasjoneringsregler.»

19. A/S Drammen Glassverk.

(Konsesjon på leie av ytterligere inntil 6 500 kW fra Drammens Elektrisitetsverk.)

Kgl. res. 2. juni 1967.

A/S Drammens Glassverk fikk ved kongelig resolusjon av 22. april 1966 på nærmere vilkår konsesjon på å leie inntil 7 500 kW fra Drammens Elektrisitetsverk, jfr. herom «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1966 s. 43 flg. Konsesjonen utløper 1. juli 1975.

Hovedstyret for Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen har i brev av 13. april 1967 gitt følgende uttalelse til departementet i anledning av en søknad

fra h.r.adv. Ø. Thommesen, Oslo, på vegne av A/S Drammens Glassverk om konsesjon på ytterligere kraftleie fra Drammens Elektrisitetsverk:

«Med Industridepartementets ekspedisjon av 15. november 1966 — Jnr. 3017/66 IDV — har hovedstyret mottatt til uttalelse søknad av 14. november 1966 fra høyesterettsadvokat Ø. Thommesen på vegne av A/S Drammens Glassverk om konsesjon på leie av ytterligere inntil 6 500 kW fra Drammens Elektrisitetsverk i tillegg til de 7 500 kW selskapet har tillatelse til å leie i henhold til konsesjon av 22. april 1966.

Søknaden er sålydende:

«Ved kongelig resolusjon av 22. april i år fikk A/S Drammens Glassverk tillatelse til å leie inntil 7 500 kW fra Drammens Elektrisitetsverk på vilkår og under forutsetning som angitt i Det kongelige Departements skrivelse til undertegnede av 31. mai i år.

På vegne av A/S Drammens Glassverk tillater jeg meg herved å søke om at den før meddelte tillatelse utvides på samme vilkår som før til å gjelde et kraftkvantum på i alt 14 000 kW.

Det har nemlig vist seg at selskapet vil trenge adskillig mer elektrisk kraft enn man i sin tid regnet med.

Da det første konsesjonsandragende ble inngitt den 8. mars 1965, bygget man på salgsprognoser utarbeidet i 1964. Man regnet den gang med at det tidligere benyttede Fourcault-anlegg skulle rives og erstattes med et nytt anlegg etter den såkalte Pittsburgh-metode.

De salgsprognoser som nå foreligger, viser imidlertid ca. 20 pst. økning i salget i forhold til prognosene utarbeidet i 1964. For å kunne følge med idenne markedsutvikling blir det for lite med 3 Pittsburgh-maskiner, som planene opprinnelig gikk ut på. Det alternativ som passer best etter de nye salgsprognoser, går ut på at selskapet beholder sine nåværende 3 Fourcaultmaskiner for vindusglass og kjøper 2 nye Pittsburghmaskiner. Dette vil gi den nødvendige økning av produksjonen, men samtidig kreve adskillig mer kraft.

Nyinvesteringen var opprinnelig beregnet til 12,5 mill. kroner etter prisnivået oktober 1964. Det nye alternativ er kalkulert til 14,5 mill. kroner etter prisnivået i juni i år.

Norges Bank har gitt tillatelse til å oppta et lån i Sveits for inntil 4,5 mill. sv.francs. Dette tilsvarer ca. 7 mill. n. kroner, og ved et slikt lån skulle den endelige finansiering være sikret.

Skulle det trenge ytterligere opplysninger, tør jeg be om å bli underrettet.»

Søknaden har herfra vært forelagt vedkommende distrikt til uttalelse.

Styret for Drammens Elektrisitetsverk har i påtegning av 28. desember 1966 til Buskerud fylke anbefalt at «konsesjonen utvides til å gjelde leie av 14 000 kW fra Drammens Elektrisitetsverk».

Elektrisitetsskonsulenten i

Buskerud fylke har i påtegning av 3. januar 1967 til fylket meddelt at han ikke har noen merknad til konsesjonssøknaden.

Fylkesmannen i Buskerud fylke har i påtegning hit av 9. januar 1967 meddelt at han anbefaler søknaden med henvisning til uttalelsene fra Styret for Drammens Elektrisitetsverk og Elektrisitetskonsulentene i Buskerud.

Ved kongelig resolusjon av 22. april 1966 er A/S Drammens Glassverk som nevnt gitt tillatelse til å leie inntil 7 500 kW fra Drammens Elektrisitetsverk for den tid kraftleieforholdet måtte bestå, dog ikke lenger enn til 1. juli 1975.

Konsesjonen er meddelt med vilkår om at styrets flertall, herunder formannen, skal være norske statsborgere og at minst 65 pst. av aksjene skal være på norske hender. Likeledes er gitt nærmere vilkår om overdragelse av aksjer i selskapet og at selskapets virksomhet bare kan omfatte produksjon og salg av vindusglass og beslektede produkter, samt at driften skal skje etter sunne forretningsmessige prinsipper. For øvrig er konsesjonen gitt på vanlige vilkår, herunder med vilkår om en årlig avgift til staten, dog uten vilkår om kraftavståelse til kommuner, da bedriften er beliggende i Drammen og får sin kraft fra byens eget verk.

Drammens Elektrisitetsverk har underhånden opplyst hit, at den tidligere kontrakt av 15./30. mars 1965 mellom partene fortsatt gjelder. Denne kontrakt omfatter imidlertid bare inntil 4 000 kW smeltekraft og inntil 1 000 kW motorkraft. Elektrisitetsverket regner derfor med at ny kontrakt på et forhøyet kvantum vil bli inngått, uten at det kunne sies noe om når dette ville skje.

For så vidt angår nærmere opplysninger om den nevnte kontrakt av mars 1965 og om konsesjonssøkeren kan vises til hovedstyrets brev av 24. juni 1965 til departementet vedrørende selskapets søknad av 8. mars 1965 om konsesjon på leie av de opprinnelig 7 500 kW.

Hovedstyret vil for sitt vedkommende rå til at A/S Drammens Glassverk gis konsesjon på leie av ytterligere inntil 6 500 kW fra Drammens Elektrisitetsverk for drift av selskapets anlegg i Drammen, som søkt om.

Tillatelsen anbefales meddelt på samme betingelser som selskapets konsesjon av 22. april 1966, således bl. a. med samme tidsbegrensning og med vilkår om en årlig avgift til staten av kr. 1,50 pr. kW av den kraft som gjennomsnittlig nyttes. Vilkår om kraftavståelse til kommuner forutsettes å bli å sløyfe som tidligere. Det vises for øvrig til vedlagte fullstendige forslag til konsesjonsbetingelser.

Hovedstyret går ut fra at selskapet av departementet i tilfelle blir bedt om å innsende kopi av den nye kontrakt så snart den måtte foreligge.

Sakens dokumenter vedlegges.

Behandlet i hovedstyremøte den 12. april 1967.»

Departementet skal bemerke:

I forbindelse med den konsesjonssak som ble avgjort ved kongelig resolusjon av 22. april 1966, sendte A/S Drammens Glassverk med brev av 25. mars 1966 til departementet inn erklæring fra styret i samsvar med ervervslovens § 24. Departementet finner ikke grunn til å kreve innsendt noen ny erklæring fra styret etter ervervslovens § 24 i forbindelse med den foreliggende konsesjonssak.

På grunn av planlagt utvidelse av produksjonen og delvis overgang til en ny smelte-metode vil A/S Drammens Glassverk trenge mer kraft til drift av sitt glassverk i Drammen.

Departementet vil etter det foreliggende med hovedstyret rå til at A/S Drammens Glassverk gis den søkte konsesjon på leie av ytterligere inntil 6 500 kW fra Drammens Elektrisitetsverk på stort sett samme vilkår som selskapets kraftleiekonsesjon gitt ved kongelig resolusjon av 22. april 1966, bl. a. om årlig avgift — kr. 1,50 pr. kW til staten og om konsesjonstid til 1. juli 1975, jfr. pkt. 1 og 11 i utkastet nedenfor til vilkår.

På samme måte som i kraftleiekonsesjonen av 22. april 1966 foreslås tatt med samme vilkår om styre, kapital, virksomhet m. v. som i selskapets konsesjon av 19. november 1965 på erverv av fast eiendom, jfr. pkt. 2—6 i utkastet nedenfor til vilkår.

Departementet vil foreslå konsesjonen gitt på følgende vilkår:

«1. *Leietid.*

Konsesjonen gjelder for den tid kraftleieforholdet måtte bestå, dog ikke lenger enn til 1. juli 1975.

2.

A/S Drammens Glassverk og dets styre skal ha sitt sete i Norge. Styrets flertall, herunder formannen, skal være norske statsborgere.

3.

Minst 65 pst. av aksjene skal være på norske hender.

4.

Overdragelse av aksjer i selskapet er konsesjonspliktig etter bestemmelsene i §§ 36 og 37 i lov nr. 16 av 14. desember 1917. Også

i tilfelle som måtte falle utenfor rammen av disse bestemmelser må det franske selskap Campagnie de Saint-Gobain ha godkjennelse fra departementet for overdragelse av aksjer til rettssubjekter som ikke er å anse som norske etter bestemmelsene i § 19 i lov nr. 16 av 14. desember 1917.

5.

Uten særskilt tillatelse fra departementet kan selskapets virksomhet bare omfatte produksjon og salg av vindusglass og beslektede produkter.

6.

Selskapet skal drives etter sunne forretningsmessige prinsipper. Dets forbindelse med den utenlandske aksjonær og selskaper denne har interesser i skal være basert på reelle priser og forretningsvilkår.

7. *Overdragelse av energi.*

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke av Industridepartementet eller for noen del avgis til utlandet uten samtykke av Kongen.

Handler selskapet mot denne bestemmelse, skal det for hver gang svare en konvensjonalbot på opp til kr. 1 — en krone — pr. kW pr. døgn etter nærmere bestemmelse av departementet.

8. *Søksmål etter loven om rettshøve mellom grannar av 16. juni 1961.*

Bruker selskapet energien til bedrift som ved røyk, giftige gassarter eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal Industridepartementet, såfremt det finner grunn til å gripe inn av almene hensyn, anerkjennes som rett saksøker når det gjelder overtredelser av loven om rettshøve mellom grannar.

9. *Norsk arbeid og materiell.*

For så vidt angår anskaffelse av det til kraftens utnyttelse nødvendige elektriske materiell, maskiner m. v. skal norsk vare fortrinnsvis brukes såfremt den er likeså god som den utenlandske, kan skaffes tidnok (en forutsetter da at den blir tinget i tide) og prisen på den ikke ligger mer enn 10 pst. over prisen på den utenlandske vare inklusive toll. Forutsetningen er dog at toll og prisforskjell til sammen ikke skal overstige 25 pst. av prisen på den utenlandske vare (eksklusive toll). Når det gjelder valg mellom innenlandske tilbud, skal det tilbud velges som representerer mest norsk arbeid og den største innenlandske produksjon av råvarer og halvfabrikata, selv om dette tilbud er dyrere, når det bare ikke

ligger over den prisgrense som gjelder i forhold til utenlandsk vare.

Industridepartementet kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer. Søknaden om dispensasjon må på forhånd sendes til departementet med de opplysninger som er nødvendige. Hva angår leveranser fra EFTA-land, vil dispensasjonsadgangen bli praktisert i samsvar med de forpliktelser som foreligger i forhold til disse land under forutsetning av full gjensidighet.

Ved overtredelse av bestemmelsene om bruk av norske varer kan Industridepartementet for hver gang ilegge konsesjonæren en bot til statskassen på inntil 15 — femten — prosent av den verdi som varen har.

Departementet går ut fra at konsesjonæren på alle måter søker å lette innkjøp av innenlandsk materiell, f. eks. ved å dele opp ordrene når det er høve til det og ved lempninger med omsyn til leveringstid og andre vilkår.

Når det gjelder innkjøp for over kr. 5 000 av en vare som også blir laget her i landet, må anbudsinnbydelse sendes ut dersom det skal innhentes tilbud fra utlandet. I anbuds-vilkårene skal det kreves at det i tilbud om norske varer må opplyses om det er brukt utenlandske råvarer eller halvfabrikata til fremstillingen av varene og eventuelt i hvor stor monn dette er gjort. Alle tilbud skal åpnes samtidig og det må settes opp protokoll over forretningen. Bli det tinget for over kr. 5 000 av en vare som er laget i utlandet, skal det straks sendes melding til Industridepartementet om det med alle de opplysninger som en må ha for å kunne avgjøre om konsesjonsvilkårene er fulgt. Når departementet finner grunn til det, kan det kreve opplyst på forhånd om konsesjonæren akter å kjøpe varer fra utlandet.

10. Trygd.

Trygd skal fortrinnsvis tas i norske selskaper, hvis disse byr likeså gode vilkår som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse.

11. Avgift.

Av den kraft som gjennomsnittlig nyttes, erlegges til staten en årlig avgift av kr. 1,50 pr. kW, beregnet etter formelen:

$$\frac{\text{kWh}}{8\,760} = \text{kW.}$$

Avgiften forfaller til betaling ved hvert års utgang. Erlegges den ikke til forfallstid, svares deretter 6 pst. årlig rente. Avgiften blir å betale fra det tidspunkt kraftuttaket oversteg 7 500 kW.

De nærmere bestemmelser om avgiftens beregning og erleggelse fastsettes av vedkommende departement.

12. Kontroll.

Selskapet plikter å rette seg etter de bestemmelser som Industridepartementet måtte treffe til kontroll med at konsesjonsvilkårene blir holdt.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelse av Industridepartementet.

13. Overtredelse av konsesjonsvilkårene.

Gjentatte eller fortsatte overtredelser av de vilkår som er fastsatt i postene 2—6 og 12 eller overskridelse av den maksimale effekt konsesjonen lyder på kan medføre at konsesjonen bortfaller, jfr. § 26, 2. ledd i lov nr. 16 av 14. desember 1917.»

Kraftuttaket forutsettes undergitt de til enhver tid gjeldende rasjoneringsregler.

Departementet har ikke tatt noe standpunkt til spørsmålet om selskapet eventuelt vil ha plikt til å søke røykskadekonsesjon etter lov av 16. juni 1961 om rettshøve mellom grannar, jfr. forskrifter gitt i medhold av loven.

Eventuell kontrakt med Drammens Elektrisitetsverk om den økte kraftleie vil departementet i tilfelle kreve innsendt kopi av i forbindelse med meddelelse om konsesjonen.

Industridepartementet

tilrår:

I medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 kap. IV tillates A/S Drammens Glassverk å leie ytterligere inntil 6 500 kW fra Drammens Elektrisitetsverk.

Tillatelsen gis på vilkår og under forutsetning som foreslått i Industridepartementets tilråding av 2. juni 1967.

20. Christiania Spigerverk.

(Tillatelse til å regulere og overføre Vingevatn og Nibbevatn m.v. i Bremanger i Sogn og Fjordane fylke.)

Kgl. res. 8. juni 1967.

I anledning av søknad fra Christiania Spigerverk om tillatelse til å regulere Vingevatn og Nibbevatn i Bremanger og å føre avløpene fra disse gjennom Langevatn til Svelgenvassdraget, samt inntil videre å overføre avløpet fra Langevatn til samme vassdrag, har Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet den 12. mai 1967 avgitt følgende uttalelse:

«Christiania Spigerverk har sendt inn søknad datert 20. juni 1966:

«Vi tillater oss herved å søke:

1. Konsesjon til erverv av vassdragsrettighetene i Vingenvassdraget, gnr. 67, bnr. 6 i Bremanger (tidligere Davik) herred, og
2. Konsesjon til regulering av Vingevatn og Nibbevatn samt overføring av Vingevatn, Nibbevatn via Langevatn i Bremanger kommune til Svelgenvassdraget i samme kommune, og
3. Midlertidig tillatelse til å overføre Langevatn uregulert til Svelgen inntil Myklebustvassdraget eventuelt bygges ut.

Det overførte vann skal benyttes i kraftstasjonen Svelgen I, som staten er eier av. Svelgen I ble satt i drift 1921 og har en maskininstallasjon på 13 200 KVA. Den årlige produksjon var tidligere ca. 60 GWh pr. år, men da Svelgen II ble bygget ut i 1958 ble en del av nedslagsfeltet fra Svelgen I utnyttet i den nye stasjonen. Svelgen I har derfor nå en årlig produksjon på bare 24 GWh. Vi har derfor i lengre tid arbeidet med overføringer til Svelgen I for å kunne utnytte maskinkapasiteten bedre i denne stasjon. Vi går ut fra at disse overføringer og den utvidede bruk av maskinkapasiteten i kraftstasjon Svelgen I ikke medfører noen forandring i leien i leiekontrakten med staten av 1957. Etter at overføringene er gjennomført vil kraftproduksjonen fra Svelgen I fortsatt ikke overskride de 40 GWh som er stipulert i denne kontrakt.

Planene går i korthet ut på å overføre Vingevatn til Nibbevatn, Nibbevatn til Langevatn og Langevatn til Sjørdalsvatn i Svelgenvassdraget. På denne måte vil vi få en økning i kraftproduksjonen i Svelgen I på 12,8 GWh pr. år, slik at totalproduksjonen blir ca. 37 GWh/år.

Anleggskostningene vil utgjøre kr. 1 800 000 og kraftprisen er beregnet til ca. 1,25 øre pr. kWh.

Det vises til utredning vedrørende eiendomsforhold, og av denne vil det fremgå at vi ikke eier vannrettighetene fra Nibbevatn og Langevatn. Vassdraget Nibbevatn—Bortne er ikke økonomisk separat utbyggbart. Vi anser ikke Myklebustvassdraget for å være økonomisk separat utbyggbart i dag.

For å sikre at Vingevatn/Nibbevatn kan overføres via Langevatn også etter at Langevatn eventuelt er regulert til fordel for Myklebustvassdraget, er det forutsatt en overføringstunnel i tilstrekkelig dybde. Tunnelen får i første omgang ikke dyptliggende inntak, men kan om nødvendig forlenges til utslag under vann.

Fordeling av vannet etter at Myklebustvassdraget eventuelt er bygget ut slik at Svelgen får det vann som tappes fra Vingevatn/Nibbevatn og Myklebustvassdraget fritt disponerer Langevatn, må skje ved regulering av lukene i henholdsvis tappetunnel til Myklebust og til Svelgen.

Vi viser for øvrig til vedlagte dokumenter:

1. Utredning vedrørende eiendomsforhold med underbilag a og b.
2. Utredning vedrørende utbygningsplaner med underbilag c og d.
3. Utredning vedrørende ulemper og skader.
4. Manøvreringsreglement.»

I vedlegg 1 er opplyst at Spigerverket eier rettighetene i Vingenvassdraget samt områdene rundt vatnet og på begge sider av elva.

Fallet Nibbevatn—Bortne eies av oppsitterne i Bortne. Fra vedlegget siteres:

«Vi har forhandlet med oppsitterne om kjøp av vassrettighetene og har forstått at oppsitterne for så vidt ikke har noe imot å selge disse. Vi ville ha foretrukket å komme til en ordning med oppsitterne, men det er imidlertid divergerende meninger om hvor stor andel de forskjellige oppsittere eier av vassrettighetene, og vi har derfor ikke kunnet komme til en avtale.

Vi regner at fallet ikke er økonomisk separat utbyggbart.»

Områdene omkring Nibbevatn og Langevatn, samt området mellom Langevatn og Sjørdalsvatn, eies av oppsitterne på Myklebust i Alfoten.

Fallene i Myklebustvassdraget tilhører oppsittere på Myklebust og Sigdestad i Alfoten. Videre siteres:

«Vi har gjennom siviling. Erik Ræstad ført forhandlinger med oppsitterne på Myklebust om kjøp av følgende rettigheter: Overføring av Vingevann til Nibbevann, Nibbevann til Langevann og Langevann til Sjørdalsvann samt regulering av Nibbevann og Langevann. I disse forhandlinger har også en regulering og overføring av Langesivann ved hjelp av pumping til Langevann vært på tale. Vi har også tilbudt oss å overta disse rettigheter etter skjønn, men i brev av 3. oktober d. å. meddelte siviling. Erik Ræstad oss at oppsitterne har utsatt avgjørelsen.

Vi anser Myklebustvassdraget for ikke å være økonomisk separat utbyggbart i dag.»

Fra vedlegg 2 til søknaden hitsettes:

«Nedslagsfelt:

Vingevann	5,5 km ²
Nibbevatn	1,8 km ²
Langevatn	3,1 km ²
Samlet	<u>10,4 km²</u>

Reguleringer:

Vingevann:	
Nåværende vannstand ... ca. k. 422 m	
Høyeste regulerte vannstand	ca. k. 428,5 m
Laveste regulerte vannstand	ca. k. 404,5 m
Reguleringshøyde	24 m
Årsavløp (spes.avløp = 100 ls/km ²)	17,3 mill. m ³
Magasinvolym	26,4 mill. m ³
Reguleringsprosent	150

Nibbevatn:

Nåværende vannstand ... ca. k. 401 m	
Høyeste regulerte vannstand	ca. k. 403,5 m
Laveste regulerte vannstand	ca. k. 398 m
Reguleringshøyde	5,5 m

Arsavløp	
(spes.avløp = 90 ls/km ²)	5,0 mill. m ³
Magasinvolym	2,7 mill. m ³
Reguleringsprosent	54
Langevatn:	
Nåværende vannstand ...	370 m
Høyeste flomvannstand ..	370,5 m
Laveste vannstand, litt over	369,8 m
Arsavløp	
(spes.avløp = 90 ls/km ²) .	8,7 mill. m ³
Sum Vingeatn, Nibbevatn og Langevatn:	
Arsavløp 17,3 + 5,0 + 8,7 = ...	31,0 mill. m ³
Magasinvolym 26,4 + 2,7 = ...	29,1 mill. m ³
Reguleringsprosent	94
Reguleringsprosent hvis effektivt	
magasin i Vingeatn settes lik	
det midlere årlige tilsig	60

Regulering og overføring av vann.

V i n g e v a t n som har sitt utløp til Vingen i Frøysjøen, overføres ved en ca. 180 m lang tunnel med minstetverrsnitt til Nibbevatn. Vingeatn reguleres ved at nåværende vannstand heves 6,5 m ved en hvelvdam og senkes 17,5 m. I tunnelen plasseres en tappelupe. (På våre oversiktskart, som ble laget i 1960 på grunnlag av flyfotografier, er høyden på Vingeatn angitt til 425 m. Ved senere målinger er vi kommet til at naturlig vannstand ligger på ca. 422 m.)

N i b b e v a t n som har sitt utløp nordover i Bortne, overføres (inkl. det overførte avløp fra Vingeatn) til Langevatn ved en ca. 95 m lang tunnel med minstetverrsnitt. Det regnes med en senkning på 3 m og en oppdemning på 2,5 m. Det vil bli plassert en tappelupe ved tunnelinntaket i Nibbevatn. For å ta vare på tilfeldige flommer søkes vannstanden holdt ca. 1 m under HRV slik at kun flomspissene vil renne over trebukkedammen og mot Bortne.

L a n g e v a t n som har sitt avløp til Myklebustelven med utløp i Ålfotfjorden, overføres (sammen med Vingeatn og Nibbevatn) til Brandevatn i Svelgenvassdraget ved en tunnel.

Bunnen av tunnelen legges så lavt at tunnelen kan nyttes til overføring også etter en eventuell utbygging av Myklebustvassdraget med magasin i Langevatn.

Inntaket i Langevatn bygges slik at dagens forhold forandres minst mulig. Ved små vannføringer, ca. 0,5 m³/s. blir vannstanden som nå 370,0. Ved flom og sterk tapping fra ovenforliggende magasiner vil vannstanden kunne stige til kote 370,50. Etter lange tørkeperioder vil tilsiget til Langevatn bare bli noen få liter og vannstanden vil nærme seg terskelens nivå, nemlig k. 369,80. I Langevatns nåværende utløp heves elvebunnen noe ved oppfylling som beskyttes med grov stein.

Hensikten med denne oppbygging er ikke å heve vannstanden, men å søke å holde vannstanden så nær som mulig dagens vannstand. Uten en slik oppbygging måtte vannstanden senkes permanent minst 0,5 m for å sikre at vannet ikke renner mot Myklebust. Ved å bygge opp elvebunnen kan normalvannstanden bli som i dag. Man vil, som før sagt, få noe stigende vannstand under flom og ved sterk tapping fra Vingeatn/Nibbevatn. Flomavledning mot Myklebust vil man bare få under store flommer.»

I vedlegg 3 beskrives skader og ulemper:

«1. Vingenvassdraget.

Vingeatn ligger i et avsidesliggende fjellterreng hvor det ikke foregår noen trafikk, og reguleringen vil derfor ikke virke generende.

Området omkring Vingeatn har ubetydelig vegetasjon. I den sør-vestre del er det litt fjellbjørk og beiter. En regulering vil ikke føre til noen skader av betydning. Elven fra Vingeatn faller steilt ned i Vingen. Det er ikke oppgang av sjø-ørret, og gyteplasser vil ikke bli berørt.

2. Nibbevatn—Fallet Nibbevatn—Bortne.

Området omkring Nibbevatn har sparsom vegetasjon, og det finnes noe uproduktiv skog. Overføring av Vingeatn til Nibbevatn og en oppdemning av Nibbevatn vil bare i liten grad berøre beiter.

I dette fjellterreng er det praktisk talt ingen trafikk, og reguleringen vil derfor ikke virke skjemmende.

I Nibbevatn er det fisk, og fisket vil bli noe berørt ved reguleringen.

I fallet Nibbevatn—Bortne fløtes ikke tomer. Elven brukes heller ikke til drift av kvern eller sag.

I hovedelven i Bortne går det opp sjø-ørret. Vannføringen der vil bli berørt i en lengde på ca. 800 m regnet fra utløpet. Da Nibbevatns nedslagsfelt utgjør bare ca. 2 pst. av elvens totale nedslagsfelt, vil dette neppe ha noen innvirkning på fisket.

3. Myklebustvassdraget—Langevatn.

Ved overføring av Nibbevatn til Langevatn vil det nye elveløp gjøre en del mindre skader på beiter og skog.

Det har hittil vært liten trafikk i området ved Langevatn, men det er nå bygget veg fra Ålfoten fram til Sordalsvann, og i løpet av 3 til 4 år vil denne vegen bli sammenknyttet med Svelgen.

Ved planlegging av overføringen har en lagt stor vekt på å beholde Langevatn mest mulig uberørt. Ved flom og sterk tapping vil vannstanden ikke bli noe særlig høyere enn før overføringen, og det vil eventuelt bare bli helt ubetydelige skader på skog og beiter.

I selve Langevatn antas ikke overføringen å ha noen innvirkning på fisket. I Langesivatn kan det ha noe innvirkning på gyteforholdene ved at elven mellom Langevatn og Langesivatn blir tørrlagt.

Myklebustvassdraget har ikke vært benyttet til fløtning.

I elven som renner ut i Ålfoten foregår det sjø-ørretfiske, men da Langevatns nedslagsfelt bare utgjør ca. 6 pst. av det totale nedslagsfelt, antar en at overføringen ikke vil ha noen innvirkning på fisket.

Overføringen fra Langevatn til Sordalsvatn vil medføre en del mindre skader på skog og beiter.

Planene går videre ut på å bygge en enkel anleggsvei fra nåværende hovedveg ved Langevatn fram til påhuggstedene for senknings-tunneler for Vingeatn og Nibbevatn.

4. Svelgenvassdraget.

En øket vannføring i dette vassdrag ved overføring av de ovenfor nevnte vatn vil ikke

ha noen skadevirkninger og vil heller ikke ha noen innvirkning på fisket.»

Søknaden har vært kunngjort juli 1966 i Norsk lysingsblad og lokalpressen og lagt fram for distriktet på vanlig måte.

Bremanger kommunestyre har i møte den 11. oktober 1966 gjort følgende vedtak:

«1. Det vert tilråda gjeve konsesjon til erverv av vassdragsrettane i Vingenvassdraget, gnr. 67, bnr. 6 i Bremanger.

2. Det vert tilråda gjeve konsesjon til regulering av Vingevatn og Nibbevatn, likeeins overføring av Vingevatn, Nibbevatn via Langevatn i Bremanger kommune til Svelgenvassdraget.

3. Det vert tilråda gjeve mellombels løyve til å overføre Langevatn uregulert til Svelgen inntil Myklebustvassdraget eventuelt vert bygt ut.»

Innlandsfisknemnda i Bremanger hadde på forhånd gitt denne uttalelsen av 30. august s. å.:

«Dersom overføringa av Vingevatn, Nibbevatn og Langevatn til Svelgvassdraget fører med seg at gyte- og fisketilhøva vert øydelagde eller ringare enn før reguleringa, må søkjaren syta for å sette ut naudsynleg settefisk, slik at fiskebestanden ikkje tek skade.

Dersom søkjaren tek omsyn til dette, har innlandsfisknemnda ikkje noko imot nemnde regulering.»

Jordstyret hadde likeledes gitt uttalelse i møte samme dag:

«1. Sett frå jordbrukssynsstad har reguleringane liten eller ingen skadeverknad, og Jordstyret vil rå til at omsøkte konsesjonar og løyver vert gjevne.

2. Jordstyret vil gjeve skrevet frå eigarane på Myklebust sin beste stønad når det gjeld vern om naturrikdomane i området. Serleg etterarbeidet med anleggsdrifta må gjerast med omtanke.

Der må også takast all mogeleg omsyn til jakt og beiteinteressene, då desse er av stort verdi for garden Myklebust.»

Det av jordstyret nevnte skrevet fra grunneierne på Myklebust er datert 29. august 1966 og lyder:

«Grunneigarane har i lenger tid forhandla om minneleg overeinskomst for nyttiggjeringa av vassrettane sine. Men då det såg ut til at Spigerverket ikkje tok omsyn til synspunkta åt grunneigarane, vart desse forhandlingane avslutta.

Vasskraft. Fallverde.

Grunneigarane har hevda at vassdraget er økonomisk nyttbart i eige felt, noko Spigerverket imøtegår, og i søknaden vert også dette hevda utan at saka er undersøkt frå søkjaren si side.

Vassdraget har i mange år vore nytta til

vassforsyning og til eit mindre privat kraftverk. Kraftstasjonen brann ned for kort tid sidan og er ikkje oppbygd på nytt. Grunneigarane har hevda at verket må innløyssast, men har ikkje fått medhald i dette. Verket vert ikkje nemnt i søknaden.

Grunneigarane meiner at vassdraget sitt nedre 250 m bruttofall er nyttbart og vil krevja fallverdet for det overførde vatn erstatta i denne høgd. Spigerverket kan nytta vatnet i ei nær tilsvarende fallhøgd ved overføringa.

Nedslagsfeltet til Langevatnet er 3,1 km². Det må reknast å ha eit spesifikt avlaup på minst 100 l/s. km², medan søknaden brukar berre 90 l/s. km².

Det siste talet er påfallande lågt fordi Spigerverket for nabofeltet i aust til Svelgen II reknar 130 l/s. km². (Det vert antake å vera oppe i 145 l/s. km²), og for nabofeltet i vest reknar 100 l/s. km². Sjølv om vassflata til innsjøen er lågare enn Vingevatnet si, er nedbørfeltet ikkje mindre gunstig plassert. Då direkte målingar ikkje ligg føre, kan Spigerverket sine egne farsame kalkyler kanskje vera økonomisk forsvarlege, men i tilhøvet til grunneigarane må det reknast med høgere avlaup.

At Spigerverket i den noverande søknaden ikkje reknar med reguleringsmagasin, har i relasjon til grunneigarane inga betydning. Vatnet kan svært lett senkast og også oppdemmast til nær 80 pst. magasin av årsavlaupet.

Alt avlaup vert nyttiggjort i overføringa, og der må reknast gjennomsnittleg overført 10 mill. m³. Det tilsvarar 0,315 m³/s. som i 250 m fall utgjør nær 1 000 nat.-hk.

Spigerverket reknar med å produsere 3,6 GWh årleg av Langevatnet sitt felt. Talet er sannsynlegvis 10 pst. større, jfr. avlaupsantakinga, og det tilsvarar ca. 750 turbin-hk eller ca. 900 nat.-hk i det utnytta fall i Svelgen I.

Skadar og ulemper:

Fiske.

Vatna i dette vassdraget er svært fiskerike, og der vert drive effektivt fiske frå grunneigarane si side sjølv om området hittil ikkje har vore utnytta kommersielt (til utleige).

Overføringsvatnet frå Vingevatn og Nibbevatn vil passere fleire mindre fiskevatn (Sleip-elvløkane) som ikkje er nemnt i søknaden. Både dei endra vassføringar og forurensingar frå tunnelarbeid og utslag vil skada fisket her og i Langevatn.

Det må reknast med ei betydeleg utvandring av fisk ned i Svelgenvassdraget gjennom overføringstunnelen. Ein må anta at fisket i Nibbevatn må verta øydelagt ved senkinga. Grunneigarane på Myklebust har òg rettane ned gjennom dalen til Sjørdalsvatn der forurensingar frå tunnelarbeid mot Langevatn vil medføre skade på fisken.

Ein må forlanga at søkjaren straks set i gang ein fiskeribiologisk sakkyndig til å greida ut kva som bør gjerast for å redusere skadeverknadene før arbeidet vert sett i gang. Planene kan kanskje endrast på basis av slike undersøkingar.

Søkjaren har nemnt at det hittil har vore liten trafikk i området ved Langevatn, men at den nye gjennomfartsvegen vil koma i løpet av 3 til 4 år.

Sett i relasjon til grunneigarane sine fiskeri-interesser har mangelen på trafikk utanfrå vore ein stor fordel og har redusert behovet for fiskeoppsyn. Det må påleggast søkjaren som vilkår for løyvet at grunneigarane får dekkja utgiftene til fiskerioppsyn i anleggstida.

Avlaupet frå Langevatn til Kalveholløkane vert borte. Både i denne elva og frå Løken til Langesivatn er det svært gode gyteplassar. Fiskeproduksjonen i Langesivatn vert sterkt redusert ved reguleringa. Ein kan nemna at utbygging i eige felt av Myklebustvassdraget ikkje ville ha slike skadeverknader som her nemnt, og at fallverdi og verdi av fisketapet må bereknast summert.

Jakt.

I heile området frå Sjørdalsvatn forbi Brandevatt, Nibbevatt, Sleipvløkane og Langevatn har Myklebustbrukarane eit svært godt hjortejakt- og rypejaktterreng.

Serleg hjortejakta er av betydeleg økonomisk interesse. Det vert no årleg felt ca. 20 dyr i Myklebustterrenget, og av dette fell mellom halvparten og tredjeparten i denne delen av terrenget.

Tunnelar, vegar og nye laup vil forstyrta tilhøva serleg i anleggstida, medan anleggsvegane vil halda fram med å vera ei hindring for dyretrekka.

Det må verta sørgt for sikring ved sjakter og tunnelforskjeringar, og det må verta ordna med jaktoppsyn i anleggstida.

Trafikk i terrenget for drift og vedlikehald av anlegga vil også skada jaktinteressene på lang sikt.

Alla fårar og ulemper som er nemnde ovanfor vil også vera gjeldande for beitedyr. Grunneigarane har betydelege interesser i dette beiteområdet.

Skogsdrift.

Ein vil tru at reguleringane og overføringane ikkje i serleg grad vil skada skogsdrifta, men visse areal vert belasta med tippar, brakkeplassar, vegar og kraftliner. Dette vil òg føra til ulemper (kantskadar) langs dei uthogne areal.

Ulempene vert i ei viss grad oppvegne ved at brukarane får høve til å nytta vegane, og slikt høve, utan plikt til vedlikehald av vegar må stillast som vilkår.

Turisme.

Det uvanleg vakre landskap i Myklebustdalen, dei gode fiskevatna og den sjeldsynt rike viltforekomsten byr på høve til utvikling av ferisenter med hytteutleige, utleige av fiskerettar m. m.

Før at slike interesser skal kunna fremjast er det viktig at terrenget i størst mogeleg grad vert skåna under utbygging for andre formål. Den stygge utføringa av den vegen som no er bygd gjennom dalen viser kor lite omsyn anleggsdrifta kan ta til slike tilhøve. Dei mange kraftliner tykkjast og vera lagt med liten tanke for naturvern. Brakker, anleggstilriggingar o.l. må fjernast straks arbeida er fullført. Verde av grunn som vert nytta midlertidig eller varig må bedømmast ut frå dei gode høve for utvikling av turistinteressene.

Separat utnytting av Myklebustelva.

Det er nemnt spesielt at overføringa av Vingevatn og Nibbevatt er varige tiltak, medan søknaden for Langevatn inneber eit midlertidig løyve. I framtida vil då den situasjonen kunna oppstå at vatnet frå dei to fyrstnemnde felta skal først via Langevatn til Sjørdalen, medan Langevatnet sitt eige tilsig skal først austover i eige felt.

Det må sørgjast for ein effektiv kontroll av fordelinga av desse tilsiga, og ein må krevja at den vert sett i gang straks overførings-tunnelane er i drift, slik at ein har tilfredsstellande kontrollmaterial i framtida.

Sluttkommentar.

Søknaden tykkjast ville gje inntrykk av at det er ubetydelege verdier og grunneigarinteresser som vert rørde ved av den planlagde overføringa:

— Vi anser ikkje Myklebustvassdraget for å vere økonomisk separat utbyggbart i dag.

— Ad Nibbevatt. I dette fjellterreng er det praktisk talt ingen trafikk, og reguleringen vil derfor ikkje virke skjemmaende.

— I selve Langevatn antas ikkje overføring å ha noen innvirkning på fisket.

— (Ad Sjøørretfiske) . . . men da Langevatns nedslagsfelt bare utgjør ca. 6 pst. av det totale nedslagsfelt, antar en at overføring ikke vil ha noen innvirkning på fisket.

Grunneigarane meiner at dei ovanfor nemnde uttrykk for eit heilt einseitig syn har vore gjeldande i alle forhandlingar og er grunnen til at forhandlingane vart brotne. Når det same syn no kjem til uttrykk også i ein offentleg søknad, må ein kunne krevja at påstandane vert underbygde eller at dei faktiske tilhøve vert bedømde av sakkjendige på dei respektive område.»

Skogutvalet i Bremanger har ifølge vedtak av 30. august 1966 ingen merknad til søknaden.

Friluftsnemnda i Bremanger har ifølge udatert møteutskrift uttalt:

«Det var einighet om at ein ikkje kan gå imot denne søknaden såframt Langevatn ikkje vert regulert.

Langevatn ligg like ved bilveg, og det ville verta følt skjemmaende om dette vatnet vart regulert.

Vingevatn og Nibbevatt ligg meir mot fjellet og er såleis ikkje så skjemmaende ved regulering.

Ein må krevje at avlaupet frå dei påtenkte tunnelar må først i kanalar frå vatn til vatn. Steinmasser frå tunnelar må leggjast slik at dei er minst mogeleg synlege og at det vert teke omsyn til at naturen vert minst mogeleg skjemd.

Rundt Langevatn er eit fint friluftsområde som egnar seg godt for hyttebygging bl. a.

Friluftsnemnda har tidlegare tilrådd formannskapet om å sikre dette området for friluftsmål.

Friluftsnemnda vil derfor ikkje gå med på at Langevatn vert regulert.»

Sogn og Fjordane fylkeslandbruksstyret går ifølge vedtak av 25. november 1966 ikkje imot at konsesjon blir gitt.

Elektrisitetforsyninga i Sogn og Fjordane sier i brev datert 6. desember 1966:

«Når det gjelder den utbyggingsplan som Christiania Spigerverk har lagt fram, har jeg ingen særlige merknader. Det hadde vært ønskelig om de magasiner og nedslagsfelter det gjelder hadde kunnet utnyttes i en større fallhøyde. Jeg tror imidlertid ikke det er realistisk å regne med at Vingeavatn og Nibbevatn vil kunne utbygges separat. Hva angår Myklebustvassdraget er jeg enig med Christiania Spigerverk i at dette neppe i dag er økonomisk utbyggbart langs eget løp.

Det synes derfor å måtte være riktig å gjennomføre en overføring og regulering som foreslått, og på den måten utnytte ledig kapasitet i kraftstasjonen Svelgen I.

Jeg vil anbefale at ervervs- og reguleringskonsesjon gis i samsvar med søknaden.»

Fylkesmannen viser i brev av 8. desember 1966 til ovenstående uttalelser, og sier:

«Herifrå har ein ikkje merknad å gjera og seier seg samd i tilrådinga frå overingeniøren for elektrisitetforsyninga i skriv av 6. desember 1966 framanfor.»

Uttalelsene har vært forelagt søkeren, som i brev av 31. januar 1967 bemerker:

«Uttalelsen fra grunneieren.

- a) I vår søknad av 20. juni 1966 har vi anført: «Vi anser ikke Myklebustvassdraget for å være økonomisk separat utbyggbart i dag.» Vi mener fortsatt at dette er en riktig vurdering. Hvis det i fremtiden skulle vise seg at vassdraget er økonomisk utnyttbart i eget felt, vil det imidlertid etter de planene som vår søknad om midlertidig overføring av Langevatn bygger på, fortsatt være mulig å foreta separat utbygging av Myklebustvassdraget.
- b) Den kraftstasjon som nevnes i uttalelsen fra grunneierne brant ned for flere år siden, 1962, og er ennå ikke ført opp igjen, hvilket viser at den ikke kan ha særlig betydning for grunneierne.
- c) Det spesifikke avløpet fra Langevatn har vi vurdert til 90 l/sek. pr. km² på grunnlag av målinger av tilløpet til vår kraftstasjon Svelgen I. Langevatns nedslagsfelt ligger forholdsvis lavt og langt øst, slik at en ikke kan regne det spesifikke avløp større enn gjennomsnittet for kraftstasjonen Svelgen I. Grunnen til at vi har satt Vingevatns spesifikke avløp til 100 l/sek. pr. km² er at dette vannet ligger høyere og lenger vest enn Langevatn.
Ved beregning av kraftproduksjonen har vi gått ut fra at det medgår 2,4 m³ vann til hver kWh som blir produsert i vår kraftstasjon Svelgen I.
- d) Med hensyn til grunneiernes krav om iverksettelse av fiskeribiologiske undersøkelser, kan vi opplyse at vi på frivillig

grunnlag har stillet midler til rådighet for konsulenten for ferskvannsfisket i Vest-Norge til dekning av utgiftene ved slike undersøkelser. Undersøkelser ble foretatt sommeren 1966, men vi har ennå ikke mottatt noen rapport fra Fiskerikonsulenten.

e) Vi tror ikke at det vil være behov for øket fiskeri- og jaktoppsyn. Eventuell økning av behovet må i alle tilfelle tilbakeføres til den nye gjennomfartsveien i dalen, og utgiftene kan ikke påveltes søkeren.

Uttalelsen fra Friluftsnemnda.

Når Friluftsnemnda sier i sin uttalelse at «ein må krevja at avløpet frå dei påtenkte tunnelar må forast i kanalar frå vatn til vatn», går vi ut fra at dette er med tanke på å unngå skjemt natur. Slik som de stedlige forhold er, mener vi imidlertid at forskjellen i skjemt natur ved å la vannet gå i naturlige elveleier istedenfor i kanaler, er uvesentlig. I alle tilfelle vil det som eventuelt kan vinnes ved føring i kanaler, ikke stå i noe rimelig forhold til omkostningene ved å anlegge kanalene. Vi peker i denne forbindelse på at avløpet fra senkningstunnelen for Vingeavatn i hele sin lengde vil komme under HRV i Nibbevatn. Avløpet fra Nibbevatn vil danne et nytt elveleie på ca. 170 m i tildels bratt terreng ned til Sleipelvløkane. Herfra vil det følge nåværende, men dog utvidet elvefar til Langevatn. Fra utløpet av tappetunnelen for Langevatn vil avløpet danne et nytt elveleie på ca. 100 m ned til Brandevatt. Herfra og ned til Sordalsvatn vil det følge det nåværende bekkefar i ca. 1 430 m lengde. Bekkefaret som løper parallelt med den nye riksvegen i ca. 100 m avstand, vil bli bredere på grunn av den større vassføringen, og det vil som nevnt i vår søknad medføre en del mindre skader på skog og beite.»

På Hovedstyrets anmodning meddeler søkeren i brev datert 3. mars 1967 at de neddemte arealer blir 145 da ved Vingeavatn og 22 da ved Nibbevatnet.

Endelig har Kommunal- og arbeidsdepartementet oversendt følgende uttalelse fra møte den 21. august 1966 i Sogn og Fjordane fylkesfriluftsnemnda:

«Fylkesfriluftsnemnda er kjend med at også grunneigarane er interesserte i å byggje ut området til friluftsføremål.

Det vil kunne nyttast heile året (skisport, sportsfiske, fotturar o.l.).

Når vegen Svelgen—Ålfoten vert ferdig, vil ein tru at spurnaden etter hyttetomter vil auke sterkt. Det må difor regulerast og byggjast med varsemd og omtanke frå første stund.

På grunn av den store verdi reguleringa og overføringa har for Christiania Spigerverk, og på grunn av at Langevatn ikkje skal regulerast, berre overførast, går fylkesfriluftsnemnda ikkje imot søknaden. Men ein vil poengtere sterkt dei moment Bremanger komm. friluftsnemnd peikar på i si fråsegn og meiner det må setjast følgjande vilkår:

1. Christiania Spigerverk skal snarast mogeleg og i god tid før arbeidet vert sett i gang, utarbeide fullstendig plan over anleggsvegar og plassering av tunnelmasse o.l. Planen skal leggjast fram for Bre-

- manger kommune/Bremanger kommunale friluftsnemnd til godkjenning.
2. Christiania Spigerverk skal varsle Bremanger kommunale friluftsnemnd i god tid før arbeidet vert sett i gang.
  3. Det må under heile anleggsperioden leggjast stor vekt på å hindre uturvande inngrep i lendet på og omkring arbeidsplassane.
  4. Dersom tunnelmassen må tippast på serkilde tippeplassar, skal desse etterpå dekkast med jord o. l. slik at dei skil seg minst moglege ut frå terrenget elles.
  5. Det skal ryddast skikkeleg etter at anleggsarbeidet er slutt.
  6. Bremanger kommunale friluftsnemnd skal føre tilsyn med arbeidet og oppryddinga for å ivareta allmenne friluftssinteresser og naturverninteresser.»

Departementet hadde selv ikke noe å bemerke.

Hovedstyrets bemerkninger:

I overensstemmelse med stortingsvedtak av 31. mai 1955 er A/S Bremanger Kraftselskaps vassdragsretter og kraftanlegg m. v. i Svelgenvassdraget overdratt til staten, og bortleid til Christiania Spigerverk ved kontrakt av 1957.

I denne forbindelse ble Spigerverket med Kronprinsregentens resolusjon av 16. mars 1956 gitt konsesjon på regulering av Hjelmevatn, Sjørdalsvatn og Svelgsvatn. Selskapet bygde ut fallet fra Hjelmevatnet til fjorden i en egen stasjon Svelgen II. Avløpet fra dette vatnet ble således tatt bort fra Svelgsvassdraget for øvrig, som fremdeles utnyttes i den gamle stasjonen Svelgen I.

Tillatt regulering i Svelgsvatn er 6,5 m opp og 9,0 m ned, i Sjørdalsvatn 10 m opp og 10 m ned. I sistnevnte er det imidlertid bare gjennomført en regulering på 3 m opp og 6 m ned. Magasinene i de to vatna er henholdsvis 10,7 og 5,8 mill. m³, mens det for sistnevnte er gitt konsesjon på 14,7 mill. m³. Magasingrad ca. 20 pst., konsedert ca. 30,5 pst. Regulert vassføring i Svelgen I er nå 1,9 m³/sek., eller 72 pst., mens den tillatte regulering fullt utnyttet ville gi 2,3 m³/sek., eller 87 pst.

Det søkes nå om tillatelse til å regulere Vingeavatn i Vingenassdraget og Nibbevatn i Bortnevassdraget og til å føre avløpene fra disse gjennom Langevatn i Myklebustvassdraget og over til Svelgenassdraget. Det søkes samtidig om tillatelse til midlertidig også å føre avløpet fra Langevatnet over til Svelgenassdraget.

De omsøkte reguleringene er:

	Opp m	Ned m	Reg.høyde m	Magasin mill. m ³
Vingeavatn ..	6,5	17,5	24,0	26,4
Nibbevatn ..	2,5	3,0	5,5	2,7

Med ovennevnte reguleringer og overføringer vil samlet magasingrad bli 39 pst. og regulert vassføring i Svelgen I vil øke med 1,2 m³/sek. til 3,1 m³/sek., eller til 83,5 pst. av årlig avløp. Med den tillatte regulering av Sjørdalsvatnet fullt utnyttet ville magasingraden bli 46,5 pst., vassføringsøkningen 1,3 m³/sek. og regulert vassføring 3,6 eller ca. 97 pst. Det tas vanlig forbehold om tallberegningen.

Regnes brutto fallhøyde i Svelgen I til ca. 224,5 m, blir kraftinnvinningen ca. 3 750 nat.-hk. Produksjonsøkningen har søkeren gitt opp til 12,8 GWh pr. år. Med en anleggskostnad på 1,8 mill. kroner blir prisen pr. kWh ca. 14 øre i anlegg.

Spigerverket har i dag underskott på kraft til smelteverket i Svelgen, og behovet vil øke. Selskapet kan på denne måte skaffe seg et snarlig og billig krafttilskott, samtidig som ledig kapasitet i den gamle stasjonen vil bli utnyttet. Kraftmangelen kan på denne måten bli noe avhjulpet inntil selskapet eventuelt får bygd ut Nordalvassdraget, jfr. Hovedstyrets brev av 13. februar 1967.

Eiendomsforhold.

Søkeren opplyser å eie rettighetene i Vingenassdraget. Fallet Nibbevatn—Bortne eies av oppsitterne på Bortne, men regnes ikke økonomisk utbyggbart separat. Myklebustvassdraget tilhører oppsittere i Alfoten. Disse hevder at fallene her er separat utbyggbare, men etter Hovedstyrets oppfatning kan man ikke regne med at dette vassdraget vil bli utbygget i nær fremtid.

Skader og ulemper.

De vatn som søkes regulert, ligger i et lite beferdet strøk med sparsom vegetasjon. Overføringene vil imidlertid medføre noen skade på skog og beite på strekningen Nibbevatn—Langevatn—Sjørdalsvatn. I samtlige berørte vassdrag vil fisket bli skadelidende. Det hevdes videre at anleggene vil bli til ulempe for beitedyr og for jakt på hjort og rype. Ellers er det gjort merksam på at Myklebustvassdraget nyttes til vassforsyning. Man har tidligere også hatt et lite privat kraftverk her, men dette er ikke bygget opp igjen etter en brann for en del år siden.

Konklusjon.

Myklebustvassdragets nedbørfelt skal være ca. 50 km², hvorav Langevatnets 3,1 eller vel 6 pst. Hovedstyret antar da at en overføring som planlagt ikke skulle volde noen store ulemper for vassforsyningsanleggene.

Når det gjelder skader på fisket, har saken vært forelagt Landbruksdepartementet, uten

at svar ennå er mottatt. Innlandsfiskeremnda i Bremanger har imidlertid ikke noe imot reguleringene, dersom konsesjonæren sørger for den nødvendige settefisk til å holde bestanden vedlike. Hovedstyret kan ikke se at det her dreier seg om særlig store verdier.

Noen direkte protest mot søknaden foreligger ikke. Den er anbefalt av Bremanger jordstyre og formannskap, Elektrisitetsforsyninga i Sogn og Fjordane og Fylkesmannen. Heller ikke fylkesfriluftsnemnda, Statens friluftsråd eller Naturvernrådet går imot.

Hovedstyret mener at nytten av regulerings- og overføringene i vesentlig grad overstiger skadevirkningene og vil tilrå at tillatelse gis.

Utkast til vilkår vedlegges.

Til vilkårene skal Hovedstyret bemerke:
Konsesjonstid, post 1.

Som ved hovedkonsesjonen av 16. mars 1956 foreslås her at tillatelsen skal gjelde for den tid kontrakten mellom staten og Spigerverket står ved makt, men ikke utover 23. april 1995. Den midlertidige overføringstillatelsen for Langevatnet er dessuten tidsbegrenset til eventuell utbygging av Myklebustvassdraget skjer.

Årlige avgifter, post 2.

Ved ovennevnte konsesjon i 1956 ble nyttet satsene kr. 1 pr. nat.-hk til staten og kr. 2 pr. nat.-hk til kommuner. For overføring av Vatn 11 (Langevatn) fra Førdevassdraget til Hjelmevatnet ble i 1966 satsene satt til henholdsvis kr. 1,50 og kr. 4, og for overføringen av Little Snønykjevatt fra Åskåravassdraget til Hjelmevatnet d. å. kr. 3 og kr. 5.

Hovedstyret mener man her passende kan bruke satsene kr. 1,50 og kr. 4 som ved Vatn 11.

Jakt og fiske, post 12.

Det er foreløpig ikke kommet inn uttalelse fra Landbruksdepartementet. Hovedstyret mener imidlertid at det bør være anledning til å gi vanlige pålegg for å holde fiskebestanden oppe i den utstrekning det finnes rimelig. Det er tatt inn bestemmelse om dette. Dessuten er det foreslått at konsesjonæren skal bære utgiftene til jaktoppsyn i anleggstida, dersom vedkommende departement finner det nødvendig.

Sikkerhetsstilling, post 18.

Det foreslås at bestemmelsen i post 19 i vilkårene for reguleringskonsesjonen av 16. mars 1956 om sikkerhetsstilling også skal omfatte denne tillatelse.

Naturvern m. v., post 20.

Posten er gitt vanlig form og skulle dekke

det vesentligste av de krav fylkesfriluftsnemnda har satt fram. Man har imidlertid ikke funnet det riktig å ta inn bestemmelse om at nemnda skal føre tilsyn med arbeidet og oppryddingen.

Andre merknader.

Når det gjelder spørsmålet om i hvilken utstrekning og under hvilke forutsetninger anleggsvegene skal kunne nyttes av grunneierne og andre, antar Hovedstyret at skjønnet best kan vurdere dette.

Kontroll med tilsigene til de overførte vatna av hensyn til mulig fremtidig utbygging av Myklebustvassdraget, kan ikke sees å være nødvendig for tida, men kan bli aktuelt dersom Myklebustvassdraget mot formodning skulle bli utbygget separat.

Hovedstyret er enig med den kommunale friluftsnemnda i at konsesjonæren må sørge for at overføringene ikke bevirker stygge sår i terrenget. Man er imidlertid ikke så kjent med terrengforholdene at man vil foreslå et ufravikelig krav om at vatnet skal føres gjennom kanaler. Det kan f. eks. tenkes å bli aktuelt med delvis kanalisering og forbygging. Man vil derfor nøyet seg med å vise til vilkårenes post 20 vedrørende naturvern.

Utkast til *m a n ø v r e r i n g s r e g l e m e n t* vedlegges. Retten til tapping etter eget behov er bare begrenset ved pålegg om at flomvassføringer så vidt mulig ikke skal økes, og at tørrlagte elveløp ikke for raskt skal tilføres vatn av betydning.

Søknaden omfatter dessuten erverv av rettighetene i Vingenassdraget. Hovedstyret antar imidlertid at slik tillatelse ikke er nødvendig.

Man skal også nevne at Christiania Spigerverk med brev av 3. april d. å. har søkt om tillatelse etter oreigningsloven til å sette ovennevnte regulerings- og overføringsarbeider i verk før skjønn er holdt. Denne sak er under behandling.

Sakens dokumenter vedlegges.

Behandlet i møte den 8. mai 1967.»

D e p a r t e m e n t e t skal bemerke:

Kraftinnvinningen er av hovedstyret beregnet til ca. 3 750 nat.-hk i det 224,5 m høye fall i Svelgen I. Kraftstasjonen som eies av staten er ved kontrakt inngått i 1957 leiet bort til Christiania Spigerverk inntil 23. april 1995. Kraftproduksjonen er forutsatt ikke å overstige 40 GWh og er for tiden av søkeren oppgitt å være ca. 24 GWh. Produksjonsøkningen ved de omsøkte reguleringer og overføringer er av søkeren beregnet til 12,8 GWh. Departementet har for øvrig merket seg at

den ved Kronprinsregentens resolusjon av 16. mai 1956 tillatte regulering av Sördalsvatn bare delvis er gjennomført, og vil ta spørsmålet opp med søkeren. Den utvidede bruk av maskinkapasiteten skulle ikke under noen omstendigheter medføre endringer i leiekontrakten med staten.

Anleggsomkostningene er beregnet til 1,8 mill. kroner som vil gi en kraftpris på 14 øre/kWh i anlegg.

De berørte vassdrag ansees for tiden ikke separat økonomisk utbyggbare. Det gjelder Vingenvassdraget som eies av søkeren og Myklebustvassdraget og fallet Nibbevatn—Bortne som det hittil uten resultat er ført forhandlinger om overtagelse av. De nevnte vassdrag søkes overført. Departementet antar at det ikke er nødvendig med ervervs-konsesjon.

Det vil bli noen skader og ulemper ved neddemming m. v. av skog og beitemark og fisket vil bli skadelidende. Det er videre påberopt i skade på vannforsyning, for mulig drift av privat kraftverk og for jakt. Det dreier seg imidlertid overalt om mindre skader. Det er ikke framkommet noen direkte protester mot at søknaden imøtekommes.

Departementet vil med hovedstyret rå til at Christiania Spigerverk meddeles tillatelse til reguleringer og overføringer som omsøkt, for den tid kontrakt med staten måtte bestå, dog ikke utover 23. april 1995, på vilkår i det vesentlige i samsvar med hovedstyrets forslag. Når det gjelder Langevatn er det søkt om tillatelse til midlertidig overføring inntil Myklebustvassdraget blir utbygget. Departementet antar at tillatelsen for overføring av Langevatn bør gis for det samme tidsrom som de øvrige omsøkte reguleringer og overføringer. I vilkårenes post 1 tas det imidlertid inn en bestemmelse om at overføringstillatelsen for Langevatn kan tilbakekalles av departementet dersom vannet kan nyttegjøres ved en eventuell utbygging eller overføring av Myklebustvassdraget. Årlige konsesjonsavgifter er foreslått med kr. 1,50 og kr. 4 pr. nat.-hk til henholdsvis stat og kommuner. Videre er foreslått vilkår til fordel for fisket, jakt, og fiskeoppsyn i anleggstiden og vanlige vilkår for øvrig.

Som nevnt av hovedstyret er det ikke innkommet uttalelse fra Landbruksdepartementet om fiske. Det tas derfor forbehold om at departementet kan foreta endringer og tilføyelser i de foreslåtte vilkår dersom man skulle finne dette nødvendig. Departementet viser til hovedstyrets foran inntatte bemerkninger til de enkelte vilkår og er enig i at det i tillegg til de oppstilte vilkår blant annet om hydrologiske undersøkelser, naturvern, vege-

m. v. ikke skulle være grunn til å oppstille særlige vilkår om kanaler ved utløpet av overføringstunneler, måling av tilsig, bruk av anleggsveger m. v. og heller ikke om vannforsyning.

Forslag til vilkår er sålydende:

«1.

Konsesjonen gjelder for den tid kontrakten mellom staten og Christiania Spigerverk om leie av Svelgenvassdraget m. v. står ved makt, dog ikke utover 23. april 1995. Tillatelsen for overføring av Langevatn kan tilbakekalles etter nærmere bestemmelse av departementet ved en eventuell utbygging eller overføring av Myklebustvassdraget.

Konsesjonen kan ikke overdras.

De utførte regulerings- og overføringsanlegg eller andeler deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall i samme vassdrag nedenfor anleggene.

Ved utløpet av den i konsesjonen fastsatte tid tilfaller anleggene med tilliggende grunn og rettigheter og med de bygninger og andre innretninger som er oppført av hensyn til reguleringen og overføringen staten med full eiendomsrett og uten vederlag. Hvilke bygninger og innretninger staten kan forlange, avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

For den øking av vannkraften som reguleringen og overføringen tilflyter eiere av vassfall eller bruk i vassdraget, skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 1,50 pr. nat.-hk.

Til de fylkes-, herreds- eller bykommuner som Kongen bestemmer kr. 4 pr. nat.-hk.

Etter 20 år kan fastsettelsen av avgiftene tas opp til ny prøvelse.

Økingen av vasskraften beregnes på grunnlag av den øking av vassføringen som overføringene og reguleringene antas å ville medføre utover den vassføring som har kunnet påregnes år om annet med den bestående regulering. Ved beregningen av denne øking forutsettes det at magasinene utnyttes på en sådan måte at vassføringen i lågvassperioden blir så jevn som mulig. Hva der i hvert enkelt tilfelle skal ansees som innvunnet øking av vasskraften avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntreffer etter hvert som den innvunne vasskraft tas i bruk.

Avgiften har samme pantesikkerhet som

skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. rente.

3.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgifter etter post 2 og kontroll med vannforbruket, samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 18, skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende departement.

4.

Arbeidet påbegynnes innen en frist av 2 år etter at konsesjonen er gitt og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år.

I fristen medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major), streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For hver dag fristene uten tillatelse meddelt av Kongen måtte oversittes erlegges konsesjonæren en løpende mulkt til statskassen av kr. 100.

5.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anleggene fortrinnsvis anvende norske varer for så vidt disse kan fåes like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pst. overstiger den pris med tillagt toll hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra reglen om bruk av norske varer. Søknad om dispensasjon må på forhånd sendes til departementet med de opplysninger som er nødvendige. Hva angår leveransen fra EFTA-land vil dispensasjonsadgangen bli praktisert i samsvar med de forpliktelser som foreligger i forhold til disse land under forutsetning av full gjensidighet.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegges konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

6.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper, hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse.

7.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anleggene.

8.

Konsesjonæren er forpliktet til når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer, i anleggstiden å skaffe arbeiderne og funksjonærene ved anlegget og disses familier den nødvendige legehjelp ved fastboende lege og å holde, eller helt eller delvis dekke utgiftene til for øyemedet tjenlig sykehus eller sykestue med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr. Det kan også pålegges konsesjonæren, etter vedkommende departements nærmere bestemmelse, helt eller delvis å bære utgiftene til vedkommende kommunes (eller kommuners), alminnelige forebyggende helsetjeneste og alminnelige sosiale tiltak.

Hvis noen av arbeiderne eller funksjonærene omkommer ved arbeidsulykke i anleggstiden, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement pålegges å sikre eventuelle etterlatte en øyeblikkelig erstatning.

9.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sunt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende departements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet.

Bestemmelsene i annet ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom konsesjonæren og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdene er beskyttet gjennom oppsingsreglene i nevnte paragraf.

10.

Når konsesjonæren setter arbeidet igang, har han plikt til å sørge for midlertidig for-

samlingslokale til bruk for arbeiderne og andre som er knyttet til anleggene, eller — om departementet finner det mer hensiktsmessig og ikke vesentlig dyrere — å delta i oppføring, utbedring eller nedbetaling av permanent forsamlingslokale, f. eks. samfunnshus.

11.

Konsesjonæren er forpliktet til å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger, bruer og kaier, hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikt er til stede samt erstatningens størrelse ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Veger, bruer og kaier, som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten, for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anleggene. Valg av trase for veganlegg skal skje i samråd med de stedlige myndigheter.

12.

De neddemte arealer ryddes for trær og busker som er over 1,5 m høye eller har over 8 cm stammediameter målt i en høyde av 25 cm over bakken. Gjenstående stubber skal ikke være over 25 cm høye. Høyden regnes vinkelrett mot bakken. Ryddingen skal være fullført senest 2 år etter første neddemming av vedkommende areal.

Etter skjønnets nærmere bestemmelse skal det eventuelt også foretas finrydding av begressede områder av hensyn til fisket.

13.

Konsesjonæren plikter årlig å sette ut yngel og/eller settefisk i de vassdrag som berøres av reguleringen og overføringen, etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Dersom departementet finner det nødvendig å foreta fiskeribiologiske undersøkelser i de områder som berøres av reguleringen og overføringen, plikter konsesjonæren å bære utgiftene til disse undersøkelser.

Konsesjonæren plikter etter nærmere avgjørelse av vedkommende departement å delta med partsinnskudd i felles anlegg for yngel- og/eller settefiskproduksjon for distriktet.

Dersom vedkommende departement finner det nødvendig, plikter konsesjonæren å bære utgiftene til jakttoppsyn i anleggstida.

14.

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag

vedkommende anleggene, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anleggene skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Deres utførelse så vel som deres senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggenes eier.

15.

Ved damanleggene skal det tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle, uten at anleggenes eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anleggene eller deres benyttelse. Anleggenes eier må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anleggene som skjer i krigsøyemed.

16.

Vannslippingen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger. En norsk statsborger som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglementet er fastsatt.

For så vidt vannslippingen foregår i strid med reglementet, kan konsesjonshaveren pålegges en tvangsmulkt til statskassen av inntil kr. 500 for hver gang etter departementets nærmere bestemmelse.

17.

Anleggenes eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttakelser, som i det offentlige interesse finnes påkrevd, og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. Reguleringsgrensene skal betegnes ved faste og tydelige merker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene, skal tilstilles Norges Geografiske Oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

18.

De vassfalls- og brukseiere som benytter seg av det innvunne driftsvann er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner, som departementet bestemmer, etter hvert som utbygging skjer, inntil 10 pst. av den for hvert vassfall innvunne øking av kraften (beregnet som angitt i post 2). Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Pålegget om avgivelse av kraft kan etter begjæring av en interessert tas opp til ny avgjørelse etter 30 år.

Kraften kan kreves avgitt med en brukstid ned til 5 000 brukstimer årlig. Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledning eller fra ledningsnettets hva enten ledningene tilhører konsesjonæren eller andre. Forårsaker kraftens uttakelse av ledningene økte utgifter, bæres disse av den som uttar kraften enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften skal leveres til vanlig pris i vedkommende forsynings- eller samkjøringsområde. Dersom det ikke er mulig å påvise noen slik pris, skal kraften leveres til selvkostende. Hvis den pris som således skal legges til grunn blir uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vassfallene kan gi er tatt i bruk, skal kraften leveres til rimelig pris.

Uenighet om prisen avgjøres av vedkommende departement.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig kan forlanges oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og dennes fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av departementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

Eventuell avgivelse av overskytende kraftmengder i henhold til endret pålegg etter 2. ledd kan bare kreves etter hvert som kraft blir ledig.

Konsesjonæren er forpliktet til å samarbeide med andre kraftverker når dette finnes hensiktsmessig av hensyn til den alminnelige kraftforsyning. Bestemmelse herom treffes i mangel av minnelig overenskomst av et av Kongen oppnevnt skjønn som også fastsetter de nærmere tekniske og økonomiske vilkår for sådant samarbeid.

Konsesjonæren plikter på egen bekostning å foreta de forandringer av anleggene som måtte finnes påkrevd av hensyn til sådant samarbeid. Bestemmelsene herom treffes av departementet. Det tas ved avgjørelsen størst mulig hensyn til anleggets økonomiske forhold.

19.

Den i post 19 i reguleringskonsesjonen av 16. mars 1956 betingede sikkerhetsstillelse gjøres gjeldende tilsvarende også for denne tillatelse.

20.

Det påhviler konsesjonshaveren i den utstrekning hvori dette kan skje uten urimelige ulemper og utgifter, å unngå ødeleggelse av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser samt i det hele naturforekomster og områder, når dette anses ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart.

Såfremt sådan ødeleggelse som følge av arbeidenes fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås, skal Naturvernrådet i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Anleggenes eier skal i god tid på forhånd undersøke om faste fortidsminner som er fredet i medhold av lov av 29. juni 1951 nr. 3 eller andre kulturhistoriske lokaliteter blir berørt, og i tilfelle straks gi melding herom til vedkommende museum.

Viser det seg først mens arbeidet er i gang at det kan virke inn på fortidsminne som ikke har vært kjent, skal melding som nevnt i foregående ledd sendes med en gang og arbeidet stanses.

Anleggenes eier plikter ved planleggingen og utførelsen av anleggene i den utstrekning det kan skje uten urimelige ulemper og utgifter å dra omsorg for at hoved- så vel som hjelpeanlegg virker minst mulig skjemmende i terrenget. Plassering av stein og/eller jordmasser skjer i samråd med vedkommende kommune. Eieren av anleggene plikter å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder som er nødvendige for gjennomføring av pålegg gitt i henhold til denne post. Anleggenes eier har plikt til forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest innen 2 år etter at vedkommende anlegg er satt i drift. Overholdelsen av bestemmelsene i dette ledd undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggenes eier.

Om nærværende bestemmelser gis vedkommende ingeniører eller arbeidsledere fornøden meddelelse.

21.

Anleggenes eier underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende departement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av anleggenes eier etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

22.

Alle heftelser som måtte påhvile anleggene faller bort når anleggene i henhold til post 1 foran går over til staten.

23.

Konsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anleggene er beliggende. Vedkommende departement kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de

eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke overføringen kan medføre forpliktelser.»

I samsvar med hovedstyrets utkast foreslås oppstillet manøvreringsreglement for regulering og overføring av Vingevatn og Nibbevatn og overføring av Langevatn:

«1.

I. *Reguleringer.*

	Naturlig sommervst. kote	Nedre reg.gr. kote	Øvre reg.gr. kote	Reg.høyde m
Vingevatn	422,0	404,5	428,5	24,0
Nibbevatn	401,0	398,0	403,5	5,5

Reguleringsgrensene skal markeres med faste og tydelige merker, som det offentlige godkjenner.

virksomheter for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendig.

II. *Overføringer.*

Avløpene fra Vingevatn og Nibbevatn, med oppgitte nedbørfelter henholdsvis 5,5 km² og 1,8 km², føres gjennom Langevatn til Svelgenvassdraget.

Avløpet fra Langevatnet, oppgitt felt 3,1 km², føres over til Svelgenvassdraget.

6.

Mulig tvist om forståelsen av dette reglement blir å avgjøre av vedkommende departement.

7.

Forandringer i dette reglement kan bare foretas av Kongen etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.»

2.

Det skal ved manøvreringen has for øye at vassdragenes flomvassføring ikke forhøyes, og at tørrlagte elveløp ikke for raskt tilføres vassmengder av betydning. For øvrig kan slippingen foregå etter kraftverkets behov.

Industridepartementet

tilråd:

3.

Det skal påses at flomløp og tappeløp ikke hindres av is eller lignende og at anleggene til enhver tid er i god stand.

Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vasstander. Dersom det forlanges, observeres og noteres regnmengder, temperatur m. v. Av protokollen sendes ved hver måneds utgang avskrift til Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen.

1. I medhold av lov nr. 17 av 14. desember 1917 tillates Christiania Spigerverk å regulere Vingevatn og Nibbevatn og å overføre disse via Langevatn til Svelgenvassdraget, samt å overføre Langevatn til samme vassdrag, i det vesentlige i samsvar med søknad av 20. juni 1966 og på vilkår som inntatt i Industridepartementets tilråding av 8. juni 1967.
2. Det fastsettes manøvreringsreglement for regulering og overføring av Vingevatn og Nibbevatn og overføring av Langevatn overensstemmende med utkast inntatt i Industridepartementets tilråding av 8. juni 1967, som gjeldende inntil videre.

4.

Til å forestå manøvreringen antas en norsk statsborger som godtas av vedkommende departement. Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen kan bestemme hvor damvokteren skal bo og at han skal ha telefon i sin bolig.

21. A/S Leinafalli.

(Tillatelse til regulering av Låghellervatn i Flåmsvassdraget.)

Kgl. res. 16. juni 1967.

5.

Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for almene interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skade-

På vegne av A/S Leinafalli har høyesterettsadvokat Bjørn Eggen i brev av 29. mai 1966 søkt om regulering av Låghellervatn i Flåmsvassdraget.

I anledning av søknaden har Hovedstyret for Vassdrags- og Elektri-

sitetsvesenet i brev av 12. mai 1967 gitt følgende uttalelse til departementet:

«Høyesterettsadvokat Bjørn Eggen har 29. mai 1966 sendt inn følgende søknad:

«A/S Leinafalli, Aurland, tillater seg hermed å søke om tillatelse til å regulere Låghellervatn i Flåmsvassdraget.

Den planlagte regulering tar sikte på å skaffe mere elektrisk energi til dekking av det alminnelige behov i Aurland gjennom økt produksjon i de eksisterende kraftverk i Kjosfoss og Leinafalli. Senere vil reguleringen også kunne tjene til kraftproduksjon for de øvrige falleiere i vassdraget, dersom ytterligere fallstrekninger blir utbygd. Den omsøkte regulering passer inn i de endelige planer for vassdraget.

Kraftsituasjonen i Aurland er overmåte vanskelig om vinteren med meget stor strømrasjonering. Det er ingen mulighet for å dekke stigende behov når ikke engang det løpende behov kan dekkes.

Som bilag 1 til søknaden er vedlagt en uttalelse fra A/S Leinafalli som bl. a. omhandler kraftrasjoneringen 1955/65 samt en prognose for kraftbehovet frem til 1970.

Den planlagte regulering av Låghellervatn vil øke produksjonen av vinterkraft i de eksisterende kraftverk med ca. 2 mill. kWh pr. år.

Oversikt over installasjonen i de eksisterende kraftverk er inntatt i bilag nr. 1. Den viser også de eksisterende reguleringer og kraftverkens nåværende produksjonsevne.

Reguleringen er tenkt etablert ved å sprengne en tappetunnel gjennom fjellterskelen nedenfor vannet og sette inn en reguleringsluke av stål med manuell betjening.

Låghellervatnets nåværende sommervannstand ligger på kote 1180. Det søkes om tillatelse til å regulere vannet mellom kote 1180 og kote 1158, dvs. inntil 22 meters senkning. Som bilag 2 vedlegges en tegning utarbeidet av Oslo lysverker med nr. F 11 297 som det henvises til.

Som bilag 3, 4 og 5 vedlegges kopi av kart over vannet og seismiske profiler over fjelloverflaten ved tunnelinntaket. Oslo lysverkers tegninger nr. F 11 237, F 11 238 og F 11 257.

22 meters senkning vil gi et magasin på 5,6 mill. m³. Låghellervatnets nedbørsfelt er 45 km², det minste årlige tilsig regnet på basis av Klevevatn V. M. er 49 mill. m³. Dvs. at Låghellervatn vil kunne fylles hvert år med full nedtapping hver vinter.

Lågheldervatn med nedbørsfelt ligger i Ulvik herred i Hordaland fylke. Likeså elven nedenfor til og med søndre ende av Klevevatn. Resten av Flåmselven ligger i Aurland kommune i Sogn og Fjordane fylke. Låghellervatn ligger i Statens høyfjell, (Ulvik Statsalmenin). Private grunneiere berøres ikke.

Bergensbanen går på en strekning forholdsvis nær vannet. Det er foretatt geologiske undersøkelser for å bringe på det rene om det må foretas sikringsarbeider i den anledning. Det vises her til vedlagte rapport fra Norges Statsbaners geotekniske kontor som vedlegges som bilag 6.

Som det fremgår, må det foretas diverse arbeider for å sikre jernbanen. NSB har foreløpig anslått omkostningene hermed til

kr. 125 000. Jernbanens vokterbolig «Høgda» får sin vannforsyning fra vannet ved pumping. Dette vannforsyningsanlegg må ombygges hvis reguleringen blir etablert.

Forholdet til NSB tar en sikte på å løse ved direkte forhandlinger.

For øvrig er det så vidt vites ingen interesser som blir skadelidende ved reguleringen. Det går ingen isveier over vannet og heller ingen i vassdraget nedenfor. Da det kun søkes om senkningstillatelse, oppstår overhodet ingen oppdemningsskader som neddemming av beitemark, veier og stier m. v. Det er for øvrig ikke beiting i området ved vannet. Det finnes ingen båter i vannet og er ingen båtnaust. Fisket i vannet er ubetydelig. Den relativt beskjedne regulering sett på bakgrunn av hele Flåmsvassdragets nedførsfelt ventes ikke å ha noen skadelig innflytelse på lakse- og sjørretfiske i nedre deler av Flåmselven.

Vannet vil fylles tidlig på forsommeren og reguleringen vil derved ikke virke skjæmmende i landskapet. Tippmasser forutsettes plassert i samråd med Ulvik kommune og Ulvik fjellstyre.

Ifølge Oslo lysverker er de utbyggbare fallrettigheter i Flåmselven fordelt slik:

1. Fallet Klevevatn—Reinungav vatn, eier Oslo lysverker	ca. 194 m
2. Fallet Reinungavvatn, Aurlands- fjorden:	
a) Aurland kommune (herun- der det fall som A/S Leina- falli benytter . . . . .)	» 389 m
b) Staten	» 250 m
c) Oslo lysverker	» 100 m
d) Private hender	» 24 m

Tilsammen ca. 958 m

A/S Leinafalli har bruksrett til Leinafoss (ca. 54 m) som eies av Aurland kommune med konsesjon til 1982. A/S Leinafalli tar dessuten sikte på å nyttiggjøre seg den økede vannføring i NSB's anlegg Kjosfoss. A/S Leinafalli kjøper allerede halvdel av NSB's kraft og regner med at denne andel vil kunne økes på grunn av den omsøkte regulering. De falleiere som måtte være interessert i å delta i reguleringen vil bli gitt adgang til det. Oslo Lysverker vil formentlig delta i reguleringen ved senere utbygging av sine fall i vassdraget. Hvorvidt NSB er interessert i å delta, vil bli avklart ved de kommende forhandlinger.

Forslag til manøvreringsreglement utarbeidet av A/S Leinafalli vedlegges som bilag 7.

Reguleringsarbeidene har vært ute på anbud. Omkostningene anslåes til ca. kr. 500 000. Reguleringen vil bli finansiert ved låneopptak med garanti fra Oslo kommune. Oslo lysverker har overfor Finansrådmannen i Oslo anbefalt garantistillelse for inntil kr. 700 000.

A/S Leinafalli tar sikte på å levere eventuell overskuddskraft de første år til Oslo lysverker som anleggskraft til bruk ved Aurlandsutbyggingen. For å kunne gjøre dette, må anlegget stå ferdig før 1. februar 1967. Dette er alene mulig hvis regulerings-søknaden blir undergitt en så rask behandling at man allerede kan komme i gang til sommeren.

Søkeren vil ta kontakt med de berørte parter for eventuelt å få disses samtykke hertil.

Området rundt Låghellervatn er statsalmenning.»

I bilag 1 til søknaden har A/S Leinafalli bl. a. anført at selskapet i de tre siste rasjoneringsvintrene (1959—60, 1962—63 og 1965—66) har manglet magasiner på ca. 3 mill. m³. Videre heter det:

«Noverande magasin er 11 mill. m³. Lågheller-reguleringa vil gi 5,6 mill. m³, rundt 50 pst. auke i magasinet og vel 25 pst. auke i vinterkraftproduksjonen, då tilsig om vintren ovanfor Reinungavatn antakeleg kan setjast til 9 mill. m³.»

Søknaden har vært kunngjort på vanlig måte, bl. a. i Norsk lysingsblad for 21. og 23. juni 1966 (nr. 140 og 142), og har vært forelagt distriktet og fiskerisakkyndige til uttalelse. Søknaden er også gjort kjent for Norges Statsbaner.

Aurland kommunestyre gjorde i møte 12. august 1966 følgende enstemmige vedtak:

«Aurland kommunestyre har ikkje noko å merka til at A/S Leinafalli får den omsøkte konsesjon for regulering av Låghellervatn i Flåmsvassdraget.»

Innlandsfiskenemnda i Aurland har 6. juli 1966 uttalt:

«Dei medlemar av Innlandsfiskenemnda som er godt kjende i det terrenget som denne søknaden gjeld, har vore saman til møte og drøfta søknaden.

Når det gjeld ein eventuell skade på fisken, så vil ein få peika på at ved ein neddemning på 22 meter som det her er snakk om, så vil dette verta til skade på fiske i Låghellervatnet.

Men sett på bakgrunn av den nøtte denne reguleringi truleg vil ha for den vanskelege straumsituasjonen som er i Aurland, finn Innlandsfiskenemnda å kunne tilrå denne reguleringi.

Ein vil likevel forlanga at oppdemningi må foregå på den tid vassføringi i Flåmselvi er på det høgste. Dette for ikkje å ha skadeleg verknad på oppganga av laks og sjøaure i Flåmselva.»

Elektrisitetforsyninga i Sogn og Fjordane, brev av 29. august 1966:

«Jeg vil anbefale at A/S Leinafalli får tilatelse til å gjennomføre den omsøkte regulering som vil være av stor betydning for kraftforsyningen i Aurland de nærmeste år. Reguleringen vil passe inn som et ledd i den fremtidige fulle utbygging av Flåmsvassdraget.»

Fylkesmannen i Sogn og Fjordane har i brev av 30. august 1966 vist til behandlingen i Aurland kommunestyre og har sagt seg enig i fylkeselektrisitetforsyningens uttalelse.

Direktoratet for statens skoger har 7. oktober 1966 oversendt og vist til brev fra Ulvik fjellstyre og Valdres skogforvaltning.

Ulvik fjellstyre har i brev til skogforvaltningen uttalt:

«Etter ynskje frå A/S Leinafalli har eg saman med advokat Dahlen møtt på synfaring ved Låghellervatn.

Eg ser det svært tvilsamt um Låghellervatn kan verta fylt att til fysisste juli, når der skal vera ei minste vassføring frå Høghellervatn.

Fiske vil òg verta mykje skadd (kanskje totalt).

Skiløypa frå Finse til Hallingskeid vil òg verta vanskeleg når Låghellervatn er nedtappa, då det er i osen den naturlege overgangen er.

På sørsida er store skredfårar og på dei andre sidane er jernbanen med alle sine overbygg.

Fjellstyret har ikkje funne å kunna gjeva forhandsløyve på å setja arbeide igang før konsesjon er gjeven.»

Skogforvalteren i Valdres, brev av 22. oktober 1966:

«Forutsatt at Låghellervann vil bli fylt til 1. juli, at det slippes settefisk etter bestemmelse av Landbruksdepartementet, og at skiløypene ved oset forsynes med varselskilt, har man intet å bemerke. Videre går man ut fra at saken blir å behandle som et vanlig vassdragsskjønn, med fastsettelse av erstatninger til grunneiere og rettighetshavere.»

Ulvik kommunestyre, enstemmig vedtak 13. august 1966:

«Ulvik herad er av den meining at andre alternativ for utnytting av vassdraget må vurderast, og går ut frå at vassdragsvesenet er merksam på dette og tek det opp. Ein viser elles til fråsegna frå grunneigarane den 30. juli 1966, og går ut frå at det vert teki turvande omsyn til det som grunneigarane har haldi fram.

Dersom konsesjon likevel vert gjevi vil heradstyret halda fram fylgjande:

Det vert lagt til at skiløyping av Låghellervatn vil verta umogeleg etter senkinga, og konsesjonæren må verta pålagd dei tiltak som er turvande på grunn av dette. Det same gjeld elva ned til Grøndalsvatn.

Ein finn det uturvande å leggja saka fram for nemnd for jord- og skogbruk, men det må hentast inn fråsegn frå fiskerisakkunnig og A/S Leinafalli må påleggjast å setja ut yngel og/eller settefisk.

Etter heradet si meining må tappinga ikkje foretakast over eit stuttare tidsrom og dette må det gjerast uttrykk for i manøvreringsreglementet. Lågvassføringa må heller ikkje minkast.»

Den nevnte uttalelse fra grunneierne (som eier setre i Grøndalen og ved Hallingskeid) er et referat fra et møte i Ulvik 30. juli 1966, der også representanter fra formannskapet,

innlandsfiskenemnda og fjellstyret var til stede. Fra referatet hitsettes:

«Ordfører Lars O. Aurdal styrde møtet. Han la fram saka og refererte brev dagsett 17. juni 1966 frå fykesmannen i Bergen og Hordaland med vedlegg.

Advokat Dahlen opplyste om synfaring den 24. juli 1966 og gjorde greie for saka.

Grunneigarane fekk høve til å uttala seg. Dei opplyste at dei til vanleg byrja å støla kring 1. juli. Vidare at husa på stølane ligg svært lågt, og at det truleg ville verta stor skade ved flaum på grunn av reguleringa. Dei meinte at fisket i vassdraget ville verta totalt øydelagt.

Formannen i innlandsfiskenemnda var samd i at fisket ville verta totalt øydelagt. Han nemnde serskilt Grøndalsvatnet der det er gyteplassar i søraustre enden. Vatnet er så lågt at det ville verta turlagt. Han peika også på fisket i Låghellervatn som har vori godt.

Grunneigarane går ut frå at Grøndalsvatnet ikkje vert rørt. I motsett fall vil det gå sterkt ut over beitet.

Ola O. Osa	gnr. 37 bnr. 1, Osa, støl Tuftene
Ivar Anvedsen Osa	gnr. 37 bnr. 3, Osa, støl Tuftene
Ivar Andersen Osa og Anna Bergby	gnr. 37 bnr. 2, Osa, støl Tuftene
Henrik Gårdsvoll	gnr. 37 bnr. 10, Osa, støl Tuftene
Lars E. Osa	gnr. 37 bnr. 6, Osa, støl Hallingskeid
Thora Juul Mc Larney	gnr. 37 bnr. 24, Osa, støl Hallingskeid
Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen	gnr. 37 bnr. ymse nr. Osa
Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen	gnr. 39 bnr. ymse nr. Sævartveit

Det som er skrivi vart opplese. Det var ingen som hadde noko å merkja.»

Fylkesfriluftsnemnda i Hordaland behandlet saken i møte 24. september 1966 etter at sekretæren hadde foretatt synfaring sammen med bl. a. Aksel Mjeldheim som er medlem av Ulvik fjellstyre. I nemndas innstilling er reguleringsplanen resymert. Videre heter det:

«I konsesjonssøknaden var det elles sagt at «ingen interesser blir skadelidande». Etter det som kjentfolka fortalde og etter det ein kunne sjå på staden, så kan dette ikkje vera rett.

Mjeldheim fortalde og at det går mykje folk på skiturar mellom Finse og Hallingskeid. Det er ein vanleg liten dagstur å gå frå Finse til Hallingskeid og så ta toget attende. Likeeins den motsatte veg. Denne skiløypa går til Låghellervatnet. Ved seinking av vatnet (ut på ettervinteren) med t. d. 22 m så vil det ikkje vera mogleg å koma over vatnet, og då det er bratte fjell på baa sider vil det heller ikkje vera råd å koma seg ned gjennom dalen på ski. Folk må då etter Mjeldheim si fråsegn gå gjennom eit dalføre sør for Låghellehøgden og det vil forlengja ein tur mellom Finse og Hallingskeid med fleire timar.

På Finse er det Finse Hotell med plass til 140 gjestar og Turisthytta med plass til 120. På Hallingskeid Fjellstove er det plass til 40 gjestar. Denne fjellstova som ligg på nord-

Terrenget der tappetunnelen skal liggja er i Ulvik statsalmenning.

Grunneigarane har ikkje selt fallet frå Høgdi til Klevevatn.

Grunneigarane peikar også på at det er flat beitemark i søraustre enden av Klevevatn. Terrenget er der nesten plant med vatnet.

Grunneigarane vil bestemt setja seg imot at konsesjon vert gjevi, fordi ein i dag ikkje har noko oversyn over skadeverknadene, og fordi dei ottast for at dei vassrettar dei har ikkje får det turvande økonomiske verde. Dei peikar serskilt på det underlege i at eit vassdrag som dette vert regulert i baa endar.

Dei meiner også at styremaktene bør vera merksame på andre alternativ for utnytting av vassdraget. Dei har såleis sjølve gjevi Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen handgjeving på fallrettane mellom Høgdi og Klevevatn. Dvs. inn i Klevevatn.

Dersom konsesjon likevel vert gjevi, kan grunneigarane ikkje på nokon måte gje samtykkje til at tiltaket vert sett i verk før endeleg skjøn.

Dei grunneigarar som var tilstades på møtet, går ut frå at dei som ikkje var tilstades ikkje hadde noko anna mening. Såvidt dei veit er dette fylgjande:

austsida av vassdraget, har heile skiterrenget på andre sida av elva. Ved nedtapping av Låghellervatnet vert det rekna med sterk vassføring ei tid, og då dette kjem opp på ei tilfrosen elv, og dalen er noko flat, reknar ein med at det vil verta vanskeleg eller umogleg å koma tvers over dalen ei tid, og dette vil kunne få økonomiske følgjer for drifta der.

Osastølane og området elles som ligg på flaten her vil truleg også få skade ved isbrann o. a.

I Låghellervatnet er det fisk som også må reknast å verta øydelagt ved reguleringa. Det vil også verta skjemmande tunnelmasser plassert i terrenget.

I det heile er det synd at desse vassdraga som ligg langs jernbana (og vegar) der det ferdast mykje folk, skal verta utskjemda og at reguleringa skal stengja den ålmenne frie ferdsla. Og her vil det verta serleg ille ved at nedtappinga vert på ettervinteren og ulempe kjem til å vara heile skisesongen.

Saka har elles vore handsama av Ulvik kommunestyre og dei grunneigarane som har stølsrettar o. a. i området. Grunneigarane vil bestemt setja seg imot reguleringa av di ein idag ikkje har noko oversyn over skadeverknadene. Ulvik kommunestyre er av den mening at andre alternativ for utnytting av vassdraget må vurderast og at vassdragsvesenet tek dette opp.

V e d t a k : Fylkesfriluftsnemnda vil rå frå at reguleringa vert gjennomført og ein støttar den fråsegna Ulvik kommunestyre har gjeve i saka.»

Fylkesmannen i Bergen og Hordaland har 31. oktober 1966 oversendt distriktsuttalelsene og uttaler:

«Eg viser til den fråsegn som Ulvik kommunestyre har gjeve. Eg viser elles til fråsegn frå grunneigarane og fylkesfriluftsnemnda. Så sterkt som dei går imot konsesjonen må eg støtte kommunestyret si oppmoding om at andre alternativ vert undersøkte før konsesjon i tilfelle vert gjeven.»

Søkeren, som har fått seg forelagt de innkomne uttalelsene, har i brev av 29. november 1966 anført:

«Idet jeg viser til Deres brev av 4. ds. hvorved jeg fikk oversendt endel dokumenter til uttalelse, kan jeg meddele at jeg nå har gjennomgått samme og drøftet disse med representanter for A/S Leinfalli.

Det fremgår av uttalelsen at såvel Aurland kommune som Elektrisitetsforsyningen i Sogn og Fjordane og Sogn og Fjordane fylke positivt anbefaler at A/S Leinfalli får den omsøkte regulering.

For så vidt Direktoratet for statens skoger angår som eier av grunnen innen Ulvik statsalmening, har dette direktorat intet å anføre utover hva som er fremholdt av skogforvalteren i Valdres og fjellstyret. Skogforvalteren fremholder i sin uttalelse at han for sin del ikke har noe å bemerke under forutsetning av at det slippes settefisk etter bestemmelse av Landbruksdepartementet samt at Låghellernvannet blir fylt til 1. juli.

Fjellstyret for sin del fremhever at det kan bli vanskelig med skiløypen fra Finse til Hallingskeid. Representanter for A/S Leinfalli har etter konferanse med kjentfolk fått opplyst at det ikke er noe til hinder for at skiløypen i stedet for å passere over Låghellernvannet går over elven mellom Svartavatn og Låghellernvatn, idet løypen her både blir kortere og man kan passere jernbanen der hvor denne går i tunnel. Det skulle ikke være noen problemer for dem som eventuelt vil gå fra Finse til Hallingskeid på ski å ta seg frem etter en løype som sogar kan bli kortere enn den nåværende. De som går slike lengre turer må for øvrig forutsettes å være fjellfolk eller så dyktige på ski at de ikke vil få noen vanskeligheter i forbindelse med den planlagte regulering. Det skulle derfor heller ikke være noen tungtveiende innvendinger fra fjellstyret i forbindelse med den omsøkte regulerings-tillatelse.

For så vidt Bergen og Hordaland fylke angår, har fylkesmannen her vist til fråsegn frå grunneigarane og fylkesfriluftsnemnda, som dessverre delvis må bero på misforståelser av hvilke virkninger den omsøkte regulering vil få. Grunneierne har på sitt møte av 30. juli 1966 fremholdt bl. a. følgende:

1. Skade ved flom på grunn av reguleringen på stolene.

De stoler det her må være tale om må være beliggende nedenfor Låghellernvatn ved Grøndalsvatn og nedover. Da det jo i det foreliggende tilfelle er tale om en senkning av Låghellernvatn hvor man vil tappe ut på høsten og forvinteren mellom 1 og 2 m³ vann

over en viss periode, er det utelukket at reguleringen vil kunne medføre noen flom for de nedenforliggende vann om sommeren. Tvert imot vil jo Låghellernvatn først skulle fylles, hvilket man håper vil være skjedd til 1. juli. Dette skulle medføre en senkning av vårflommene og eventuelt redusere den fare for skade ved flom som er påberopt. I sommertiden ligger Låghellernvatnet som før, idet det jo ikke er tale om noen oppdemning. Anførslelene om flom må således være fremkommet ved misforståelse av hva som skjer.

2. Grøndalsvatnet er så lavt at det vil verta turrlagt.

Det er vanskelig å forstå hvordan den planlagte senkning av Låghellernvatnet med fylling til 1. juli og tapping utover høsten og forvinteren skal føre til noen tørrelegging av Grøndalsvatn. Selv i den tid da Låghellernvatnet oppfylles, vil det jo være rikelig med tilsig til Grøndalsvatn, idet man da befinner seg på vårparten med snesmeltingsperioden.

3. Reduksjon av vannrettighetenes økonomiske verdi.

I den utstrekning grunneierne måtte ha sine fallrettigheter i behold, er det vanskelig å forstå at disse skulle bli forringet ved regulering av Låghellernvann. Tvert imot er det alminnelig å anta at en gjennomført regulering også øker fallrettighetenes verdi nedover i vassdraget.

All den stund de fleste fallrettigheter allerede er oppkjøpt av Aurland kommune, Oslo Lysverker og Staten, er det for øvrig et spørsmål om grunneierne har adgang til å reise noen protest mot en regulering av vannføringen i en elv som de allerede måtte ha solgt. Bortsett fra hva som nevnes om fiske har jeg således vanskelig for å se at det er noen realiteter i det som er anført på møtet den 30. juli 1966. Det er vel riktig å anta som der anført at grunneierne ikke har hatt «noko oversyn over skadeverknadene».

For så vidt friluftsnemndas uttalelse angår har jeg allerede kommentert det som er bemerket om skituren fra Finse til Hallingskeid. I tillegg hertil fremhever friluftsnemnda at det vil oppstå vanskeligheter for Hallingskeid fjellstue, idet denne har sin vesentlige del av skiterrenget på den andre siden av elven som det vil bli vanskeligere å komme over. Hallingskeid fjellstue ligger ved elven mellom Låghellernvann og Grøndalsvann og er formentlig ikke oppe for turister før tidligst på våren februar—mars og utover. Da Låghellernvann vil bli tappet ned med 1—2 m³ fra høsten og utover, vil tappingen være avsluttet før fjellstuen åpner. For øvrig vil jo en tapping på 1—2 m³/sek. i den høyde over havet og med de værforhold det her er tale om, sikkerlig ikke forhindre at elven islegger seg på visse partier av elven slik at det blir full anledning til å komme over denne. I tillegg hertil vil jo isleggingen på Grøndalsvann i det vesentlige skje som før, således at denne frykt for ikke å komme over vassdraget må antas ubegrunnet.

Også anførslen om at Osastolene og området omkring vil bli utsatt for skade ved isbrann må bero på en misforståelse. Disse stoler ligger helt nede ved Grøndalsvann som overhodet ikke blir oppdemmet gjennom den planlagte regulering. Hvordan denne skulle

kunne medføre isbrann på setervollene her fremgår ikke nærmere av dokumentene.

For så vidt muligheten for skjemmet utseende angår, er det jo i det foreliggende tilfelle kun tale om sprengningen av en beskjedent utløpstunnel fra Låghellervatnet hvor det blir tale om å plassere ca. 1 300—1 400 m³ sten i et terreng som på forhånd vesentlig består av sten og ur. Massene kan vel eventuelt legges langsmed vannkanten så de går i ett med terrenget. All den stund nedtappingen skjer om vinteren vil den ikke være særlig synlig i landskapet. Oppfyllingen skjer i forbindelse med snesmeltningen og vårfloppen og vannet vil ha nådd sitt naturlige forhold i sommermånedene. Den tid da reguleringen er mest synlig, nemlig vårmånedene, ferdes det normalt meget få mennesker i disse fjellområder. Det er vel derfor sjelden tale om reguleringer som betyr mindre for friluftslivet enn i det foreliggende tilfelle. Det synes også å fremgå av Ulvik herredsstyres uttalelse at dette ikke har vesentlige innvendinger å gjøre under forutsetning av at det gis pålegg om utsettelse av yngel og settefisk, at lavvassføringen ikke minskes samt at forholdene blir lagt til rette for skiløpingen over Låghellervatnet.

Jeg har for øvrig vanskelig for å se at det kunne være tale om andre alternativer for utnyttning av vassdraget som kunne føre til mindre skader og som ikke vil låse fast anvendelsen i fremtiden til en bestemt utnyttelsesmåte. Jeg vil derfor være takknemlig for om saken nå kunne bli ferdigbehandlet, idet det er meget om å gjøre for Aurland kommune at A/S Leinafalli kommer videre med denne sak. Kommunen har jo alt for lite kraft, og den forestående utbygging av Aurlandsfallene gjør det nødvendig at man får gjennomført denne regulering fra høsten av.»

Kommunaldepartementet, brev av 20. januar 1967:

«Søknad om ovennevnte regulering fra A/S Leinafalli av 29. mai 1966 har vært behandlet i Naturvernrådets og Statens Friluftsråds møter, begge av 30. november 1966.

Statens Friluftsråd vedtok følgende uttalelse:

Statens Friluftsråd viser til Hordaland fylkesfriluftsnemnds uttalelse.

Hvis konsesjon blir gitt, bør allmenhetens ferdsel over Låghellervatn og langs elva til Grøndalsvatn sikres ved pålegg til konsesjonæren så langt det synes rimelig.

Naturvernrådet vedtok følgende uttalelse: Rådet finner at hensynet til naturvernet ikke veier så tungt at det vil frarå at konsesjon blir gitt.

Dette departement understreker de betenkeligheter som er kommet fram fra friluftshold mot denne regulering, og vil be om at det vilkår for eventuell konsesjon som Statens Friluftsråd har foreslått, i et hvert fall blir fulgt.»

Landbruksdepartementet, brev av 12. april 1967:

«Saken har vært forelagt Direktoratet for jakt, viltstell og ferskvannsfiske som i brev av 6. april har sluttet seg til en uttalelse av

4. mars 1967 fra konsulenten for ferskvannsfiske i Vest-Norge. Konsulentens uttalelse vedlegges.

I sitt brev har direktoratet for øvrig bemerket:

«I Låghellervatn er det aure av brukbar kvalitet. Med senkningen må en rekne med at fiskebestanden vil bli nærmest total-skadd.

Flåmselva har bestand av laks og sjøaure og det er et brukbart sjøaurefiske særlig ved elvemunningen. I vassdraget har det de seinere åra vært gjort adskillig for å prøve å få opp bestanden og fisket i elva er verdifull. Ved reguleringen vil en måtte rekne med at det blir reduksjon av vassføringen i den tida da fisken går opp fra sjøen. Det kan derfor lett oppstå adskillig skade på bestanden av laks og sjøaure, og det er derfor rimelig at konsesjonæren pålegges fiskerimessige forpliktelser. I tillegg til det som er nevnt av fiskerikonsulenten i Vest-Norge må en rekne med at det kan bli aktuelt å utdype deler av elveløpet eller bygge terskler slik at fiskens oppgang kan sikres best mulig.»

Departementet er enig i det fremsatte forslag til konsesjonsvilkår vedrørende fisket. Utdyping av elveløpet eller terskelbygging tas også med som forslag til konsesjonsvilkår.

Behovet for slike tiltak avgjøres etter nærmere bestemmelse fra Landbruksdepartementet.»

Fiskerikonsulentens nevnte uttalelse lyder:

«Låghellervatn, 1 180 m o. h., ligger syd for jernbanelinjen sydost for Hallingskeid. Vatnet vil ved tunnel til Høghellervatn kunne senkes 22 m. Det vil ikke bli foretatt oppdemming.

Det har ikke vært anledning til å foreta befaringer og undersøkelser i området.

Skader på fisket.

Låghellervatn.

Arealet er ikke oppgitt, men vatnet er ca. 40 ha, nedbørsfelt ca. 45 km². Det er oppgitt at det er fisk i vatnet. For øvrig er fiskeforholdene ukjente.

En må regne med at en senkning på 22 m vil forårsake nesten total ødeleggelse på fisket.

Flåmselva.

Det blir oppgitt at reguleringen ikke ansees å ha skadelig innflytelse på lakse- og sjøaurefisket i nedre deler av Flåmselva.

Nedbørsfeltet som nå blir regulert ca. 45 km² utgjør ca. 17 pst. av nedbørsfeltet ovenfor Bakke bro (278 km² Hydrologiske undersøkelser i Norge 1958). Reduksjonen i vår- og sommervannføringen vil på grunn av snøsmeltningen utgjøre mere enn 17 pst.

På bakgrunn av dette er det rimelig å anta at reguleringen kan gjøre en ikke uvesentlig skade på produksjonen av lakse- og sjøaure-smolt i elva, samtidig som reguleringen kan innvirke på oppgangen av større fisk.

Hvorvidt fiskeforholdene i elver og vatn i den ikke lakseførende del av Flåmselva vil bli skadet er det vanskelig på det nåværende tidspunkt å uttale seg om. Eventuelle skader på

reproduksjonen kan antagelig kompenseres ved utsetting av settefisk.

Forslag til konsesjonsbetingelser angående fisket.

Regulanten pålegges etter nærmere bestemmelser av vedkommende departement å sette ut yngel og/eller settefisk herunder også smolt av laks og sjørret.

Regulanten skal om departementet finner det nødvendig anbringe gitter eller avstengningsanordning ved tunnelinntak.

Departementets utgifter til fiskeribiologiske undersøkelser av reguleringens virkning på fiskebestanden og de kulturtiltak som er resultatet av disse, dekkes av regulanten.»

Hovedstyret vil bemerke:

I Flåmsvassdraget er det tidligere ved kongelig resolusjon 1. august 1935, ved «ministerpresidentens» vedtak av 7. oktober 1943 (stadfestet av Stortinget 5. juli 1946) og ved kongelig resolusjon av 16. august 1946 fastsatt reguleringsbestemmelser for statsregulering av henholdsvis Reinungavatn, Seltuftvatn og Klevevatn. Reguleringene, som omfatter magasiner på i alt ca. 11 mill. m³, ble iverksatt vesentlig av hensyn til Norges Statsbaners kraftstasjon med 99 m fall i Kjosafossen, men nyttes også i A/S Leinafallis utbygging av et fall på ca. 50 m lenger nede i vassdraget.

Nevnte selskap søker nå om tillatelse til regulering av et høyere liggende fjerde vatn, Låghellervatn, for å skaffe større magasiner for kraftverkene og derved unngå eller redusere den strømrasjonering som distriktet har vært utsatt for i en rekke år. Låghellervatn er planlagt regulert ved 22 m senking, som ifølge søknaden «passer inn i de endelige planer for vassdraget». Man vil her innskytte at det fra ansvarlig hold ennå ikke er framlagt slike planer, men at Oslo Lysverker i sin søknad vedrørende Aurlandsvassdraget har bebudet særskilt søknad med henblikk på utbygging av fallet mellom Klevevatn og Reinungavatn. Det vesentlige av fallrettighetene i Flåmvassdraget eies av staten (ca. 250 m), Oslo Lysverker (ca. 300 m) og Aurland kommune (ca. 400 m). Det pågår for tiden forhandlinger om salg, eventuelt make-skifte av enkelte av disse rettigheter, og det er i det hele tatt uvisst hvem som i sin tid vil foreta hovedutbyggingen.

Ved den omsøkte regulering av Låghellervatn vil innvinnes et magasin på 5,6 mill. m³. Dette tilsvarer riktignok bare ca. 7 pst. av vatnets gjennomsnittlige årlige tilløp, men representerer etter Hovedstyrets syn en naturlig utnyttelsesgrad sett i sammenheng med reguleringsmulighetene i vassdraget for øvrig. Man antar at dette magasin i et bestemmende år vil medføre at den regulerte vassføringen økes med 0,43 m³/sek. Tilsvarende kraftøkning

i Kjosafossen og Leinafalli vil bli henholdsvis 570 nat.-hk og 290 nat.-hk. Ved full utbygging av vassdraget må det antas at vassføringsøkingen kan tas i bruk i 900—950 m fall nedenfor Klevevatn, og total kraftøkning blir da ca. 5 300 nat.-hk.

Man forbeholder seg som vanlig å kunne revidere økingsberegningene.

Produksjonsøkingen i de bestående stasjonene kan anslås til ca. 2 GWh pr. år. De rene reguleringskostnadene er i søknaden oppgitt til ca. kr. 500 000, mens tiltak for å sikre jernbanen er anslått til kr. 125 000. Med de nåværende utbygginger vil således kostnadene totalt tilsvare ca. 30—35 øre/kWh, mens de ved full utbygging vil bli redusert til ca. 5—6 øre/kWh.

Skader og ulemper må stort sett antas å bli beskjedne. Det må imidlertid regnes med at fisket i vatnet blir mer eller mindre ødelagt. For en av jernbanens vokterboliger, som har sin vassforsyning basert på pumping frå Låghellervatn, må pumpeanlegget ombygges. Videre er det mulig at adkomsten over vatnet vinters tid kan bli noe besværligere under kortere perioder, men man kan vanskelig tenke seg at dette vil føre til nevneverdige ulemper, ettersom den naturlige overgangen ifølge Ulvik fjellstyres uttalelse er ved osen, som blir uberørt av reguleringen. For øvrig framgår det av undervasskotene på dybdekartet som medfulgte søknaden at bunnen ikke er steilere enn at vanlige skiløpere skulle kunne ta seg fram også langsetter vatnet uten særlige vansker.

Vedrørende elva nedenfor magasinet er det fra Ulvikhold uttalt frykt for oppvatning på isen og dermed følgende vansker med å komme over elva. Da det her er tale om et lite magasin og dermed også en relativt lav vassføring, vil eventuelle oppvatninger etter all sannsynlighet bli av helt lokal karakter og neppe genere skitrafikken, i alle fall ikke dersom det ved vasslippingen vises en viss varsomhet.

Etter dette antar Hovedstyret at betingelsene i reguleringslovens § 8 er oppfylt og tilrår at søknaden imøtekommes på de vilkår som er oppstilt i vedlagte utkast.

Om vilkårene bemerkes:

Konsesjonstid, post 1.

A/S Leinafalli fikk ved kongelig resolusjon av 15. januar 1932 tillatelse til å erverve bruksrett til Leinafossen som eies av Aurland kommune. Konsesjonstiden er begrenset til 50 år fra nevnte datum, og reguleringstillatelsen foreslås derfor gitt for samme tidsrom, altså til 15. januar 1982. Da konsesjonstiden etter dette blir kort, vil Hovedstyret

under henvisning til reguleringslovens § 10, post 4, anbefale at staten for de anleggene som kreves avstått ved konsesjonstidens utløp betaler en innløsningssum som foreslås beregnet på grunnlag av en amortiseringstid av 30 år.

Som nevnt tidligere er det ikke framlagt aktuelle planer for en hovedutbygging av Flåmvassdraget. Når en slik utbygging kommer, er det imidlertid uten videre klart at det vil bli nødvendig med atskillig mer omfattende reguleringer enn dem som er utført inntil nå. Etter foreløpige planer, utarbeidet av Studieselskapet for Norges vannkraft og Statskraftverkene i årene 1955—56, må det videre anses helt på det rene at de nåværende kraftstasjonene da må nedlegges. Man finner det derfor hensiktsmessig at det i forbindelse med hovedutbyggingen blir utferdiget en ny, samlet reguleringskonsesjon omfattende hele utbyggingsplanen for vassdraget. På denne bakgrunn har man foreslått at konsesjonen til A/S Leinafalli skal bortfalle når Flomsvassdraget blir utnyttet i en mer omfattende utbygging. Søkeren har underhånden gitt uttrykk for at han er innforstått med dette syn.

Avgifter, post 2.

Den omsøkte regulering forårsaker små skadevirkninger. Kraften som innvinnes må videre karakteriseres som relativt dyr inntil vassdraget blir fullt utbygget, noe som etter Hovedstyrets ovenstående forslag bør medføre helt nye konsesjonsforhold. Man finner derfor for reguleringen av Låghellervatn under de nåværende forhold å ville foreslå lave avgiftssatser, nemlig kr. 0,50 pr. nat.-hk til staten og kr. 1,50 til kommuner. Man vil tilføye at satsene for samtlige tidligere reguleringer i vassdraget er kr. 0,50 pr. nat.-hk såvel til staten som til kommunene.

Fiske, post 11.

Hovedstyret har foreslått at det oppstilles vilkår om utsetting av yngel og/eller settefisk og om fiskeribiologiske undersøkelser, — i det vesentlige i samsvar med de fiskerisakkyndiges forslag. Derimot finner man ikke å kunne slutte seg til deres forslag om avstengingsanordning ved tunnelinntak og om terskelbygging og utdyping av elveløpet av hensyn til lakseoppgangen, idet man her mener det ikke er rimelig samsvar mellom reguleringsinngrepet og tiltakenes omfang. I denne forbindelse vil man påpeke at fiskerinspektøren tidligere ikke har fremmet forslag om vilkår i det hele tatt for de andre reguleringene i vassdraget. Vedrørende reguleringen av Seltuftvatn (1,5 mill. m³) uttalte han

således bare at «jeg antar fiskeriinteressene er så ubetydelige at saken kan anbefales». Fiskerinspektøren anbefalte likeledes reguleringen av Klevevatn (7,7 mill. m³), dog med tilføyelse av en henstilling om å ta med en fiskerikyndig skjønnsmann ved skjønnene.

Man viser for øvrig til kommentarene nedenfor angående manøvreringsreglementet.

Sikkerhetsstillelse, post 19.

Man foreslår at det pålegges konsesjonæren å stille og til enhver tid å opprettholde sikkerhet for et beløp på kr. 5 000.

Naturvern, post 20.

Fylkesfriluftsnemnda i Hordaland har pekt på at tunnelmassene vil virke skjemmende i terrenget. Hovedstyret finner det lite trolig at det vesle steinvolumet det her er tale om kan by på nevneverdige problemer i et høyfjellsterreng og går ut fra at den vanlige formuleringen av vilkåret er tilfredsstillende.

De øvrige postene trenger formentlig ingen kommentarer.

Manøvreringsreglement, jfr. vedlagte utkast.

I store trekk stemmer utkastet overens med søkerens forslag, således bl. a. hva angår bestemmelsene om slipping av lavvassføring.

Angående oppfyllingen av magasinet har Ulvik fjellstyre uttrykt tvil om at vatnet kan bli fylt til 1. juli, og Aurland innlandsfiskerinemnd har bedt om at fyllingen må skje når det er stor vassføring i Flåmselva. Som tidligere nevnt utgjør magasinet bare ca. 7 pst. av årstilløpet, og hver for seg er det derfor ikke vanskelig å oppfylle de to institusjoners ønsker. Da vatnet ligger like ved Bergensbanen, ser Hovedstyret det slik at hurtig oppfylling bør gis prioritet, selv om dette til en viss grad kan tenkes å gå på tvers av innlandsfiskerinemndas interesser i enkelte år. Det må likevel påpekes at Låghellervatns nedbørfelt bare er ca. 16 pst. av Flåmvassdraget og at alminnelig lavvassføring fra vatnet i alle tilfelle vil bli sluppet. Man foreslår derfor at vatnet skal fylles så raskt som mulig inntil 2 m under naturlig vasstand og at tapping under denne kote først kan skje etter 1. oktober.

Man har tidligere anført at vassslippingen bare i liten utstrekning vil kunne tenkes å skape vansker for skitrafikken langs og over vassdraget. For likevel å redusere mulig oppvatning til et minimum, foreslår man at det for vintertappingen fastsettes at denne bør være jevn, og spesielt at økingene i tappingen må skje med jevne overganger.

De foreslåtte innskrenkningene i råderetten

over magasinet vil ikke føre med seg ulemper av betydning for kraftverksdriften.

For øvrig foreslår man at manøvreringen kan foregå etter konsesjonærens behov inntil fallstrekningen ovenfor Reinungavatn blir utbygget. Fra den tid skal vasslippingen foregå etter denne utbyggings behov.

Øvrige bemerkninger.

Fra flere hold i Hordaland, og med tilslutning fra fylkesmannen, er det krevet at alternative utnyttelser av vassdraget må bli utredet. Hovedstyret går ut fra at det her spesielt siktes til det forhold at Statskraftverkene på et tidlig stadium i planleggingsarbeidene for Eidfjordanleggene undersøkte muligheten for også å ta med øvre del av Flåmvassdraget i disse utbyggingene. Kraften som derved ville innvinnes, ville riktignok bli billig, men overføringen ville fordyre utbyggingen av restfeltet i Flåm i så sterk grad at det ville bli meget tvilsomt om dette i det hele tatt kunne utnyttes. På denne bakgrunn ville de samfunnsmessige skadevirkningene bli overveiende, og planen er derfor forlengst forlatt.

Sakens dokumenter følger vedlagt.

Behandlet i Hovedstyremøte 8. mai 1967.»

Hovedstyrets forslag til vilkår lyder:

«1.

Reguleringskonsesjonen gjelder til 15. januar 1982, men kan tilbakekalles med 2 års varsel når annen utnyttelse av vassdraget blir aktuell.

Konsesjonen kan ikke overdras.

Det utførte anlegg eller andel deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall i samme vassdrag nedenfor anlegget.

Ved konsesjonstidens utløp, eller når konsesjonen måtte bli tilbakekalt, har staten rett til å kreve avstått reguleringsanlegget med tilliggende grunn og rettigheter og med de bygninger og andre innretninger som er oppført av hensyn til reguleringen for en innløsningssum som beregnes således: Grunnstykker og rettigheter, samt vassbyggingsarbeider og hus betales med hva de bevislig har kostet ved ervervelsen med fradrag for amortisasjon etter en amortisasjonstid av 30 år. Annet tilbehør innløses for den tekniske verdi etter skjønn på statens bekostning. Spørsmålet om hvilke bygninger og innretninger som skal ansees oppført av hensyn til reguleringen, avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn.

Anlegget må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

For den øking av vasskraften som ved reguleringen tilflyter eiere av vassfall eller bruk i vassdraget skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 0,50 pr. nat.-hk.

Til fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 1,50 pr. nat.-hk.

Økingen av vasskraften beregnes på grunnlag av den øking av vassføringen som reguleringen antas å ville medføre utover den vassføring som har kunnet påregnes år om annet med den tidligere bestående regulering i vassdraget.

Ved beregningen av denne øking forutsettes det at magasinet utnyttes på en slik måte at vassføringen i lågvassperioden blir så jevn som mulig. Hva som i hvert enkelt tilfelle skal ansees som den ved reguleringen innvunne øking av vasskraften avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntreter etter hvert som den ved reguleringen innvunne vasskraft tas i bruk. Avgiften har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. rente.

3.

Nærmere bestemmelse om betalingen av avgifter etter post 2 og kontroll med vassforbruket, samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 19, skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende departement.

4.

Arbeidet må fullføres innen en frist av 2 år etter at konsesjonen er gitt.

I fristen medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major), streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For hver dag fristen uten tillatelse meddelt av departementet oversittes, erlegger konsesjonæren en løpende mulkt til statskassen av kr. 100.

5.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anlegget fortrinnsvis anvende norske varer for så vidt disse kan fås like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at det er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pst. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er det adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det til-

bud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll). I tilfelle tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Industridepartementet kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer. Søknad om dispensasjon må på forhånd sendes til departementet med de opplysninger som er nødvendige. Hva angår leveranser fra EFTA-land, vil dispensasjonsadgangen bli praktisert i samsvar med de forpliktelser som foreligger i forhold til disse land under forutsetning av full gjensidighet.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

6.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper, hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse.

7.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

8.

Konsesjonæren er forpliktet til, når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer, i anleggstiden å skaffe arbeiderne og funksjonærene ved anlegget og dissers familier den nødvendige legehjelp ved fastboende lege og å holde, eller helt eller delvis dekke utgiftene til, for øyemedet tjenlig sykestue med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr. Det kan også pålegges konsesjonæren, etter vedkommende departements nærmere bestemmelse, helt eller delvis å bære utgiftene til vedkommende kommunes (eller kommuners) alminnelige forebyggende helsetjeneste og alminnelige sosiale tiltak.

Hvis noen av arbeiderne eller funksjonærene omkommer ved arbeidsulykke i anleggstiden, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement pålegges å sikre eventuelle etterlatte en øyeblikkelig erstatning.

9.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sunt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende departements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet.

Bestemmelsen i annet ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom konsesjonæren og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsiingsreglene i nevnte paragraf.

10.

Konsesjonæren er forpliktet til å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger og bruer, hvis disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede, samt erstatningens størrelse ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Veger og bruer som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri benyttelse for almenheten, for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anlegget.

11.

Konsesjonæren plikter å sette ut settefisk og/eller yngel etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Om departementet finner det nødvendig med års mellomrom å foreta fiskeribiologiske undersøkelser i de områder som berøres av reguleringen, plikter konsesjonæren å bære utgiftene til disse undersøkelser.

12.

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende reguleringsanlegget, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anlegget skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Dets utførelse så vel som dets senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

13.

Vassslippingen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger.

Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for almene interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendig.

En norsk statsborger som vedkommende departement godtar skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglement er fastsatt.

For så vidt vassslippingen foregår i strid med reglementet, kan konsesjonshaveren pålegges en tvangsmulkt til statskassen av inntil kr. 200 for hver gang etter departementets nærmere bestemmelse.

14.

Reguleringsanleggets eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser, som i det offentlige interesse finnes påkrevd, og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. De tillatte reguleringsgrenser betegnes ved faste og tydelige vasstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle kart som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anlegget, skal tilstilles Norges geografiske oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

15.

Eieren skal uten vederlag for det utførte anlegg finne seg i enhver ytterligere regulering i vedkommende vassdrag som ikke forringer den tillatte regulerings effekt.

16.

De vassfalls- og brukseiere som benytter seg av det ved reguleringen innvunne driftsvatn er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner som departementet bestemmer, etter hvert som utbygging skjer, inntil 10 pst. av den for hvert vassfall innvunne øking av kraften (beregnet som angitt i post 2). Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Kraften kan kreves avgitt med en brukstid ned til 5 000 brukstimer årlig. Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningene eller fra ledningsnett, hva enten ledningene tilhører reguleringsanleggets

eier eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften, enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften skal leveres til vanlig pris i vedkommende forsynings- eller samkjøringsområde. Dersom det ikke er mulig å påvise noen slik pris, skal kraften leveres til selvkostende. Hvis den pris som således skal legges til grunn blir uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vassfallene kan gi er tatt i bruk, skal kraften leveres til rimelig pris.

Uenighet om prisen avgjøres av vedkommende departement.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig kan forlanges oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og dennes fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av departementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

Unnlater konsesjonæren å levere denne kraft uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen, plikter han etter departementets bestemmelse å betale en mulkt til statskassen av kr. 1 pr. dag for hver kW som urettelig ikke er levert. Det offentlige skal være berettiget til etter departementets bestemmelse å overta driften av anlegget for eierens regning og risiko så vidt nødvendig til levering av den betingede kraft.

17.

Departementet kan under særlige omstendigheter gi en vassfalls- eller brukseier som ikke er medeier i reguleringsanlegget, tillatelse til å benytte driftsvann, som er innvunnet ved reguleringen, mot en årlig godtgjørelse til reguleringsanleggets eier. Denne godtgjørelse skal i tilfelle av tvist fastsettes av departementet.

18.

Anleggets eier må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anlegget som skjer i krigsøyemed.

19.

For oppfyllelsen av de forpliktelser som ved anlegget eller dets drift pådras like overfor andre og for overholdelsen av de i konsesjonen fastsatte betingelser skal der stilles og til enhver tid opprettholdes sikkerhet for et beløp av kr. 5 000 etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

20.

Det påhviler reguleringsanleggets eier i den utstrekning hvori dette kan skje uten urimelige ulemper og utgifter — å unngå ødeleggelser av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser samt i det hele naturforekomster og områder, når dette anses ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart.

Såfremt sådan ødeleggelse som følge av arbeidenes fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås, skal Naturvernrådet i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Reguleringsanleggets eier skal i god tid på forhånd undersøke om faste fortidsminner som er fredet i medhold av lov av 29. juni 1951 nr. 3 eller andre kulturhistoriske lokaliteter blir berørt, og i tilfelle straks gi melding herom til vedkommende museum.

Viser det seg først mens arbeidet er i gang at det kan virke inn på fortidsminne som ikke har vært kjent, skal melding som nevnt i foregående ledd sendes med en gang og arbeidet stanses.

Reguleringsanleggets eier plikter ved planleggingen og utførelsen av anleggene i den utstrekning det kan skje uten urimelige ulemper og utgifter å dra omsorg for at hovedsåk vel som hjelpeanlegg virker minst mulig skjemmende i terrenget. Plassering av stein og/eller jordmasser skjer i samråd med vedkommende kommuner. Reguleringsanleggets eier plikter å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder som trengs for gjennomføring av pålegg som blir gitt i samband med bestemmelser i denne post. Han plikter å foreta forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest innen 2 år etter at vedkommende anlegg er satt i drift. Overholdelsen av bestemmelsene i dette ledd undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

Om nærværende bestemmelser gis vedkommende ingeniører eller arbeidsledere fornøden meddelelse.

21.

Reguleringsanleggets eier underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende departement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte vilkår.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av reguleringsanleggets eier etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

22.

Reguleringskonsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anlegget er beliggende. Vedkommende departement kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelser på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringen kan medføre forpliktelser.»

Hovedstyrets forslag til manøvreringsreglement lyder:

«1.

Låghellervatn kan senkes 22 m til kote 1158,0.

Reguleringsgrensen skal betegnes ved fast og tydelig vasstandsmerke som det offentlige godkjenner.

2.

Det skal ved manøvreringen has for øye at vassdragets tidligere flomvassføring ikke økes og at lågvassføringen ikke forminskes til skade for andres rettigheter.

Under hensyntagen til ovenstående skal vasstanden i Låghellervatn når lågvassperioden er slutt om våren, så raskt som mulig bringes opp til kote 1178,0 og må senere ikke senkes under denne kote før 1. oktober.

Vintertappingen bør så vidt mulig være jevn, og spesielt må alle økinger i tappingen skje med jevne overganger.

Før øvrig kan vasslippingen foregå etter konsesjonærens behov inntil fall ovenfor Reinungavatn er utbygget. Deretter skal vasslippingen foregå etter denne utbyggings behov.

3.

Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vasstander samt observeres og noteres, om det forlanges, regnmengder, temperatur m. v. Av denne protokoll sendes ved hver måneds utgang avskrift til Hovedstyret for vassdrags- og elektrisitetsvesenet.

4.

Til å forestå manøvreringen antas en norsk statsborger som godtas av vedkommende departement.

5.

Mulig tvist om dette reglements forståelse blir å avgjøre av vedkommende departement.

6.

Forandringer i dette reglement kan bare foretas av Kongen etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.»

Departementet skal bemerke:

A/S Leinafalli er et selskap som har til formål på beste måte å levere elektrisk kraft til folk i Vangen og Flom sogn i Aurland kommune. Ved kongelig resolusjon av 15. januar 1932 fikk selskapet tillatelse til å erverve bruksrett til Leinafossen i Flåmselven, jfr. «Meddelte vassdragskonsesjoner» for 1932 side 7 flg.

Kraftsituasjonen i Aurland er meget vanskelig, og har ført til strømrasjonering de siste vintre. I tillegg til stigende alminnelig behov, kommer behovet for anleggskraft ved utbyggingarbeider i Aurlandsdalen.

I Flåmsvassdraget er det fra før av foretatt statsregulering av 3 vatn. Reguleringene ble iverksatt vesentlig av hensyn til Norges Statsbaners kraftstasjons fall i Kjosafossen, men nyttes også i A/S Leinafallis fall lenger nede.

For å bedre kraftsituasjonen i Aurland søker A/S Leinafalli nå om tillatelse til å regulere Låghellervatn.

Reguleringsplanen går ut på nedtapping av Låghellervatn på 22 m.

Reguleringen vil etter Hovedstyrets beregninger gi en kraftøkning på 570 nat.-hk og 290 nat.-hk i henholdsvis Kjosafossen og Leinafalli.

Ved full utbygging av vassdraget antas at reguleringen vil gi en total kraftøkning på ca. 5 300 nat.-hk. Hovedstyret antar at reguleringen representerer en naturlig utnyttelsesgrad sett i sammenheng med reguleringsmulighetene i Flåmsvassdraget for øvrig.

Reguleringsomkostningene er av søkeren anslått til kr. 500 000. Hertil kommer kr. 125 000 til tiltak for å sikre jernbanen. Med de nåværende utbygginger vil dette tilsvare ca. 30—35 øre/kWh. Ved full utbygging vil dette bli redusert til bare ca. 5—6 øre/kWh.

Skadene ansees stort sett å bli ubetydelige, når unntas fisket i Låghellervatn som antas å bli nærmest totalskadet. Man viser for øvrig til Hovedstyrets uttalelse.

I overensstemmelse med Hovedstyret antar departementet at vilkårene for å gi konsesjon er oppfylt og vil anbefale at søknaden om regulering imøtekommes. Departementet er enig i de av Hovedstyret foreslåtte vilkår.

Hovedstyret har foreslått at reguleringstillatelsen gjøres gjeldende til 15. januar 1982, dvs. den dato som selskapets bruksrettskonsesjon utløper. Departementet er enig i dette forslag.

Da konsesjonstiden etter dette blir kort anbefaler Hovedstyret en innskrenkning i statens hjemfallsrett, nemlig således at på hjemfallstidspunktet skal betales en innløsningssum i henhold til vassdragslovens § 10, post 4. Hovedstyret foreslår at innsløsningssummen

blir å beregne på grunnlag av en amortisasjonstid på 30 år.

Departementet har funnet å kunne slutte seg til Hovedstyrets forslag.

Departementet er videre enig med Hovedstyret i at konsesjonen til A/S Leinafalli skal bortfalle når Flomsvassdraget blir utnyttet i en mer omfattende utbygging, idet det da vil bli siktemessig å utferdige en ny, samlet reguleringskonsesjon for hele vassdraget.

Når konsesjonen eventuelt av denne grunn bortfaller avstås reguleringsanlegget m. v. til staten for en innløsningssum beregnet på samme måte som ovenfor er nevnt når det gjelder hjemfall dvs. på grunnlag av en amortisasjonstid på 30 år.

Konsesjonsavgiftene er satt til kr. 0,50 pr. nat.-hk til stat og kr. 1,50 til kommuner, vilkårenes post 2. De forholdsvis lave avgiftsatser begrunnes blant annet med at den innvunne kraft må karakteriseres som relativt dyr inntil vassdraget blir fullt utbygget.

For fisket er i post 11 foreslått vilkår om utsetting av yngel og settefisk og om fiskeri-biologiske undersøkelser. Landbruksdepartementet har også foreslått vilkår om utdyping av elveløpet eller terskelbygging av hensyn til oppgangen for laks og sjøaure, samt vilkår om avsetningsanordning ved tunnelinntak. Departementet er enig med Hovedstyret i at disse tiltak ikke står i rimelig samsvar med reguleringsinngrepets omfang.

Departementet er videre enig i Hovedstyrets forslag til manøvreringsreglement og viser til hva Hovedstyret uttaler vedrørende dette.

Det foreslås at departementet er bemyndiget til å godkjenne mindre planendringer og endringer av manøvreringsreglementet som følger av planendringen.

Industridepartementet

tilråar:

1. I medhold av lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917, tillates A/S Leinafalli å foreta regulering av Låghellervatn i Flåmsvassdraget i alt vesentlig i overensstemmelse med selskapets søknad av 29. mai 1966 og på de vilkår som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 16. juni 1967.
2. Det fastsettes manøvreringsreglement for reguleringen i samsvar med utkast inntatt i samme tilråding, som gjeldende inntil videre.

22. Otteraaens Brugseierforening.

(Tillatelse til ytterligere regulering av

Hovatn.)

Kgl. res. av 16. juni 1967.

Departementet mottok i februar 1966 en omfattende søknad fra Otteraaens Brugseierforening. Foruten regulering av Hovatn, omfattet den også overføringer fra Tovdalsvassdraget og fra Heiselv og Straumså, — to andre sidevassdrag til Otra. Da disse overføringer reiste sterke protester, bl. a. fra Aust-Agder Kraftverk, er de i forståelse med søkeren stillet i bero i påvente av en bredere utredning av utnyttelsesmulighetene i distriktet. Nærværende tilråding gjelder derfor bare regulerings søknad vedrørende Hovatn.

I anledning av søknaden, har Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet i brev av 29. mai 1967 gitt følgende uttalelse til departementet:

«Med departementets brev av 1. mars 1966 har man fått oversendt til uttalelse søknad av februar s. å. fra Otteraaens Brugseierforening vedrørende senkning av Hovatn m. v., der det innledningsvis heter:

«Søknadens omfang.

Otteraaens Brugseierforening tillater seg hermed, etter anmodning fra Kristiansand Elektrisitetsverk, og i henhold til vassdragsreguleringsloven av 14. desember 1917 med senere tilføyelser og endringer, å søke om:

Tillatelse til å foreta en regulering ved å senke Hovatn 12 m. Total reguleringshøyde blir 17 m.

Tillatelse til å føre vann fra bielven Heiselv (hele avløpet fra Byrtingsvatn og Fiskeløys) i Bygland kommune, og fra Straumså (hele avløpet fra Mjåvatn) i Valle kommune, over til Hovatn for å utnyttes i Hovatn Kraftverk.

Tillatelse til midlertidig å overføre til Hovatn hele avløpet fra Gjeddevatn, ca. 100 mill. m³ pr. år, som normalt har sitt avløp til Tovdalselv.

Tillatelse til å forlange avstått nødvendig grunn og rettigheter for en rasjonell anleggsdrift, heri også innbefattet grunn til veg, brakker, anleggskraft, steintipp, rett til grus, sandtak m. v.

Tillatelse til å ekspropriere manglende fallrettigheter i Heiselv og Straumså.»

Videre er anført.

«På grunn av forholdet mellom behov for energi og maksimaleffekt i Kristiansand Elektrisitetsverks forsyningsområde, regnes det med at reguleringene vil bli gjennomført etappevis i følgende trinn:

Trinn I. Senking av Hovatn.

Trinn II. Overføring av Mjåvatn, og midler-

tidig overføring av avløp fra Gjeddevatn.

Trinn III. Overføring av Heiselv.»

Søknaden ble kunngjort i Norsk lysingsblad 31. mars og 6. april 1966 (nr. 76 og 81) og dessuten i avisene Christiansands Tidende, Fædrelandsvennen og Sørlandet. Den har vært forelagt distriktet og Landbruksdepartementet.

Blant de innkomne distriktsuttalelsene var det meget sterke protester, spesielt mot overføring fra Tovdalsvassdraget. Aust-Agder Kraftverk har således framholdt at overføringen vil gripe sterkt inn i de utbyggingsplaner som fylket har i dette området og der verket for tiden har en generalplan under utarbeidelse. De fleste kommunene som berøres av overføringen, har sluttet seg til Aust-Agder Kraftverks uttalelse og har bedt om at saken må bli nærmere utredet før de tar stilling til søknaden. Også for de øvrige overføringene synes det å være tildels motstridende interesser vedrørende utnyttelsen.

Etter foreløpig å ha undersøkt mulighetene for en mer koordinert planlegging i området, har Vassdragsdirektoratet i brev til søkeren 15. desember 1966 uttalt:

«I anledning søknaden har vi foretatt en undersøkelse av rent orienterende art vedrørende de kraftkilder som naturlig kan ses i sammenheng med Hovatn-utbyggingen. Etter dette er vi kommet til at det ikke kan utelukkes at den teknisk-økonomiske beste løsning vil være en permanent overføring av Tovdalsvassdragets øvre del til Hovatn, kombinert med en noe redusert separat utbygging av restfeltet i Tovdalen. Før saken tas opp til sluttbehandling i Hovedstyret, vil vi derfor be Dem ta kontakt med Aust-Agder Kraftverk med sikte på en nærmere utredning av spørsmålet. Dersom en slik samlet utnyttelse viser seg å være avgjort fordelaktig, alle forhold tatt i betraktning, går vi ut fra at det bør søkes å komme fram til en avtale med Aust-Agder Kraftverk om utnyttelsen til felles beste.

Vi understreker igjen at det som her er anført utelukkende grunner seg på teknisk-økonomiske betraktninger, og at det selvsagt ikke kan sies noe om muligheten for gjennomføringen av slike planer for virkningen er vurdert også for de øvrige interesser som kommer inn i bildet.»

Kristiansand Elektrisitetsverk har 25. januar 1967 på vegne av søkeren besvart denne henvendelsen i et brev der det bl. a. heter:

«Som kjent har vi forutsatt at utbyggingen av Hovatn bør foregå i flere trinn, hvorav første byggetrinn av reguleringstiltak bare omfatter ytterligere senkning av Hovatn. Når den foreliggende søknad også omfatter de overføringer som ikke kommer til utførelse i første byggetrinn, skyldes dette at Vass-

dragsdirektoratet under en konferanse før søknaden ble ekspedert antok at det ville være hensiktsmessig for saksbehandlingen at også de reguleringsiltak som var forutsatt i de senere byggetrinn, kom med i denne søknad. Det er av stor betydning for oss at planleggingen ikke forsinkes, idet vi venter store problemer med kraftdekningen i vårt forsyningsdistrikt omkring 1969—70. Dersom det passer konsesjonsmyndighetene å utsette behandlingen av overføringsspørsmålet, vil ikke dette bety noe for oss såfremt det ikke forsinkes avgjørelsen med hensyn til reguleringen av selve Hovatn. Vi forutsetter i så fall at den del av søknaden som omhandler overføringene bare blir betraktet som utsatt inn til videre, og ikke bortfalt.

For så vidt angår vassdragsdirektoratets bemerkning om å undersøke nærmere muligheten for en permanent overføring av Tovdalsvassdraget til Hovatn med sikte på en felles utnyttelse av disse kraftkilder, har vi hatt en konferanse med Aust-Agder Kraftverk om saken. Spørsmålet dreier seg om så vidt mange viktige spørsmål for Aust-Agder Kraftverk og Tovdalsdistriktet, at kraftverket har funnet det riktig å forelegge spørsmålet for sine kompetente organer til prinsippavgjørelse for eventuelle forhandlinger tas opp. Denne prinsippavgjørelse foreligger ikke ennå. Da en eventuell forsinkelse av saksbehandlingen kan få kjedelige konsekvenser for oss, tillater vi oss derfor å oversende denne ekspedisjon nå, og skal senere få komme tilbake på det spørsmål som er nevnt ovenfor når Aust-Agder Kraftverk har tatt stilling til prinsippet.»

Da samtlige overføringsplaner således ikke er aktuelle i denne omgang, har man i det følgende bare tatt med de avsnitt av søknaden og av uttalelsene som omhandler selve reguleringen av Hovatn.

Fra søknaden hitsettes:

«Hovatn med nåværende høyeste regulerte vannstand på kote 690,84, og som på denne kote har et areal på ca. 7,6 km², har gjennom Årakså sitt utløp i sydenden av vannet, ca. 6 km fra Byglandsfjord. Elven munner ut i Byglandsfjord på østsiden ved Åraksbø, ca. 120 km fra kysten.

Nedslagsfeltet for Hovatn er ca. 50 km², med et gjennomsnittlig årsavløp på 40 l/sek./km², anslått av hydrologisk avdeling ved NVE. Dette tilsvarer ca. 63 mill. m³ pr. år i midlere avløp. Det midlere avløpet fra Årakså ut i Byglandsfjord er ca. 81 mill. m³ pr. år.

Fra 1916 er Hovatn regulert med 5 m heving til kote 690,84, med dam ved utløpet. Magasinet er på 32,2 mill. m³, og reguleringen er således ca. 51 pst.

En utvidet regulering går ut på å senke Hovatn 12 m ned til kote 673,84, slik at den totale reguleringshøyde blir 17 m. Herved antas totalt å innvinne et magasin på ca. 47,8 mill. m³, slik at det totale magasin blir 80 mill. m³. Reguleringsprosenten for Hovatnsfeltet blir da ca. 127.

Reguleringsprosenten vil bli ca. 78 når vannet fra Straumså og Heiselv er overført, og ca. 39 pst. når i tillegg hertil avløpet fra Gjeddevatn er overført.

Senkingen av Hovatn foretas samtidig med utbygging av Hovatn kraftverk, ved at inn-taket for den ca. 4,5 km lange driftstunnelen som blir i Hovatn, blir lagt tilstrekkelig lavt. (Jfr. søknad fra Kristiansand Elektrisitetsverk om konsesjon på utbygging av Hovatn kraftverk.)

Hovatn er siste gang kartlagt i 1959, og høydekoter er inntegnet fra kote 675 til kote 695. Se bilag 3. Etter dette kart antas det mulig å senke vannet ned til kote 673,84. — —

— — *Fordeler.*

De omhandlede reguleringer skal utnyttes i Hovatn kraftverk, i en brutto fallhøyde på maksimalt 489 m. Videre vil de bli utnyttet i kraftverkene nedenfor Byglandsfjord, i dag med tilsammen 160,95 m brutto fallhøyde, med følgende fordeling:

128,29 m, tilsvarende 79,708 pst., utnyttes av Kristiansand Elektrisitetsverk.

Hunsfoss Fabrikker utnytter 13,49 m, tilsammen 8,381 pst.

A/S Vigelands Brug utnytter 19,17 m, tilsammen 11,911 pst.

Både Kristiansand Elektrisitetsverk, som søker konsesjon på utbygging av Hovatn kraftverk, og Hunsfos Fabrikker, er sterkt interessert i den økte vannføring som reguleringene vil gi nedenfor Byglandsfjord, spesielt i vannfattige år. Maskinkapasiteten i disse selskapers kraftstasjoner er stor nok til å gjøre bruk av det tilskudd til vinter-vannføringen som reguleringene vil gi.

A/S Vigelands Brug har i dag ikke maskinkapasitet nok til å kunne gjøre bruk av den økte vannføring ved disse reguleringer, men når de foreliggende planer som fabrikkene har om ny kraftstasjon blir realisert, vil den økte vannføring også komme A/S Vigelands Brug til gode.

Av bilag 5 fremgår hva reguleringene vil gi av økt produksjon for de forskjellige kraftverk.

Da senking av Hovatn inngår som et ledd i utbygging av Hovatn kraftverk, ved at inn-taket for kraftstasjonen blir liggende i Hovatn på tilstrekkelig dyp, er det i dag ikke mulig å antyde hvor stor kapital dette reguleringsarbeid vil beløpe seg til. Det antas derfor at utgiftene til senkingen må stipuleres og fordeles på forhandlingsbasis. En 12 m senking av Hovatn gjennomført utelukkende med tanke på regulering, vil kreve en ca. 1 km lang tunnel, og antas å koste ca. 1,8 mill. kroner. — —

— — *Ulemper.*

Ferdsl.

Det er ikke fast bebyggelse ved Hovatn. Rundt vannet er et fåtall hytter. Senkingen vil derfor ha svært liten betydning for personferd.

Vinterstid foregår det år om annet endel vedkjøring over isen fra mindre skogteiger rundt vannet. Disse isveger må regnes å gå tapt ved reguleringen. — —

— — *Tømmerfløting.*

I Årakså foregår det ikke tømmedfløting, og nåværende regulering nyttes ikke i forbindelse med fløting i hovedvassdraget. Det antas at en utvidelse av reguleringen i Hovatn ikke vil medføre ulemper for fløtingen i Otra. — —

— — *Fiske.*

I de senere år har fiskebestanden i Hovatn vært så godt som utdødd. Vi kan ikke uttale oss om hvorvidt vannet i dag kan utnyttes som fiskevann. Den utvidede regulering må imidlertid forutsettes i alt vesentlig å ødelegge mulighetene for utnyttelse av vannet til et sådant formål. — —

— — *Skog, jord, beite.*

Reguleringene antas ikke å ville medføre skader eller ulemper av noen betydning for skog, jord og beite.»

Fra utkastet til manøvreregingsreglement, som fulgte søknaden, tas med:

«Så snart utbygging av Hovatn kraftverk iverksettes, skal vanntapping fra Hovatn foregå med dette kraftverks tarv for øye. Inntil denne tid kan tapping foretas med henblikk på fallene nedenfor Byglandsfjord.

Det skal ved manøvreringen tas all mulig hensyn til de nedenforliggende grunneiere og rettighetshavere og til almene interesser. — —

— — Tappingen skal normalt foregå gjennom Hovatn kraftverk.»

Det er innkommet følgende uttalelser:

Bygland kommunestyre, vedtak i møte 25. november 1966:

«Bygland kommune har ikkje noko å merka til at det vert gjeve løyve til regulering og utbygging på dei vilkår som er sette fram av advokat Bryge i skriv av 18. november 1966.

— — Kommunestyret vil vidare oppmode om at det vert nytta mest mogeleg arbeidskraft frå kommunen til utbygginga, avdi det vil vere av stort verd for opphøp av arbeids- og næringslivet.»

Vilkårene som er nevnt i vedtaket lyder:

«1. Det må kome til ei samordning med omsyn til vegbygg m.v. Dette slik at dei vegar og/eller bruer som må til, på grunn av utbygginga, vert mest mogeleg til nytte også for Bygland kommune og samfunnet elles.

Bygland kommune har her grunn til å tru at det kan finnast ei ordning. Ein viser i så måte til møte om denne saka den 15. november 1966 mellom Kristiansand Elektrisitetsverk, I/S Øvre Otra, Aust-Agder Vegvesen, Valle kommune og Bygland kommune.

2. Konesjonæren må bli pålagt plikt til å utføre eit tiltak, derunder verna natura best mogleg og hjelpe til slik at det ikkje vert skjemma etter reguleringa og kraftutbygginga.

3. *Konesjonsavgift til kommunen.* Avgifta må setjast så høg som lova tillet det.

4. *Samfunnshus, event. tilskott til slikt tiltak.* Konesjonæren må bli pålagt å syte for samfunnshus, eventuelt ordne med tilskott etter nærare avtale.

5. Bygland kommune må halda seg unna rett til å kreve straum på dei vilkår som konesjonslova gjev kommunen høve til å få straum.

6. Konesjonæren må bli pålagt å verna om fisket, derunder plikt til å setje ut settefisk og/eller yngel.

7. Konesjonæren må verta pålagt å bøte på driftsvegane i reguleringsområdet og/eller pålagt å byggje vegar og føretake andre tiltak for å hjelpe av dei skadene og dei ulempene som reguleringa fører med seg.

Kommunen viser i så måte til dei ulempene som er peika på i Bygland Jordstyre og dei tiltaka som der er nemnt.»

Bygland jordstyre har i møte 15. november 1966 uttalt bl. a.:

«Jordstyret har halde synfaring den 14. oktober. I alt er 22 grunneigarar og medeigarar i rettar kring Hovatn samt søkjar tilsgodt til møtet. Det møtte i alt 14 grunneigarar. Som representant for sjøkjær møtte sivilingeniør Timenes og bestyrar G. Furuholmen frå Kristiansand E.verk.

Likeeins har skogutval og skogråd teke del i møtet.

Konesjonssøknaden vart drøfta inngående med grunneigarane, og jordstyre, skogutval og skogråd gjev slik felles uttale:

Ein er prinsipielt i mot reguleringer. Om konesjon vert gjeven må ein vera merksam på fylgjande som reguleringa vil føra med seg:

1. *For Hovatnområdet:*

- 1.1. At fiske vert øydelagd.
- 1.2. At ferdselsvegane (ferdsel på isen, båt-feste og fløyting) vert øydelagde.
- 1.3. At området vert øydelagd som hytteområde. Det er i dag ca. 15 hytter.
- 1.4. Dertil kjem at eit pent område for friluftsliv og turisme vert øydelagd.
- 1.5. Ein vil merkje at det i området kring Hovatn er ein heil del skog og dessutan godt beite. Det er fåre for at Hovatn ikkje lenger vil vera hegn for dyra, og at dyra elles kan gå seg fast.

Det bør difor koma på tale om gjerdehald og elles vegbygg for å bøta på skadene. — —

— — 7. *Vegar.*

Anleggsvegar o.l. må byggjast slik at dei vert mest mogleg til nytte for grunneigarane og bygdefolket.»

Evje og Hornnes kommunestyre har ikke noe å bemerke til søknaden, jfr. vedtak av 26. oktober 1966.

Aust-Agder fylkeslandbruksstyre har i møte 5. november 1966 gjort et vedtak, der det bl. a. heter:

«Landbruksinteressene som blir påverka innan oppdemningsområda, trur ein ikkje vil bli så store at det er grunn til å setje seg mot oppdemminga.»

Aust-Agder kraftverk har i en lengre uttalelse av 7. mai 1966 ingen kommentarer til selve reguleringen av Hovatn.

Fylkesmannen i Aust-Agder slutter seg 8. desember 1966 til Aust-Agder kraftverk.

Fylkesmannen i Vest-Agder har 22. juni 1966 innsendt distriktsuttalelsene

i fylket. Det framgår at hverken Kristiansand bystyre (vedtak 25. mai 1966), Vennesla kommunestyre (vedtak 2. juni 1966), Vest-Agder fylkeslandbruksstyre (påtegning av 21. juni 1966) eller fylkesmannen selv har noe å innvende mot at søknaden (i sin helhet) blir innvilget.

Søkeren har fått seg forelagt ovenstående uttalelser. I brev av 25. januar 1967 har Kristiansand Elektrisitetsverk ikke noe å bemerke til de øvrige uttalelsene om Hovatn, men har anført følgende til enkelte av vilkårene i Bygland kommunestyres vedtak:

«1. *Veispørsmål.*

Vi er innstillet på å samordne vårt behov for veibygging med andre interessenters behov i den utstrekning det er mulig og ikke påfører oss ekstra økonomiske byrder. — —

— — 4. *Samfunnshus, eventuelt tilskudd til slikt tiltak.*

Konsesjonsvilkårenes bestemmelser om plikt til å ordne med forsamlingshus har vi forstått slik at de tar sikte på å tilgodese anleggsarbeidernes tarv. Såfremt denne hensikt kan oppfylles, vil ikke vi ha noe imot å oppfylle et eventuelt pålegg i denne retning med et bidrag til et offentlig samfunnshus. — —

— — 7. *Driftsveier m. v.*

Vi går ut fra at eventuelle krav om tiltak vil bli behandlet ved skjønn.»

Kommunaldepartementet har i brev av 20. januar 1967 sluttet seg til Naturvernrådet og Statens Friluftsråd, som i møter henholdsvis 12. oktober 1966 og 30. november s.å. ikke har noen bemerkninger.

Landbruksdepartementet og Direktoratet for jakt, viltstell og ferskvannsfiske har henholdsvis 31. januar 1967 og 21. s. m. sluttet seg til en uttalelse av 5. s. m. fra forhenværende fiskeriinspektør Harstad, der det bl. a. er anført:

«Hovatn er 6,7 km på kote 690,84. Å dømme etter dybdekartet er vatnet forholdsvis brådypt. En 5 m oppdemning som fant sted 1916 synes ikke å ha berørt særlig store landareal. Ved den nå omsøkte tillatelse til å foreta regulering ved å senke Hovatn til kote 673,84, 12 m under opprinnelig sommervassstand på kote 685,84, vil arealet bli redusert til under det halve. Hertil kommer at vatnet i senket stand, blir delt opp i minst 3 avdelinger.

Eneste fiskeart er aure.

En har ikke kjennskap til hvordan forholdet er med hensyn til gyteplasser, bestandens størrelse og kvalitet. Bedømt etter kart, synes gyteområdene på elv eller bekk å være av beskjedne utstrekning, men innen Hovatnets spesielle nedbørsområde (50 km²) finnes en flerhet av små vann og tjønn, og dersom det er fisk i disse må en kunne rekne med et

visst nedsig også til Hovatn. Vatnet ligger ellers i en «sur» trakt, og det er mulig at fiskebestanden av denne grunn er i en mindre god forfatning. Men det er likevel sikkert at en 17 m regulering i vesentlig grad vil redusere grunnlaget for fiskeproduksjon i vatnet.»

Fiskeriinspektøren har fremsatt følgende forslag til betingelser vedrørende fisket:

«Dersom vedkommende departement finner det nødvendig av hensyn til fiskebestanden og fisket, skal konsesjonæren være forpliktet til å foreta samt bære omkostningene med følgende tiltak etter nærmere bestemmelse fra vedkommende myndighet.

1. Sette ut yngel og/eller settefisk av aure.
2. Bekoste oppsetting og vedlikehold av fiske-sperre.
3. Bekoste fiskeribiologiske undersøkelser.
4. Bygge terskler ved utløpet av vatn, tjønn og større holer som får lavere vassstand på grunn av de foretatte inngrep.»

Advokat Olav Bryge har i brev av 21. april 1967 på vegne av grunneiere på Austad uttalt:

«*Hovatn.*

Brugseierforeningen fortel at dette vatnet ikkje har noko å seie:

- a) for fløyting,
- b) ferdsløp,
- c) fiske,
- d) hyttetomter o.l.

Dette er diverre ikkje rett.

Hovatn har sers mykje å seie for:

- 1) fløyting av tømmer og anna trevirke fram til Osen,
- 2) for køyring på isen med tømmer og anna trevirke,
- 3) båtfersele fram til områda som ligg nord og aust for vatnet m. a. til Drivslid og Gjeddevatnet,
- 4) alle hytter som ligger ikring vatnet idag.

I alt ligg det idag omlag 20 hytter.

Det er opplyst at det forelegg fjellplan med hyttesentrum ved Hovatnet.

Fiske i Hovatn.

Etter Brugseierforeninga er fisken så godt som utøydd.

Eg veit ikkje kva foreninga har desse opplysningane frå, men dei er ikkje rette.

Om fisken er å fortelja at fiske var svært godt fram til omkring 1954. Etter den tid har det vore noko meir ujamnt. Grunneigane sette i åra 1953—1959—1963 ut yngel. Dette var etter råd frå bestyrar Gunnar Dannevig. I 1964 sette dei ut settefisk.

Bestyrar Dannevig har også sett inn bleka frå Byglandsfjord.

Sumaren 1966 er det fiska i Hovatn. Det er fiska ein del fisk på 300—400 gram. Dette kan m. a. Knut Austad opplysa, og vidare har Daniel Austad fått fisk på 500 gram.»

Hovedstyret vil bemerke:

Hovassåni (Årakså) med Hovatn er et

sidevassdrag til Otra fra øst. Det munner ut i nordøstre del av Byglandsfjord.

Ved kongelig resolusjon 22. november 1912 fikk Otteraaens Brugseierforening tillatelse til regulering av «Byglandsfjord og forskjellige fjellvand i Otteraaen», blant disse Hovatn, som ble tillatt oppdemmet 5 m. Senere er det ved kongelige resolusjoner av 3. juni 1949 og 15. september 1961 gitt tillatelse til ytterligere reguleringer i øvre del av Otra, — for den siste tillatelsens vedkommende i forbindelse med 1. byggetrinn av Brokke kraftverk. Samlet magasin kapasitet ovenfor Brokke er i dag ca. 500 mill. m³, — for hele vassdraget under ett er magasinene ca. 750 mill. m³. Søknad om ytterligere regulering av Bosvatn (Bykhylalternativet) med henblikk på full utbygging av Brokke er for tiden under behandling i Hovedstyret.

Som det foran er redegjort for, omfattet den foreliggende søknaden vedrørende Hovatn opprinnelig også søknad om tillatelse til overføringer fra Tovdalsvassdraget og fra Heiselv og Straumså, — to andre sidevassdrag til Otra. Ettersom disse overføringene førte til sterke protester fra distriktets side og dessuten etter Hovedstyrets syn burde vurderes nærmere med henblikk på en mulig bedre koordinering av utbyggingsmulighetene i distriktet som helhet, har søkeren bedt om at regulerings søknaden for Hovatn blir behandlet separat, mens de øvrige punktene utstår inntil videre.

Reguleringen inngår i 1. byggetrinn av Kristiansand Elektrisitetsverks planlagte Hovatn Kraftverk. Såvel reguleringen som utbyggingen synes å peke seg ut som selvskrevne objekter, uansett alternativvalg for utbyggingen av de øvrige kraftkildene i distriktet, og kan under ingen omstendigheter tenkes å gripe forstyrrende inn i den ovenfor nevnte koordinering.

Hovatn er planlagt senket 12 m, hvorved samlet regulerings høyde følgelig vil bli 17 m. Ved senkingen øker magasinet fra 32,2 mill. m³ til 80 mill. m³, eller fra 51 pst. til 127 pst. av midlere årlig tilløp. I reguleringslovens forstand vil tilleggsreguleringen medføre en økning i regulert vassføring i Hovatn Kraftverk på ca. 0,3 m³/sek., tilsvarende ca. 1 900 nat.-hk, og i fallene nedenfor Byglandsfjord ca. 0,2 m³/sek., tilsvarende ca. 570 nat.-hk i de utbygde fall som kan ta den økte vassføring i bruk.

Hovatn Kraftverk er av Kristiansand Elektrisitetsverk tenkt innpasset i samkjøringsnettet som et rent toppkraftverk med stor installasjon og meget kort brukstid, noe som medfører at magasinbehovet vil være vesentlig større enn for kraftverk under vanlig

drift. Slik forholdene ligger an, må det således antas at det med den nåværende regulering i Hovatn neppe ville være aktuelt å bygge dette kraftverket. Under denne synsvinkel synes det naturlig å kreditere tilleggsreguleringen hele kraftinnvinningen i det planlagte kraftverks 1. byggetrinn, i alt ca. 13 000 nat.-hk. Dersom det framtidig kommer på tale å gjennomføre de tidligere nevnte overføringene helt eller delvis, vil magasinets betydning øke ytterligere.

Skader og ulemper.

Om fisket i Hovatn foreligger motstridende opplysninger. Fra fiskerisakkyndig hold er antydning at bestanden muligens kan være i mindre god forfatning, ettersom vatnet ligger i en «sur» trakt. Den tidligere regulering vil også trolig ha medført skader. Det må imidlertid under enhver omstendighet regnes med at den nåværende fiskeproduksjon i vatnet vil bli vesentlig redusert.

Over Hovatn har det i noen utstrekning vært drevet fløting. Når vasstanden senkes, vil terrengforholdene medføre at vatnet blir delt opp i flere mindre, noe som vil vanskelig eller helt umuliggjøre så vel fløting som båtferdsel i enkelte perioder. Også isveger som har vært nytt til vedtransport, vil gå tapt.

Etter Bygland jordstyes oppfatning kan det ellers være fare for at Hovatn etter senkingen ikke lenger vil virke som gjerde for husdyr, og at disse kan gå seg fast.

Rundt vatnet er det fra distriktets side opplyst å ligge ca. 15—20 hytter. For disse må det påregnes ulemper på grunn av skjemet utseende, da det med den høye reguleringsgrad ikke vil være mulig å få tilfredsstillende oppfylling før relativt sent på høsten, — etter år med særlig sterk nedtapping vil det i det hele tatt ikke bli tale om å nå fullt magasin den første sesongen.

Hovedstyret anser likevel skadene og ulemperne for små sammenlignet med fordelene. Man antar derfor at vilkårene i reguleringslovens § 8 er oppfylt og vil anbefale at Otteraaens Brugseierforenings søknad, for så vidt angår 12 m senking av Hovatn, imøtekommes på vilkår som oppstilt i vedlagte utkast. Man vil tilføye at Hovedstyret den 31. oktober 1966 hadde møte på Ose med grunneiere og andre interesserte.

Om vilkårene bemerkes:

Konsesjonstid, innløsning, post 1 og 2.

Den tidligere konsesjon vedrørende Hovatn er tidsbegrenset og gjelder for 75 år regnet fra 22. november 1912.

Konsesjonen for tilleggsreguleringen foreslås gitt på ubegrenset tid for kommuner.

For øvrige medeiere i anleggene foreslås 50 år konsesjonstid med vanlige innløsningsbestemmelser.

Avgifter, post 3.

For den tidligere oppdemming av Hovatn ble årsavgiften pr. nat.-hk i sin tid fastsatt til kr. 0,40 til kommuner og kr. 0,10 til staten. I den foreliggende sak har Bygland kommune krevet at avgiften til kommuner må settes så høyt som loven tillater.

Som tidligere nevnt vil tilleggsreguleringen beregningsmessig gi en relativt beskjeden vassføringsøking, og avgiftene vil derfor ikke i noe tilfelle kunne komme opp i særlig store beløp. Selv om også skadene er små, finner man av nevnte grunn å ville tilrå en forholdsvis høy avgift til kommuner, nemlig kr. 4 pr. nat.-hk. Til staten foreslås kr. 1,50 pr. nat.-hk.

Fiske, post 12.

Overensstemmende med de fiskerisakknyndiges forslag har man tatt inn vilkår om plikt for konsesjonæren til å bekoste fiskeribiologiske undersøkelser og utsetting av yngel og/eller settefisk. Man finner imidlertid ikke grunn til å begrense utsettingen til bare å gjelde aure, ettersom det under Hovedstyrets møte på Ose ble opplyst at det i den senere tid i en viss utstrekning har vært satt ut såkalt «bleke», en dverg-lakstype som finnes i Byglandsfjorden.

Man har utelatt postene 2 og 4 i de sakkyndiges forslag, — vedrørende fiskesperre og terskelbygging, — da disse tiltak trolig tar sikte på forholdene etter overføringene som ikke er aktuelle nå. Derimot er tatt med plikt til å refundere utgifter til forsterket jakt- og fiskeoppsyn i anleggsperioden.

Manøvreringsreglement, jfr. vedlagt utkast.

Reglementet er i det vesentlige i samsvar med forslaget som fulgte søknaden.

I reglementet for den tidligere regulering er tatt inn pålegg om avgivelse av nødvendig fløtingsvatn overensstemmende med kontrakt av mars 1913 med fellesfløtningsforeningen eller med eventuelle senere bestemmelser ved vassdragsskjønn. Av søknaden og innkomne uttalelser synes å framgå at det ikke foregår fløting i Hovassåni. Det er likeledes opplyst at den nåværende regulering ikke nyttes i forbindelse med fløting i Otra. Etter dette finner man ikke grunn til å knytte vilkår om fløtingsvatn til den nye tillatelsen. Når det gjelder den rent lokale fløting over selve Hovatnet går man ut fra at dette forhold blir ordnet ved skjønnet, eventuelt gjennom pålegg om tiltak.

Øvrige bemerkninger.

Hovedstyret finner Bygland kommunes krav om samfunnshus eller tilskudd til samme naturlig i og for seg, sett på bakgrunn av de relativt omfattende utbyggingsarbeidene som forestår og som av Kristiansand Elektrisitetsverk er kalkulert til ca. 30 mill. kroner. Slik forholdene ligger an, spesielt med tanke på mulige senere byggetrinn, går Hovedstyret ut fra at det av søkeren og/eller utbyggeren allerede nå blir opptatt forhandlinger med kommunen.

Sakens dokumenter følger vedlagt.

Behandlet i møte 22. mai 1967.»

Hovedstyrets forslag til vilkår lyder:

«1.

Konsesjonen gis på ubegrenset tid. Konsesjonsvilkårene kan tas opp til alminnelig revisjon etter 50 år.

Dersom vassfall, som ikke tilhører staten eller norske kommuner, deltar i reguleringen eller blir medeiere i anleggene gjelder konsesjonen for disses vedkommende i 50 år fra konsesjonens datum. Ved konsesjonstidens utløp har staten rett til å kreve avstått disse vassfalleieres andeler i anleggene uten vederlag.

Konsesjonen kan ikke overdras.

De utførte reguleringsanlegg eller andeler deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall nedenfor anleggene.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

I det 35. år etter at konsesjonen er gitt, skal staten kunne innløse de andeler i reguleringsanleggene som måtte tilhøre eiere for hvem tillatelsen er tidsbegrenset. Benytter staten seg ikke herav, skal den i det 10. år deretter ha samme adgang. Bestemmelsen om innløsning må være meldt anleggenes eier 5 år i forveien. Innløsningssummen blir å beregne under hensyn til at grunnstykker og rettigheter samt vassbyggingsarbeider og hus har en verdi svarende til hva de besvislig har kostet ved ervervelsen med fradrag for amortisasjon etter en amortisasjonstid av 50 år. For annet tilbehør beregnes den tekniske verdi etter skjønn på statens bekostning.

Anleggene skal ved innløsningen være i fullt driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle, avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn av uvillegge menn på statens bekostning.

Anleggenes eier plikter på sin bekostning å utføre hva skjønnet i så henseende måtte bestemme.

3.

For den økning av vasskraften som ved reguleringen tilflyter eiere av vassfall eller bruk i vassdraget, skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 1,50 pr. nat.-hk.

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 4 pr. nat.-hk.

Etter 20 år kan fastsettelsen av avgiften tas opp til ny prøvelse.

Økningen av vasskraften beregnes på grunnlag av den økning av lavvassføringen som reguleringen antas å ville medføre utover den vassføring som har kunnet påregnes år om annet med den tidligere bestående regulering. Ved beregningen av denne økning forutsettes det at magasinet utnyttes på en sådan måte at vassføringen i lavvassperioden blir så jevn som mulig. Hva der i hvert enkelt tilfelle skal anses som den ved reguleringen innvunne øking av vasskraften avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntreter etter hvert som den ved reguleringen innvunne vasskraft tas i bruk.

Avgiftene har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svarer 6 pst. årlig rente.

4.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgifter etter post 3 og kontroll med vassforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 16 skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende departement.

5.

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av 2 år etter at konsesjonen er gitt og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år.

I fristen medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major), streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For hver dag fristen, uten tillatelse meddelt av Kongen måtte oversittes, erlegger konsesjonæren en løpende mulkt til statskassen av kr. 200.

6.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anleggene fortrinnsvis anvende norske varer for så vidt disse kan fåes like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 — ti — pst. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil

de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges. Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Industridepartementet kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer. Søknad om dispensasjon må på forhånd sendes departementet med de opplysninger som er nødvendige. Hva angår leveranser fra EFTA-land, vil dispensasjonsadgangen bli praktisert i samsvar med de forpliktelser som foreligger i forhold til disse land under forutsetning av full gjensidighet.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

7.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse.

8.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anleggene.

9.

Konsesjonæren er forpliktet til, når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer, i anleggstiden å skaffe arbeiderne og funksjonærene ved anleggene og disses familier den nødvendige legehjelp ved fastboende lege, og å holde eller helt eller delvis dekke utgiftene til for øyemedet tjenlig sykehus eller sykestue med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

Det kan også pålegges konsesjonæren, etter vedkommende departements nærmere bestemmelse, helt eller delvis å bære utgiftene til vedkommende kommuners alminnelig forebyggende helsetjeneste og alminnelige sosiale tiltak.

Hvis noen av arbeiderne eller funksjonærene omkommer ved arbeidsulykke i anleggstiden, kan konsesjonæren etter nærmere be-

stemmelse av vedkommende departement pålegges å sikre eventuelle etterlatte en øyeblikkelig erstatning.

10.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sunt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende departements tillatelse berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist, avgjøres med bindende virkning av departementet.

Bestemmelsene i annet ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom konsesjonær og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsiingsreglene i nevnte paragraf.

11.

Konsesjonæren er forpliktet til å erstatte utgifter til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger, bruer og kaier, hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede samt erstatningens størrelse ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Veger, bruer og kaier, som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten, for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anleggene.

12.

Konsesjonæren plikter årlig å sette ut yngel og/eller settefisk etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Om departementet finner det nødvendig å foreta fiskeribiologiske undersøkelser i reguleringsområdet, plikter konsesjonæren å bære utgiftene til disse undersøkelser.

Konsesjonæren plikter å refundere utgifter til forsterket jakt- og fiskeoppsyn i anleggstiden etter vedkommende departements nærmere bestemmelser.

13.

Konsesjonæren plikter, før arbeidet påbegynnes, å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende reguleringsanleggene, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anleggene

skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i full driftsmessig stand. Deres utførelse så vel som deres senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggenes eier.

14.

Vassslippingen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger.

Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for almene interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt til for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendig.

En norsk statsborger, som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglementet er fastsatt.

For så vidt vatnet slippes i strid med reglementet, kan konsesjonæren pålegges en tvangsmulkt til staten av inntil kr. 1 000 for hver gang etter departementets nærmere bestemmelse.

15.

Anleggenes eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser, som i det offentlige interesse finnes påkrevd, og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. Den tillatte laveste tappingsgrense betegnes ved fast og tydelig vasstandsmerke som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene skal tilstilles Norges geografiske oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

16.

De vassfalls- og brukseiere, som benytter seg av det ved reguleringen innvunne driftsvann, er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner, som departementet bestemmer, etter hvert som utbygging skjer, inntil 10 pst. av den for hvert vassfall innvunne øking av kraften (beregnet som angitt i post 3). Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Pålegget om avgivelse av kraft kan etter begjæring av en interessert tas opp til ny avgjørelse etter 30 år.

Kraften kan kreves avgitt med en brukstid ned til 5 000 brukstimer årlig.

Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningene eller fra ledningsnett, hva enten ledningene tilhører anleggenes eier eller andre. Forårsaker kraftens uttakelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften, enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften skal leveres til vanlig pris i vedkommende forsynings- eller samkjøringsområde. Dersom det ikke er mulig å påvise noen slik pris, skal kraften leveres til selvkostende. Hvis den pris som således skal legges til grunn blir uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vassfallene kan gi, er tatt i bruk, skal kraften leveres til rimelig pris. Uenighet om prisen avgjøres av vedkommende departement.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig kan forlanges oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og dennes fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av departementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

Konsesjonæren er forpliktet til å samarbeide med andre kraftverker når dette finnes hensiktsmessig av hensyn til den alminnelige kraftforsyning. Bestemmelse herom treffes i mangel av minnelig overenskomst av et av Kongen oppnevnt skjønn som også fastsetter de nærmere tekniske og økonomiske vilkår for sådant samarbeid.

Konsesjonæren plikter på egen bekostning å foreta de forandringer av anlegget som måtte finnes påkrevd av hensyn til sådant samarbeid. Bestemmelse herom treffes av departementet. Der tas ved avgjørelsen størst mulig hensyn til anleggets økonomiske forhold.

17.

Departementet kan under særlige omstendigheter gi en vassfalls- eller brukseier som ikke er medeier i reguleringsanleggene, tillatelse til å benytte driftsvatn, som er innvunnet ved reguleringen mot en årlig godtgjørelse til anleggenes eier. Denne godtgjørelse skal i tilfelle av tvist fastsettes av departementet.

18.

Det påhviler konsesjonshaveren i den ut-

strekning hvori dette kan skje uten urimelege ulemper og utgifter — å unngå ødeleggelser av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser samt i det hele naturforekomster og områder, når dette anses ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart.

Såfremt sådan ødeleggelse som følge av arbeidenes fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås, skal Naturvernrådet i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Konsesjonæren skal i god tid på forhånd undersøke om faste fortidsminner som er fredet i medhold av lov av 29. juni 1951 nr. 3 eller andre kulturhistoriske lokaliteter blir berørt, og i tilfelle straks gi melding herom til vedkommende museum.

Viser det seg først mens arbeidet er i gang at det kan virke inn på fortidsminne som ikke har vært kjent, skal melding som nevnt i foregående ledd sendes med en gang og arbeidet stanses.

Anleggenes eier plikter ved planleggingen og utførelsen av anleggene i den utstrekning det kan skje uten urimelege ulemper og utgifter, å dra omsorg for at hoved- så vel som hjelpeanlegg virker minst mulig skjemmende i terrenget. Plassering av stein- og jordmasser skjer i samråd med vedkommende kommuner. Anleggenes eier plikter å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder som trengs for gjennomføring av pålegg som blir gitt i samband med bestemmelser i denne post. Han plikter å foreta forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg er satt i drift. Overholdelsen av bestemmelsene i dette ledd undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

Om nærværende bestemmelser gis vedkommende ingeniører eller arbeidsledere fornøden meddelelse.

19.

Anleggenes eier underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av anleggenes eier etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

20.

Konsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anleggene er beliggende. Vedkommende re-

gjeringsdepartement kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringen kan medføre forpliktelser.»

Hovedstyrets forslag til manøvreringsreglement lyder:

«1.

Reguleringsgrensene er:	
Øvre grense (nåv. L. R.V.) kote ...	685,84
Nedre grense kote	673,84
Reguleringshøyde	<u>12,00 m</u>

Høydene refererer seg til Vassdragsvesenets F. M. 5 i Årakså på kote 689,467.

Reguleringsgrensene skal avmerkes med faste og tydelige vasstandsmerker som Hovedstyret for vassdrags- og elektrisitetsvesenet godkjenner.

2.

Så snart utbygging av Hovatn kraftverk iverksettes, skal vassslippingen foregå med dette kraftverks tarv for øye.

For øvrig kan vassslippingen skje etter konsesjonærens behov.

3.

Det skal påseses at tappeinnretningene til enhver tid er i god stand.

Det føres protokoll over manøvreringen, og avleste vasstander observeres og noteres. Nedbørshøyder, temperatur m. v. skal likeledes observeres og noteres hvis dette blir forlangt. Avskrift av protokollen sendes ved hver måneds utgang til Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen.

4.

Til å forestå manøvreringen antas en norsk statsborger som godtas av vedkommende departement. Hovedstyret for vassdrags- og elektrisitetsvesenet kan bestemme hvor damvokteren skal bo, og at han skal ha telefon i sin bolig.

5.

Mulig tvist om forståelse av dette reglement avgjøres med bindende virkning av departementet.

6.

Viser det seg at vassslippingen etter reglementet medfører skadelige virkninger av omfang for almene interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt

for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendig.

Endringer i reglementet kan bare foretas etterat de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.»

Departementet skal bemerke:

Ved kongelig resolusjon av 22. november 1912 fikk Otteraaens Brugseierforening med Stortingets samtykke, tillatelse til regulering av blant annet Hovatn med 5 m, jfr. St. prp. nr. 120 for 1912 og «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for s.å. side 75 flg. Med denne regulering og den tilleggsregulering som nå er planlagt, vil etter Hovedstyrets beregninger i alt innvinnes ca. 13 000 nat.-hk. Den omsøkte regulering vil isolert sett representere en øking i Hovatn Kraftverk på ca. 1 900 nat.-hk, og i fallene nedenfor Byglandsfjord en øking på ca. 570 nat.-hk. Hovatn Kraftverk er tenkt innpasset i samkjøringsnettet som et rent toppkraftverk, og det vil ikke kunne bygges og drives regningssvarende uten at den planlagte regulering gjennomføres.

Omkostningene ved utbyggingen er av søkeren angitt til 40,4 mill. kroner, hvilket gir en utbyggingspris på 33,6 øre/kWh idet vesentligste vinterkraft.

Reguleringen vil medføre skade på fisket. Videre vil ferdsel og fløting lide skade.

I samsvar med Hovedstyret, antar departementet at vilkårene for å gi konsesjon er oppfylt og vil anbefale at søknaden om tilleggsregulering imøtekommes. Departementet er enig i det fremsatte forslag til konsesjonsvilkår. Her er blant annet fastsatt en årlig avgift til kommuner på kr. 4 og til staten på kr. 1,50 pr. nat.-hk. Når det gjelder vilkår for fiske, post 12, har Hovedstyret utelatt Landbruksdepartementets og fiskeriinspektørens forslag om fiskesperre og terskelbygging, idet det har gått ut fra at disse tiltak tar sikte på å avhjelpe skader ved overføringene som nå ikke er aktuelle. Man har underhånden fått bekreftet fra Landbruksdepartementet at disse tiltak kan utgå. For øvrig er fastsatt vanlige konsesjonsvilkår.

Departementet er enig i Hovedstyrets forslag til manøvreringsreglement.

Det forutsettes at departementet som vanlig kan samtykke i mindre planendringer, herunder endringer i manøvreringsreglementet som følger av planendringen.

Når det gjelder spørsmålet om samfunns- hus viser man til hva Hovedstyret uttaler. I samsvar med uttalelse fra Bygland kommune vil departementet hvis tillatelse blir gitt, oppmode konsesjonæren til å benytte

mest mulig arbeidskraft fra distriktet til utbyggingen.

Industridepartementet

tilrår:

1. I medhold av lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917 tillates Otteraaens Brugseierforening å foreta ytterligere regulering av Hovatn i det vesentlige i samsvar med foreningens søknad av februar 1966 og brev av 25. januar 1967 fra Kristiansand Elektrisitetsverk og på de vilkår som er fastsatt i Industridepartementets tilråding av 16. juni 1967.
2. Det fastsettes manøvreringsreglement i samsvar med utkast inntatt i samme tilråding som gjeldende inntil videre.

23. L/L Firdakraft.

(Tillatelse til å regulere Isavatn og overføre Midtelv og Østre Øksendalselv i Davik herred i Sogn og Fjordane fylke.)

Kgl. res. 7. juli 1967.

Hovedstyret for Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen har i anledning søknad fra L/L Firdakraft om ytterligere regulering og overføring for utnyttelse i Øksenelvane Kraftanlegg, avgitt innstilling datert 13. april 1967, sålydende:

«L/L Firdakraft har sendt inn følgende søknad dagsett 14. april 1966:

«L/L Firdakraft tillet seg med dette vyrd-samt å søkje konsesjon for overføring av Midt- elv og Austre Øksendalselv (også kalla Inste- elv) til det tidlegare regulerte Bjørndalsvatnet, samt tapperegulering av Isavatn.

Ein viser til St. prp. nr. 7, 1959—60 om «Til- latelse for L/L Firdakraft til å erverve bruks- rett til Vestre Øksendalselv og Sagelva i Davik herred i Sogn og Fjordane fylke, og til å foreta regulering og overføring». På side 8 står mellom anna:

«Ifølge leiekontrakt av 28. mars/28. juni 1958 er også rettighetene i de østenfor lig- gende vassdrag Midtre Øksendalselv (Midt- elv og Neverskårelv) og Østre Øksendalselv leiet ut til L/L Firdakraft. Disse vassdrag antas ikke rasjonelt å kunne utbygges sær- skilt, men de vil ved overføring kunne ut- nyttes i forbindelse med den foretatte ut- bygging. Leieforholdet blir således å be- trakte som et samtykke fra rettighetsha- verne til overføring av disse vassdrag og følgelig ikke undergitt konsesjonsplikt etter ervervslovens § 5. Dersom overføring skal finne sted — noe som for øvrig gir nær- mere 8 000 nat.-hk i Vestre Øksendalselv — må L/L Firdakraft imidlertid ha konsesjon i henhold til reguleringsloven.»

Midtelv og Austre Øksendalselv har til no gått unnytta i havet. Ved den planlagte over- føringa rekner ein med å få tilført Vestre Øksendalselv ca. 53 mill. m³ vatn i eit medelår. Overføringa må ein sjå saman med overføring av X-Y-Z-vatna til Åskåra, og som ein lekk i planen for full utnytting av vassdraga i området.

Ein viser elles til teikningar, berekningar og kostnadsoverslag som ligg ved.»

Frå utgreiinga til søknaden siteres:

«Generelt.

Øksenelvane består av 3 elver som renner ut i Isafjorden i Nordfjord. Lengst øst renner Insteelva (eller Austre Øksendalselv) som kommer fra Botnvatna og passerer Lucivatn før den renner ut i Isafjorden.

Midtelva har sitt utspring i Isavatn. Elva passerer Minnivatn, og like før den faller ut i fjorden tar den opp en sideelv fra Næverskårvatn.

Lengst vest faller Vestre Øksendalselv ut. Den kommer fra X-Y-Z-vatna og renner ned i Bjørndalen og videre ned i Øksendalsvatn som er inntaksmagasin for Øksenelvane kraft- stasjon.

X-vatn, Bjørndalsvatn og Øksendalsvatn er regulert med henholdsvis 38 m, 75 m og 49,7 m mellom h.r.v. og l.r.v.

Dauremålsvatn, som ligger vestenfor Øksen- dalsvatn, er overført til Øksendalsvatn via en ca. 3 km lang tunnel. Vatnet er regulert ca. 48 m.

Den nåværende planen går ut på å over- føre Insteelv og Midtelv til Bjørndalen via en 2 800 m lang tunnel. Isavatn er tenkt regulert ca. 60 m via en ca. 400 m lang senkingstunnel med tappeventil. Se vedlagte oversiktskart, teikning nr. 2340-6. Reguleringsdammer er ikke planlagt.

Område berørt av reguleringen.

Området syd for Minnivatn og sydøst for Lucivatn er goldt og øde og uten vegetasjon. Rundt Minnivatn er det gressbevokste myrer og lenger ned mot Neverskårvatn vokser bjørk og noe fjellfuru. Det er fisk i Minnivatn og Lucivatn. I Isavatn finnes ikke fisk.

Da grunnen bare består av fjell og ur, vil almene interesser påføres minimale skader.

Hydrologiske forhold.

Det spesifikke avløpet fra Vestre Øksendals- elv og Sagelva er målt siden 1956. Midlere års- avløp her er 102 sek.l/km². I Midtelv og Inste- elv har det ikke vært foretatt målinger. En har antatt at avløpet herfra ligger på 100 sek.l/km².

Nedslagsfelt, årsavløp og magasin for de forskjellige områdene går fram av tabell på side 6.

Nedslagsfeltet til Midtelva og Insteelv er målt til 16,7 km². Med 100 sek./km² gir det et årsavløp på 52,8 mill. m³. Etter observasjo- nene en har er avløpet i vintersesongen, 1. november—30. april, ca. 16 pst. av årsavløpet.

Beskrivelse av overføringsplanen.

Framdriftsplanen går ut på snarest mulig å få igangsatt tunneldrift fra Bjørndalsvatn der påhugget vil ligge ca. 15 m over h.r.v. Tun- nelen, med ca. 6 m² tverrsnitt og stigning 1 : 200, går i retning av Minnivatns sørende

(se vedlegg, tegn. nr. 11 og oversiktskart 2340-6). En skråsjakt på 120 m drives fra tunnelen opp til ca. 5 m fra Minnivatn. Herfra tas vatnet inn via en åpen kanal. En rekner med noe senking av Minnivatn, anslagsvis 1 m, for å få demping ved flom og ved sterk nedtapping fra Isavatn. Regulering av Minnivatn blir ikke aktuelt.

Samtidig drives den ca. 400 m lange senkingstunnelen med ca. 5 m² tverrsnitt for senking av Isavatn fra k. 978 ca. 60 m. Det svarer til et magasin på ca. 20 mill. m³, se tegn. nr. 10. Årsavløpet etter tabellen på side 6 er 11,4 mill. m³, og vatnet blir derfor ca. 75 pst. overregulert.

En regner med at tunneldriften ved snarlig påbegynnelse kan ha kommet så langt at første gangs nedtapping av Isavatn vil kunne foregå fra februar—mars 1967. Når nødvendig tapping er foretatt, vil tunneldriften fortsette fra Minnivatn mot Insteelv. Vatnet fra Insteelva tas inn via en ca. 80 m lang skråsjakt.

Insteelva kommer fra Botnvatna, k. 830 og k. 819. De har små areal, men store djup. Her er det muligheter for seinere å få et magasin på ca. 10 mill. m³ ved en 900 m lang senkingstunnel. Mellom Naverskårvatnet og sørenden av Minnivatn ligger ei mektig ur, og mye tyder på at fjellet på flere steder ligger lavere enn tunneltraséen. Traséen er derfor lagt slik at den ikke passerer under uren, men i kanten av denne.

De totale omkostningene er anslått til 4,1 mill. kroner. Se kostnadsoverslag side 7.

Produksjonsauke og produksjonskostnad.

Avløpet i et middelår er 153,5 mill. m³ fra nåværende nedslagsfelt, tilsvarende en produksjon på 134 GWh. Av dette kommer 50,5 mill. m³ fra X-Y-Z-vatna, tilsvarende 44 GWh.

Avløpet fra Midtely og Insteelv er beregnet til 52,8 mill. m³ tilsvarende ca. 46 GWh.

I vinterhalvåret har en til disposisjon 97 GWh (tabell side 6) ved full utnyttning av magasinene i et middelår. Brukstida med nåværende maskininstallasjon 25 MW blir da 3 880 timer i vinterhalvåret. Sommerkraftproduksjonen blir $134 \div 97 = 37$ GWh. Etter overføring av X-Y-Z-vatna til Askåra vil årsproduksjonen i Øksenelvene bli ca. 90 GWh med 73 GWh som mulig vinterkraftproduksjon og 17 GWh sommerkraft.

Overføring av Midtely-Insteelv til Bjørndalen vil føre til en auke i produksjonen i Øksenelvene på ca. 16 GWh vinterkraft og 30 GWh sommerkraft, sum 46 GWh, til totalt 89 GWh vinterkraft og 47 GWh sommerkraft. Årskostnadene for dette anlegget settes til 8 pst.

8 pst. av kr. 4 100 000 ..... kr. 328 000

Produksjonspris: $\frac{328\,000 \times 100}{46\,000\,000} = 0,71$ øre/kWh

Når det søkes konsesjon for overføring allerede nå, kommer det av at magasinene i vinterseongen 1965—66 er meget sterkt nedtappet. Produksjonen i 1965 lå på 140,5 GWh med middels årstilsig tilsvarende 134 GWh, det vil si at selv med tilsig som i middelår var det nedtapping av magasinene. Produksjonen i inneværende sesong vil komme opp i ca. 95 GWh til tross for iherdig sparing og til dels sone-

vis utkøpling i forsyningsområdet. En har funnet det regningssvarende å ta overføringen allerede nå, ettersom en kommende vinter der ved vil få tilført 20 mill. m³ som førstegangs nedtapping av Isavatn. Dette tilsvarer 17,4 GWh vinterkraft. Kostnadene for overføring av Midtely og regulering av Isavatn er beregnet til kr. 2 750 000 (se overslag side 7).

Ettersom magasinene nå er så sterkt nedtappa, må en for kommende sesong bare rekne med bestemmende års tilsig, da en ikke har flerårsmagasin i reserve. Det nest dårligste av de 9 år en har målinger fra hadde ca. 90 pst. tilsig i forhold til middelen. Vintertilsiget i det nest dårligste året lå på 15,7 mill. m³. Ut fra disse tallene vil mulig vinterproduksjon kommende vinter ligge på 88 GWh. Med 17,4 GWh tillegg fra Isavatn til produksjonen kunne bli 105,4 GWh som med 25 MW maskininstallasjon gir 4 210 brukstimer i vinterhalvåret. En kan regne med så høy brukstid da topplasten i alle tilfelle må dekkes opp med statskraft.

Produksjonspris første sesong:

$$\frac{2\,750\,000 \times 100 \times 8}{17\,400\,000} = 1,26 \text{ øre/kWh.}$$

dvs. lavere pris enn energiavgiften til staten.

For tida fram til X—Y—Z-vatna blir overført til Askåra vil en kunne produsere 179 GWh. Dette tilsvarer ei brukstid på 7 170 timer. Med 4 200 timer i vinterhalvåret og 2 970 timer i sommerhalvåret blir fordelingen 105 GWh vinterkraft og 74 GWh sommerkraft. Rekner en med 5 pst. tap av årsavløpet i sommerhalvåret blir produksjonsauken i denne tida 8 GWh vinterkraft og 28 GWh sommerkraft. For kostnadsoverslaget settes sommerkrafta til halve verdien av vinterkrafta, og en kan derfor regne med

$$8 + \frac{28}{2} = 22 \text{ GWh vinterkraft.}$$

Produksjonspris:

$$\frac{4\,100\,000 \times 100 \times 8}{22\,000\,000} = 1,49 \text{ øre/kWh.}$$

Sammenlignet med statskraft koster denne 1,6 øre/kWh i tillegg til effektavgiften. I tillegg kommer overføringstap fra Svelgen og 5 pst. avrekningsavgift til Vestlandske Kraftsamband. Regnes bare med avrekningsavgiften blir prisen 1,68 øre/kWh.

En nylig utarbeidd prognose viser et behov i Firdakraft-området i 1968 på 51,1 GWh sommerkraft og 73,4 GWh vinterkraft. 9,6 GWh sommerkraft resp. 9,4 GWh vinterkraft kan produseres av lokallaga. Inklusive Ytre Fjordane Kraftlags kvote vil energibehovet for L/L Firdakraft i 1968 ligge på 69,7 GWh sommerkraft og 106,8 GWh vinterkraft. Kraftbehovet i området skulle det derfor ikke råde tvil om.»

Med søknaden var sendt med framlegg til manøvreringsreglement for Isavatn, der det går fram at vatnet er tenkt senka 63 m til kote 915.

Søknaden er gjord kjend gjennom Norsk lysingsblad 26. og 29. april 1966 (nr. 95 og nr. 98) og i flere lokalaviser og har vore lagd

fram for distriktet og Landbruksdepartementet.

Det er komne inn følgjande fråsegner:

Bremanger kommunestyre, vedtak 6. desember 1966:

«Bremanger kommunestyre rår til at den omsøkte konsesjon vert gjeven.»

Bremanger Innlandsfiske-nemnd, vedtak 11. oktober 1966:

«Nemnda har ikkje noko imot at søkjaren får dei omsøkte løyvi, men den som får slikt løyve må plikta seg til å halda fiskestaden ved lag.»

Jordstyret og skogutvalet i kommunen har ikkje merknader å gjere til søknaden.

Gloppen kommunestyre, vedtak 8. juni 1966:

«Med tilvising til dei fråsegner som er innkome seier kommunestyret ifrå at det ikkje har merknad å gjere til at denne konsesjonen vert gjeven.»

Gloppen jordstyre og heradsskogmeistaren i Indre Nordfjord har ikkje merknader å gjere til søknaden.

Elektrisitetsforsyninga i Sogn og Fjordane, påskrift 19. desember 1966:

«Overføringen av Midtelve og Insteelva til Vestre Øksendalselv går inn som et naturleg ledd i den plan som er lagt opp for disponeringen av vassdragene i området, og på det grunnlag vil jeg anbefale konsesjon gitt.

Anleggsarbeidet i forbindelse med overføringen av Midtelve er i gang og vil være avsluttet om kort tid. Etter min mening burde overføringen først ha skjedd etter at avløpet fra de øvre nedslagsfelter i Vestre Øksendalselv var tatt over til Askåra-vassdraget. Jeg går imidlertid ut fra at en argumentasjon hva den siden av saken angår, nå har liten interesse.»

Fylkesmannen i Sogn og Fjordane sender over dei innkomne fråsegner med ei påskrift 20. desember 1966 og har for sin del ikkje merknader å gjere og seier seg samd i tilrådinga frå elektrisitetsforsyninga.

Sogn og Fjordane Fylkesfriluftsnemnd, vedtak 23. september 1966:

«Fylkesfriluftsnemnda meiner at området dei to vassdraga ligg i ikkje høver som friluftsområde, og at den omsøkte regulering og overføring såleis ikkje vil skade allmenne friluftsiinteresser av bruksmessig karakter.

Nemnda er merksam på at overføring av Midtelve og Insteelva til Bjørndalsvatn vil føre til tørre elvefar nedanfor overføringstunnelane, og at dei to særmerkte fossane som renn ut i Nordfjorden difor vert borte i fram-

tida. Dei to fossane er i høgste grad med og gjev fjella liv, samstundes som dei er med og gjer fjordlandskapet vakrere. At dei også er ein turistattraksjon, viser det faktum at alle turistbåtar legg kursen nær land når staden vert passert. Fylkesfriluftsnemnda har difor gjeve fleire turistnemnder og kommunale friluftsnemnder i Fjordane høve til å kome med fråsegn i samband med søknaden.

Ein har motteke 1 fråsegn.

Bremanger kommunale friluftsnemnd peikar på den verdi fossane har som turistattraksjon, men meiner likevel at krafttrongen i distriktet, og det faktum at arbeidet med overføring av Isavatn og Midtelve alt er i gang, er avgjerande faktorar.

Fylkesfriluftsnemnda er sterkt vonbroten over at L/L Firdakraft har sett arbeidet i gang før nemnda har fått høve til å gje fråsegn.

Ein slik saksgang medfører at fylkesfriluftsnemnda ikkje kjem til orde før det er for seint. Nemnda er då ikkje istand til å løyse sine oppgåver.

Fylkesfriluftsnemnda har drøfta spørsmålet inngående. Det er full semje om at det er ønskeleg å ta vare på dei to vakre fossane. Men på grunn av at arbeidet med overføringstunnelane er kome så langt, og på grunn av den uttalte kraftmangelen i distriktet, finn fleirtalet på 3 medlemmer at ein likevel ikkje kan gå imot søknaden. Fleirtalet ber om at L/L Firdakraft må vurdere om det er mogeleg å la elvane halde nokolunde normal vassføring i turistsesongen.

Mindretalet på 1 medlem, formannen, går imot søknaden med di han meiner at kraftutbygginga etter kvart har ribba vår vakre natur for så mange elvar og fossar at ein no må gå inn for å redusere skadeverknadene mest mogeleg. At arbeidet er sett i gang før konsesjon er gjeve, kan ikkje godtakast som grunn for å imøtekome søknaden.

Om den uttalte kraftmangelen uttalar mindretalet at det er eit snarleg tilbaketrukk stadium. Når Vestlandske Kraftsamband si stamline vert ferdig omkring årsskiftet 1966/67 vil distriktet få tilført suppleringskraft frå Statskraftverka, og den akutte kraftmangelen som har oppstått einskilde vintrar vil bli avhjelpt. På litt lengre sikt vil distriktet bli tilført så store kraftmengder når Sogn og Fjordane fylke byggjer ut Askåra-vassdraget, at vi har råd til å la dei to elvane få renne fritt ut i fjorden til glede for dei mange som reiser forbi.»

Statens friluftsråd behandla saka i møte 30. november 1966. Det kom ikkje fram merknader.

Ettersom det ikkje er protestar mot søknaden har Hovedstyret ikkje funne det naudsynt å leggja dei innkomne fråsegnene fram for søkjaren.

Hovedstyret sine merknader:

L/L Firdakraft blei stifta i 1947 og er etter vedtektene eit allmenngagnleg lutlag med føremål å byggja ut frakt og forsyne dei tilknytte kommunane og kraftlaga med kraft. Kommunar og samskipnader som har til føremål å forsyne bygdene med elektrisk kraft

kan bli luteigarar, industrilag og private verksemdar like eins, men dette må i kvart einskilt høve godkjennast av årsmøtet og av vedkomande departement.

Etter kontraktar av 25. mai/5. juni 1951 og 28. mars/28. juni 1958 leiger lutlaget Sogn og Fjordane fylkeskommune sine vassdragsrettar i Øksendalselva og Sagelva i Bremanger kommune. Begge kontraktane gjeld for 50 år frå 1. januar 1954 med rett for L/L Firdakraft til å nya oppatt etter visse reglar.

Ved kongelig resolusjon 13. november 1959 fekk L//L Firdakraft løyve til å erverve bruksrett til Vestre Øksendalselva og Sagelva, og til regulering og overføring i desse vassdraga. Det blei samstundes fastsett manøvreringsreglement for regulering av Øksendalsvatn og Bjørndalsvatn samt Dauremålsvatn i Sagelva.

L/L Firdakraft fekk vidare 6. mai 1964 løyve til å ekspropriere naudsynleg grunn og rett for å gjennomføre senking av X- og Y-vatn øvst i Vestre Øksendalselva. Seinare har Sogn og Fjordane fylke ved kongelig resolusjon 12. august 1966 fått løyve til å føre over avløpet frå 13,6 km² av dei øvre felt i dette vassdraget medrekna X-, Y- og Z-vatna, til Askåravassdraget.

L/L Firdakraft søker no om løyve til overføring av Midtelv og Austre Øksendalselv til det tidlegare regulerde Bjørndalsvatnet og til regulering av Isavatn.

Planane går ut på å overføre vatnet frå Austre Øksendalselv (Insteelv) til Bjørndalen ved hjelp av ein overføringstunnel via Minnivatns sørende til den munnar ut ved Bjørndalsvatn ca. 15 m over h. r. v. Tunnelen, som er tenkt sprengd med tverrsnitt 6 m², tar inn avløpet frå Minnivatn via ei skråsjakt på ca. 120 m. Minnivatn blir senka 1 m permanent for å dempe flaumane.

Isavatn er tenkt regulert 63 m mellom kotene 978 og 915 ved senking. Reguleringa gir eit magasin på ca. 20 mill. m³. Reguleringa blir gjennomført ved ein ca. 400 m lang senkingstunnel med tappeventil. Årsavløpet er 11,4 mill. m³/sek., og magasinprosenten blir soleis ca. 175.

Det er opplyst at det overførte feltet er på 16,7 km² og vil kunne gi ein medels årsproduksjon på 46 GWh. Regulering og overføring er kostnadsrekna til 4,1 mill. kroner.

Etter dei utrekningane som Hovedstyret har gjort, vil denne planen gi ein vassføringsauke på 1,32 m³/sek. i Øksendalselva kraftstasjon. Dette svarar til ei kraftmengde på ca. 6 800 nat.-hk i det ca. 386 m høge fallet. Etter at X-, Y- og Z-feltet er overført til Askåra, blir vassføringsauken 1,53 m³/sek. svarande til ca. 7 850 nat.-hk. I tillegg kjem

kraftauken i det ca. 80 m høge fallet mellom Bjørndalsvatnet og Øksendalsvatnet dersom dette blir utbygt. Her blir vassføringsauken 1,46 m³/sek. svarande til ei kraftmengde på ca. 1 550 nat.-hk.

Ein tek som vanleg atterhald om å koma attende til utrekningane seinare før ein fastset avgiftsgrunnlaget endeleg.

Skadeverknader.

Det er opplyst at det ikkje er jord- eller skogbruksinteresser i reguleringsområdet.

Fisket vil truleg bli skada ved overføringane. Det er opplyst at det er fisk i Lucivatn og Minnivatn, men ikkje i Isavatn. Fiskerisakkunnig fråsegn frå Landbruksdepartementet ligg ikkje føre, men vil bli ettersendt så snart den kjem.

Fylkesfriluftsnemnda nemner at overføringane fører til tørre elvefar nedanfor overføringstunnelane og at dei to sermerkte fossane som renn ut i Nordfjorden difor blir borte i framtida. Nemnda meiner at området dei to vassdraga ligg i ikkje høver som friluftsområde, og at den omsøkte regulering og overføring soleis ikkje vil skada allmenne friluftinteresser av bruksmessig karakter.

Det er ikkje kome innvendingar mot planen, og ein meiner at skadene som oppstår blir små sett i høve til dei føremuner ein oppnår. Hovedstyret meiner difor at vilkåret for å gi løyve etter § 8 i vassdragsreguleringslova er oppfylt og vil rå til at søknaden blir imøtekommen på dei vilkår som er stilt opp i vedlagte utkast.

Om vilkåra vil ein merke:

Konsesjonstid, post 1.

Konsesjonen av 13. november 1959 er gjeven på uavgrensa tid, vesentleg på grunn av gratiskraftskyldnad, jfr. St. prp. nr. 7 for 1959—60.

Hovedstyret vil difor rå til at den nye konsesjonen og blir gjeven på uavgrensa tid, men med rett til vanleg revisjon av vilkåra etter 50 år, jfr. reguleringslova § 10, pkt. 2.

Årlege avgifter, post 2.

I konsesjonen av 13. november 1959 er avgift til kommunar fastsett til kr. 2 pr. nat.-hk og til staten kr. 0,10 pr. nat.-hk. Det var den gongen søkt om at avgiftene måtte setjast så lågt som mogeleg.

I den nye reguleringssaka er det ingen som nemner avgiftsspursmålet. Sjøl om denne reguleringa og overføringa ikkje fører med seg nemnande skade, finn Hovedstyret det likevel rimeleg å gjera framlegg om same satsar som er fastsett for Askarakonsesjonen: Kr. 3 til kommunar og kr. 1 til staten.

Fisket, post 12.

Trass i purringar har Hovedstyret ikkje fått fiskerisakkunnig fråsegn frå Landbruksdepartementet. Hovedstyret har difor teke med det vanlege vilkåret om fisket.

Dei øvrige postane er gjevne den vanlege forma og treng venteleg ingen nærare om-tale.

Hovedstyret meiner at det ikkje vil bli så stor samling av anleggsarbeidarar at det blir naudsynt med forsamlingslokale.

Utkast til nytt manøvreringsreglement ligg ved.

Dokumenta i saka ligg ved.

Behandla i Hovedstyremøte 12. april 1967, leida av adm. direktør Bjerkebo.»

Departementet vil med Hovedstyret rå til at L/L Firdakraft meddeles tillatelse til regulering av Isavatn i Middelv og overføring av Middelv og Østre Øksendalselv til Bjørndalsvatn i Vestre Øksendalselv på vilkår i hovedsaken som foreslått av Hovedstyret. Departementet slutter seg i det vesentlige til Hovedstyrets merknader til de enkelte betingelser og finner med dette at tillatelsen bør gis på ubegrenset tid, at konsesjonsavgiftene til stat og kommune bør settes til henholdsvis kr. 1 og kr. 3 pr. år pr. nat.-hk og at det bør oppstilles vilkår til fordel for fisket og for øvrig vanlige vilkår. Post 11 om utsetting av yngel/settefisk, fiskeribiologiske undersøkelser m. v. er i samsvar med senere innkommet brev fra Landbruksdepartementet datert 29. mars 1967.

Til Hovedstyrets forslag til manøvreringsreglement har departementet ingen bemerkninger.

Forslag til konsesjonsbetingelser er sålydende:

«1.

Konsesjonen gis på ubegrenset tid. Konsesjonsvilkårene kan tas opp til alminnelig revisjon etter 50 år. Hvis vilkårene blir revidert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjonen innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår, jfr. Vassdragsreguleringslovens § 10, post 2, siste ledd.

Konsesjonen kan ikke overdras uten Kongens samtykke.

De utførte regulerings- og overføringsanlegg eller andeler deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall i samme vassdrag nedenfor anleggene.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

For den øking av vasskraften som ved reguleringen og overføringen tilflyter eiere av vassfall eller bruk i vassdraget skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 1 pr. nat.-hk.

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 3 pr. nat.-hk.

Etter 20 år kan fastsettelsen av avgiften tas opp til ny prøvelse.

Øking av vasskraften beregnes på grunnlag av den øking av vassføringen som reguleringen og overføringen antas å ville medføre utover den vassføring, som har kunnet påregnes år om annet med den tidligere bestående regulering. Ved beregningen av denne øking forutsettes det at magasinet utnyttes på en sådan måte at vassføringen i lågvassperioden blir så jevn som mulig. Hva der i hvert enkelt tilfelle skal anses som den ved reguleringen og overføringen innvunne øking av vasskraften avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntreter etter hvert som den ved reguleringen og overføringen innvunne vasskraft tas i bruk. Avgiften har samme pantessikkerhet som skatter på fast eiendom og kan innføres på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. rente.

3.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgifter etter post 2 og kontroll med vassforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 16, skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende departement.

4.

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av 2 år, etter at konsesjonen er gitt og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år.

I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major), streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For hver dag noen av disse frister uten tillatelse meddelt av departementet oversittes, erlegger konsesjonæren en løpende mulkt til statskassen av kr. 100.

5.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anlegget fortrinnsvis anvende norske varer for så vidt disse kan fås like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at det er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pst. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra

utlandet. Er det adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg til sammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer. Søknad om dispensasjon må på forhånd sendes til departementet med de opplysninger som er nødvendig. Hva angår leveranser fra EFTA-land, vil dispensasjonsadgangen bli praktisert i samsvar med de forpliktelser som foreligger i forhold til disse land under forutsetning av full gjensidighet.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

6.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper, hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse.

7.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

8.

Konsesjonæren er forpliktet til, når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer, i anleggstiden å skaffe arbeiderne og funksjonærene ved anlegget og disses familier den nødvendige legehjelp ved fastboende lege og å holde, eller helt eller delvis dekke utgiftene til, en for øyemedet tjenlig sykestue med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

Hvis noen av arbeiderne eller funksjonærene omkommer ved arbeidsulykke i anleggstiden, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement pålegges å sikre eventuelle etterlatte en øyeblikkelig erstatning.

9.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sunt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende departements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet.

Bestemmelsene i annet ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom konsesjonæren og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsiingsreglene i nevnte paragraf.

10.

Konsesjonæren er forpliktet til å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger, bruer og kaier hvis disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede, samt erstatningens størrelse ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Veger, bruer og kaier som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri benyttelse for almenheten, for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anlegget.

11.

I de områder som berøres av reguleringen og overføringen plikter konsesjonæren å sette ut yngel og/eller settefisk etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Dersom departementet finner det nødvendig å foreta fiskeribiologiske undersøkelser i de samme områder, plikter konsesjonæren å bære utgiftene til disse undersøkelser.

Dersom departementet finner det nødvendig, plikter konsesjonæren å sette opp og vedlikeholde sperregitter foran tunnelinntak.

12.

Ved anleggene skal der tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle, uten at anleggenes eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anleggene eller deres benyttelse. Anleggenes eier må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anleggene som skjer i krigsøyemed.

13.

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende regulerings- og overføringsanleggene, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anleggene skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Deres utførelse så vel som dets senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggenes eier.

14.

Vassslippingen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger.

Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for almene interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendig.

En norsk statsborger som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglement er fastsatt.

For så vidt vassslippingen foregår i strid med reglementet kan konsesjonshaveren pålegges en tvangsmulkt til statskassen av inntil kr. 500 for hver gang etter departementets bestemmelse.

15.

Anleggenes eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser som i det offentliges interesse finnes påkrevd, og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. Den tillatte laveste tappingsgrense betegnes ved fast og tydelig vasstandsmerke som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anlegget, skal tilstilles Norges geografiske oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

16.

De vassfalls- og brukseiere som benytter seg av det ved reguleringen og overføringen innvunne driftsvann er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner som departementet bestemmer, etter hvert som utbygging skjer, inntil 10 pst. av den for hvert vassfall innvunne øking av kraften (beregnet som angitt i

post 2). Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Pålegget om avgivelse av kraft kan etter begjæring av en interessert tas opp til ny avgjørelse etter 30 år.

Kraften kan kreves avgitt med en brukstid ned til 5 000 brukstimer årlig. Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningene eller fra ledningsnettene hva enten ledningene tilhører anleggenes eier eller andre. Forårsaker kraftens uttaging av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften, enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften skal leveres til vanlig pris i vedkommende forsynings- eller samkjøringsområde. Dersom det ikke er mulig å påvise noen slik pris, skal kraften leveres til selvkostende. Hvis den pris som således skal legges til grunn blir uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vassfallene kan gi er tatt i bruk, skal kraften leveres til rimelig pris.

Uenighet om prisen avgjøres av vedkommende departement.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig som uttak varsles kan forlanges oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og dennes fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av departementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt. Eventuell avgivelse av overskytende kraftmengder i henhold til endret pålegg etter 2. ledd kan bare kreves etter hvert som kraft blir ledig.

17.

Det påhviler anleggenes eier i den utstrekning hvori dette kan skje uten urimelige ulemper og utgifter — å unngå ødeleggelse av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser samt i det hele naturforekomster og områder, når dette anses ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart.

Såfremt sådan ødeleggelse som følge av arbeidenes fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås, skal Naturvernrådet i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Anleggenes eier skal i god tid på forhånd undersøke om faste fortidsminner som er fredet i medhold av lov av 29. juni 1951 nr. 3

eller andre kulturhistoriske lokaliteter blir berørt og i tilfelle straks gi melding herom til vedkommende museum.

Viser det seg først mens arbeidet er i gang, at det kan virke inn på fortidsminne som ikke har vært kjent, skal melding som nevnt i foregående ledd sendes med en gang og arbeidet stanses.

Anleggenes eier plikter ved planleggingen og utførelsen av anleggene i den utstrekning det kan skje uten urimelige ulemper og utgifter å dra omsorg for at hoved- så vel som hjelpeanlegg virker minst mulig skjemmende i terrenget. Plassering av stein og jordmasser skjer i samråd med vedkommende kommuner. Anleggenes eier plikter å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder som trengs for gjennomføring av pålegg som blir gitt i samband med bestemmelser i denne post. Han plikter å foreta forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg er satt i drift. Overholdelsen av bestemmelsene i dette ledd undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggenes eier.

Om nærværende bestemmelser gis vedkommende arbeidsledere fornøden meddelelse.

18.

Anleggenes eier underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende departement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av anleggenes eier etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

19.

Konsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anleggene er beliggende. Vedkommende departement kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringen og overføringen kan medføre forpliktelser.»

Manøvreringsreglement for regulering og overføring i Øksendalsvassdraget foreslås fastsatt slik:

«1.

I. Reguleringer.

	Naturlig vasstand m. o. h.	Øvre regulerings- grense	Nedre regulerings- grense	Reg.høyde i m
Øksendalsvatn	382,7	389,7	340,0	49,7
Bjørndalsvatn	482,3	494,0	420,0	74,0
Dauremålsvatn	563,0	—	514,0	49,0
Isavatn	978,0	—	915,0	63,0

Reguleringsgrensene skal avmerkes med faste og tydelige vasstandsmerker som det offentlig godkjenner.

II. Overføringer.

- a. Avløpet fra Dauremålsvatn i Sagelva med et nedbørfelt på ca. 11,2 km² overføres til Øksendalsvatn i Vestre Øksendalselv.
- b. Austre Øksendalselv med nedbørfelt på ca. 10,6 km² og Midtelva med nedbørfelt ca. 6,1 km² (i alt ca. 16,7 km²) overføres til Bjørndalsvatn i Vestre Øksendalselv.

2.

Det skal ved manøvreringen has for øye at vassdragets tidligere flomvassføring så vidt mulig ikke forøkes. For øvrig kan vasslippingen skje etter L/L Firdakrafts behov.

3.

Det skal påses at flomløpet ikke hindres av is eller lignende og at anleggene til enhver

tid er i god stand. Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vasstander samt observeres og noteres om det forlanges, regnmengder, temperatur m.v. Av protokollen sendes, om det forlanges, avskrift til Hovedstyret for Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen.

4.

Til å forestå manøvreringen antas en norsk statsborger som godtas av vedkommende departement. Dette kan bestemme hvor damvokteren skal bo og at han skal ha telefon i sin bolig.

5.

Mulig tvist om forståelsen av dette reglement blir å avgjøre av vedkommende departement.

6.

Forandringer i dette reglement kan bare foretas av Kongen etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.»

Industridepartementet

tilrår:

1. I medhold av lov nr. 17 av 14. desember 1917 tillates L/L Firdakraft å regulere Isavatn og overføre Midtelv og Østre Øksendalselv til Bjørndalsvatn i det vesentlige i samsvar med søknad av 14. april 1966 og på de vilkår som er inntatt i Industridepartementets tilråding av 7. juli 1967.
2. Det fastsettes manøvreringsreglement for Øksendalsvassdraget i samsvar med utkast i Industridepartementets tilråding av 7. juli 1967, som gjeldende inntil videre.

24. Arendals Vassdrags Brukseierforening.

(Tillatelse til å regulere Napevatn—Rudsvatn m. v. i forbindelse med bygging av Fjone Kraftverk.)

Kgl. res. av 21. juli 1967.

Stortinget har ifølge meddelelse fra dets Presidentskap, i møte den 30. juni 1967 gjort følgende vedtak:

«Stortinget samtykker i at Arendals Vassdrags Brukseierforening får tillatelse til regulering av Napevatn—Rudsvatn m. v. og overføringer i forbindelse med bygging av Fjone Kraftverk i Nissedal kommune i Telemark fylke i samsvar med Industridepartementets tilråding av 7. april 1967.»

Vedtaket er i samsvar med Innst. S. nr. 245 for 1966—67 og St. prp. nr. 107 for samme år.

De vilkår som er lagt til grunn for Stortingets samtykke til meddelelse av reguleringskonsesjon er i samsvar med det med stortingsproposisjonen fremlagte utkast med den endring at konsesjonsavgift til staten er satt til kr. 1 mot foreslått kr. 1,50 pr. år pr. nat.-hk og at konsesjonsavgiften til kommuner tilsvarende er satt til kr. 4,50 mot foreslått kr. 4. De vilkår som er lagt til grunn for Stortingets samtykke er sålydende:

«1.

Konsesjonen gis på ubegrenset tid. Konsesjonsvilkårene kan tas opp til alminnelig revisjon etter 50 år. Hvis vilkårene blir revidert har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjonen innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår, jfr. vassdragsreguleringslovens § 10, post 2, siste ledd.

Dersom vassfall, som ikke tilhører staten eller norske kommuner deltar i reguleringene og overføringene eller blir medeiere i anlegg, gjelder konsesjonen for disses vedkom-

mende i 60 år fra konsesjonens datum. Ved konsesjonstidens utløp tilfaller disse vassfall-eieres andeler i anleggene staten uten vederlag.

Konsesjonen kan ikke overdras.

De utførte anlegg eller andeler deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall nedenfor anlegget.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

I det 40. år etter at konsesjonen er gitt, skal staten kunne innløse de andeler i anleggene som måtte tilhøre eiere for hvem konsesjonen er tidsbegrenset. Benytter staten seg ikke herav, skal den i det 10. år deretter ha samme adgang. Bestemmelsen om innløsning må være meldt reguleringsanleggenes eier 5 år i forveien. Innløsningssummen blir å beregne under hensyn til at grunnstykker og rettigheter samt vassbyggningsarbeider og hus har en verdi svarende til hva de bevislig har kostet ved ervervelsen med fradrag for amortisasjon etter en amortisasjonstid av 60 år. For annet tilbehør beregnes den tekniske verdi etter skjønn på statens bekostning.

Anleggene skal ved hjemfall og innløsning være i fullt driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn på statens bekostning.

Konsesjonæren plikter på sin bekostning å utføre hva skjønnet i så henseende måtte bestemme.

3.

For den øking av vasskraften som ved reguleringene og overføringene tilflyter eiere av vassfall eller bruk i vassdraget skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til statens konsesjonsavgiftsfond kr. 1,— pr. nat.-hk.

Til konsesjonsavgiftsfondet i de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 4,50 pr. nat.-hk.

Etter 20 år kan fastsettelsen av avgiftene tas opp til ny prøvelse.

Økingen av vasskraften skal beregnes på grunnlag av den øking av vassføringen som reguleringene og overføringene antas å ville medføre utover den vassføring som har kunnet påregnes år om annet med de tidligere gjennomførte reguleringer og overføringer i vassdraget. Ved beregningen av denne øking forutsettes det at magasinet utnyttes på en sådan måte at vassføringen i lågvassperioden blir så jevn som mulig. Hva der i hvert enkelt tilfelle skal anses som den ved reguleringene og overføringene innvunne øking av vasskraft-

ten avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntreter etter hvert som den ved reguleringene og overføringene innvunne vasskraft tas i bruk. Avgiften har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan innføres på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. rente.

4.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgifter etter post 3 og kontroll med vassforbruket, samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 21, skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende departement.

5.

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av 2 år etter at konsesjonen er gitt og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år.

I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major), streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For hver dag noen av disse frister uten tilatelse meddelt av departementet oversittes, erlegger konsesjonæren en løpende mulkt til statskassen av kr. 100.

6.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anleggene fortrinnsvis anvende norske varer for så vidt disse kan fås like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at det er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pst. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er det adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll). I tilfelle tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer. Søknad om dispensasjon må på forhånd sendes til departementet med de opplysninger som er nødvendige. Hva angår leveranser fra EFTA-land, vil dispensasjonsadgangen bli praktisert i samsvar med de forpliktelser som foreligger i forhold til disse land under forutsetning av full gjensidighet.

For overtredelse av bestemmelsen i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

7.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper, hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse.

8.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anleggene.

9.

Konsesjonæren er forpliktet til, når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer, i anleggstiden å skaffe arbeiderne og funksjonærene ved anleggene og disses familier den nødvendige legehjelp ved fastboende lege og å holde, eller helt eller delvis dekke utgiftene til, en for øyemedet tjenlig sykestue med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

Hvis noen av arbeiderne eller funksjonærene omkommer ved arbeidsulykke i anleggstiden, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement pålegges å sikre eventuelle etterlatte en øyeblikkelig erstatning.

10.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sunt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende departements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet.

Bestemmelsen i annet ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom konsesjonæren og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsiingsreglene i nevnte paragraf.

11.

Konsesjonæren er forpliktet til ved reguleringsarbeidets påbegynnelse å sørge for midlertidig forsamlingslokale til bruk for arbeiderne.

derne og den øvrige befolkning som er knyttet til anleggene, eller, hvis departementet måtte finne det mer hensiktsmessig, og ikke vesentlig dyrere, å delta i oppføring eller utbedring av permanent forsamlingslokale, f. eks. samfunnshus.

Konsesjonæren skal stille kr. 30 000 til rådighet for almindelig virksomhet og geistlig betjening.

12.

Konsesjonæren er forpliktet til å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veier, bruer og kaier, hvis disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede, samt erstatningens størrelse, ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Veier, bruer og kaier som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri benyttelse for almenheten, for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anlegget. Ved utstikking av anleggsveger skal de stedlige myndigheter tas med på råd. Konsesjonæren plikter å legge om veger og stier som demmes ned.

13.

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende regulerings- og overføringsanleggene således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anleggene skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Dets utførelse så vel som dets senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggenes eier.

14.

Konsesjonæren plikter årlig å sette ut settefisk og/eller yngel etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Om departementet finner det nødvendig med års mellomrom å foreta fiskeribiologiske undersøkelser i de områder som berøres av regulerings- og overføringsanleggene, plikter konsesjonæren å bære utgiftene til disse undersøkelser.

Konsesjonæren plikter å erstatte utgiftene ved et forsterket jakt- og fiskeoppsyn under anleggstiden etter vedkommende departements nærmere bestemmelse.

Konsesjonæren plikter å anbringe fiske-sperring foran tappeluker og tunnelinntak for å hindre utvandring av fisk, dersom vedkommende departement finner dette nødvendig.

Konsesjonæren plikter å bygge terskler i de

berørte vassdrag alt etter nærmere bestemmelse av regulerings-skjønnen.

Konsesjonæren plikter å finrydde garnplasser i neddemningsområdene også etter nærmere bestemmelse av regulerings-skjønnen.

15.

De neddemte arealer ryddes for trær og busker som er over 1,5 m høye og/eller har over 8 cm stammediameter målt i en høyde av 25 cm over bakken. Gjenstående stubber skal ikke være over 25 cm høye.

Høyden regnes vinkelrett mot bakken.

Ryddingen skal være utført senest 2 år etter første neddemming av vedkommende areal.

16.

De partier av isen på magasinene som mister sin bæreevne på grunn av regulerings- eller overføringsanleggene, skal markeres slik:

Så snart isen er farbar om høsten, insirkles det svekkede parti med tau festet til påler som settes fast i isen med passende mellomrom. Tauet skal til enhver tid ha en fri høyde over is- eller snøoverflaten på mellom 0,5 og 1,0 m.

17.

Reguleringsanleggenes eier plikter å treffe tiltak samt hvor annet ikke er bestemt å avgi vatn i nødvendig utstrekning slik at den alminnelige fløtning forulempes så lite som mulig ved regulerings- og overføringsanleggene. Spørsmålet herom samt om hvilke tiltak han skal treffe, avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn i henhold til reguleringslovens § 19, pkt. 1.

Skade eller ulempe for fløtningen, som ikke på denne måte avhjelpest, blir å erstatte overensstemmende med reguleringslovens § 16.

18.

Vassslippingen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger.

Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for almene interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendig.

En norsk statsborger som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglement er fastsatt.

For så vidt vassslippingen foregår i strid med reglementet, kan konsesjonshaveren pålegges en tvangsmulkt til statskassen på inntil kr. 5 000 for hver gang etter departementets nærmere bestemmelse.

19.

Anleggenes eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttakelser, som i det offentliges interesse finnes påkrevd, og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. De tillatte reguleringsgrenser betegnes ved faste og tydelige vasstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle kart som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene, skal tilstilles Norges geografiske oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

20.

Eieren skal uten vederlag for de utførte anlegg finne seg i enhver ytterligere regulering i vedkommende vassdrag som ikke forringer den tillatte regulerings effekt.

21.

De vassfalls- og brukseiere som benytter seg av det ved reguleringene og overføringene innvunne driftsvatn er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner som departementet bestemmer, etter hvert som utbygging skjer, inntil 10 pst. av den for hvert vassfall innvunne øking av kraften (beregnet som angitt i post 3). Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Pålegget om avgivelse av kraft kan etter begjæring av en interessert tas opp til ny avgjørelse etter 30 år.

Kraften kreves avgitt med en brukstid ned til 5 000 brukstimer årlig. Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningene eller fra ledningsnett, hva enten ledningene tilhører anleggenes eier eller andre. Forårsaker kraftens uttakelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften, enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften skal leveres til vanlig pris i vedkommende forsynings- eller samkjøringsområde. Dersom det ikke er mulig å påvise noen slik pris, skal kraften leveres til selvkostende. Hvis den pris som således skal legges til grunn blir uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vassfallene kan gi er tatt i bruk, skal kraften leveres til rimelig pris.

Uenighet om prisen avgjøres av vedkommende departement.

Eieren har rett til å forlange et varsel av

1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig som uttak varsles kan forlanges oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og dennes fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av departementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

Eventuell avgivelse av overskytende kraftmengder i henhold til endret pålegg etter 2. ledd kan bare kreves etter hvert som kraft blir ledig.

22.

Ved damanleggene skal der tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle uten at anleggenes eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til dets benyttelse. Anleggenes eier må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anleggene som skjer i krigsøyemed.

23.

Departementet kan under særlige omstendigheter gi en vassfalls- eller brukseier som ikke er medeier i regulerings- og overføringsanleggene, tillatelse til å benytte driftsvatn som er innvunnet ved reguleringene og overføringene mot en årlig godtgjørelse til anleggenes eier. Denne godtgjørelse skal i tilfelle av tvist fastsettes av departementet.

24.

Det påhviler konsesjonshaveren i den utstrekning hvori dette kan skje uten urimelige ulemper og utgifter — å unngå ødeleggelse av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser, samt i det hele naturforekomster og områder, når dette anses ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart.

Såfremt sådan ødeleggelse som følge av arbeidenes fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås, skal Naturvernrådet i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Konsesjonæren skal i god tid på forhånd undersøke om faste fortidsminner som er fredet i medhold av lov av 29. juni 1951 nr. 5 eller andre kulturhistoriske lokaliteter blir berørt, og i tilfelle straks gi melding herom til vedkommende museum.

Viser det seg først mens arbeidet er i gang at det kan virke inn på fortidsminne som ikke har vært kjent, skal melding som nevnt i foregående ledd sendes med en gang og arbeidet stanses.

Konsesjonshaveren plikter ved planleggingen og utførelsen av anleggene i den utstrekning det kan skje uten urimelige ulemper og

utgifter å dra omsorg for at hoved- så vel som hjelpeanlegg virker minst mulig skjemmende i terrenget. Plassering av stein og jordmasser skjer i samråd med vedkommende kommune. Anleggenes eier plikter å skaffe seg varig rådighet over tipper og andre områder som trengs for gjennomføring av pålegg i forbindelse med denne post. Konsesjonshaveren plikter å foreta en forsvarlig opprydding av anleggsområdet. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg er satt i drift. Overholdelsen av bestemmelsene i dette ledd undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

Om nærværende bestemmelse gis vedkommende ingeniører eller arbeidsledere fornøden meddelelse.

25.

Til skjønn i anledning av reguleringene og overføringene skal skjønnsmenn oppnevnes av Kongen.

26.

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende departement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte vilkår.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av anleggenes eier etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

27.

Konsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anleggene er beliggende. Vedkommende departement kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringene eller overføringene kan medføre forpliktelser.»

Utkast til manøvreringsreglement for ytterligere reguleringer i Arendalsvassdraget (Fjone kraftverk) er i samsvar med utkast inntatt i stortingsproposisjonen og er sålydende:

«1.

A. Reguleringer:

Magasin	Naturlig sommervst. m o. h.	Reguleringsgrenser		Senking m	Oppd. m	Reg.høyde m
		Øvre m o. h.	Nedre m o. h.			
Rudsvatn	491	512	487	4	21	25
Napevatn	491	512	487	4	21	25
Lislevatn	495,7	512	495,7		16,3	16,3
Lyttingsvatn	611		607	4		4
Hustøylvatn	649	651,5	649		2,5	2,5
Rolleivstadvatn	649	651,5	649		2,5	2,5

Høydene for de førstnevnte vatn refererer seg til NVE's vassdragsnivellelement nr. 476-FM 7, kote 494,599 — ved Rudsvatn. For de 3 sistnevnte vatn refererer høydene seg til NCO's høydegrunnlag.

Reguleringsgrensene skal markeres med faste og tydelige vasstandsmerker som det offentlige godkjenner.

B. Overføringer:

Avløpet fra Horgevikå — 51,15 km² — overføres til Umaktjern i Lindefjellå.

Avløpet fra Lindefjellå — 10,31 km² + 51,15 km², Trælå — 28,75 km², Grytå og Lisleå — 20,70 km², i alt 110,91 km² overføres til Rudsvatn.

Avløpet fra Homvasså — 10,00 km² — overføres til Sandvatn.

Avløpet fra Hustøylvatn — 18,20 km² — overføres til Sandvatn.

2.

Der hvor ikke annet er bestemt, avgis det til den alminnelige fløtning nødvendige vatn overensstemmende med de ved overenskomst eller skjønn fastsatte regler.

3.

Det skal ved manøvreringen has for øye at vassdragenes flomvassføring ikke økes. For øvrig kan vasslippingen foregå etter Fjone Kraftverks behov.

4.

Det skal påses at flomløp og tappeløp ikke hindres av is eller lignende og at reguleringsanleggene til enhver tid er i god stand.

Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vasstander. Dersom det forlanges, observeres og noteres regnmengder, tempera-

tur m. v. Av protokollen sendes ved hver måneds utgang avskrift til Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen.

5.

Til å forestå manøvreringen antas en norsk statsborger som godtas av vedkommende departement. Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen kan bestemme hvor damvokteren skal bo og at han skal ha telefon i sin bolig.

6.

Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for almene interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendig.

7.

Forandringer i dette reglement kan bare foretas av Kongen etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.»

Departementet rår til at det gis tillatelse til Arendals Vassdrags Brukseierforening til reguleringer og overføringer i samsvar med Stortingets vedtak og på de vilkår som ligger til grunn for dette, og at det fastsettes manøvreringsreglement i samsvar med utkastet. Man rår videre til at det som forutsatt gis tillatelse til i medhold av vassdragsreguleringslovens § 19 punkt 2 å rå over alt vannet ved utløpet av Rudsvatn (Frostdøla). Det forutsettes som vanlig at departementet er bemyndiget til å samtykke i mindre planendringer og foreta tilsvarende endring i manøvreringsreglementet.

Dersom tillatelse blir gitt vil departementet gjøre konsesjonæren kjent med at det i komitéinnstillingen er fremhevet at det finnes rimelig at brakker og verkstedsbygninger etter at anlegget er ferdig blir overlatt kommunen for en rimelig pris.

Vestfold Kraftselskap forutsettes i forbindelse med utbygging av Fjone Kraftverk å sende inn søknad om nødvendige tillatelser i henhold til vassdragslovens §§ 62 og 148, for så vidt det ikke blir oppnådd minnelig overenskomst om erverv av manglende fallrettigheter, grunn for kraftverk m. v. Departementet antar etter det foreliggende med Hovedstyret at det ikke vil være nødvendig med særskilt tillatelse i henhold til §§ 104 og 105.

Man rår til at departementet bemyndiges til å meddele tillatelse til Vestfold Kraftselskap for ekspropriasjon av manglende fall-

rettigheter for utbygging av Fjone Kraftverk.

Industridepartementet

tilrår:

1. I medhold av vassdragsreguleringsloven av 14. desember 1917 tillates Arendals Vassdrags Brukseierforening å regulere Napevatn—Rudsvatn m. v. og foreta overføringer i forbindelse med bygging av Fjone Kraftverk i Nissedal kommune i Telemark fylke, på de vilkår som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 21. juli 1967 og å rå over alt vannet ved utløpet av Rudsvatn (Frostdøla) til reguleringsformål.
2. Det fastsettes manøvreringsreglement for ytterligere reguleringer i Arendalsvassdraget i samsvar med utkast inntatt i Industridepartementets tilråding av 21. juli 1967 som gjeldende inntil videre.

25. A/S Norsk Aluminium Company.

(Utbygging og regulering av Dalevassdraget. (Konsesjon av 25. september 1936) — Fristforlengelse.)

Industridepartementets brev 1. august 1967.

Selskapet søkte i oktober 1962 om fristforlengelse, og søknaden ble av Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen forelagt distriktet til uttalelse. Det fremkom ingen merknader til søknaden, men den endelige behandling ble utsatt som følge av den situasjon som oppsto ved selskapets overdragelse til staten av verdiene ved anlegg, rettigheter etc. ved kontrakten av 5. mai 1963, samt ved den nye reguleringskonsesjon vedrørende Hovlandsvassdraget som selskapet fikk samme år.

Departementet ba i brev av 14. oktober 1963 om en uttalelse fra Hovedstyret for vassdrags- og elektrisitetsvesenet om selskapets forpliktelser i henhold til konsesjonen av 1936. Denne uttalelse forelå 25. mai d. å. Departementet ba da om ytterligere opplysninger om priser og behov for utbygging.

På grunnlag av det som er opplyst i saken, finner departementet i henhold til vassdragsreguleringslovens § 12 punkt 1 og bemyndigelse gitt ved kongelig resolusjon 28. juni 1946 å kunne imøtekomme søknaden av 1962 om fristforlengelse, slik at ny frist for utbygging og regulering av den gjenstående del av Dalevassdraget settes til 19. november 1967. Selskapets brev av 19. juni d. å. ansees som søknad om ny fristforlengelse, og man har i dag bedt Hovedstyret ta saken opp til snarlig behandling.

26. A/S Olivin.

(Konsesjon på ytterligere kraftleie.)

Gitt av Industridepartementet 18. august 1967.

I medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 kap. IV og bemyndigelse gitt ved kongelig resolusjon av 15. mai 1959 tillates A/S Olivin å leie ytterligere inntil 1 100 kW fra L/L Søre Sunnmøre Kraftlag til drift av selskapets anlegg i Vanylven, jfr. søknad av 9. mai 1967.

Tillatelsen gis på følgende vilkår:

«1. Leietid.

Tillatelsen gjelder så lenge kraftleieforholdet måtte bestå, dog ikke lenger enn til 1. januar 1976.

2. Styre.

Selskapet skal ha sitt sete her i riket og dets styre skal til enhver tid bare bestå av norske statsborgere.

3. Overdragelse av energi.

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke av Industridepartementet eller for noen del avgis til utlandet uten samtykke av Kongen.

Handler selskapet mot denne bestemmelse, skal det for hver gang svare en konvensjonalbot på opp til kr. 1 — en krone — pr. kW pr. døgn etter nærmere bestemmelse av departementet.

4. Søksmål etter loven om rettshøve mellom grannar av 16. juni 1961.

Bruker selskapet energien til bedrift som ved røyk, giftige gasser eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal Industridepartementet, såfremt det finner grunn til å gripe inn av almene hensyn, anerkjennes som rett saksøker når det gjelder overtredelser av loven om rettshøve mellom grannar.

5. Norsk arbeid og materiell.

For så vidt angår anskaffelse av det til kraftens utnyttelse nødvendige elektriske materiell, maskiner m. v. skal norsk vare fortrinnsvis brukes såfremt den er likeså god som den utenlandske, kan skaffes tidsnok (en forutsetter da at den blir tinget i tide) og prisen på den ikke ligger mer enn 10 pst. over prisen på den utenlandske vare inklusive toll. Forutsetningen er dog at toll og prisforskjell til sammen ikke skal overstige 25 pst. av prisen på den utenlandske vare (eksklusive toll). Når det gjelder valg mellom innenlandske tilbud, skal det tilbud velges som representerer mest norsk arbeid og den største innenlandske

produksjon av råvarer og halvfabrikata, selv om dette tilbud er dyrere, når det bare ikke ligger over den prisgrense som gjelder i forhold til utenlandsk vare.

Industridepartementet kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer. Søknaden om dispensasjon må på forhånd sendes til departementet med de opplysninger som er nødvendige. Hva angår leveranser fra EFTA-land, vil dispensasjonsadgangen bli praktisert i samsvar med de forpliktelser som foreligger i forhold til disse land under forutsetning av full gjensidighet.

Ved overtredelse av bestemmelsene om bruk av norske varer kan Industridepartementet for hver gang ilegge konsesjonæren en bot til statskassen på inntil 15 — femten — prosent av den verdi som varen har.

Departementet går ut fra at konsesjonæren på alle måter søker å lette innkjøp av innenlandsk materiell, f. eks. ved å dele opp ordrene når det er høve til det og ved lempninger med omsyn til leveringstid og andre vilkår.

Når det gjelder innkjøp for over kr. 5 000 av en vare som også blir laget her i landet, må anbudsinnbydelse sendes ut dersom det skal innhentes tilbud fra utlandet. I anbudsvilkårene skal det kreves at det i tilbud om norske varer må opplyses om det er brukt utenlandske råvarer eller halvfabrikata til fremstillingen av varene og eventuelt i hvor stort monn dette er gjort. Alle tilbud skal åpnes samtidig og det må settes opp protokoll over forretningen. Blir det tinget for over kr. 5 000 av en vare som er laget i utlandet, skal det straks sendes melding til Industridepartementet om det med alle de opplysninger som en må ha for å kunne avgjøre om konsesjonsvilkårene er fulgt. Når departementet finner grunn til det, kan det kreve opplyst på forhånd om konsesjonæren akter å kjøpe varer fra utlandet.

6. Trygd.

Trygd skal fortrinnsvis tas i norske selskaper, hvis disse byr likeså gode vilkår som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse.

7. Avgift.

Av den kraft som gjennomsnittlig nyttes erlegges til staten en årlig avgift av kr. 1,50 pr. kW, beregnet etter formelen:

$$\frac{\text{kWh}}{8\,760} = \text{kW}.$$

Avgiften blir å betale fra det tidspunkt da kraftuttaket oversteg 1 400 kW.

Avgiften forfaller til betaling ved hvert års utgang. Erlegges den ikke til forfallstid, svares deretter 6 pst. årlig rente.

De nærmere bestemmelser om avgiftens beregning og erleggelse fastsettes av vedkommende departement.

8. Kraftavståelse .

Selskapet plikter å avstå inntil 10 pst. av den leide kraft til de kommuner som Kongen bestemmer — derunder også fylkeskommuner.

Kraften leveres til samme pris og på samme vilkår som etter leiekontrakten gjelder for selskapet og kan forlanges tatt ut etter bestemmelse av departementet enten i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettet, hva enten dette tilhører selskapet eller eieren av vassfallet.

Hvis departementet finner at denne pris er vesentlig høyere enn om den var beregnet overensstemmende med reglene i ervervsloven av 14. desember 1917 § 2, post 12, tredje ledd, første, annet og tredje punktum, skal prisen beregnes etter disse regler. Uenighet om prisen avgjøres av vedkommende departement.

Volder uttaket av kraften økede utgifter, bæres disse av den som tar ut kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout må ikke skje uten samtykke av departementet.

Selskapet har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft tas ut.

Konsesjonskraft kan oppsies med 2 års varsel. Kraft som er oppsagt kan ikke senere forlanges avgitt.

9. Kontroll.

Selskapet plikter å rette seg etter de bestemmelser som Industridepartementet måtte treffe til kontroll med at konsesjonsvilkårene blir holdt.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelse av Industridepartementet.

10. Overtredelse av konsesjonsvilkårene.

Gjentatte eller fortsatte overtredelser av de vilkår som er fastsatt i postene 2 og 9 eller overskridelse av den maksimale effekt konsesjonen lyder på kan medføre at konsesjonen bortfaller, jfr. § 26, 2. ledd i lov nr. 16 av 14. desember 1917.»

Kraftuttaket forutsettes undergitt de til enhver tid gjeldende rasjoneringsregler.

27. ASEA — Per Kure A/S.

(Konsesjon på ytterligere kraftleie.)

Gitt av Industridepartementet 22. august 1967.

Søknad av 6. mars 1967, jfr. selskapets brev av 15. april 1967 til Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen.

I medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 § 23 og bemyndigelse gitt ved kongelig resolusjon av 15. mai 1959 tillates ASEA — Per Kure A/S å leie ytterligere inntil 1 500 kW fra Oslo Lysverker utover de 1 500 kW som omfattes av konsesjon gitt ved kongelig resolusjon av 12. august 1937 til A/S Per Kure, Norsk Motor- og Dynamofabrik på kraftleie fra Akers Elektrisitetsverk.

Konsesjonen gis på følgende vilkår:

«1. Leietid.

Konsesjonen gjelder så lenge kraftleieforholdet måtte bestå, dog ikke lenger enn til 1. juli 1987.

2. Styre.

Selskapet skal ha sitt sete her i riket og dets styre skal til enhver tid for et flertalls vedkommende bestå av norske statsborgere.

3. Overdragelse av energi.

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke av Industridepartementet eller for noen del avgis til utlandet uten samtykke av Kongen.

Handler selskapet mot denne bestemmelse, skal det for hver gang svare en konvensjonalbot på opptil kr. 1 — en krone — pr. kW pr. døgn etter nærmere bestemmelse av departementet.

4. Søksmål etter loven om rettshøve mellom grannar av 16. juni 1961.

Bruker selskapet energien til bedrift som ved røyk, giftige gassarter eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal Industridepartementet, såfremt det finner grunn til å gripe inn av almene hensyn, anerkjennes som rett saksøker når det gjelder overtredelser av loven om rettshøve mellom grannar.

5. Norsk arbeid og materiell.

For så vidt angår anskaffelse av det til kraftens utnyttelse nødvendige elektriske materiell, maskiner m. v. skal norsk vare fortrinnsvis brukes såfremt den er like god som den utenlandske, kan skaffes tidsnok (en forutsetter da at den blir tinget i tide) og prisen på den ikke ligger mer enn 10 pst. over prisen på den utenlandske vare inklusive toll. Forutsetningen er dog at toll og prisforskjell til sammen ikke skal overstige 25 pst. av prisen på den utenlandske vare (eksklusive toll). Når det gjelder valg mellom innenlandske tilbud, skal det tilbud velges som representerer mest norsk arbeid og den største innenlandske produksjon av råvarer og halvfabrikata, selv

om dette tilbud er dyrere, når det bare ikke ligger over den prisgrense som gjelder i forhold til utenlandsk vare.

Industridepartementet kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer. Søknaden om dispensasjon må på forhånd sendes til departementet med de opplysninger som er nødvendige. Hva angår leveranser fra EFTA-land, vil dispensasjonsadgangen bli praktisert i samsvar med de forpliktelser som foreligger i forhold til disse land under forutsetning av full gjensidighet.

Ved overtredelse av bestemmelsene om bruk av norske varer kan Industridepartementet for hver gang ilegge konsesjonæren en bot til statskassen på inntil 15 — femten — prosent av den verdi som varen har.

Departementet går ut fra at konsesjonæren på alle måter søker å lette innkjøp av innenlandsk materiell, f. eks. ved å dele opp ordrene når det er høve til det og ved lempninger med omsyn til leveringstid og andre vilkår.

Når det gjelder innkjøp for over kr. 5 000 av en vare som også blir laget her i landet, må anbudsinnbydelse sendes ut dersom det skal innhentes tilbud fra utlandet. I anbudsvilkårene skal det kreves at det i tilbud om norske varer må opplyses om det er brukt utenlandske råvarer eller halvfabrikata til fremstillingen av varene og eventuelt i hvor stort monn dette er gjort. Alle tilbud skal åpnes samtidig og det må settes opp protokoll over forretningen. Blir det tinget for over kr. 5 000 av en vare som er laget i utlandet, skal det straks sendes melding til Industridepartementet om det med alle de opplysninger som en må ha for å kunne avgjøre om konsesjonsvilkårene er fulgt. Når departementet finner grunn til det, kan det kreve opplyst på forhånd om konsesjonæren akter å kjøpe varer fra utlandet.

6. Trygd.

Trygd skal fortrinnsvis tas i norske selskaper, hvis disse byr likeså gode vilkår som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse.

7. Avgift.

Av den kraft som gjennomsnittlig nyttes utover de 1 500 kW som omfattes av kraftleiekonsesjonen gitt ved kongelig resolusjon av 12. august 1937 erlegges til staten en årlig avgift av kr. 1,50 pr. kW, beregnet etter formelen

$$\frac{\text{kWh}}{8\,760} = \text{kW}.$$

Avgiften blir å betale fra det tidspunkt da kraftuttaket oversteg 1 500 kW.

Avgiften forfaller til betaling ved hvert års

utgang. Erlegges den ikke til forfallstid, svarer deretter 6 pst. årlig rente.

De nærmere bestemmelser om avgiftens beregning og erleggelse fastsettes av vedkommende departement.

8. Kontroll.

Selskapet plikter å rette seg etter de bestemmelser som Industridepartementet måtte treffe til kontroll med at konsesjonsvilkårene blir holdt.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelse av Industridepartementet.

9. Overtredelse av konsesjonsvilkårene.

Gjentatte eller fortsatte overtredelser av de vilkår som er fastsatt i postene 2 og 8 eller overskridelse av den maksimale effekt konsesjonen lyder på kan medføre at konsesjonen bortfaller, jfr. § 26, 2. ledd i lov nr. 16 av 14. desember 1917.»

Kraftuttaket forutsettes å være undergitt de til enhver tid gjeldende rasjoneringsregler.

28. Luostejok Kraftlag A/L.

(Tillatelse til å utføre inntil 1 GWh elektrisk energi pr. år begrenset til en overføringseffekt på 500 kW til Karigasniemi i Finland.)

Kronprinsregentens resolusjon 8. september 1967.

Ved kongelig resolusjon av 4. juli 1958 fikk Luostejok Kraftlag A/L tillatelse etter konsesjonslovens § 23 a til utførsel av inntil 100 000 kWh elektrisk energi pr. år til grensestrøket Karigasniemi i Finland. Tillatelsen er ikke tidsbegrenset.

Etter at det fra finsk side, senest i brev av 14. april 1966 fra Iskalotten A/B til Luostejok Kraftlag A/L, er tatt opp spørsmål om å få økt den nevnte leveranse til Karigasniemi har Hovedstyret for Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen i brev av 26. januar 1967 gitt følgende uttalelse til departementet:

«Luostejok Kraftlag A/L leverer for tiden inntil 100 000 kWh el. kraft pr. år til Karigasniemi komm. elektrisitetsforsyning (Karigasniemi Sähkösuukuunta) i henhold til en tillatelse gitt ved kongelig resolusjon av 4. juli 1958.

Det finske kraftlaget henvendte seg til Luostejok kraftlag i 1964 med spørsmål om muligheten av å få øket tilførselen av el. kraft til 300 000 kWh pr. år. Luostejok kraftlag la spørsmålet fram for NVE med søknad om

å få en slik tillatelse, da kraftlaget anså en slik leveranse i henhold til de tidligere gitte vilkår for meget fordelaktig for kraftlaget. Økningen i leveransen (200 000 kWh) skulle ifølge den finske søknad nyttes til et fryserianlegg i Karigasniemi og i sin helhet tas ut i sommerhalvåret. Luostejok kraftlag fant det den gang riktig å søke om tillatelse til å øke leveransen med inntil 400 000 kWh i året, og Finnmark fylkes elektrisitetsforsyning anbefalte søknaden i brev av 13. oktober 1964 bl. a. under henvisning til at kraftlaget hadde noe ledig sommerkraft.

Ut fra en samlet vurdering av de gitte opplysninger og særlig på grunn av kraftsituasjonen i området fant NVE det meget betenkelig på det tidspunkt å anbefale samtykke til at kraftlaget forpliktet seg til å øke kraftleveransene til Karigasniemi i Finland. Det ble i den forbindelse pekt på muligheten for at kraftlaget måtte gå til rasjonering av kraften til sine egne abonnenter, inntil kraftverket i Kvænangsbotn kom i drift. Kraftlaget fikk meddelelse om dette ved brev fra NVE av 2. februar 1965. Samtidig ble det sendt underretning om NVE's standpunkt til Industrirådet Urho Hakkareinen som hadde henvendt seg direkte til NVE om saken.

Spørsmålet om øket kraftleveranse over grensen fra Luostejok til Karigasniemi i Finland er på nytt tatt opp i brev av 14. april 1966 fra Iskalotten A/B (Jääkalotti O Y) til Luostejok kraftlag. Finnene sier der at de vil være takknemlige om de til å begynne med kunne regne med energitilførsel i sommermånedene (1. april—30. september) da behovet er størst. I denne tiden regnes det med et behov på 25—30 000 kWh pr. måned og at hele årsbehovet vil bli ca. 250 000 kWh. Finnene ber om å bli underrettet om hvorvidt de kan regne med energi fra Norge. De understreker videre at dersom svaret blir negativt, blir de nødt til å ordne energitilførselen på annen måte.

Luostejok kraftlag opplyser i denne forbindelse at den eksisterende kraftleveranse til Karigasniemi-området på 100 000 kWh pr. år blir fordelt på 2 skoler, et sykehus og stedets 65 familier med ca. 600 personer og at det således etter våre forhold er en meget dårlig forsyning. Søknaden om øket krafttilførsel skyldes imidlertid først og fremst at det ønskes elektrisk kraft til drift av et minkfryseri, og Luostejok kraftlag antar at dersom dette blir koplet til, vil finnene i inneværende år ha behov for 500 000 kWh.

Kraftlaget regner for øvrig med at behovet til den alminnelige forsyning i Karigasniemi vil stige og at det bør få en eksporttillatelse begrenset oppad til 1 GWh pr. år, men at

kraftlaget må begrense finnenes forbruk innenfor dette kvantum alt etter kraftsituasjonen de forskjellige år. Fryseriet har dieselreserve og det vil derfor ikke være noen katastrofe for fryseriet om kraftlaget må foreta en reduksjon eller eventuell stopp i leveringen i tider med utilstrekkelig krafttilgang. For å kunne levere de kraftmengder som det er søkt om, må finnene koste en ca. 500 m lang høy-spenningslinje over grenselva Anarjoka med transformator og kabler på finsk side. Det er derfor rimelig at det blir gitt tilsagn om øket kraftlevering før de kan foreta disse arbeidene, og kraftlaget ber derfor om at det må bli avklart hvordan en skal stille seg til søknaden, slik at det kan gis en orientering om hva finnene kan regne med i de nærmeste årene.

Til denne fornyede henvendelse om økning av kraftleveringen til Karigasniemi-området i Finland bemerker Finnmark fylkes elektrisitetsforsyning (FFE) at Kvænangen kraftverk, som er i drift fra høsten 1965, vil få økt sin produksjonsevne fram til høsten 1969, da det vil være kommet opp i full ytelse ved den nå vedtatte utbygging. FFE's prognose for kraftbalansen i el.-området Lyngen—Porsanger, basert på lokale prognoser høsten 1965, viser at det totalt i området skulle kunne bli dekning for behovene fram til 1969—70. Senere har imidlertid et par av de lokale kraftlag, deriblant Luostejok kraftlag, meddelt at deres prognoser for behovet ikke vil holde, men må økes. FFE har satt opp en ny samlet prognose for kraftproduksjon og kraftbehov i området, og den viser at det vil oppstå problemer med deknningen allerede i 1968—69 forutsatt normale vannår, og at det ikke vil bli overskott av sommerkraft.

Med bakgrunn i den sistnevnte prognose er tatt skritt til å gjøre klar planen for en snarlig utbygging av et kraftverk nr. 2 i Kvænangen, som forutsettes å skulle gi ca. 52 GWh pr. år i det nye kraftverk, samt 10 GWh i tillegg i Kvænangsbotn. Det vil i beste fall kunne være i drift i løpet av 1969, og det tas nå sikte på å få dette bygget. Kvænangen kraftverk skulle dermed i alt kunne gi ca. 222 GWh pr. år. Men dette vil etter prognosene holde bare fram til omkr. 1970 da det må skaffes ytterligere krafttilgang. Til den tid vil en sannsynligvis ha fått linjeforbindelse med resten av Troms, og mulighetene for å skaffe nye krafttilførsler vil dermed være flere.

FFE peker på at det aktuelle behov for leveranse til Finland er så beskjeden at det gjør lite fra eller til sammenlignet med det innenlandske behov i dette området, og det antas at spørsmålet om økning i leveringen

til Finland bør kunne avgjøres ut fra hvordan en ser på denne hjelp til finnene ut fra andre norske interesser. Etter FFE's mening bør den her aktuelle beskjedne levering kunne gå foran den leveranse som er avtalt mellom Kautokeino kraftlag og stedet Enontekiö i Finland. (Det gjelder levering av ca. 500 000 kWh pr. år med ca. 350 kW effekt og med en forutsatt økning av leveransen etter noen år til 700 kW. Eksporttillatelsen er i dette tilfelle begrenset til 1 000 kW effekt, gitt ved kongelig resolusjon av 4. juni 1965.)

Fylkesmannen i Finnmark har i brev av 24. juni 1966 uttalt at han, på grunnlag av det som er uttalt av Elektrisitetsforsyningen, finner det vanskelig å kunne anbefale søknaden.

Av ovenstående fremgår at det er divergerende meninger om hvorvidt en bør gå til en øket leveranse av elektrisk kraft fra Norge (Luostejok kraftlag) til Karigasniemi. Fra NVE's side vil vi bemerke at for Luostejok kraftlag vil leveransen være meget fordelaktig da det regnes med å holde samme salgspris som nå, 10 øre pr. kWh, for den økede leveransen som i det vesentlige gjelder sommerkraft. Sett i en større sammenheng skulle denne prisen for øvrig dekke alle omkostninger vedr. produksjon og overføring og dessuten gi en rimelig fortjeneste. Hovedstyret er ikke enig i at denne leveransen bør gå foran den avtalte leveranse over Kautokeino til Enontekiö, slik som antydnet av FFE. Leveringen til Enontekiö omfatter forsyning av en tollstasjon på finsk side som også skal utføre tolltjeneste for norsk regning. Denne stasjonen er et ledd i Tollvesenets rasjonaliseringsarbeid og er derfor av interesse for Norge.

Hva angår muligheten for levering av kraft, er det imidlertid til Karigasniemi overveiende sommerkraft det er spørsmål om, og da det fortsatt vil kunne bli noe overskott av dette i de østlige deler av Vest-Finnmark, vil denne leveransen i den henseende være fordelaktig. Begge leveringene til Finland gjelder ellers forholdsvis beskjedne kraftmengder som ikke vil gi noe merkbart utslag i de behovsprognoser som indikerer når nye kraftanlegg må bygges. NVE er derfor av den mening at en slik økning av leveransene som Luostejok kraftlag har søkt om tillatelse til ligger så vel til rette at den bør kunne tillates.

H o v e d s t y r e t vil med dette legge saken fram for departementet og tør anbefale innvilget søknaden fra Luostejok kraftlag om eksporttillatelse for inntil 1 GWh pr. år.

Eksporttillatelsen bør for øvrig i dette tilfelle begrenses til en overføringseffekt på 500 kW og gis på de betingelser som kraftlaget selv har anbefalt med hensyn til reduksjon

eller avbrekk i leveringen til tider da krafttilgangen er mindre god. Hovedstyret forutsetter at søknaden blir forelagt Handelsdepartementet til uttalelse.

For øvrig viser Hovedstyret til den alminnelige konsesjonslov § 23 a og tør, under forutsetning av at Handelsdepartementet ikke har noe å bemerke, regne med at departementet finner å kunne anbefale denne søknaden, og at den fremmes i statsråd så snart anledning gis.

Eksporttillatelsen bes i tilfelle gitt til Luostejok kraftlag A/L eller det kraftlag som til enhver tid kommer til å stå for kraftforsyningen i området, i tilfelle det skulle bli endringer i de nåværende organisasjonsforhold innen el.-forsyningen i distriktet.

Dokumentene vedlegges.

Behandlet i hovedstyremøte den 25. januar 1967.»

Saken har av Industridepartementet vært forelagt H a n d e l s d e p a r t e m e n t e t, som i brev av 21. mars 1967 har gitt følgende uttalelse:

«En viser til Industridepartementet brev av 2. februar d. å. vedlagt brev av 26. januar d. å. fra Hovedstyret for Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen.

Handelsdepartementet har intet å innvende mot at Luostejok Kraftlag A/L på de vilkår som er nevnt av Hovedstyret for vassdrags- og elektrisitetsvesenet, gis tillatelse til å øke leveransene av elektrisk kraft til Karigasniemi i Finland.

Sakens dokumenter returneres vedlagt.»

På foranledning av departementet har H o v e d s t y r e t for V a s s d r a g - o g E l e k t r i s i t e t s v e s e n e t gitt en tilleggsuttalelse av 9. august 1967 til departementet. Denne er sålydende:

«Deres brev av 17. april 1967, j.nr. 783/67 IDV, Bj/ABK.

I samsvar med Deres anmodning er de foreslåtte endringer i den tidligere eksporttillatelse forelagt kraftlaget til eventuelle bemerkninger. I brev av 16. mai 1967 uttaler kraftlaget at det ikke har noe å innvende mot at utførselstillatelsen som er gitt tidligere tidsbegrenses til 20 år. Kraftlaget finner det ønskelig at den tidligere gitte konsesjon utgår og at den nye trer i stedet for denne. Likeså mener kraftlaget at det er ønskelig at den nye eksporttillatelsen tidsbegrenses til 20 år og for øvrig har endringer når det gjelder begrensning av kvantum.

De reiste spørsmål er videre forelagt Finnmark fylkes elektrisitetsforsyning som ikke har noen bemerkninger til de foreslåtte endringer i den tidligere eksporttillatelsen. Fylkes-

mannen viser i sitt oversendelsesbrev av 12. juli 1967 til de gitte uttalelser og tilføyer at de forbehold departementet tar sikte på å ta inn i konsesjonsvilkårene dekker fylkets interesser.

NVE viser til ovenstående, idet en slutter seg til de uttalelser som er fremkommet og har for øvrig ikke noe å bemerke til departementets foreslåtte endringer fra tidligere vilkår angående tidsbegrensning m. v. for krafteksport til Karigasniemi. En er ellers av den mening at den nye konsesjon bør avløse den tidligere slik at de nye vilkår gjøres gjeldende for hele kraftleveransen.

Dokumentene vedlegges.»

Departementet skal bemerke:

Den økte kraftlevering skal først og fremst nyttes til drift av minkfryseri og for øvrig til alminnelig forsyning i grensestrøket Karigasniemi i Finland.

Hovedstyret mener at leveransen vil være meget fordelaktig for Luostejok Kraftlag A/L, da man regner med å holde samme pris som hittil på 10 øre pr. kWh også for den økte levering, som i det vesentlige vil være sommerkraft.

I forbindelse med saken har det fra forskjellig hold vært pekt på vanskelighetene med å dekke det innenlandske kraftbehov i de områder det gjelder. Den foreslåtte utførsel gjelder imidlertid et så beskjedent kraftkvantum, at det neppe vil spille noen rolle for dekningsmuligheten for det innenlandske behov for elektrisk kraft, særlig når man ser hen til den nedenfor foreslåtte forutsetning for tillatelsen.

Departementet vil etter det foreliggende i tilslutning til hovedstyret rå til at Luostejok Kraftlag A/L gis tillatelse etter ervervslovens § 23 a til utførsel av inntil 1 GWh pr. år til Karigasniemi i Finland med en overførings-effekt begrenset til 500 kW. Da det er antydning at det muligens blir endringer i de nåværende organisasjonsforhold innen elektrisitetsforsyningen i distriktet, forutsettes at departementet, hvis tillatelse blir gitt, vil være bemyndiget til å overføre tillatelsen til et annet kraftlag, som i tilfelle kommer til å stå for kraftforsyningen i området.

Departementet foreslår at tillatelsen blir gitt for et tidsrom av 20 år, regnet fra dens datum, og at den trer i stedet for den ved kongelig resolusjon av 4. juli 1958 meddelte tillatelse for Luostejok Kraftlag A/L til utførsel av 100 000 kWh/år.

Departementet foreslår videre som en forutsetning for tillatelsen, at leveringen av kraftlaget eller av departementet, skal kunne inn-

skrenkes eller avbrytes, dersom det måtte bli nødvendig for å kunne dekke det innenlandske kraftbehov i de aktuelle forsyningsområder. Bestemmelse om mer langvarige innskrenkninger eller avbrytelser av leveringen skal imidlertid bare kunne treffes av departementet.

Industridepartementet

tilrår:

I medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 § 23 a tillates Luostejok Kraftlag A/L å utføre inntil 1 GWh elektrisk energi pr. år til Karigasniemi i Finland med en overførings-effekt begrenset til 500 kW.

Tillatelsen trer i stedet for den ved kongelig resolusjon av 4. juli 1958 meddelte tillatelse.

Tillatelsen gis for 20 år regnet fra dens datum og for øvrig under de forutsetninger som er foreslått i Industridepartementets tilråding av 8. september 1967.

29. Nordland Portland Cementfabrik A/S.

(Erverv og regulering av Sørfjordvassdraget. Utvidelse av aksjekapitalen.)

Industridepartementets tillatelse 22. september 1967.

I medhold av ervervsloven av 14. desember 1917 § 36, annet ledd og bemyndigelse gitt ved kongelig resolusjon av 19. desember 1958 tillates Nordland Portland Cementfabrik A/S å utvide aksjekapitalen med kr. 1 200 000 fra kr. 4 800 000 til kr. 6 000 000 ved nytegning av 7 500 aksjer à kr. 160 i samsvar med Deres søknad av 18. august d.å. og innkalling til ekstraordinær generalforsamling i selskapet av 1. september d.å.

30. A/S Hafslund.

(Forhøyelse av aksjekapitalen.)

Industridepartementets tillatelse 13. oktober 1967.

I medhold av ervervsloven av 14. september 1917 § 36, annet ledd og bemyndigelse gitt ved kongelig resolusjon av 19. desember 1958 tillates Aktieselskabet Hafslund å forhøye aksjekapitalen med 7 mill. kroner fra 35 mill. kroner til 42 mill. kroner ved utstedelse av nye aksjer.

Det vises til selskapets søknad av 20. september 1967.

Det er ikke knyttet særskilte vilkår til tillatelsen.

31. Kommandittselskapet Bjørum-Sibelco/Quarzwerte A/S & Co.

(Konsesjon på kraftleie.)

Gitt av Industridepartementet 11. desember 1967.

Deres søknad av 17. juli d.å. på vegne av ovennevnte kommandittselskap.

I medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 kap. IV og bemyndigelse gitt ved kongelig resolusjon av 15. mai 1959 tillates kommandittselskapet Bjørum-Sibelco/Quarzwerte A/S & Co. å leie inntil 2 000 kW fra Aust-Agder kraftverk til drift av flotasjonsverk for feltspatt i Lillesand herred.

Tillatelsen gis på følgende vilkår:

«1. Leietid.

Konsesjonen gjelder så lenge kraftleieforholdet måtte bestå, dog ikke lenger enn til 1. januar 1978.

2. Overdragelse av energi.

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke av Industridepartementet eller for noen del avgis til utlandet uten samtykke av Kongen.

Handler selskapet mot denne bestemmelse, skal det for hver gang svare en konvensjonalbot på opp til kr. 1 — en krone — pr. kW pr. døgn etter nærmere bestemmelse av departementet.

3. Søksmål etter loven om rettshøve mellom grannar av 16. juni 1961.

Bruker selskapet energien til bedrift som ved røyk, giftige gasser eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal Industridepartementet, såfremt det finner grunn til å gripe inn av almene hensyn, anerkjennes som rett saksøker når det gjelder overtredelser av loven om rettshøve mellom grannar.

4. Norsk arbeid og materiell.

For så vidt angår anskaffelse av det til kraftens utnyttelse nødvendige elektriske materiell, maskiner m. v. skal norsk vare fortrinnsvis brukes såfremt den er likeså god som den utenlandske, kan skaffes tidsnok (en forutsetter da at den blir tinget i tide) og prisen på den ikke ligger mer enn 10 pst. over prisen på den utenlandske vare inklusive toll. Forutsetningen er dog at toll og prisforskjell til sammen ikke skal overstige 25 pst. av prisen på den utenlandske vare (eksklusive toll). Når det gjelder valg mellom innenlandske tilbud, skal det tilbud velges som representerer mest norsk arbeid og den største innenlandske produksjon av råvarer og halvfabrikata, selv

om dette tilbud er dyrere, når det bare ikke ligger over den prisgrense som gjelder i forhold til utenlandsk vare.

Industridepartementet kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer. Søknaden om dispensasjon må på forhånd sendes til departementet med de opplysninger som er nødvendige. Hva angår leveranser fra EFTA-land, vil dispensasjonsadgangen bli praktisert i samsvar med de forpliktelser som foreligger i forhold til disse land under forutsetning av full gjensidighet.

Ved overtredelse av bestemmelsene om bruk av norske varer kan Industridepartementet for hver gang ilegge konsesjonæren en bot til statskassen på inntil 15 — femten — prosent av den verdi som varen har.

Departementet går ut fra at konsesjonæren på alle måter søker å lette innkjøp av innenlandsk materiell, f. eks. ved å dele opp ordrene når det er høve til det og ved lempninger med omsyn til leveringstid og andre vilkår.

Når det gjelder innkjøp for over kr. 5 000 av en vare som også blir laget her i landet, må anbudsinnbydelse sendes ut dersom det skal innhentes tilbud fra utlandet. I anbuds-vilkårene skal det kreves at det i tilbud om norske varer må opplyses om det er brukt utenlandske råvarer eller halvfabrikata til fremstillingen av varene og eventuelt i hvor stor monn dette er gjort. Alle tilbud skal åpnes samtidig og det må settes opp protokoll over forretningen. Blir det tinget for over kr. 5 000 av en vare som er laget i utlandet, skal det straks sendes melding til Industridepartementet om det med alle de opplysninger som en må ha for å kunne avgjøre om konsesjonsvilkårene er fulgt. Når departementet finner grunn til det, kan det kreve opplyst på forhånd om konsesjonæren akter å kjøpe varer fra utlandet.

5. Trygd.

Trygd skal fortrinnsvis tas i norske selskaper, hvis disse byr likeså gode vilkår som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse.

6. Avgift.

Av den kraft som gjennomsnittlig nyttes erlegges til staten en årlig avgift av kr. 1,50 pr. kW, beregnet etter formelen

$$\frac{\text{kWh}}{8\,760} = \text{kW.}$$

Avgiften forfaller til betaling ved hvert års utgang. Erlegges den ikke til forfallstid, svares deretter 6 pst. årlig rente. Avgift blir å betale fra det tidspunkt kraftleveringen tar til.

De nærmere bestemmelser om avgiftens be-

regning og erleggelse fastsettes av vedkomende departement.»

Videre skal de vilkår som er fastsatt i den av Industridepartementet den 2. november 1967 gitte konsesjon etter lov nr. 3 av 17. juni 1949 og § 20 i lov nr. 16 av 14. desember 1917 til kommandittselskapet Bjørum-Sibelco/Quarzwerke A/S & Co. gjelde tilsvarende for nærværende kraftleiekonsesjon. Angående de nevnte vilkår viser en til brev fra Industridepartementet av 2. november 1967.

Kraftuttaket forutsettes undergitt de til enhver tid gjeldende rasjoneringsregler.

32. L/L Sognekraft.

(Fornyelse av konsesjon av 6. august 1965 på ytterligere reguleringer og overføringer i Arnafjordvassdraget.)

Kgl. res. 15. desember 1967.

Ved kongelig resolusjon av 6. august 1965 ble det meddelt L/L Sognekraft tillatelse til ytterligere reguleringer og overføringer i Arnafjordvassdraget.

For visse deler av reguleringene ble skjønnsbegjæring innsendt etter at den i vassdragsreguleringslovens § 16 pkt. 6 fastsatte årsfrist var forløpet, og skjønnet ble for disse delers vedkommende, etter påstand fra enkelte saksøkte som hadde interesser i de angjeldende områder, avvist ved kjennelse av Ytre Sogn herredsrett 29. august 1967.

Regjeringsadvokaten har i brev av 13. september s. å. søkt om den nødvendige fornyelse av reguleringstillatelsen.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har i brev av 24. november 1967 gitt følgende uttalelse i saken:

«Med Departementets brev av 18. september d. å. fikk Hovedstyret oversendt til uttalelse søknad datert 13. s.m. vedrørende ovenstående fra Regjeringsadvokaten v/ Trygve Lange-Nilsen på vegne av Fellesskapet Vikfalli.

Søknaden lyder slik:

«Ved kongelig resolusjon av 6. august 1965 til ytterligere reguleringer og overføringer i Arnafjordvassdraget ble det gitt tillatelse til regulering av bl.a. Kvilesteinsvatn, Skjellingavatn, Årbotvatn og Muravatn samt Målsetvatn. Videre ble det gitt tillatelse til overføring av Kvilesteinsvatn og avløp fra Svartatjern samt avløp av Skjellingavatn til Målsetvatn og videre avløp fra Tora samme sted. Avløp fra Helgedalsvatn ble tillatt overført til Muravatn og sammen med dette avløp over til Årbotnvatn og videre til Målset kraftstasjon. De foran

nevnte avløp sammen med Målsetvatns avløp ble tillatt overført til Refsdalsvassdraget. Avløp fra Gravbotnelv, Huglaelv og Seljedalselv ble tillatt overført til driftstunnelen på Hove. Den kongelige resolusjon ble meddelt med Industridepartementets brev av 25. mars 1966.

Ved stevning av 8. juli 1966 begjærte jeg på vegne av Vikfalli skjønn for så vidt angår Skjellingavatn, Årbotnvatn og Muravatn. Skjønnet ble inkaminert den 26. september 1966. Ved skjønnsbegjæring av 21. mars 1967 begjærte jeg skjønn vedrørende de resterende regulerings- og overføringstillatelser som nevnt. Begge skjønn var forutsatt behandlet under ett den 28. august d. å. og følgende dager.

Etter påstand fra de saksøkte med interesser i Gravseta- og Kvilesteinsområdet ble den annen skjønnsbegjæring avvist som for sent fremkommet for så vidt angår reguleringene av Kvilesteinsvatn samt overføringene av avløpene fra Kvinesteinsvatn, Svartatjern, Tora og avløpet fra et 3,8 km² nedbørfelt samt fra Helgedalsvatn, Gravbotnelv, Huglaelv og Seljedalselv. En kopi av skjønnsrettens kjennelse vedlegges.

På vegne av Vikfalli søker jeg herved om at den kongelige resolusjon av 6. august 1965 vedrørende overføringer og reguleringer med tillatelse til ytterligere reguleringer og overføringer i Arnafjordvassdraget fornyes, for så vidt angår de overføringer og reguleringer som avvinningskjennelsen gjelder. Høyesterettsadvokat Stig B. Harris og høyesterettsadvokat Gunnar Greve jr. forutsetter i sine brev av 4. og 9. ds. at det skal innsendes ny konsesjonssøknad. Det kan ikke være grunnlag for noen slik søknad. Spørsmålet om fornyelse av den av Stortinget gitte tillatelse, er en sak som kan avgjøres ved kongelig resolusjon.

Det foreligger heller ikke noen omstendigheter som skulle være nye i forhold til tidligere, og grunnlaget for sakens vurdering er således uforandret.

Når det gjelder de saksøktes krav om godtgjørelse som står i forhold til det som i sin tid ble utbetalt av L/L Sognekraft, så er herom å si at dette selskap befant seg i en tvangssituasjon hvor man sto overfor valget mellom å utsette oppstartingen av driften eller å gå med på grunneiernes krav. Skulle man følge de samme linjer som Sognekraft i sin tid så seg tvunget til å gå med på, ville man måtte gå med på en utbetaling av et betydelig beløp for avsløsning av en klausul hvis økonomiske verdi må ansees meget tvilsom. Forholdet er at enhver industriell bedrift som kan tenkes startet i Arnafjord, kan påregne å få den nødvendige kraft når Vikanlegget er ferdig og det vil vel ikke bli hevdet at man ikke skulle ha adgang til å utnytte kraften andre steder hvis det ikke er behov for den i Arnafjord.

Dertil kommer at den omstendighet at L/L Sognekraft gikk med på en ordning med en helt spesiell bakgrunn, selvsagt ikke kan skape noen presedens for at man skal inngå en lignende ordning når det gjelder Gravsetaelven.

Situasjonen er i øyeblikket den at overføringstunnelen fra Kvilesteinsvatn til Målsetvatn er ferdig og at man er begynt med damarbeidet ved Kvilesteinsvatn. Det var hensikten å begynne overføring inneværende driftssesong. Jeg henstiller derfor om at den

fornye ansøking fremmes i Statsråd så raskt som overhodet mulig slik at ny skjønnsbegjæring kan uttas.

Skjønnets vedrørende avståelse av fallrettigheter i Vikja med sideelver Gravbotnelv, Huglaelv og Seljedalselv ble inkaminert den 4. ds.

For Vikjas vedkommende fremkom det ingen innvendinger mot skjønnets fremme, men som følge av avvisningskjennelsen av 29. august tok grunneierne for sideelvenes vedkommende forbehold om å påstå skjønnet avvist. Som vilkår for å gå med på skjønn etter skjønnslovens § 4, fremsatte man krav om en revisjon av de kontrakter som ble inngått i november—desember 1962 med flertallet av grunneierne, idet man ønsket forlengelse av fristen for å kreve kraft istedenfor penger, og videre ble det stillet det krav at også de saksøkte som ikke hadde inngått nevnte kontrakt, skulle kunne kreve levering av strøm istedenfor pengeerstatning. Jeg vedlegger til orientering kopi av høyesterettsadvokat Stig B. Harris' prosesskrift av 6. ds.

Ved de nevnte kontrakter har flertallet av grunneierne med rettigheter i sideelven forpliktet seg til å selge, og man skulle derfor ikke være avhengig av overføringstillatelsen gitt ved kongelig resolusjon av 6. august 1965, hvis først grunneierne ønsker å fastholde noen av kontraktens bestemmelser. Derimot er fristen for å begjære skjønn i henhold til kontraktene oversittet slik at grunneiernes samtykke til avholdelse av skjønn er nødvendig, men slik eksproprianten ser det vil en nektelse av et slikt samtykke, frita eksproprianten for å oppfylle de øvrige vilkår i kontraktene fra 1962. Underskriverne av kontraktene skulle derfor neppe ha noen interesse av å motsette seg skjønnets fremme.

Når det derimot gjelder de grunneiere som ikke har underskrevet kontrakten, stiller saken seg annerledes. Man må være forberedt på at eksproprianten ikke er villig til å godta vilkåret for at grunneierne skal la skjønnet gå sin gang, og at det derfor også for de tre sideelvers vedkommende kan bli tale om avvisning. Da dette vil medføre en lite hensiktsmessig oppdeling av fallrettighetsskjønnet, er det ønskelig også av hensyn til dette spørsmål at ansøkingen om fornyelse av den kongelige resolusjon av 6. august 1965 behandles så raskt som mulig.

Gjenpart av nærværende brev er sendt høyesterettsadvokatene Stig B. Harris og Gunnar Greve jr.»

Direktoratet for Statskraftverkene bemerker i notat av 18. oktober 1967:

«Vikfalli er ved kongelig resolusjon av 6. august 1965 gitt tillatelse til bl. a. regulering av Kvilesteinsvatn og overføring av Gravseta til Målsetvatn.

Av grunner som det ikke er nødvendig å gå inn på her er det ikke holdt skjønn for Kvilesteinsvatn og Gravseta.

Anleggsarbeidene har imidlertid gått etter programmet og innen utgangen av november regner vi med å ha tunnelen klar for overføring av Gravseta.

Damarbeidene ved Kvilesteinsvatn er i god

gjenge og neste år regner vi med full sesong på dammen.

Slik situasjonen er nå må den kongelige resolusjon fornyes for at ny skjønnsbegjæring kan bli tatt. Regjeringsadvokaten har tatt de nødvendige skritt overfor departementet for å få dette ordnet.

Vi er likevel bekymret for den forsinkelse skjønnsbehandlingen har fått.

Vi håper derfor at Vassdragsdirektoratet kan gi saksbehandlingen vedrørende fornyelsen av den kongelige resolusjon høy prioritet.»

Med brev av 6. oktober 1967 til h.r.advokaten Stig B. Harris og Gunnar Greve jr. satte Hovedstyret frist til utgangen av måneden for eventuelle uttalelser. Fristen ble senere på anmodning forlenget til 15. november d. å.

H.r.advokat Gunnar Greve jr. uttaler den 15. november 1967 følgende:

«Under henvisning til korrespondanse meddeles at jeg på vegne av mine parter ber om at det som vilkår for reguleringstillatelsen pålegges søkeren å slippe ut tilstrekkelig vann til enhver tid til at de grunneiere og rettighetshavere som ekspropriasjonsinngrepet går ut over har vann til husbruk, kreaturer og gårdsdriften for øvrig. Ved den planlagte overføring av Gravseta med bielver vil området bli helt tørrlagt med mindre det pålegges Vikfalli å slippe ut vann i fornøden utstrekning.»

H.r.advokat Stig B. Harris har i brev av 20. november 1967 uttalt følgende:

«Jeg forutsetter videre at mitt brev av 4. september 1967 til Industridepartementet i sak: «Konsesjon L/L Sognekraft. Overføring Arnafjordvassdraget m. m.» er vedlagt saken. Som meddelt i mitt brev av 4. september d. å. til Industridepartementet representerer undertegnede en rekke grunneiere med interesser i Gravsetelven og Torao. På vegne av de interesser jeg representerer vil jeg med henvisning til lov om vassdragsreguleringer § 12 nr. 18, henstille til Industridepartementet å fastsette som alminnelig vilkår for reguleringstillatelsen at erstatning for tap ved at kraften ikke utnyttes til industri i Framfjorden (frafallelse av industriklausulen), blir fastsatt av skjønnsretten i forbindelse med reguleringsskjønnet.

Kravet begrunnes med følgende forhold:

1. Fallrettighetene i Arnafjordvassdraget er som kjent solgt i tiden omkring 1. verdenskrig.

Salgene skjedde i tilknytning til konkrete planer om anlegg av kraftverk og industri i Framfjorden.

Forespeilingen om utbygning i Framfjord med den økonomiske aktivitet dette ville medføre for bygden med tilgang på arbeidsplasser og økte grunnverdier, har utvilsomt vært avgjørende for mange i spørsmålet om de i det hele tatt skulle selge og vel også om spørsmålet om pris.

For en del rettighetshaveres vedkommende, er dette uttrykkelig tilkjennegitt i salgsdokumentene.

For noens vedkommende fremtrer forutsetningene mer indirekte av salgsdokumentenes tekst.

I noen tilfelle er forutsetningen ikke kommet til uttrykk i salgsdokumentene.

Utbygningsplanene i Framfjord som lå til grunn for oppkjøpet av fallretter var alminnelig samtaleemne på stedet, og har visselig vært trukket inn som påvirkningsmiddel ved salgsforhandlingene overfor alle som har avgitt fallrettigheter.

Hvorvidt den enkelte selger har vært forutseende nok til å la denne alminnelige kjente forutsetning komme til uttrykk i teksten i overdragelsedokumentene, må antas å avhenge av utdanning, erfaring i forretningsforhold og kanskje også hans økonomiske evne til å søke bistand under forhandlingene.

All den stund utbygningsplanene i Framfjord, åpenbart har vært motiverende for samtlige salg, vil det være i strid med grunnleggende rettsprinsipp om selgerne skal behandles forskjellig i spørsmålet om erstatning for frafall av forutsetningen om industribygging i Framfjord («industriklausulen»). Det virker støtende på rettsfølelsen om den tilfældighet at enkelte har formulert forutsetningen skriftlig, skal gi dem krav på erstatning, i en situasjon hvor oppkjøperne åpenbart har oppnådd overdragelse ved å skape tillit til industriplanene i Framfjord.

På denne bakgrunn ble samtykket til fremme av sak nr. 12/1967 B for Ytre Sogn Herredsrett, etter at det viste seg at skjønnskrevet led av formelle feil, gjort avhengig av tilsagn fra L/L Vikfalli om å godta likestilling mellom selgerne i spørsmål om erstatning for frafallelse av «industriklausulen» uten hensyn til om industriklausulen var kommet til uttrykk mer eller mindre direkte i teksten i overdragelsedokumentene.

Fra de saksøkte side ble det krevet en erstatning hvis størrelse skulle fastsettes i forhold til de erstatninger som eksproprianten eller hans rettsforgjengere allerede hadde forpliktet seg til å betale til enkelte av selgerne. Men de saksøkte var også villige til å overlate spørsmålet om erstatningens størrelse til avgjørelse av den sittende skjønnsrett.

Ved å motsette seg at spørsmålet om erstatning for frafall av industriklausulen blir avgjort enten i forhold til tidligere utbetalinger, eller i alle fall etter vurdering av skjønnsretten, har Vikfalli tilkjennegitt at selgerne av fallrettighetene vil bli behandlet forskjellig.

Vikfallis standpunkt innebærer videre at spørsmålet om erstatning for bruddet i forutsetningen om industri i Framfjord («industriklausulen»), i tilfelle selgerne ikke skal resignere, må prosederes for hver enkelt selger og på basis av uttrykksmåten i hver enkelt salgsavtale.

Risikoen for at flere av de saksøkte må resignere og avstå fra å følge saken opp med individuell søksmål er til stede.

De økonomiske forhold for en del av de saksøkte som lever i en avstengt bygd ennå uten veiforbindelse, vil avholde dem fra å utsette seg for risiko for omkostninger med søksmål.

Vikfallis standpunkt har følgelig reist sterk kritikk, idet Vikfalli med de kolossale kapitalbeløp som skal investeres i utbygningen, synes å ville utnytte sin maktposisjon slik at enkeltpersoner hvis økonomiske muligheter er begrenset tvinges til å oppgi sin rett.

Så vel av de grunner som allerede er redegjort for og av prosessøkonomiske grunner

ved at en kan spare en serie rettssaker om spørsmålet, — synes den eneste rettfærdige og rasjonelle løsning å være at erstatning for frafall av industriklausulen blir fastsatt av skjønnsretten for alle rettighetshavere som ikke tidligere har fått oppgjør.

Da Vikfalli nekter å medvirke til denne løsning, anmodes departementet om å bruke reglene i vassdragslovens § 12 nr. 18 og å ta inn bestemmelse om dette som vilkår for den nye konsesjonen.

2. Oppgjør for frafallelse av «industriklausulen», ble avtalt mellom L/L Sognekraft og en rekke grunneiere i forbindelse med tilleggserklæring datert 21. august 1953, tinglyst ved Ytre Sogn Sorenskriverembete under dagbok nr. 111/128 5/2 1955, der de grunneiere det gjaldt, foruten tilsagn om levering av gratis kraft mottok en erstatningssum til kontant utbetaling 1. januar 1954 stor kr. 50 000 og kr. 9 000 til oppsitterne på Flete og Odlene.

Videre har L/L Sognekraft ved skjønn nr. 2/1958 B for Ytre Sogn Herredsrett blitt pålagt å betale en av oppsitterne kr. 15 000 for frafall av «industriklausulen».

Vikfalli kan ikke høres med at utbetalingen skjedde under noe som helst press. Avtalen av 21. august 1953 skjedde som ledd i helt frivillige forhandlinger.

Jeg hitsetter fra tilleggserklæringen:

«Det fremgår av hjemmelsdokumentene at det ved de opprinnelige salg av disse vassrettigheter er tatt forbehold om at kraften skal utnyttes til industrielt bruk, dels på Valsvik, dels i Framfjord eller på annet sted i Arnafjord, og dels at kraften kan utnyttes i Arnafjord sokn.

L/L Sognekraft står i underhandling med A/S Arnafjords konkursbo v/ Bergens Kreditbank A/S om kjøp av Arnafjordfallene deriblant de forannevnte vassdragsrettigheter m. v., med tanke på bygg av et større elektrisk kraftverk til bruk for den alminnelige kraftforsyning i Midtre og Indre Sogn. Da det i den anledning er på tale å overføre en del av vassdragene i Arnafjord sokn til Vikbygda, ble det den 8. juni 1953 avholdt et møte i Framfjord for å forhandle med eierne av de forannevnte gårdsbruk om frafall av de nevnte klausuler om utnyttelsen av vannkraften og stedet for dens utnyttelse. De fleste av de interesserte gårdsbruk i Framfjord var til stede i dette møte.»

Til ytterligere bekreftelse for at Vikfalli eller L/L Sognekraft ikke befant seg i presssituasjon slik som påstått av regjeringsadvokaten i innlegget datert 13. september 1967, henviser jeg til det tidligere nevnte skjønn nr. 2/1958 B for Ytre Sogn Herredsrett. Fotostatkopi av skjønnsutskriften vedlegges. Den tidligere avtalen om godtgjørelse for frafallelse av industriklausulen var fremlagt i skjønnet, men skjønnsutskriften inneholder intet som viser at L/L Sognekraft den gang gjorde gjeldende at avtalen var betydningsløs fordi den var inngått i en tvangssituasjon.

Anforslene i brev av 13. september 1967 til Industridepartementet synes ikke å ha dekning i de dokumenter som forefinnes om saken, og kan under enhver omstendighet ikke begrunne en forskjellsbehandling mellom opp-

sitterne som blir berørt av reguleringen av Arnafjordvassdraget.

3. Etter de opplysninger jeg har mottatt ble det fastsatt som vilkår for konsesjon til Bergenshalvøens Kommunale Kraftselskap, Bergen, for regulering av Matre og Førdevassdragene at skjønnsretten skulle fastsette erstatning for skade, ulempe og avsavn dersom dette ikke var hjemlet i de gamle overdragelsespapirene. Skjønnsutskriftene «Skjønn II Matre Kraftanlegg» avhjemlet 14. oktober 1966 s. 21.

Bestemmelsen er truffet ut fra en rimelighetsbetraktning. Sett ut fra en rimelighetsbetraktning synes nærværende krav å stå enda sterkere enn i Matre-saken.»

Hovedstyret vil bemerke:

For så vidt angår spørsmålet om frafall av «industriklausulen» som har heftet til vassdragsrettighetene i Arnafjordvassdraget ble dette løst ved overenskomst datert 21. august 1953 på en grunneier nær i forbindelse med L/L Sognekrafts forhandlinger om erverv av bruksrett på nærmere angitte rettigheter, jfr. St. prp. nr. 97 for 1957 s. 4, 1. sp. Disse rettigheter omfatter i henhold til nevnte St. prp. bl. a. Kvilesteinselv og Målsetelv også kalt Gravseta og Dalselv. De kontraktsmessige forpliktelser skulle derfor være oppgjort for alle disse rettighetshaveres vedkommende.

For så vidt angår den ene som ikke hadde samtykket ble det i konsesjonssaken tatt det prinsipielle standpunkt at spørsmålet om rekkevidden av «industriklausulen» ble antatt å høre under domstolene, jfr. nevnte St. prp. s. 7, 1. sp. øverst. Vedkommende ble ved senere skjønnsavgjørelse tilkjent erstatning.

Det er således ingen ny situasjon eller nye spørsmål som er kommet fram på grunn av at fristen i henhold til reguleringslovens § 16 pkt. 6 for å begjære skjønn er oversittet. For så vidt angår rettighetshaverne langs Torao og sideelvene til Vikja vil Hovedstyret vise til den prinsipputtalelse som er gjengitt ovenfor. Hovedstyret går ut fra at den enkelte rettighetshaver kan bringe spørsmålet inn for skjønnsretten og få det vurdert på basis av ordlyden i sin kontrakt, men man finner ikke grunn til å foregripe noe i vilkårs form.

Angående h.r.advokat Stig B. Harris' henvisning til Matresaken vil Hovedstyret bemerke at det der opprinnelig i 1953 dreiet seg om et forhandlingsresultat hvor søkeren gikk med på å la skjønnsretten være ubundet av de gamle overdragelsespapirer. Ved Førdeoverføringen — St. prp. nr. 35 for 1964—65 innstillet Hovedstyret på visse gratis kraftleveringer til Ikjefjordoppsitterne, noe som ikke ble tatt opp som vilkår ved den endelige tillatelse, idet søkeren i erklæring til Departementet gjentok tilbudet fra Matresaken. Det dreier seg her om to nær sammenhengende

fallkomplekser, både når det gjelder innkjøp og utnyttelse.

H.r.advokat Gunnar Greve jr. berører heller ingen nye problemer, og Hovedstyret finner det ikke tilrådelig ut fra anleggets økonomi å foreslå vasslipping i Gravseta m/ bielver og vil tilrå at spørsmålet om erstatning for skader og ulemper i forbindelse med overføringen henvises til skjønnsretten.

Hovedstyret vil under henvisning til ovenstående tilrå at kongelig resolusjon 6. august 1965 blir fornyet i nødvendig omfang i henhold til den foreliggende søknad. Det vises også til annet brev av i dag fra Hovedstyret vedrørende forslag til statsreguleringsbestemmelser i Arnafjordvassdragene m. v.

Behandlet i henhold til instruksens § 10 og vil bli forelagt for Hovedstyret i førstkommande møte.»

Departementet skal bemerke at det foreligger forslag fra hovedstyret om at de reguleringer som L/L Sognekraft har fått konsesjon på, og som skal utnyttes av fellesskapet Vikfalli, som er et sameie mellom staten ved NVE og L/L Sognekraft, skal gå over til statsreguleringer. Dette henger sammen med at Sognekrafts deltagelse i fellesskapet, slik som saken har utviklet seg, er blitt atskillig mindre enn man opprinnelig hadde tenkt seg, så staten nå har den alt overveiende interesse i foretagendet. En slik sak vil imidlertid ta noen tid, bl. a. fordi den må forelegges for Stortinget.

Da det haster med å få gjennomført de regulerings tiltak som er omhandlet i Regjeringsadvokatens foran inntatte brev, finner departementet det riktig allerede nå å ta opp spørsmålet om fornyelse av Sognekrafts regulerings tillatelse.

Som det fremgår har de grunneiere som har foranlediget avvisningen av skjønnet, gjort dette fordi de ønsker visse forandringer i vilkårene for konsesjonen. I enkelte tidligere skjøter på fallrettigheter i Arnafjordvassdraget var det inntatt et forbehold om at den innvunne kraft bare skulle kunne nyttes til industrielt bruk i visse bestemte strøk i Arnafjord. H.r.advokat Stig B. Harris har henstillet at det må fastsettes som alminnelig vilkår for regulerings tillatelsen at erstatning for tap ved at kraften ikke utnyttes i Framfjord (frafallelse av industriklausulen) blir fastsatt av skjønnsretten i forbindelse med regulerings skjønnet.

Denne sak har vært behandlet i forbindelse med L/L Sognekrafts bruksretts- og reguleringskonsesjon i 1957. Man viser til St. prp. nr. 97 og Innst. S. nr. 199 for 1957. På side 4 i proposisjonen er det opplyst fra hovedstyret

at Sognekraft har oppnådd erklæring fra grunneierne — unntatt en — om frafall av den nevnte klausul. På side 9 uttaler departementet at det ikke vil ha sagt noe om hvorvidt klausulen vil kunne påberopes overfor L/L Sognekraft med krav om erstatning, eventuelt ved skjønn, fordi vasskraften ikke utnyttet til industri i Framfjord, men i Vik i Sogn. Dette er gjentatt i innstillingen, som for øvrig henviser til proposisjonen.

Det må da antas å ligge til grunn for Stortingets samtykke til konsesjonen at dette var en sak som i tilfelle måtte gjøres opp ved domstolene. Selv om det tidligere, så vidt man kan se, ikke var fremkommet noe krav om å oppstille vilkår i denne forbindelse, kan departementet ikke finne at saken nå er kommet i noen ny stilling.

Når det gjelder h.r.advokat Greves anmodning om at det må settes vilkår om vannslipping av hensyn til de grunneiere og rettighetshavere som reguleringen går ut over, viser man til at disse spørsmål i henhold til reguleringslovens § 16 pkt. 3 og § 19 vil kunne tas opp ved reguleringskjønnet.

Departementet vil etter det foreliggende rå til at konsesjonen av 6. august 1965 fornyes på uforandrede vilkår for så vidt angår reguleringen av Kvilesteinsvatn og overføringen av avløpene fra Kvilesteinsvatn, Svartatjern, Tora og avløpet fra et 3,8 km² nedbørfelt, samt fra Helgedalsvatn, Gravbotnelv, Huglaelv og Seljedalselv.

Industridepartementet

tilrår:

Den konsesjon som ble meddelt L/L Sognekraft ved kongelig resolusjon av 6. august 1965 til ytterligere reguleringer og overføringer i Arnafjordvassdraget fornyes i medhold av lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917 i den utstrekning som er angitt i Industridepartementets tilråding av 15. desember 1967, på vilkår og under forutsetninger og med samme manøvreringsreglement som fastsatt ved forannevnte kongelige resolusjon av 6. august 1965.

33. Helgeland Kraftlag A/L.

(Tillatelse til erverv av fallrettigheter i Tverråvassdraget i Rana og regulering av Rawatn m. v.)

Kgl. res. 21. desember 1967.

I anledning av søknad av 6. juli 1961 fra Helgeland Kraftlag A/L om nødvendig ervervs- og reguleringstillatelse for utnytting av fallrettigheter i Tverråvassdraget overtatt 1. juli

1953 fra Ildgrubefossen komm. Elektrisitetsverk, har Hovedstyret for Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen avgitt følgende innstilling datert 15. oktober 1965:

I brev av 2. mai 1960 til Midt-Helgeland Kraftlag A/L uttalte Hovedstyret følgende:

«Ifølge avskrift av overdragelsesdokument datert 10. juli 1953 — innsendt i anledning søknad av 4. august 1954 om overføring av elektriske konsesjoner — er bl. a. dam- og reguleringsanlegg, kraftstasjon med tilhørende eiendommer og rettigheter overdradd fra Ildgrubefossen komm. Elektrisitetsverk (Mo og Nord-Rana kommuner) til A/L Midt-Helgeland Kraftlag fra 1. juli 1953.

Hovedstyret kan ikke se at det i anledning overdragelsen er ordnet med den reguleringskonsesjon som er meddelt Ildgrubefossen kommunale Elektrisitetsverk ved kongelig resolusjon av 4. november 1948 på regulering av Tverråvassdraget.

Ifølge Direktoratet for statens skoger sees leiekontrakten av 14. juni 1946 vedrørende statens del av det utbygde vassfall i Ildgrubefossen å være overført til Midt-Helgeland Kraftlag A/L med virkning fra 1. juli 1953. Så vidt vites utgjør statens del ca. 4,5 pst. av det utbygde fall. Resten ca. 95,5 pst. eides så vidt forstås av IKE. Denne andel utgjør med den nåværende regulering ca. 3 780 nat.-hk og overstiger således den konsesjonsfrie grense på 1 000 nat.-hk jfr. § 1 i konsesjonsloven av 14. desember 1917.

Hovedstyret tillater seg med dette å be kraftlaget ordne med det som trengs ifølge konsesjonslovene av 14. desember 1917.»

Fra Midt-Helgeland Kraftlag A/L ble det innsendt to søknader datert 6. juli 1961 på henholdsvis erverv av fallrettigheter og regulering av Tverråvassdraget.

Søknaden om erverv hadde denne ordlyd:

«Kraftlaget har i den senere tid arbeidet med å gjennomgå alle Kraftlagets kontrakter og konsesjonsdokumenter og har i den anledning tatt opp arbeidet for å få formelt overført alle kontrakter og rettigheter som berørte Ildgrubefossen komm. Elektrisitetsverk (Mo og Nord-Rana kommuner) til Midt-Helgeland Kraftlag A/L.

Av det totale fall leies ca. 4,5 pst. av staten mens resten ca. 95,5 pst. ble overdratt Midt-Helgeland Kraftlag A/L fra Ildgrubefossen komm. Elektrisitetsverk fra 1. juli 1953.

Vi tillater oss å søke om tillatelse til erverv av ovennevnte rettigheter.»

Søknaden om regulering hadde denne ordlyd:

«Kraftlaget har i den senere tid arbeidet med å gjennomgå alle Kraftlagets kontrakter og konsesjonsdokumenter og har i den anledning tatt opp arbeidet for å få formelt overført alle kontrakter og rettigheter som berørte Ildgrubefossen komm. Elektrisitetsverk

(Mo og Nord-Rana kommuner) til Midt-Helgeland Kraftlag A/L.

Vi tillater oss i den anledning å søke om at den reguleringskonsesjon som er meddelt Ildgrubfossen komm. Elektrisitetsverk ved kongelig resolusjon av 4. november 1948 på regulering av Tverråvassdraget blir overført til Midt-Helgeland Kraftlag A/L.»

Søknadene ble kunngjort i Norsk lysingsblad og Rana Blad, og er ellers forelagt distriktet med følgende resultat:

Nord-Rana kommune styre, vedtak 10. februar 1961:

- «1. Nord-Rana kommune har intet å bemerke til at den ved kongelig resolusjon av 4. november 1948 meddelte reguleringskonsesjon til Ildgruben kommunale Elektrisitetsverk blir overført til Midt-Helgeland Kraftlag A/L på samme betingelser som for I. K. E.
2. Kommunen har heller intet å bemerke til at Midt-Helgeland Kraftlag A/L får erverve de fallrettigheter som tidligere har tilligget Ildgrubfossen kommunale Elektrisitetsverk.
3. Kommunen skal fortsatt ha rett til vederlagsfritt å kunne ta ut 50 sek. liter vann fra damkronen.»

Nordland fylkes elektrisitetskontor, har i påtegning 16. februar 1961 uttalt at en ikke har noe å bemerke, og anbefaler søknaden innvilget.

Fylkesmannen i Nordland, har i påtegning 20. februar 1961 uttalt at han ikke har noe å bemerke til søknaden.

Direktoratet for statens skoger, brev av 11. mars 1961:

«Ildgrubfossen Kommunale Elektrisitetsverk fikk ved kontrakt 8. april 1946 med skogforvalteren i Nord-Helgeland leie statens vannrett tilliggende eiendommen Reinfjell gnr. 28, bnr. 1 i Nord-Rana opp til Skarholm-fossen.

Denne leiekontrakt ble fra 1. juli 1953 overført til Midt-Helgeland Kraftlag A/L på uendrede vilkår. En avskrift av kontrakten vedlegges. Som det ses skulle leien fra nevnte tidspunkt være kr. 225 pr. år. Fra 1. juli 1956 er den forhøyd til kr. 260 pr. år.

Etter foretatte undersøkelser kan det ikke ses å være betalt erstatninger for vannrettigheter på statens eiendom ovenfor Skarholm-fossen og heller ikke for skader og ulemper, så som neddemt grunn m.v.

Direktoratet har — som representant for statens grunneierinteresser ikke noe å bemerke til at reguleringskonsesjonen overføres til Midt-Helgeland Kraftlag A/L.

Det forutsettes at kraftlaget ved skjønn — eventuelt mulig minnelig overenskomst — betaler erstatning for statens vassdragsretter samt for skader og ulemper som reguleringen måtte påføre statens eiendommer og som ikke omfattes av foranomhandlede leiekontrakt.»

Fiskeriinspektøren, brev av 14. juni 1961:

«Ved Hovedstyrets brev av 6. mai d.å. — jnr. 1506/61 — V. fikk en purring på uttalelse i anledning Hovedstyrets ekspedisjon av 2. desember 1960 hvormed skulle være oversendt hit gjenpart av brev til Reklamebyråenes Felleskontor m/bilag vedrørende erverv og regulering av Tverråvassdraget m. v. i Nord-Rana. Nevnte ekspedisjon kunne imidlertid ikke ses å være innkommet hit, men en fikk tak i fotostatkopi av samme dokumenter som har vært forelagt Direktoratet for statens skoger, og saken har vært forelagt konsulenten for ferskvannsfisket i Nord-Norge, som i påtegning av 8. juni 1961 har uttalt:

«I dette tilfelle vil det ikke bli foretatt noen endring i de tidligere utførte reguleringer. Jeg tillater meg derfor å vise til uttalelse herfra av 6. november 1951 (jnr. 108/51 N) om denne regulering. Det kan for øvrig nevnes at beskatningen av fisken i dette strøk har øket sterkt, og at den derfor er av langt bedre kvalitet enn tidligere. Jeg har intet å innvende mot søknaden.»

En slutter seg til dette.

Fotostatkopi av uttalelsen av 6. november 1951 fra konsulenten for ferskvannsfisket i Nord-Norge følger vedlagt.»

Konsulentens uttalelse av 6. november 1951 lyder slik:

«Ved befaring av vassdraget har jeg funnet at i Rauvatnet er det overtallighet av røye. Vatnet er ikke særlig høgproduktivt, og reguleringer virker ikke heldig på fiskematen særlig er marflo og snegler blitt redusert i antall. Det bør derfor ikke settes ut fiskeyngel i dette vatn.

Østre Sauvatnet er meget næringsfattig. Det fins nesten ikke plantevekster rundt vatnet, og isen dekker ofte storparten av sjøen til sist i juli. Fiskens vekstsosong blir derfor kort. Prøver av røya, som er det eneste fiske-slaget i vatnet, viste at bestanden er så stor at det er fare for overtallighet. Vatnet ligger avsides, og det fiskes lite der. En utsetting av yngel vil lett virke skadelig, og bestanden i vatnet kan bli helt verdiløs.

Tverrvatnet er ennå ikke regulert. Dersom dette blir aktuelt, vil jeg undersøke dette vatnet. Bestanden av fisk opplyses å være god i dette vatnet.

Etter dette vil jeg tilrå at Ildgrubfossens kommunale Elektrisitetsverk inntil videre fritas for å sette ut yngel eller settefisk i Tverråvassdraget. Når noen år er gått, bør forholdene atter undersøkes for å se om det kan være behov for slik utsetting.»

I brev av 27. februar 1964 uttaler Helgeland Kraftlag A/L følgende:

«I brev av 6. juli 1960 søkte Kraftlaget om at den reguleringskonsesjon som ble meddelt Ildgrubfossen komm. Elektrisitetsverk ved kongelig resolusjon av 4. november 1948 på regulering av Tverråvassdraget blir overført til Midt-Helgeland Kraftlag.

Senere har vi hatt en del korrespondanse med Dem vedrørende denne sak. Herav kan nevnes vårt brev av 26. oktober 1961 som var vedlagt en rekke utskrifter av hjemmelsdokumenter samt en kartskisse av området ved kraftstasjonen og den del av elven hvor fallet er utnyttet.

Deres siste brev vedrørende saken er av 10. januar 1962, jnr. 2562/61 — V. RK/MS. Herav fremgår at det ikke er lovlig adgang for et selskap eller andelslag å leie vannrettigheter hos en privat person. Blant annet for å rette på dette forhold har vi inngått en avtale av 10. februar 1962 med Johannes Kjempei. Kopi av avtalen vedlegges. Som det fremgår av denne har vi betalt en engangserstatning til Kjempei på kr. 1 500 for oppdemningen ved inntaksdammen samt for utvidelse av linjetraseen.

Fra Industridepartementet er vi i en lignende sak vedrørende Bjerkavassdraget gjort kjent at konsesjon kan gis i medhold av vassdragslovens § 60 og reguleringslovens § 18 selv når en leier av privat eier den ene side av det utnyttede fall.

Dersom den forannevnte avtale og erstatning til Johannes Kjempei ikke skulle gi til-

strekkelig grunnlag for konsesjon etter vassdragslovens vanlige bestemmelser, søker vi herved om at omhandlede konsesjon blir gitt til Helgeland Kraftlag A/L i henhold til vassdragslovens § 60 og i medhold av reguleringslovens § 18.

For øvrig tillater vi oss i denne forbindelse å vise til våre søknader til Vassdragsvesenets Hovedstyre for Kaldåga Kraftverk av 28. januar d.å., for Gytåga Kraftverk av 28. januar d.å. og for Langfjorden Kraftverk av 10. februar d.å. om at konsesjonene blir gitt på ubegrenset tid. Vi tør be om at denne søknad vurderes på tilsvarende måte.»

Hovedstyret vil bemerke:

Ved kongelig resolusjon 4. november 1948 fikk Ildgrubfossen kommunale elektrisitetsverk tillatelse til å regulere Tverråvassdraget i Rana kommune. Det ble samtidig fastsatt manøvreringsreglement, som senere er endret, jfr. departementets brev av 27. april 1964 til Midt-Helgeland Kraftlag A/L.

Konsesjonen omfatter følgende reguleringer:

	Ø. reg.grense	N. reg.grense	Reg.høyde
Rauvatn	489,05	487,25	1,80 m
Tverrvatn	500,60	497,60	3,00 m
Østre Sauvattn	966,70	965,00	1,70 m

Med et samlet magasin på 10,84 mill. m³ er regulert vassføring satt til 1,35 m³/sek., hvorav 0,95 m³/sek. kan tilskrives reguleringsene. Dette tilsvarer en kraftmengde i Ildgrubfossen kraftverk på henholdsvis 3 960 og 2 784 nat.-hk.

Ved kongelig resolusjon 21. desember 1962 er det bestemt at Tverråvassdraget med Tverrvatn (86 km²) kan overføres til Akersvatn og utnyttes i Rana kraftverk.

Etter overføringen blir nedbørfeltet for Ildgrubfossen kraftverk redusert til ca. 71 km². Magasinet i Rauvatn er tidligere oppgitt til 5,12 mill. m³. Dette gir en regulert vassføring på 0,88 m³/sek., tilsvarende 2 580 nat.-hk. Herav kan 0,67 m³/sek., tilsvarende 1 965 nat.-hk tilskrives reguleringsen av Rauvatn.

Ildgrubfossen komm. Elektrisitetsverk som eides av Mo og Nord-Rana kommuner ble i 1953 solgt til Midt-Helgeland Kraftlag A/L, jfr. skjøte av 14. juni 1958.

For å bringe overdragelsen inn i lovlige former har Midt-Helgeland Kraftlag A/L, som fra 20. desember 1963 endret navn til Helgeland Kraftlag A/L, søkt om konsesjon på erverv av fallrettigheter og de tidligere konsederte reguleringer.

Den overveiende del av fallet som utnyttes i kraftanlegget tilhørte tidligere Ildgrubfossen komm. Elektrisitetsverk. Den øvrige del leies av Direktoratet for Statens skoger, mens

et område ved inntaksmagasinet var på private hender og tilhørte Johs. Kjempei. I brev av 15. desember 1961 uttaler kraftlaget:

«Ved foretatt måling viser det seg å være 17,4 m fall i elven på den del som leies av staten. På den del som leies av Kjempei er fallet 0 m. Det totale brutto fall er 217,7 m. Det vil da si at staten som eier på den ene siden av elven, har 4 pst. av fallet og Kraftlaget 96 pst. Dette er da regnet slik elven var før dammene ble bygget. Måler man fra topp av damoverløpet blir det 19,4 m fall på statens eiendom og dette svarer til ca. 4,5 pst. På Kjempei's eiendom blir det 2 m fall målt fra topp av damoverløp.

Vi er dog av den oppfatning at det må være korrekt å måle fallet slik det var før oppdemningen ble foretatt. Det området vi leier av Kjempei ligger på vestsiden og rundt inntaksdammen (døgnmagasinet) og litt nedenfor.»

For de to fallmetre som utnyttes ved hjelp av inntaksdammen og som tilhører gnr. 26, bnr. 1 Kjempei er det betalt en engangsgodtgjørelse, jfr. kraftlagets brev av 27. februar 1964.

Leiekontrakten med Direktoratet for Statens Skoger ble inngått 5. april 1946. Leien er bindende for begge parter i 30 år regnet fra kontraktens opprettelse. Til dette tidspunkt eller senere har hver av partene oppsigelsesfrist med 2 — to — års varsel i rekommandert brev. Fra 1. juli 1953 ble kontrakten overført til Midt-Helgeland Kraftlag A/L.

Reguleringskonsesjonen til Ildgrubfossen komm. Elektrisitetsverk ble gitt for 30 år regnet fra leiekontraktens datum.

Hovedstyret vil rå til at Helgeland Kraftlag A/L får konsesjon på ervervet av fallrettighetene, samt konsesjon på reguleringen av Rauvatn.

Det er ikke andre utbygde fall i vassdraget, idet Revelfossen kraftverk som utnyttet et fall på 12 m er nedlagt.

Hovedstyret foreslår derfor at vilkårene for erverv og regulering som vanlig slås sammen, jfr. vedlagte utkast. Ved utformingen av vilkårene har man tatt hensyn til at regulerings- og utbyggingsarbeidene forlengst er ferdige. Om enkelte av postene bemerkes:

Konsesjonstid, post 9 og 10.

Kraftlaget har søkt om at konsesjonen må bli gitt på ubegrenset tid.

Kraftlaget har tidligere søkt om å få endret sine øvrige konsesjoner til å gjelde på ubegrenset tid. I brev av 26. mars 1965 til Kraftlaget har Departementet avslått de tidligere søknadene, under henvisning til at kraftlagets vedtekter ikke kan anses å være i overensstemmelse med ervervslovens § 2, post 17 og reguleringslovens § 10, post 2, som setter som vilkår for konsesjon på ubegrenset tid at kraften skal gå til alminnelig forsyning og forutsetter at dette er selskapets formål.

Hovedstyret har derfor foreslått at konsesjonen gis for 50 år regnet fra konsesjonens dato. Hovedstyret forutsetter at kraftlaget ordner seg med Direktoratet for Statens Skoger også for tidsrommet etter 1976.

Konsesjonsavgifter, post 7.

Avgiftssatsene i reguleringskonsesjonen av 4. november 1948 var kr. 0,10 pr. nat.-hk. til staten og kr. 1 pr. nat.-hk til kommuner.

I nærværende sak foreslår Hovedstyret kr. 1,50 pr. nat.-hk til staten og kr. 3 pr. nat.-hk til kommuner.

Dette er samme satser som for statsreguleringen av Bjerka-Plura, der den øvre del av Tverråvassdraget inngår.

Fisket, post 13.

I følge uttalelsen fra Fiskeriinspektøren vil det på det nåværende tidspunkt ikke være aktuelt med tiltak vedrørende fisket.

Hovedstyret foreslår likevel tatt med vilkår om fisket stort sett overensstemmende med vilkåret i reguleringskonsesjonen av 1948.

I vedlagte forslag til manøvreringsreglement er det tatt med en bestemmelse om avgivelse av vatn til Rana kommune overens-

stemmende med pkt. 3 i overdragelsesdokumentet av 10. juli 1953.

Sakens dokumenter følger.

Behandlet i møte 14. oktober 1965.»

På foranledning av departementet har Hovedstyret for Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen avgitt følgende tilleggsuttalelse av 20. juni 1967:

«Under henvisning til departementets ekspedisjon av 24. mai 1967 og telefonsamtaler vedrørende ovenstående skal følgende bemerkes:

I brev av 15. oktober 1965 tilrådte Hovedstyret at Helgeland Kraftlag A/L gis konsesjon på erverv av fallrettigheter i Tverråvassdraget samt konsesjon på regulering av Rauvatn.

Som det framgår av Hovedstyrets brev er det totale fall som utnyttet, regnet fra topp av damoverløp, oppgitt til 219,7 m. På den ene side av elva eier kraftlaget (tidligere Ildgrubfossen komm. el.v.) 200,3 m, mens de øverste 19,4 m tilhører staten ved Direktoratet for statens skoger. På den andre side av elva eier kraftlaget (tidligere Ildgrubfossen komm. el.v.) 217,7 m, mens de øverste 2 m som utnyttet ved hjelp av inntaksdammen tilhører gnr. 26, bnr. 1 Kjempehei.

Kraftlaget har ikke ervervet det område som hører inn under eiendommen Kjempehei, men har inngått avtale med eieren om en engangserstatning på kr. 1 500 for oppdemningen ved inntaksmagasinet m. v., jfr. kraftlagets brev av 27. februar 1964 med vedlegg.

Hovedstyrets tilråding omfatter følgende:

1. Tillatelse i medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 til å erverve Ildgrubfossen komm. el.v.'s fallrettigheter i Tverråvassdraget.
2. Tillatelse i medhold av lov nr. 17 av 14. desember 1917 til å regulere Rauvatn 1,8 m mellom kote 487,25 og kote 489,05.
3. Tillatelse etter sistnevnte lovs § 18 til å benytte den vasskraft som innvinnes ved ovennevnte regulering gjennom de 2 fallmeter som utnyttet ved hjelp av inntaksdammen.

Tillatelsen foreslås gitt under forutsetning av at det oppnås leiekontrakt med Direktoratet for statens skoger og ellers på de vilkår som foreslått i Hovedstyrets brev av 15. oktober 1965.

Som nevnt ovenfor er det inngått avtale med eieren av gnr. 26, bnr. 1 Kjempehei. Tillatelse etter vassdragslovens § 60 må derfor anses unødvendig.»

Departementet vil med Hovedstyret rå til at Helgeland Kraftlag A/L gis tillatelse til erverv av de omsøkte fallrettigheter overtatt fra Ildgrubfossen komm. Elektrisitetsverk og til å regulere Rauvatn som omsøkt samt til å nytte den innvunne vasskraft i det 2 m ensidige fall ved reguleringsdammen så lenge eieren ikke ønsker å nytte sin del av vannkraften. Det er en forutsetning at det oppnås leiekontrakt med Direktoratet for Statens skoger for de 19,4 ensidige fallmeter som tilhører staten. Ifølge meddelelse fra Direktoratet for Statens skoger av 1. desember 1967 er det enighet om bortleien, men kontrakt er ennå ikke satt opp.

Det foreslås oppstillet konsesjonsvilkår om tidsbegrensning 50 år og innløsningsrett for staten, årlige konsesjonsavgifter pr. nat.-hk til stat og kommune på henholdsvis kr. 1,50 og kr. 3 og vanlige vilkår for øvrig, bortsett fra vilkår om legehjelp, boliger og forsamlingslokale som ansees unødvendig, da anleggene forlengst er bygget.

Den fastsatte konsesjonsavgift foreslås gjort gjeldende fra førstkommande avregningsperiode, idet man ikke finner grunn til å pålegge omregning av allerede innbetalt konsesjonsavgift i henhold til reguleringskonsesjon for Tverråvassdraget meddelt Ildgrubfossen komm. Elektrisitetsverk ved kongelig resolusjon 4. november 1948.

Under henvisning til Hovedstyrets merknader til de enkelte poster foreslås oppstillet følgende vilkår for ervervs- og regulerings-tillatelsen:

«1.

Selskapets styre (direksjon og representantskap) skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid utelukkende bestå av norske statsborgere.

Selskapets aksjer eller parter skal lyde på navn. De kan ikke med rettsvirkning tegnes, erverves eller eies av eller pantsettes til andre enn staten, norske kommuner, norske statsborgere, Norges Bank eller med vedkommende departements godkjennelse andre norske banker eller selskaper. Bestemmelse herom skal påføres aksje- eller partsbrevene i det norske, engelske, franske og tyske språk.

Selskapets vedtekter så vel som senere forandringer i disse blir å forelegge vedkommende departement til godkjennelse.

2.

Driften må ikke uten Kongens samtykke i så lang tid som 3 år kontinuerlig stanses eller kontinuerlig innskrenkes til mindre enn en tredjepart av det i den forløpne tid innsatte, på regelmessig drift beregnede maskineris

energi, heri ikke iberegnet hva der måtte være avgitt til bruk for stat eller kommune etter post 6, og sådanne stansninger eller innskrenkninger må ikke noensinne i løpet av 10 år samlet finne sted i så meget som 5 år.

Ved tidsberegningene medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major), streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For overtredelse av de i nærværende post omhandlede bestemmelser erlegger selskapet en løpende mulkt, stor kr. 200 pr. dag, som vedkommende frister oversittes.

3.

Konsesjonæren skal ved drift av anleggene fortrinnsvis anvende norske varer for så vidt disse kan fås like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pst. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg til sammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Industridepartementet kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer. Søknad om dispensasjon må på forhånd sendes departementet med de opplysninger som er nødvendige. Hva angår leveranser fra EFTA-land, vil dispensasjonsadgangen bli praktisert i samsvar med de forpliktelser som foreligger i forhold til disse land under forutsetning av full gjensidighet.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

4.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige vilkår som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse.

5.

Anvendes vasskraften til produksjon av elektrisk energi, må konsesjonæren ikke uten

samtykke fra vedkommende departement inngå i noen overenskomst til kunstig forhøyelse av prisene her i riket på energi.

6.

Konsesjonæren er forpliktet til å avgi inntil 10 pst. av den gjennomsnittlige kraftmengde, som vassfallet etter den foretatte utbygging og regulering kan frembringe med den påregnelige vassføring år om annet, til den kommune hvor kraftanlegget er beliggende, eller andre kommuner, derunder også fylkeskommuner, idet fordelingen bestemmes av vedkommende regjeringsdepartement. Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Pålegget om avgivelse av kraft kan etter begjæring av en interessert tas opp til ny avgjørelse etter 30 år.

Kraften kan kreves avgitt med en brukstid ned til 5 000 brukstimer årlig.

Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningene eller ledningsnett, hva enten ledningene tilhører anleggenes eier eller andre. Forårsaker kraftens uttakelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften, enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften skal leveres til vanlig pris i vedkommende forsynings- eller samkjøringsområde. Dersom det ikke er mulig å påvise noen slik pris, skal kraften leveres til selvkostende. Hvis den pris som således skal legges til grunn blir uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vassfallene kan gi, er tatt i bruk, skal kraften leveres til rimelig pris. Uenighet om prisen avgjøres av vedkommende departement.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig som uttak varsles kan forlanges oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og dennes fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av departementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

Eventuell avgivelse av overskytende kraftmengder i henhold til endret pålegg etter 2. ledd kan bare kreves etter hvert som kraft blir ledig.

Unnlater konsesjonæren å levere denne kraft uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen, plikter han etter departementets bestemmelse å betale en mulkt til

statskassen av kr. 1 pr. dag for hver kW som urettelig ikke er levert. Det offentlige skal være berettiget til etter departementets bestemmelse å overta driften av anlegget for eierens regning og risiko så vidt nødvendig til levering av den betingede kraft.

Konsesjonæren er forpliktet til å samarbeide med andre kraftverker når dette finnes hensiktsmessig av hensyn til den alminnelige kraftforsyning. Bestemmelse herom treffes i mangel av minnelig overenskomst av et av Kongen oppnevnt skjønn, som også fastsetter de nærmere tekniske og økonomiske vilkår for sådant samarbeid.

Konsesjonæren plikter på egen bekostning å foreta de forandringer av anlegget som måtte finnes påkrevd av hensyn til sådant samarbeid. Bestemmelse herom treffes av departementet. Der tas ved avgjørelsen størst mulig hensyn til anleggets økonomiske forhold.

7.

Konsesjonæren skal betale en årlig avgift til staten av kr. 1,50 pr. nat.-hk, beregnet etter den gjennomsnittlige kraftmengde som vassfallet etter den foretatte utbygging og regulering kan frembringe med den påregnelige vassføring år om annet og en årlig avgift til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer av kr. 3 pr. nat.-hk beregnet på samme måte.

Etter 20 år kan fastsettelsen av avgiftene tas opp til ny prøvelse.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntreter etter hvert som vasskraften tas i bruk.

Avgiftene har samme pantessikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. rente.

8.

Anleggene skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand.

Deres vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggenes eier.

9.

Når 50 år er forløpet fra konsesjonens datum tilfaller vassfallet med alle de innretninger hvorigjennom vatnets løp og leie forandres, så som damanlegg, kanaler, tunneler, bassenger, rørledninger m. m., de til utbyggingen og kraftanlegget ervervede grunnstykker og rettigheter, kraftstasjon med tilhørende maskineri og annet tilbehør samt arbeiderboliger og andre bygninger, som hører med til kraftanlegget, staten med full eiendomsrett og uten vederlag. Hvilke bygninger og

innretninger som hører med til kraftanlegget avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn. Det som ikke tilfaller staten, kan den innløse for dets verdi etter skjønn på sin bekostning eller forlange fjernet innen en av departementet fastsatt frist.

Anlegget med installert maskineri skal ved konsesjonstidens utløp være i full driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle avgjøres ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Konsesjonæren plikter på egen bekostning å utføre hva skjønnet i så henseende måtte bestemme.

10.

Reguleringskonsesjonen gjelder i 50 år fra konsesjonens datum. Reguleringskonsesjonen kan ikke overdras.

De utførte reguleringsanlegg eller andel deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall i samme vassdrag nedenfor anleggene.

Ved utløpet av den i reguleringskonsesjonen fastsatte tid har staten rett til å kreve avstått uten godtgjørelse reguleringsanleggene med tilliggende grunn og rettigheter og med de bygninger og andre innretninger som er oppført av hensyn til reguleringen. Hvilke bygninger og innretninger staten kan forlange avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

11.

I det 35. år etter konsesjonens datum skal staten kunne innløse det hele anlegg i den utstrekning hvori det etter post 9 tilfaller staten og etter post 10 kan kreves avstått ved konsesjonstidens utløp. Benytter staten seg ikke herav, skal den i det 10. og 20. år deretter ha samme adgang. Bestemmelse om innløsning må være meldt konsesjonæren 5 år i forvegen. Innløsningssummen skal bestemmes således at vassfallet med tilhørende regulering, grunnstykker, rettigheter samt vassbyggningsarbeider og hus betales med hva de bevislig har kostet konsesjonæren, med fra- drag for amortisasjon i forhold til den forløpne del av konsesjonstiden, mens rørledninger, maskiner og annet tilbehør innløses for deres tekniske verdi etter skjønn på statens bekostning.

Såfremt anleggene innløses, plikter staten å overta de av konsesjonæren med offentlig tillatelse inngåtte kontrakter om bortleie av kraft for et tidsrom som ikke må strekke seg utover 5 år etter innløsningen. Staten har rett til for sådan bortleie av kraft å kreve en godtgjørelse som svarer til den gjennomsnittlige betalte pris på elektrisk kraft her

i riket for lignende formål. I mangel av minnelig overenskomst herom fastsettes prisen ved et av Kongen oppnevnt skjønn, hvis avgjørelse ikke kan påankes.

12.

Nærmere bestemmelse om betalingen av avgifter og kontroll med vassforbruket samt angående avgivelse av kraft skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende departement.

13.

Konsesjonæren er forpliktet til årlig å sette ut i vassdraget settefisk og/eller yngel av den art og på de steder som bestemmes av vedkommende departement.

Om departementet finner det nødvendig med års mellomrom å foreta fiskeribiologiske undersøkelser i det vassdrag som berøres av reguleringen, plikter konsesjonæren å bære utgiftene til disse undersøkelser.

Hvis departementet forlanger det er konsesjonæren videre forpliktet til å anbringe gitter i inntaket for å hindre at fisk følger med driftsvatnet til turbinene. Maskevidden (spileavstand) blir i tilfelle å bestemme av departementet.

Hvis det ved reguleringen settes trær og busker under vatn er konsesjonæren forpliktet til å ryddiggjøre det neddemte areal eller deler av det i samråd med de fiskeriberettigede.

14.

Ved damanleggene skal der tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle uten at anleggenes eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anleggene eller deres benyttelse. Anleggenes eier må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anleggene som skjer i krigsøyemed.

15.

Vasslippingen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger. En norsk statsborger som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglementet er fastsatt.

For så vidt vasslippingen foregår i strid med reglementet, kan konsesjonæren pålegges en tvangsmulkt til statskassen av inntil kr. 500 for hver gang etter departementets nærmere bestemmelse.

16.

Anleggenes eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydro-

logiske iakttagelser som i det offentlige interesse finnes påkrevd og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. De tillatte reguleringsgrenser skal betegnes ved faste og tydelige vasstandsmerker som det offentlige godkjenner.

17.

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende departement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte vilkår.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

18.

For så vidt det måtte påhvile de konsederte eiendommer eldre panteheftelser, servitutter av vesentlig betydning, leierettigheter og lignende heftelser, plikter konsesjonæren innen to år å fjerne disse eller sørge for at de viker prioritet for de i konsesjonen pålagte forpliktelser, derunder mulkt, som måtte pålegges i henhold til denne. Heftelser av mindre betydning kan av vedkommende departement tillates å forbli stående. Alle heftelser, som etter konsesjonens tinglysing (jfr. post 20) er påført vedkommende eiendommer og gjenstander, bortfaller når disse ifølge konsesjonen overgår til staten eller innløses av denne.

Hvis forholdet ikke er brakt i orden innen den fastsatte frist, kan departementet pålegge konsesjonæren en mulkt, stor kr. 100 pr. dag, som løper inntil saken er ordnet.

19.

Overtredelse av foranstående poster 1, 5 og 17 medfører i gjentakelsestilfelle tap av konsesjonen således at reglene i lov nr. 16 av 14. desember 1917 §§ 31 og 32 får tilsvarende anvendelse.

20.

Idet konsesjonæren vedtar foranstående vilkår for konsesjon på vedkommende eiendoms-erhvervelser og reguleringsarbeider som forpliktende for seg og de konsederte eiendommer, inngår han på at ervervs- og reguleringskonsesjonen, som ikke kan overdras uten kongelig tillatelse, på konsesjonærens bekostning tinglyses ved hans verneting og innen de jurisdiksjoner hvor de konsederte eiendommer og anlegg m. v. er beliggende.

Vedkommende departement kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i

vassdraget for hvilke reguleringen kan medføre forpliktelser.

Departementet kan når som helst forlange at konsesjonæren sender inn kart i 2 eksemplarer over samtlige ervervede eiendommer og rettigheter, opptatt av en landmåler som departementet godkjenner og etter departementets nærmere bestemmelse.»

Videre foreslås oppstillet sålydende manøvreringsreglement for Rauvatn:

«1.

Reguleringsgrensene er:

Øvre grense ..... kote 489,05
Nedre grense ..... kote 487,25

Reguleringshøyde ..... 1,80 m

Høydene refererer seg til Vassdragsvesenets F. M. 8. på kote 488,854.

Reguleringsgrensene skal betegnes med faste og tydelige vasstandsmerker som det offentlige godkjenner.

2.

Til Rana kommune avgis vatn overensstemmende med pkt. 3 i overdragelsesdokument av 10. juli 1953.

3.

Det skal ved manøvreringen has for øye at vassdragets flomvassføring ikke forøkes. Når vasstanden i Rauvatn når kote 488,75 skal tappelukene åpnes så vasstanden så vidt mulig ikke overstiger nevnte høyder.

Heller ikke må lågvassføringen forminskes til skade for andres rettigheter.

For øvrig kan vasslipningen skje etter behovet hos nedenforliggende kraftanlegg.

4.

Det skal påses at flomløp og tappeløp ikke hindres av is eller lignende og at reguleringsanleggene til enhver tid er i god stand.

Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vasstander og observeres og noteres — om det forlanges — regnmengder, temperatur m. v. Av protokollen sendes ved hver måneds utgang avskrift til Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen.

5.

Til å forestå manøvreringen antas en norsk statsborger som godtas av vedkommende departement.

6.

Mulig tvist om forståelsen av dette reglement avgjøres av vedkommende departement.

7.

Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for almene interesser kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendig.»

Industridepartementet

tilrår :

1. I medhold av ervervs- og vassdragsreguleringslovene av 14. desember 1917 tillates Helgeland Kraftlag A/L å erverve fallret-

tigheter i Tverråvassdraget i Rana kommune, å regulere Rauvatn i samme vassdrag og å nytte den innvunne vasskraft i 2 m ensidig fall så lenge leieren ikke ønsker å nytte sin del av vasskraften, i det vesentlige i samsvar med søknader av 6. juli 1961 og under forutsetning og på vilkår som foreslått i Industridepartementets tilråding av 21. desember 1967.

2. Det fastsettes manøvreringsreglement for regulering av Rauvatn i samsvar med utkast inntatt i Industridepartementets tilråding av 21. desember 1967, som gjeldende inntil videre.